زر او یوه شپه

(له ۱۰۷مي شپې څخه تر ۱٦۹مي شپې پورې)

[پنځلس نکلونه]

(له انګلیسي، پارسي او عربي منابعو څخه)

مترجم:

محمدمعصوم هوتک

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د کتاب ټول حقوق په خپروونکي اړه لري

✷ **زر او یوه شپه**

✷ مترجم: **محمد معصوم هوتک**

✷ خپروونکی: **علامه رشاد خپرندویه ټولنه**

✷ کندهار – افغانستان

✷ تلیفون: ۰۷۰۰۳۲۶۰۱۱

✷ ایمیل: mrohyal@yahoo.com

✷ کمپوز او ډیزاین: **روهیال کمپیوټر اداره**

✷ لومړی چاپ: ۱۳۹۱ ش – ۲۰۱۳ع

✷ کچه: ۱۳/۵۰ × ۲۱ سانتي متره

✷ چاپ شمیر: زر ټوکه

✷ د مخونو شمیر: ۳۴۴

✷ د خپرونو لړ: ۵۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي خبري

"زر او یوه شپه" د فوکلوري محتویاتو له اسیته د شرقي دنیا یو شهکار اثر دئ. د دې اثر ټول نکلونه او ورسره تړلي موضوعات که له یوې خوا د تاریخي سند په توګه کوم ارزښت نه لري، خو له بلي خوا د نکل د راوي له خولې د هغې زمانې د خلکو او پرګنو د ژوند و ژواک ډېر پیکه اړخونه په خورا روښانه ډول څني معلومېدای سي. د نړۍ د هري ژبي فوکلوري مواد دغه ډول ضد و نقیض اړخونه لري.

د "زر او یوې شپې" اوسنۍ راپاته بڼه د عربو د ژوند او ټولنیز ماحول هینداره ده او تر ډېره ځایه د دې شهکار ټولي ښېګڼې او بدګڼې په عربو پوري تړلي دي. زر او یوه شپه د نړۍ خورا ډېرو ژبو ته ترجمه سوې او په بېلابېلو شکلونو د دنیا په هر ګوټ کي چاپ سوې ده.

حاضره پښتو ترجمه ئې زما استاد او د پښتو ژبي محتاط محقق، لیکوال، شاعر او خوږ ژبي مترجم ښاغلي محمد معصوم هوتک کړېده. استاد هوتک صاحب د زر او یوې شپې ترجمه له انګلیسي، پارسي او عربي منابعو څخه کړېده، د دغو ژبو تر څنګ ئې خپل متن د روسي منابعو سره هم مقایسه کړی دئ او اختلافي صورتونه ئې په حاشیو کي واضح کړي دي.

د هوتک صاحب ترجمه له یوسل او اوومي شپې څخه پیل سوې ده. تر دغه مخکي متن زموږ بل حقدار استاد ارواښاد نومیالي صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترجمه کړی دئ، چي هغه به هم انشاء الله په راتلونکي نژدې وختو کي د چاپ په ګڼه سنبال سي.

د هوتک صاحب د ترجمې پر فني او تخنيکي اړخونو باندي د يوې رسالې په شکل ليکنه کېدای سي، د دغه ډول غنيمت ژباړو ارزونه او شننه د يوه يادښت څه بل لا د يوې مقالې تر حوصلې وتلې خبره ده. د هوتک صاحب دغه خوږه پښتو ترجمه د پښتو ترجمې پر کوټه يوه پر ځای او غنيمت اضافه ده. د ترجمې د فن او پښتو علاقه مندانو ته بويه چي د هوتک صاحب زيار ته د قدر په سترګه وګوري.

د علامه رشاد خپرندويه ټولني له پاره د فخر ځای دئ، چي په لومړي وار په پښتو ژبه کي د دغه ډول يوه شهکار اثر همد غسي خوږه او شهکار ترجمه چاپوي. موږ خپل استاد ښاغلي هوتک صاحب ته د دې اثر مبارکي وايو او د لوی خدای له درباره هغوی ته د اوږده او مثمر ژوند خواست کوو.

منّنه او ادب

مطيع الله روهيال

د علامه رشاد خپرندويه ټولني مشر

۱۳۹۱/۱۰/۲۷ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. د پښتو زر او يوې شپې له پاره زما خبري ....
۲. الف ليلة و ليلة د تاريخي او اجتماعي پلوه..............
۳. يو سل او اوومه شپه..............................
۴. د تاج الملوک نکل ....
۵. يو سل او اتمه شپه ....
۶. يو سل او نهمه شپه..............................
۷. يو سل او لسمه شپه ....
۸. يو سل او يوولسمه شپه ....
۹. يو سل او دوولسمه شپه ....
۱۰. د عزيز او عزيزې نکل ....
۱۱. يو سل او ديارلسمه شپه..............................
۱۲. يو سل او څورلسمه شپه..............................
۱۳. يو سل او پنځلسمه شپه ....
۱۴. يو سل او شپاړسمه شپه ....
۱۵. يو سل او اووه لسمه شپه ....
۱۶. يو سل او اتلسمه شپه ....
۱۷. يو سل او نونسمه شپه ....
۱۸. يو سل او شلمه شپه ....
۱۹. يو سل او يوويشتمه شپه ....
۲۰. يو سل او دوه ويشتمه شپه..............................

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. یو سل او درویشتمه شپه ....

۲۲. یو سل او ځلېرویشتمه شپه ....

۲۳. یو سل او پنځه وېشتمه شپه ....

۲۴. یو سل او شپږویشتمه شپه ....

۲۵. یو سل او اووه ویشتمه شپه ....

۲۶. یو سل او اته ویشتمه شپه ....

۲۷. یو سل او نهه ویشتمه شپه ....

۲۸. یو سل او دېرشمه شپه ....

۲۹. یو سل او یو دېرشمه شپه ....

۳۰. یو سل او دودېرشمه شپه ....

۳۱. یو سل او درودېرشمه شپه ....

۳۲. یو سل او ځلوردېرشمه شپه ....

۳۳. یو سل او پنځه دېرشمه شپه ....

۳۴. یو سل او شپږدېرشمه شپه ....

۳۵. یو سل او اووه دېرشمه شپه ....

۳۶. د ضوء المکان د کیسې پاته برخه ....

۳۷. یو سل او اته دېرشمه شپه ....

۳۸. یو سل او نهه دېرشمه شپه ....

۳۹. یو سل او ځلوېښتمه شپه ....

۴۰. یو سل او یوځلوېښتمه شپه ....

۴۱. یو سل او دوځلوېښتمه شپه ....

۴۲. د چرسي مېن نکل ....

۴۳. یو سل او درو ځلوېښتمه شپه ....

۴۴. یو سل او ځلورځلوېښتمه شپه ....

۴۵. د سارايي د خیانت نکل ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. یو سل او پنځه څلوېښتمه شپه ....
۴۷. یو سل او شپږ څلوېښتمه شپه ....
۴۸. د حیوانانو نکلونه ....
۴۹. یو سل او اووه څلوېښتمه شپه ....
۵۰. یو سل او اته څلوېښتمه شپه ....
۵۱. د پرهېزګاره شپون نکل ....
۵۲. د هېلۍ او کیشپ نکل ....
۵۳. د ګیدړې او شرموښ نکل ....
۵۴. یو سل او نهه څلوېښتمه شپه ....
۵۵. یو سل او پنځوسمه شپه ....
۵۶. د موږک او تورلمي (سمور) نکل ....
۵۷. د پیشو او کارګه نکل ....
۵۸. د ګیدړې او کارګه نکل ....
۵۹. یو سل او پنځوسمه شپه ....
٦۰. یو سل او دوپنځوسمه شپه ....
٦۱. د جرګې او کوکو کوترې نکل ....
٦۲. د بیزو او غله نکل ....
٦۳. د جولا نکل ....
٦۴. د چوغکې او تاوز نکل ....
٦۵. یو سل او درو پنځوسمه شپه ....
٦٦. یو سل او څلورپنځوسمه شپه ....
٦۷. یو سل او پنځه پنځوسمه شپه ....
٦۸. یو سل او شپږ پنځوسمه شپه ....
٦۹. یو سل او اووه پنځوسمه شپه ....
۷۰. یو سل او اته پنځوسمه شپه ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷۱. یو سل او نهه پنځوسمه شپه ....
۷۲. یو سل او شپیتمه شپه ....
۷۳. یو سل او یو شپیتمه شپه ....
۷۴. یو سل او دوشپیتمه شپه..........................
۷۵. یو سل او دروشپیتمه شپه ....
۷٦. یو سل او څلورشپیتمه شپه ....
۷۷. یو سل او پنځه شپیتمه شپه ....
۷۸. یو سل او شپږشپیتمه شپه..........................
۷۹. یو سل او اووه شپیتمه شپه ....
۸۰. یو سل او اته شپیتمه شپه ....
۸۱. یو سل او نهه شپیتمه شپه..........................

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو زر او یوې شپې له پاره زما خبرې

د "زر او یوه شپه" په نامه مشهور نکلونه له عربي ژبې څخه پښتو ژبې ته واردواره په منثور شکل اروابناد محمدانور نومیالي (۱۹۲۹ – ۲۰۰۶ع) له نن څه شپږپنځوس کاله پخوا په کندهارکي راواړول[1]او یوه برخه ئې د طلوع افغان ورځپاڼې له لارې په اقساطو خپره کړه. په دغه کار کي ئې اروابناد محمدیوسف ویران (۱۹۲۶ – ۲۰۰۳ع) هم همکار وو. خو دا لړۍ ډېره و نه پائېدله او د هغه وخت سرکاري مقاماتو ئې د خورا بې منطقه استدلال له مخې د خپرېدو مخه ونیوله. اروابناد نومیالی مُصَمِّم سړی وو. خپله دغه هڅه ئې دروځلوېښت کاله وروسته په مسکو کي د خپل مهاجرت په دوران کي بیا له سره پیل کړه او لومړی ټوک ئې، چي له روسي او عربي متن څخه پښتو سوی دئ، هورې د ۱۹۹۹ ع کال په مي میاشت کي په ښکلې قطع او صحافت پر ښکلي کاغذ له چاپه راووت چي د ده پخپل لاس خطاطي سوی وو او د "لېمې" مجلې د دریمي گڼې پر ځای خپور سو. په دې ټوک کي شل شپې ځای سوي دي. متن ئې ۳۲۱ مخه دئ او په سر کې ۱۶ مخه سریزه راغلې ده. تر دغه چاپ وروسته ئې دوهم ټوک د ۲۰۰۲ ع کال په اگست کي له مسکو څخه خپور کړ. دا وخت اروابناد نومیالی په ډنمارک کي اوسېدی. په دې ټوک کي هم شل شپې راغونډې سوي

[1] منظومه پښتو ترجمه ئې د ملا نعمت الله له خوا سر ته رسېدلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي. متن ئې ۴۵۵ مخه دئ او په سر کي ئې ۳۳ مخه سريزه لري.

د دې پښتو ترجمې هر کلی په پښتنو کي نسبتاً مساعد هر کلی وو. د هغه چا چي د دې کلاسيک اثر په ارزښت سر خلاصېدی، هغوی د اروانباد نوميالی دغه کار ډېر وستايه. اروانباد نوميالی د ۲۰۰۶ع کال په اکتوبر کي مړ سو او د زر و يوه شپه پښتو ژباړي څو نور ټوکه ئې چي ټول ۷۶ شپې کېدلې، ناچاپ پرېښوول. د ده تر وفات څو مياشتي وروسته ښاغلي ډاکټر شېرحسن "حسن" راته وليکل چي که زه (هوتک) د دې اثر پښتو ژباړي ته لېځي راوغړم. ګران مطيع الله جان روهيال هم راڅخه وغوښتل چي دا ژباړه پسې تعقيب کړم. د دوی په نظر "دا کار که زه و نه کړم، نور کسان ئې نه سي بشپړولای". ما له دوی څخه د ښه نيت له بابته منته وکړه خو کار دروند وو او په څه پلمه مي ځان يوې خوا او بلي خوا ته کړ. په دې ترڅ کي خبر سوم چي د پښتو ترجمې د ناچاپه برخي چاپ ته ډاکټر شېرحسن ملا تړلې ده. مالي بار ئې ده اخيستی دئ او د چاپ چارو ته ئې د علامه رشادخپرندويي ټولني اوږه ورکړې ده. ډېر زيات خوښ سوم چي دغه ناچاپه برخه هم دلوستونکوترلاسوپوري که خدای کول ور رسېږي.

د ۲۰۱۲ ع کال په پسرلي کي مي کندهار ته سفر وکړ. هورې د ګران روهيال له خوا بيا کلکه غوښتنه راڅخه وسوه چي دې کار ته اوږه ورکړم. دا وار مي د نټې بيچ په ځان کي و نه موند. د نيازمنو ناز مي پر مځکه وانه چاوه او کاناډا ته چي راغلم، ملا مي ورته وتړله. واردواره مي له يوې انګرېزي ترجمې او فارسي ژباړي څخه يو څو شپې ترجمه کړې او د دې له پاره چي د ځينو دوستانو نظر مي ځان ته معلوم کړی وي، يوه يوه کاپي مي د ايميل له لاري ښاغلي جهاني صاحب، ښاغلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر شېرحسن او ښاغلي روهیال ته واستوله. څو ورځې وروسته د ټولو جوابونه راورسېدل. جهاني صاحب راته لیکلي ول: "... رالېږلي نکلونه مې په ډېر غور ولوستل. بې له تشریفاتو درته وایم چې د ویلوځای پکښې نسته. ماشاء الله. خدای دې پر قلم برکت کښېږده. ښایي په ژوندکي دې داسې بل شهکار نه وي کړی او یا ښایي د بل داسې شهکار د ایجادولو زمینه پیدا نه کړای سې. خدای دې تا ته اجرونه درکړي او خدای دې پښتنو ته دونه پوهه ورکړي چې ستا د دې شهکار قدر وکړي. شعرونه دې فوق العاده ښایسته ترجمه کړي دي. تر دې ښایسته ترجمه د هر چا تر وس وتلی کار دئ. که زما ګران استاد او ملګری نومیالی صاحب ژوندی وای هم به ئې تر دې ښه نه وای ترجمه کړي او که هغه ته دې خپله ترجمه ښودلې وای، ښایي د خپل باقي پاته کار مسئولیت ئې تا ته سپارلی وای. زه یقین لرم چې دا کار په پښتو ژبه کې نه بل څوک کوي او نه ئې په وس پوره دئ. تا ته دې خدای خیر درکړي. ستا پر قلم دې برکت وي او زه درته د روغ صورت او اوږده ژوند دوعاکوم. ستا ورور جهاني".

ډاکټر شېرحسن راته کښلي ول: "... ستاسې لیک او ورسره مل د ژباړې برخه راورسېده، ومې لوسته او خوښه مې شوه. ... متن جانانه، په زړه پوري، اسان او روان دی، ... پوهاند زیار صاحب هم په والله ووایي چې: خورا خوند مو پر واخیستی! که په نثري متن کې کله ناکله او ځای مای د نورو پښتني سیمو د لهجو وراشې مراشې ورواچوئ فکر کوم لا به رنګین او خوندور شي.... په هرصورت دغه اوږد، درونږ او ستونزمن کار ستاسې په شان غښتلې اوږې غواړي، بې له تاسې بیا خدای خبر که د چا پام او توان ورته وجوړېږي. تر پایه درته د زړه قوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پوره حوصله غواړم. ستاسي کشر شیرحسن".

روهیال صاحب راته لیکلي ول: "... ستاسي رااستول سوې شپه مي پنځه واري ولوستله. د ترجمې په اړه خپل برداشت داسي درسره شریکوم: د ترجمې خوند و رنګ د نومیالي صاحب ترجمې ته ډېر نژدې دئ خو په ساده والي او سلاست کي تر هغې اوړي ... ستاسي د مصروفیت له ستونزي پرته، که پر پښتو او پښتنو باندي دغه مهرباني ستاسي په قلم وسي، تر ډېره وخته به هغه ارمانونه پوره وي چي په دغه اړخ کي پښتو ورسره لاس وګرېوان ده. روهیال".

د دغو مساعدو نظرونو تر رسېدلو وروسته مي عزم په جزم بدل سو او دا دئ یو ټوک ئې چاپ ته تیاراودترجمې کارترپنځه سوو شپوهم اوښتی دئ.

د دې اثر د ترجمې په وخت کي مي دا لاندي متون مخي ته ایښي ول:

عربي متن:

دا متن د بیروت د المکتبة الشرقیه له خوا په ۱۹۹۴ ع کال په اوو ټوکو (دریو مجلدو) کي چاپ سوی دئ. له دې چاپ څخه ارواښاد نومیالي خپله پښتو ترجمه تهیه کړې وه. ما ته ډاکټر شېرحسن له مسکو څخه زما د غوښتني له مخي د دغه اثر له روسي ترجمې سره یو ځای راولېږل او پخپله دغه فرهنګي پېرزوینه ئې زه تر درانه احسان لاندي کړم.

دوهم عربي متن:

دا متن هم د بیروت چاپ دئ او د "الدارالنموذجیه" له خوا په ۲۰۱۰ع کال په څلورو ټوکو کي چاپ سوی دئ. دا چاپ ما ته له دوبی

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه زما ګران خوريي مسعود ګلالي کاناډا ته رالیږلی دئ. پر همت او ځوانی دې برکت وي.

انګریزي متن:

دا متن زما د کتابتون نسخه ده چي د "The Arabian Nights " په نامه په ۱۹۹۰ ع کال په نیویارک کي چاپ سوې ده. انګریزي ژباړونکی ئې حسین حضاوي؟ (Husain haddawy) دئ او دا ژباړه ئې له هغه عربي نسخې څخه کړې ده چي په څورلسمه میلادي پیړۍ کي په سوریه کي استنساخ سوې ده. دا نسخه تر ټولو نورو نسخو قدیمه او زړه نسخه ده. د ژباړي ایډیټ ئې محسن مهدي کړی دئ. حسین حضاوي په بغداد کي زیږېدلی دئ. په امریکایي پوهنتونو کي ئې انګریزي او مقایسوي ادبیات (Comparative Literature) تدریس کړي دي. اوس په تایلینډ کي اوسي. په دې چاپ کي ۲۷۱ شپې راغلي دي چي نهه کیسې او شپږویشت نکلونه پکښې سته . له دې کیسو څخه زیاتره کیسې د اروابناد نومیالي په ژباړه کي سته. یو شمېر پاته ئې زما په ژباړه کي راغلي دي.

دوهم انګریزي متن:

دا متن چي ما ته د کار په جریان کي راورسېد او وروسته مي خپل ټول کړی کار له سره ورسره عیار کړ، (Arabian nights) نومیږي او ژباړونکی ئې (Sir, Richard Francis Burton) دئ. ریچارډ فرانسیس برټن (۱۸۲۱– ۱۸۹۰ع) د خپل وخت کمالداره انګریز وو. د ده له نامه سره لیکل سوي دي چي "سیاح، جیوګرافر، ژباړونکی، لیکوال، عسکر، ختیځپوه، نخشه اخیستونکی، اتنولوجیسټ، مخبِر (جاسوس)، شاعر او ډیپلوماټ سړی وو. ویل کېږي چي نهه ویشت

(c) ketabton.com: The Digital Library

اروپايي، آسيايي او افريقايي ژبي ئې زده وې؟ د الف ليلة وليلة ترجمه ئې په لسو ټوکوکي له خورا ډېرو مفصلو حاشيو سره سر ته رسولې ده. په دې لسو ټوکو کي ئې زر او يوه شپه ځای کړې اونور شپږ ټوکه ئې د (Supplemental Nights) په نوم پر زيات کړي دي او په هغو کي ئې نوري مشهوري عربي، هندي او پارسي نکلونه په انگرېزي ژبه اړولي دي. د ريچار ډبرټن انگرېزي ترجمه کلاسيکه انگرېزي ده او فهم ئې، په تېره بيا د شعرونو برخه ئې، يو څه سخت کړی دئ. د ده پر ترجمه باندي د اعتراضو خبره هم مالوستې ده. د کتاب پر لومړي مخ ده کښلي دي چي ترجمه ئې ساده او ټکي په ټکي "plain and literal" ده.

روسي متن:

دا متن د ميخائيل الکساندرويچ ساليې (۱۸۹۹ - ۱۹۶۱ ع) له خوا له عربي متن څخه ترجمه سوی او د ۱۹۲۹ - ۱۹۳۹ع کلونو تر منځ په مسکو کي چاپ سوی دئ. دا هماغه چاپ دئ چي ارواښاد نوميالي استفاده څني کړې ده او ما ته ډاکټر شېرحسن له عربي متن سره يو ځای رالېږلی دئ. بيا هم کورودانی ورته وايم.

فارسي متن:

دا متن په ۱۲۶۰ ه ق = ۱۸۴۴ع کال د نائب السلطنة ميرزا عباس د زوی بهمن ميرزا په امر د هغه وخت د مشهور اديب عبداللطيف طسوجی تبريزي له خوا له عربي څخه په څلورو کلونو کي ترجمه سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ[1]. د اشعارو انتخاب، انشاء او ترجمه ئې د افصح الشعراء سروش اصفهانی[2] له خوا سر ته رسېدلې ده. دغه حاضر زما مخ ته پروت متن ئې په تهران کي د "کتابخانه علی اکبر علمی و شرکاء" له خوا چاپ سوی دئ او ما ته ګران مطيع الله جان روهيال له کندهار څخه د ګران نجيب الله زيارمل په لاس رالېږلی دئ. د دواړو دي کور ودان وي.

په دې حاضره ترجمه کي زما د کار روش:

ما ته د کار په پيل کي د ريچارډ فرانسيس برټن ترجمه نه وه رارسېدلې او پښتو ترجمه مي د عربي، فارسي او روسي متونو په مرسته پر مخ وهله. خو د خپل کار له سموالي څخه ځکه ډاډمن نه وم چي عربي مي کمزورې او روسي خو مي بالکل د ابجدخوان په سطحه کي وه. کله چي د برټن انګرېزي ترجمه راورسېده، نو مي نه يوازي خپل تر سره سوی کار ورسره عيار کړ، بلکي د راتلونکي کار له پاره مي هم د اصلي نسخې په توګه ځان ته کښېښووله. ترجمه سوي برخي مي ټولي له عربي متن او نورو ترجمو سره مقابله کړي او اختلافي موارد مي د هغو په مرسته سم کړي دي. مشکل ځايونه که په انګرېزي متن کي په مخه راغلي دي او که په عربي متن کي، دواړه مي د فارسي ترجمې په مرسته ژباړلي دي. ما ته داسي ښکاري چي اروانباد نوميالي صاحب دي هم ترجمه له روسي متن څخه کړې او بيا دي ئې له عربي متن سره مقابله کړې وي. په هر صورت، که مي له عربي څخه مستقيمه ترجمه

---

[1] عبداللطيف طسوجي د پارس د ختيځ آذربايجان په طسوج (تسوج) ښار کي پيدا سوی وو دی د فتحعليشاه (۱۷۹۷ – ۱۸۳۴ع) او محمدشاه د عصر له فاضلانو څخه وو. د ناصرالدين شاه قاجار (۱۸۳۱ – ۱۸۹۶ع) معلم او د زوی ئې مسعود ميرزا خسر کېدئ.

[2] ميرزا محمدعلي (۱۸۱۳– ۱۸۶۹ع) ملقب په شمس الشعراء د خپل وخت له لويو فاضلو شاعرانو څخه وو. د ناصرالدين شاه قاجار په دربار کي ئې ډېر قدر کېدی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای، بیا مي نو په کار کي د دې اوسني سرعت لسمه برخه هم نه پاته کېدله. زما ژباړه له یو سل او اووه لسمي شپې څخه پیل سوې ده. خو وروسته مي له ۱۰۷ مي شپې څخه راوروسته شپې هم پر ورزیاتي کړې. له دې کار څخه مي مطلب دا وو، چي د " تاج الملوک نکل" له هماغه پیل څخه زما پر سلیقه او طرز باندي لوستونکو ته وړاندي کړم.
د سرل ه خوا دغه اته شپې (۱۰۷ – ۱۱۵) د اروابناد نومیالي په ترجمه کي هم سته. د شپو شمېره په دواړو عربي چاپونو، انګرېزي، روسي او فارسي ترجمو کي سره تېره و بېره سوې ده. ما د ریچارډ برټن د انګرېزي ترجمې تسلسل تعقیب کړی دئ، چي له روسي ترجمې سره هم تر زیاتي اندازې خوله په خوله روان دئ. د نومیالي صاحب په ژباړه کي له روسي ترجمې څخه انځورونه هم رااخیستل سوي دي. دا کار ما د ترجمې په پیل کي تعقیب کړ، خو وروسته مي نظر واوښت او له انځورونو څخه تېر سوم.

د اشعارو په برخه کي زیاتره پښتو شعرونه له عربي اصل سره د موضوع له مخي یو څه اشتراک لري. پښتو شعرونه ټول زما له قریحې راوتلي دي خویو څه ئې د عربي متن کټ مټ پښتو ژباړه ده. د زیاترو اشعارو محتوا مي ځای ځای له فارسي څخه انتخاب کړې او د پښتو نظم په قالب کي مي اچولې ده. اروابناد نومیالي صاحب هم لکه چي همداسي روش تعقیب کړی دئ. دوی لیکلي دي: "هغه نظمونه یا بیتونه چي د عربي نسخې له اصله سره سم په دې پښتو متن کي په مخه راځي ځیني ئې کټ مټ د عربي ترجمې دي خو ځیني ئې تش د موضوع په حساب جزئي اشتراک ورسره لري اما په طرز و ادا کي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره آزادي ترجمې په خيال تيار سوي دي"[1].

په اصل کي خو د زر او يوې شپې اشعار په ټولو ترجمو کي د عربي متن کټ مټ ترجمې نه دي. د فارسي ترجمې شعرونه د هغه وخت مقتدر شاعر سروش اصفهاني ويلي، انتخاب کړي او ترجمه کړي دي. زياتره ئې د کلاسيکو فارسي شاعرانو نظمونه له موضوع سره سم انتخاب کړي او د عربي متن پر ځای ئې ايښي دي. د فارسي اشعارو په انتخاب کي د سروش اصفهاني دا کار او سليقه تر ده وروسته زياته ستايل سوې ده. مرحوم دهخدا د دغي ترجمې د اشعارو په باب کښلي دي: "بهمن ميرزا والی آذربايجان پسر چهارم عباس ميرزا نايب السلطنة فتحعلی شاه از دو نفر از فضلای عهد خود تقاضا کرد الف ليلة و ليلة عربی را از نثر و نظم به فارسی ترجمه کنند، يکی از آن ها ملاعبداللطيف تسوجی پدر مظفرالملک بود که متن نثر الف ليلة وليلة عربی را به نثر فارسی عالی فصيح درآورد. و دوم همين سروش اصفهانی بود که ترجمه شعرهای عربی الف ليلة وليلة به شعر فارسی به او محول گرديد و او از عهده يی اين کار در نهايت خوبی که بهتر از آن تصور نميشود برآمد. به اين معنی که به جای اشعار عربی کتاب مزبور الف ليلة وليلة بعضی جاها بر حسب مناسب سياق، اشعار مشهور اساتيد شعرای فارسی را درج گردانيد و بعضی جاهای ديگر اشعار عربی کتاب مزبور را خود او به شعر فصيح مليح بليغ فارسی ترجمه نمود و بدين طريق اين ترجمه فارسی الف ليلة وليلة که بدست است، يک مخزن الاشعار بسيار نفيسی از بهترين و فصيح ترين و شيرين ترين اشعار فارسی شده است و اشعار فارسی اين الف ليلة وليلة به مراتب عديده از

---

[1] وګ: زر او يوه شپه – لومړی ټوک – xii مخ – د ۱۹۹۹م چاپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل اشعار عربی کتاب مزبور که اغلب اشعار سخیف عامیانه است عالی تر و فصیح تر و بلیغ تر است" (لغتنامه دهخدا، مبحث سروش اصفهانی).

ژباړه:

"د فتح علیشاه د نائب السلطنة عباس میرزا څلرم زوی بهمن میرزا د خپل وخت له دوو تنو فاضلانو څخه وغوښتل چې د عربي الف لیلة و لیلة نظم او نثر په فارسي وژباړي. په دې د دوو کې یو د مظفرالملک پلار ملاعبدالطیف تسوجي وو چې د عربي الف لیلة و لیلة نثري متن ئې د فارسي ژبې په عالي او فصیح نثر واړاوه. دوهم تن همدا سروش اصفهاني وو چې فارسي ژبې ته ئې د الف لیلة و لیلة عربي شعرونو ترجمه کول د ده پر غاړه واچوله او دی د دې کار تر عُهدې په ډېره ښه توگه ووت، په داسي ډول چې تصور ئې هم نور نه کېږي. په دې معنی چې ده د الف لیلة و لیلة کتاب د عربي شعرونو پر ځای د متن له عبارت او سیاق سره سم د فارسي د مشهورو استادانو شعرونه ځای ځای درج کړل او ځای ځای ئې بیا د دغه کتاب عربي اشعار په ډېر فصیح، بلیغ او خوندور فارسي شعر واړول. په دې ډول نو د الف لیلة و لیلة دا حاضره فارسي ترجمه د فارسي د ډېرو ښو، فصیحو او خوږو شعرونو یو ښکلی مخزن الاشعار دئ او فارسي شعرونه ئې د دغه کتاب تر عربي اشعارو، چې زیاتره عامیانه او د ټیټي درجې شعرونه دي، ډېر لوړ، فصیح او بلیغ دي".

د الف لیلة و لیلة د اشعارو په باب په انگرېزي ژبه د هغو یوه مترجم حسین حضاوي کښلي دي:

ترجمه: "د زر او یوې شپې د کیسو یوه ځانگړې مشخصه دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې منثور داستان په منظومو ټوټو سره ښکلی کړه سوی دئ. د دغو منظومو ټوټو یوه برخه ئې د اصلي مرتب له خوا پکښې ځای سوې ده او بله برخه ئې د وروستیو کاپي لیکونکو (ناسخانو) له خوا پر زیاته سوې ده. دغه ټوټې له ځای او موضوع سره داسي متناسبي راوړل سوي دي چې ځای ځای ئې د اشخاصو او ځایونو توصیف ته رنګ و روغن ورکړی دئ، کله کله ئې خوشحالي او غم په توضیح کړی دئ، کله ئې د یوې ښځې توصیف و ستاینه پکښې کړې ده او کله ئې بیا اخلاقي پندونه پکښې بیان کړي دي. د دغو منظومو ټوټو په راوړلو کي مقصد یا د یوه کار و عمل برجسته کول، یا د ادبي معیار اوچتول، یا د عاطفي اغېزې زیاتول دي. که څه هم زیاتي منظومي ټوټې خپل دغه هدف ته په رسېدلو کي له دې اسیته پاته راغلي دي چې زیاتره ئې د منځني حد (mediocre) نظمونه دي یعني نه بد دي او نه ښه. تر نیمی زیات ئې د هغو کلاسیکو شاعرانو له کلام څخه گلچین (anthologized) سوي دي چې تر څورلسمي مېلادي پېړۍ وروسته ئې ژوند کړی دئ. دا نوره برخه ئې د نورو استخدام سوو لیکوالو او حتی ناسخانو په ګډون د کمزورو ناظمانو له خوا ترتیب سوي دي..." [1].

له دې بیانه څخه څوک ویلای سي چې د زر او یوې شپې منظومي ټوټې د داستانو اصلي برخه نه ده او د همدې جواز له اسیته فارسي مترجم هم د ټولو عربي اشعارو د کټ مټ ترجمې خواري پر ځان نه ده منلې او پر ځای ئې له کلاسیک فارسي ادب څخه د ګلچین له لاري دغه برخه پوره کړې ده. اروانباد نومیالي صاحب او ما (هوتک) هم دغي برخي ته له موضوع سره د ارتباط له مخي او له عربي

---

[1] وګ: د انګرېزي ترجمې د سریزي – xxxiii – مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشعارو سره د جزئي معنوي اشتراک له رويه له خپلي طبعی څخه نظمونه سربښته کړي دي.

د دغو اشعارو په ترجمه کي يا بايد يو څوک د امانت په حکم کمزوري ترکيبونه او حتی مبتذل شعرونه کټ مټ وژباړي، يا بايد د ادبي معيار د اوچت ساتلو په نيامت دغو کمزورو ترکيبو ته يو څه پاليش او رنگ و روغن ورکړي او د امانت په مقوله کي ځان ډېر ايسار نه کړي. ما (هوتک) دا دوهمه لار ځکه غوره کړې ده چي د زر او يوې شپې شعرونه خو له لويه سره هم، لکه وړاندي چي وويل سوه، د کيسو اصلي برخه نه، بلکي لا وصلي برخه ده. د نظمونو په ترجمه کي مي د زړو تشبيهاتو اوترکيبونوراوړل له دې اسيته لازم وگڼل چي که مي نوي ترکيبونه او عبارتونه راوړي واى، نو دا نوي جامې د زر او يوې شپې د کيسو پر اتلانو باندي سمي نه راتلې. د دغو نظمونو په ترتيبولو کي مي ډېره خواري کښلې ده، خو نه پوهېږم چي د کره کتونکو قناعت به مې تر لاسه کړی وي که نه؟

د نوميالي صاحب په ترجمه کي د هري شپې پيل او پای په جلاجلا عبارتونو او بيتونو سره راوړل سوی دئ. ما هم دغه روش تر يوې برخي پوري وپاله، خو وروسته متوجه سوم چي عربي اصل او انگرېزي، روسي او فارسي ترجمې ټولي شپې په سره ورته جمله شرو او په مشابه جمله پای ته رسولي دي. نو ما هم ټولي شپې په عين جمله پيل او په عين بيت سره پای ته رسولي دي.

د کيسو او نکلو د بيان په ترڅ کي به لوستونکي ځای ځای له داسي عبارتو او جملو سره مخامخ سي چي زموږ د پښتني ژوند له دودونو او نورمونو سره به سمون و نه لري او د لوستونکو سترگي به د

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا خبره یو څه ور وتخنوي. ما هڅه کړې ده چې دغه برخې یو څه په پوښ کې پوښلې ترجمه سي. خو ځای ځای مې بیا دومره ډېر سانسورهم پر ترجمه باندې نه دئ لورولی، چې د متن خوند و کیفیت دې پکښې ورک کاندم. زما په اند د زر او یوې شپې نکلونه کلاسیک امانت دئ او خوندي کول ئې تاریخي مسئولیت دئ. همدې اند مې د احتساب واهمه له زړه ایستلې ده. زه هیله من یم چې پښتانه وروڼه ما په دغه راز مواردو کې ډېر و نه غندي. د دې نکلو تاریخي روایتونه له ځانه جوړ سوي داستانونه دي او د استناد کار باید ځني وا نه خیستل سي. ښاغلي جهاني صاحب دغه مطلب پخپلو خبرو کې په تفصیل سره بیان کړی دئ.

دا خبره مې باید په سر کې لا هم کړې وای چې د دې پښتو ترجمې ټولي برخې مې خپل خواخوږي او زړه ته راتېر اشنا ښاغلي ډاکټر محمدصدیق ظهیر ته ورلېږلې او هغوی په ډېر دقت کتلي دي. زه ئې د احسانونو مرهون یم. ډاکټر ظهیر یو له هغو دوستانو څخه دئ، چې زه ئې هر وخت د دغه کار سر ته رسولو ته هڅولی یم.

متن دوهم وار ګران مطیع الله جان روهیال هم تر نظرایستلی او چاپ ته تیار کړی دئ. د ده کار هم د ډېري ستاینې او تقدیر وړ دئ. دا د ده د زیار او ټینګار نتیجه ده چې دا اثر ستاسي ښاغلو لوستونکو تر لاسه دررسېږي.

محمدمعصوم هوتک

آشاوا، اونټاریو، کاناډا

۱۵ داکتوبر ۲۰۱۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الف لیلة و لیلة د تاریخي او اجتماعي پلوه

څه باندي لس کاله مخکي زما استاد او ملګري مرحوم محمدانور نومیالي ما ته له ډنمارک څخه په ټلیفون کي وویل چي د الف لیلة و لیلة د ترجمې کار ئې پیل کړی دی. ما ئې ډېر تود هرکلی وکړ او دا مي ورته وویل چي د پښتو ژبي دغه لوی او لازم خدمت له تا پرته بل څوک نه سي کولای. خو خپلو ملګرو ته مي وویل چي د نومیالي صاحب روغتیایي حالت او عمر شایي د دې لوی کار د بشپړېدلو اجازه ور نه کړي. کشکي ئې دا کار یو څه مخکي پیل کړی وای. زما له مرحوم استاد سره رشتیا هم عمر وفا و نه کړه او کار نیمګړی پاته سو. څه موده مخکي زما همصنفي او د وړوکتوب د وختونو ملګري محمد معصوم هوتک په ټلیفون کي راته وویل چي د الف لیلة ولیلة ترجمه کولو ته ئې ملا تړلې ده، د خپلي ترجمې یوه برخه ئې راولېږله او ما ورته وویل چي تر دغه بهتر کار کول تقریباً غیر ممکن دئ. ده وروسته را څخه وغوښتل چي زه د مقدمې لیکلو کار پر غاړه واخلم. ده چي دونه لوی کار ته اوږه ورکړې وه نو ما ئې هم ناز پر مځکه نه سو اچولای. له بده مرغه چي ما الف لیلة و لیلة ډېر پخوا لوستې وه او په هغه وخت کي مي هم په جدي نظر نه وه لوستې. زه مجبور سوم چي د دې لوی کتاب پاڼې له سره واړوم را واړوم او ځیني نکلونه خو له سره په بشپړه توګه ولولم. د مقدمې په نوم مي یو څو پاڼې توري کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای دي وکړي چې د فوکلوري نکلونو د څېړونکو له پاره ګټوري وي. زه هیله لرم چې ګران معصوم هوتک به دغه ارزښتناکه ترجمه ژر بشپړه کړي او د پښتو ادب او فوکلور شاګردانو او څېړونکو ته به ورسېږي.

دا نکلونه په لومړي سر کي یوازي افسانې معلومېږي خو که سړی ښه ورته ځیر سي او په غور ئې ولولي نو ګوري چې په دې نکلونو کي د اسلامي نړۍ او په تېره بیا د عربانو کلتوري او عنعنوي ارزښتونو ډېر څرګند انعکاس کړی دئ او سړی بیخي د هینداري نوم ورکولای سي. البته د فوکلوري نکلونو او عصري، په تېره بیا ریالیستیکو، داستانونو تر منځ له یوې خوا او د تاریخ او فوکلوري کیسو تر منځ له بلي خوا ډېر زیات توپیر موجود دئ. جدي لوستونکي باید په دې پوه وي چې دوی، داستانونه نه بلکي فوکلوري کیسې لولي. په عصري داستانونو کي لوستونکی هر ځای له لیکوال څخه پوښتنه کوي او ولي؟ او څرنګه؟ ورته وایي. خو په فوکلوري کیسو کي خبره داسي نه وي. په فوکلوري کیسو کي یو عادي بزګر د یوه لوی استاد او عالم په توګه دلایل وایي. یو لوی پاچا د یوه عادي بازاري سړي عقل نه لري، او چې هر څوک هر څه ورته ووایي هغه مني. د یوه پاچا زوی، چې د نکل اصلي قهرمان وي، هم دونه ښایسته وي چې ښایستې پېغلاني او ښځي، حتی شاپیریاني، په یوه ځل لیدلو وربانديِ مینې سي، هم دونه هوښیار وي چې په لومړۍ ځواني کي ئې د فقهي څخه نیولې تر منطق او نجوم پوري ټول علوم داسي خلاص کړي او زده کړي وي چې لوی پوهان او عالمان سیالي ورسره کولای نه سي او هم داسي پهلوان وي چې د زرو تنو په جنګ ورځي. دغه راز دېبان او له هغوی سره د انسانانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابله او جنګونه، پېریانان، جادو او منتر او په بیزو او سپیو د انسانانو بدلول، شاپېریاني، کوه کاف او تر اوبو لاندي د دېبانو ښارونه هغه څه دي چي حتی زر کاله مخکي په داستان کي چا نه سوای یادولای، ځکه چي ځای پر ځای د لوستونکو له سوالونو سره مخامخ کېدی. خو څرنګه چي فوکلوري نکلونه د عادي او بې معلوماتو خلکو له پاره ویل کیږي او لیکل کیږي، نو هر څومره چي مبالغه پکښې زیاته وي په هغه اندازه د اورېدونکو او لوستونکو له پاره په زړه پوري وي. خو سترګه ور او لوستي خلک د فوکلوري نکلونو مبالغو، بې منطقیو او د ناممکناتو برخي ته نه ګوري بلکي په هغو کي د خلکو د عنعناتو، مذهبي عقایدو، عمومي پوهني، د پاچاهانو د خپل سري او استبداد او خرافاتو ته د خلکو او حتی پاچاهانو د عقیدې اندازه لګولای سي.

فوکلوري نکلونه له تاریخ سره ځکه نه سي مقایسه کېدلای او نه تاریخي قضاوت ورباندي کېدلای سي چي فوکلوري نکلونه د لویو سیندونو په شکل منځته راځي. سرچینه ئې یوه وي خو تر هغه وخته پوري چي یو لوی سیند ورڅخه جوړېږي او بیا یوه لوی دریاب یا لوی جهیل ته لوېږي، په سوونو او ښایي په زرونو وړې او لویي ویالې او واړه او لوی رودونه ورسره یو ځای سوي وي. فوکلوري نکلونه هم تر هغه وخته پوري چي پر کاغذ باندي لیکل کېږي په سل هاوو او یا په زرونو ځله خوله پر خوله او سینه پر سینه نقل سوي وي او کله کله ښایي له اصلي سرچینې سره ښخي سر و نه خوري. د الف لیله و لیله نکلونه ښایي په لس هاوو ځله لیکل سوي او وروسته بیا له ټولو لیکل سویو متنونو څخه یو متن جوړ سوی وي. ځیني نکلونه ښایي سل کاله او ځیني ښایي په سل هاوو کلونه د لوستو او نالوستو خلکو په خولو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځېدلي او بيا تر قلم او کاغذ پورې رسېدلي وي. په دې جريان کې نو هر ډول تاريخي اشتباهات نه يوازې ممکن بلکي حتمي دي. تاريخي اشتباهاتو ته ځکه ګوته نه سي نيول کېدلای چې فوکلوري نکلونه د تاريخي پېښو د تشريح کولو له پاره نه بلکي د اورېدونکو او لوستونکو د دلچسپۍ له پاره منځته راغلي وي. هر څومره چي به يو نکل په زړه پوري وو په هغه اندازه به ئې اوريدونکي زيات وه او په هغه اندازه به ئې د نکلچي او نکلچيانو خولې په غوړو کي وه. د مثال په ډول د الف ليلة و ليلة د نکلونو پيل د ساساني شاهنشاهانو څخه کېږي خو اورېدونکي يا لوستونکي دا پوښتنه نه سي کولای چي شهرزاده څرنګه يوه ساساني شهنشاه ته د هارون الرشيد پاچا د زمانې کيسې کوي؟ ځکه چي د ساسانيانو د وروستني پاچا د وژل کېدلو په زمانه کي خو د هارون الرشيد ور نيکه زېږيدلی نه وو. يا مثلاً که د يوه نکل لومړۍ جملې ته چي وايي د يونان په نوم يو پاچا چي د روم په مځکه کي د فارس په ښار کي واکمن وو! د نکل پيل يوه لويه تاريخي اشتباه ده. نو سړی بايد دا نکل بېخي و نه لولي. خو که سړی نکل واوري او يا ئې ولولي نو ګوري چي د نکل هدف د تاريخي حقايقو بيان نه بلکي پند او عبرت او د دې خبري کول دي چي يو پاچا، چي د خلکو د وژلو او له مرګ څخه د ژغورلو واک لري، څرنګه بايد په خپلو قضاوتونو کي له احتياط او عقل څخه کار واخلي او تش د وزير يا کوم بل حسود او مغرض په قول بېګناه انسانان قتل نه کړي.

الف ليلة و ليلة، چي زياتره پښتانه ئې الپ ليلا بولي، د هغو سلګونو نکلونو يوه مجموعه ده چي څه ئې په هند،ايران، افريقا او نورو سيمو کي ايجاد سوي او څه ئې پخپله په بغداد او دمشق کي وربانديي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات سوي او يا په نورو سيمو کې پر ايجاد سويو نکلونو باندي له سره کار سوی او ليکل سوي دي. که څه هم چي ډېر څېړونکي او ليکوالان په دې عقيده دي چي دا نکلونه زياتره له هند څخه د عربانو ښارونو ته تللي او د هغوی په دربارونو کې ئې وروستی شکل اخيستی دئ، خو که سړی د نکلونو موضوعاتو او نومونو ته متوجه سي نو ګوري چي دې نکلونو، تر هغه چي د يوې سرچينې په باره کې ئې فکر وسي، د ډېرو زياتو کلتوري سيمو سفرونه کړي او ښايي د سل هاوو او لا زرهاوو کلونو په جريان کي بشپړ سوي او بيا ئې نو دغه وروستی شکل غوره کړی وي. البته وروستنی ترتيب سوی شکل ئې، چي تر موږ پوري رارسېدلی او په بېلو بېلو اروپايي او اسيايي ژبو ترجمه سوی دئ، عربي او اسلامي دئ. قهرمانان ئې زياتره مسلمانان دي حتی ډېري زياتي شاپيرياني، دېوان او پېريانان ئې مسلمانان دي، کليمه وايي او زياتره د نکلونو له قهرمانانو سره په داسي کارونو کي مرسته کوي چي د دوی له مرستي پرته ئې کېدل او عملي کېدل ممکن نه دي.

مشهور عرب مؤرخ مسعودي په خپل کتاب مروج الذهب و معادن الجوهر کي، چي څه باندي زر کاله مخکي ئې ليکلی دئ، وايي چي: دا افسانې له هندي، فارسي او رومي سرچينو څخه ترجمه سوي دي. دی وايي دا کتاب د هزار افسانه يا هزار خرافه په شکل ترتيب سوی دئ چي خلک ئې الف ليلة وليلة يا زر او يوه شپه بولي[1].

د مسعودي له ليکني څخه څرګندېږي چي د الف ليله و ليله په نوم نکلونه څه باندي زر کلونه مخکي د عربو په ټولنه کي رواج وه او د کتاب په شکل را غونډ سوي وه. له دې څخه مخکي د هزارافسان په

---

[1] مروج الذهب: لومړی ټوک – ٦۱۰ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوم د نکلونو مجموعه موجوده وه. په دې حساب ښایي د دې نکلونو عمر، د کلیله و دمنه په څېر، د میلاد څخه مخکې کلونو ته ورسېږي. خو د الف لیلة و لیلة مشهور انګرېز مترجم ریچارډبرټن د دغې مجموعې په ملحقاتو کې د الطاف پر افسانه باندې د مقدمې په ترڅ کې لیکي چې الیکزانډر کوټیل Alexander J. Cotheal ما ته د دغې کیسې د قلمي نسخې یوه کاپي را واستوله او پر هغې باندې لیکل سوي وه چې دا یو کتاب دئ چې د پاچاهانو ډېرې زیاتې افسانې او د الف لیلة و لیلة کیسې پکښې راغلي دي. ریچارډ برټن لیکي چې د کتاب په پای کې د نسخې د نقلولو نېټه راغلې ده چې په انګریزي حساب ۱۶۸۵ میلادي کال کېږي. په دې حساب موږ ګورو چې پر دې کیسو باندې، لږ تر لږه، یو نیم زر کلونه کار سوی دئ. ځکه چې د الطاف په کیسه کې د کافي یادونه سوې ده او کافي پخپله تر پنځه سوه کاله زیات تاریخ نه لري. د الطاف د کیسې لیکوال یا نقلوونکی، د نورو زیاتو فوکلوري کیسو د لیکونکو یا نقلوونکو په څېر، دونه بېخبره دئ چې د هارون الرشید په زمانه کې د توپ یادونه کوي. په داسې حال کې چې توپ د هارون الرشید له زمانې څخه (۱۷۰ – ۱۹۳)، چې د دوهمې هجري پېړۍ وروستي کلونه کېږي، لږ تر لږه پنځه پېړۍ وروسته د جنګونو، فتوحاتو او جشنونو میدانو ته ورولوېدی.

دا چې الف لیلة و لیلة به څو ځله لیکله سوې او څو ځله به ئې ښایي لیکل سوي متنونه ورک سوي وي، موږ څه نه سو ویلای. که د هزار افسانه نوم قبول کړو نو د الف لیلة و لیلة د موجودو نکلونو مجموعه خو په هیڅ توګه زرو ته نه رسېږي او باید چې ډېر نکلونه پاته وي چې باید د نکلونو په دې لوی کتاب کې راغلي واى. او لا یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقیده پر دې ده چي زر حتماً د زرو د عدد په معنی نه بلکي د ډېرو په معنی ده. داسي ویل کېږي چي شهرزادي زر کتابونه را جمع کړل، یعني ډېر زیات کتابونه ئې راټول کړل[1].

په پښتنو کي، د زرو عدد لا څه چي، د سلو عدد ډېر لوی بلل کېدی: "پور چي تر سلو واوړي وچه ئې مه خوره" او یا دا چي: "سل په لالي پور دي دا یوه ئې پې د بنګړو". په کندهار کي، او ښايي په نورو پښتني سیمو کي به هم خبره دغه ډول وه، حتی د سلو حساب هم چا نه کاوه بلکي شل ډېر لوی عدد وو او خلکو به د اتیا پر ځای څلور تومنه یا څلور شلي او یا د یوسل څلوېښت پر ځای اووه تومنه ویل. په دې حساب ښايي هزارافسان هم تر زرو نکلونو ډېر کم وي او شهریار پاچا هم ښايي، خپلي خطا ته د متوجه کېدلو له پاره، دونه حوصله نه وي کړې چي زر او یوه شپه د خپلي مېرمني شهرزادي کیسو ته غوږ ونیسي.

د الف لیلة و لیلة نکلونه، د نورو ټولو فوکلوري کیسو په څېر، پر کاغذ باندي تر لیکل کېدلو مخکي په لس هاوو، او لا په سل هاوو، ځله خوله پر خوله سوي او تغیرات ئې لیدلي دي. په نکلونو کي د نومونو له مخي د بېلو بېلو کلتوري حوزو د نفوذ څرک لګولای سو. په نکلونو کي د هند، ایران، بین النهرین، مصر او تر یوه ځایه پوري د ترکانو څرک وینو. د سیندباد په څېر هندي نومونه، د علي بابا او خاتون په څېر ترکي نومونه، د شهرزاد، دنیازاد او شاه زمان په څېر ایراني نومونه پکښې وینو؛ البته زیاتره نومونه عربي دي. خو د نکلونو له چوکاټ او د اوډلو له طرز څخه ئې هندی سبک له ورایه ښکاري. لکه ته باید دا کار و

---

[1] انسایکلو پیډیا آف اسلام – لومړی ټوک: ۳۶۲ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کړې کنه نو د پلاني په څېر به له ستونزو سره مخامخ سې. مقابل لوری پوښتنه کوي چې د پلاني کيسه څرنګه وه؟ او دلته نکل پيل کېږي[۱].

ځينې ايراني محققين هم په دې عقيده دي چې د عربي الف ليلة و ليلة لومړنی اساس هغه هزارافسانه ده چې هندي ريښه لري. د دغو پخوانيو داستانونو ځيني برخي ښايي ايراني زردشتيانو له هندي سرچينو څخه اخيستي وي او ځيني نخښې ئې تر اوسه پوري په الف ليلة و ليلة کي پاته دي. دوی وايي داسي هم ويل کېږي چې دا کتاب تر هخامنشيانو مخکي په هند کي تاليف سوی او بيا د سکندر له زمانې څخه وروسته ايران ته راغلی او په زړه پارسي ترجمه سوی وي او هزار افسانه نوم ورباندي ايښودل سوی وي[۲].

په ايران کي د فوکلوري کيسو مشهور څېړونکی جلال ستاري وروسته ليکي: "ګواکي الف ليلة وليلة، په دغه شکل چې همدا اوس زموږ په لاس کي دئ، د يوه سړي او يا يوه ملت او قوم تاليف نه دئ؛ دې کتاب د څو پېړيو په جريان کي د ټول عالم دوره کړې ده او په دې اوږده سفر کي ئې ډېر زيات عجايب ليدلي دي او له هغو څخه ئې يوه توښه برابره کړې ده. هر قوم او هري قبيلې د خپل ذوق سره سم يو څه ورباندي اضافه کړي او کله کله خو ئې يو بشپړ داستان پکښي ور زيات کړی دئ، او په ډېره اوږده زمانه کي دغه کمال ته رسېدلی دئ. شهرزادي د بېلو بېلو قومونو او ملتونو په ژبه خبري کوي. په دې توګه نو الف ليلة و ليلة، کتاب نه بلکي، يوه کتابخانه ده. يو ليکونکی نه

---

[۱] هغه کتاب: ۳۶۲ مخ.

[۲] افسون شهريار: ۵۳ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري بلکي ډېرو زياتو نکلچيانو برخه پکښې اخيستې ده او په منځنيو پېړيو کي د ټول ختيځ د اولسي ادبياتو يوه خزانه پکښي جمع سوې ده او موږ د پېړيو افسانې پکښي وينو. مګر سره له هغه چي پر ايراني نکلونو باندي عربي نکلونه زيات سوي او يا ورسره نښلول سوي دي، ويلای سو چي که د الف ليلة و ليلة اصلي سرچينه هند او ايران دئ د دې کتاب اوسنی شکل د مسلمانانو او عربانو د کار نتيجه ده، ځکه چي ډېر زيات داستانونه ئې عربو جوړ کړي او دې نکلونو ته ئې اسلامي بڼه ورکړې ده"[1].

ويل کېږي چي مسلمانانو د ايران د ښارونو او ولاياتو د پرله پسې فتوحاتو په لړ کي د ايران په زرهاوو قلمي کتابونه ځکه وسوځول چي فکر ئې کاوه زردشتي او خرافاتي عقايد پکښي راغلي دي. ښايي د هزار افسانه په نوم کتاب هم، چي ويل کېږي د الف ليلة و ليلة زياتره او يا ټولي کيسې ورڅخه اخيستل سوي دي، په دغه لړ کي سوځول سوی وي او موږ ئې هيڅ نسخه په لاس کي نه لرو. د الف ليلة و ليلة لومړنۍ کيسه، چي اصلي موضوع ئې د ښځو بې وفايي ده، د ايران له خاوري څخه پيل کېږي. د افسانې اصلي قهرمانان د ساساني کورنۍ دوه پاچاهان، شهريار او شاه زمان او د لوی پاچا يا شاهنشاه شهريار د وزير دوې لوڼې شهرزاد او دنيازاد دي. عرب کيسه ليکونکو د الف ليلة و ليلة د کيسو او افسانو دغه مقدمه او روح ښايي ځکه ايراني پاچاهانو او شهزاده ګانو ته منسوب کړی وي چي د خپلو ښځو له پاره ئې دومره بې وفايي او ناپاکي شرم او عار بللی وي. په ورپسې کيسو کي چي هر ځای د مجوسي يا زردشتي نوم يادېږي نو چنداني په ښه سترګه نه ورته کتل

---

[1] هغه کتاب: ۶۰ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېږي او حتی د زردشتي له نامه سره خو لعنتي استعمالېږي.

اصلي کیسه له هغه ځایه پیل کېږي چې د ساسانیانو یو شاهنشاه، چې د چین او هند پر ټاپوګانو ئې حکومت کاوه، مړ کېږي او د هغه دوه زامن شهریار او شاه زمان پاته کېږي. شهریار د خپل پلار په پایتخت کې، چې نوم ئې معلوم نه دئ، پاچا کېږي او شاه زمان په سمرقند کې پاچا کېږي. شل کاله وروسته، شهریار غواړي چې خپل ورور شاه زمان ووینې؛ هغه خپل پایتخت ته وربولي. شاه زمان د خپل ورور د لیدلو له پاره د روانېدلو په شپه، ناڅاپه کور ته ستنېږي او هلته ګوري چې د ده ګرانه مېرمن د یوه حبشي غلام سره، د ده پر پالنګ پرته ده. خپله مېرمن او غلام دواړه وژني او په شنه زړه د خپل ورور پاچهۍ ته روانېږي. د خپل ورور په پاچهي کې له څه مودې تېرولو وروسته یوه ورځ، چې ورور ئې ښکار ته تللی دئ، خپله ورینداره وینې چې په شاهي باغ کې د یوه حبشي غلام سره مینه کوي. له هغې سره شل تنې ملګرې سهیلیانې هم جامې باسي او دی ګوري چې هغه هم لس تنې د ملکې ملګرې او نور لس تنه سپین مخي ځوانان دي او ټول په بېغمه زړونو په عیش لګیا کېږي. کله چې خپله کیسه او د وریندارې نکل خپل ورور ته کوي؛ او هغه ټوله کیسه پخپلو سترګو وینې نو دوانه خواشینې کېږي چې خپل ورور شاه زمان ته وایي چې راځه د پاچهۍ څخه لاس واخلو او مخ پر غرونو او دښتونو ونیسو؛ ګوندې موږ داسې یو بل څوک هم پیدا کړو چې له هغه سره په دغه اندازه بې وفایي سوې وي او کنه نو تر دې ژوند خو مرګ بهتر دئ. دوی دواړه روانېږي او تر څو ورځو مزلونو وروسته یوه ورځ د دریاب پر غاړه ناست دي چې له لیرې له اوبو څخه یو لوی دیب راوزي، چې یو لوی فولادي صندوق

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پر سر نیولی دئ. دوی له بېړي یوې ګڼې وني ته پورته کېږي. دیب له صندوق څخه یوه ښایسته مېرمن راباسي او د هغې پر زنګانه سر ایږدي او سمدستي په درانه خوب بیدېږي. ښایسته مېرمن، پاس په ونه کي، دوه پاچاهان ویني او له هغوی څخه د میني غوښتنه کوي؛ د دیب د راویښولو په تهدید ئې میني کولو ته مجبوروي. وروسته له دواړو څخه د هغوی انګشترۍ اخلي او له خپل جیب څخه پنځه سوه اویا انګشتري ورته را باسي او ورته وایي چي له دغسي لنډ وخت څخه په ګټې اخیستلو سره ئې له هر چا سره مینه کړې ده له هغه څخه ئې یوه انګشترۍ د نښانې په توګه اخیستې ده.

شاه زمان د دې پېښي تر لیدلو وروسته خپلي پاچهۍ ته روانېږي او ژمنه کوي چي بیا به هیڅکله واده و نه کړي او د ژوند تر پایه پوري به یوازي پاته سي. شهریار ژمنه کوي چي هره شپه به له یوې ښایستې پېغلي سره واده کوي او هغه به د واده په سهار وژني. ځکه چي، د ده په عقیده، د مځکي پر مخ یکي یوه پاکه ښځه نسته او په ښځي باور نه سي کېدلای. شهریار د خپلي مېرمني، د حبشي غلام او د هغې د ټولو سهیلیو له وژلو څخه وروسته هري شپې واده کولو ته ملا تړي؛ هره شپه یوه ناوې وژني او په دې توګه درې کاله تېرېږي. د شهریار د وزیر لور شهرزاده د بېګناه نجونو د ژغورلو په منظور له پاچا سره واده کوي. خپلي خور دنیازادي ته وظیفه ورکوي چي هره شپه یا د شپې په پای کي له دې څخه د یوه نکل د اورولو غوښتنه وکړي. په دې ترتیب زر او یوه شپه تېرېږي او پاچا ته خدای درې اولادونه ورکوي او د پاچهۍ نجوني له حتمي مرګه ژغورلي کېږي.

د نکل په اساس، شهریار د ساساني شاهنشاهانو په لړ کي یو مقتدر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاچا دئ او د وزیر لور شهرزاده، د زرو کتابونو له لوستلو څخه وروسته، له هغه سره واده کوي او د واده له لومړۍ شپې څخه خپل نکلونه پیلوي. شهرزاده په خپلو زیاترو نکلونو کي هارون الرشید ته د یوه ښخواني عادل پاچا یا خلیفه په توګه اشاره کوي. په داسي حال کي چي هارون الرشید د ساسانیانو د وروستي پاچا دریم یزدګرد د وژل کېدلو څخه څه باندي یوه نیمه پېړۍ وروسته پاچا سوی دئ. داسي نو د الف لیلة و لیلة تقریباً ټول نکلونه له تاریخي او جغرافیایي پلوه بې اعتباره دي او د دې ګڼو نکلونو د لیکل کېدلو او ترتیبېدلو په وخت کي، واقعیتونو ته د توجه پر ځای، ټاکلو اهدافو ته توجه سوې ده. فوکلوري نکلونه اکثر دغه ډول وي؛ خو لوستل ئې ځکه ګټه لري چي د هغوی څخه د یوه قوم یا کلتوري حوزې ذهنیتونه، د کلتوري ودي اندازه، کله کله د تاریخ ډېري تاریکي پاڼي او پېښي، چي په لیکلو تاریخونو کي یا نه وي راغلي او یا له منځه تللي وي او دغه راز په یوه پراخه سیمه کي پر یوې او بلي کلتوري حوزې باندي د متقابلو اغېزو او اړیکو په باره کي ګټور معلومات راکوي.

د مسعودي په تاریخ کي د الف لیلة و لیلة د نامه له یادېدلو څخه مونږ اټکل کولای سو چي د دې نکلونو لیکل کېدل او یا له فارسي څخه، د ډېرو زیاتو نکلونو ترجمه کېدل به د هارون الرشید او د هغه د زوی مامون الرشید په وختونو کي، چي د عباسي خلافت طلایي عصر دئ، پیل سوي وي؛ مګر د الطاف په نوم نکل کي، چي د هارون الرشید زمانې ته منسوب کړه سوی دئ، د توپ یادونه، چي د هارون له زمانې څخه تقریباً پنځه پېړۍ وروسته د جنګونو میدانونو ته را ووت، او دغه راز په همدغه نکل کي د کافي یادونه چي ایله د پنځلسمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېړۍ په نیمایي کي، یعني د هارون الرشید له زمانې څخه زیات و کم اووه سوه کاله وروسته استعمال سوه، دا ښيي چي پر دې نکلونو باندي تر زر کاله زیات کار سوی، او د نني ورځي شکل ئې اخیستی دئ. دا نکلونه په عمومي صورت دوې برخي لري. یوه ئې داستاني برخه ده، چي نکلچیانو د خپلي غوښتني او طبیعت سره سم په نکلونو کي زیاتی او کمی راوستلی دئ. چي زړه ئې غوښتي دي، یا ئې خپلو قهرمانانو ته پر دې دنیا جنتونه جوړ کړي او یا ئې داسي بدمرغۍ ور په برخه کړي او د داسي ستونزو او مشکلاتو سره ئې مخامخ کړي دي چي سړی ئې پر دې دنیا دوږخ بللای سي. بله ئې ادبي او په تېره بیا منظومه برخه ده، چي په دغه لطافت او ښایست ئې سینه پر سینه انتقالېدل غیر ممکن دي او باید چي قلم پر قلم انتقال سوي او لیکل سوي وي او یا وروسته جلا کار ورباندی سوی وي.

الف لیلة و لیلة زیاتره د کلیله و دمنه په شکل ترتیب سوې ده؛ دا نکلونه، که څه هم، په لومړي سر کي د سات تېري او د ژمي د اوږدو شپو د تېرولو وسیله ګڼله کېږي، خو چي سړی ورته ځیر سي تقریباً ټول نکلونه د خاصو اهدافو له پاره لیکل سوي دي. د شهریار په څېر یوه ظالم شنهشاه سره، چي هره شپه له یوې ښایستې نجلۍ سره واده کوي او سبا ته ئې وژني، او په دې توګه د خپلي ښایستې مېرمني د خیانت کسات د بېګناه نجونو څخه اخلي، د شهرزادي د واده کولو فیصله پخپله ښيي چي ورپسې باید داسي نکلونه راسي چي پاچا ته باید دونه په زړه پوري وي چي که د نکل نیمایي برخه نن شپه واوري باقي پاته برخه ئې باید ورڅخه پاته نه سي. په نکلونو کي باید دونه پندونه نغښتي وي چي شهریار ته دا ثابته کړي چي ټولي ښځي په یوه رنګ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي او په اصطلاح په ځنګله کي کړېږ او سمي لښتي سته. البته ټولي کیسې د ښځو پر وفا او پاکۍ باندي شاهدي نه ورکوي او شهرزاده په پنځمه شپه د سوداګر د هغي ښځي کیسه کوي چي د مېړه په غیاب کي له بل سړي سره جوړه ده؛ او سوداګر د خپلي ښځي په شیطانت خپل هغه هوښیار طوطي وژني چي د هغه د ښځي د ناروا اړیکو کیسه ئې ورته کړې ده. شهرزاده د نکلونو په جریان کي د نورو داسي ښځو یادونه هم کوي چي کړه وړه ئې د پاکو ښځو سره مناسب نه دي. ګواکي تر یوې اندازې ئې د انډول د ساتلو کوښښ کړی دئ؛ او یوازي د ښځو د مدافع وکیلي حیثیت نه لري. حتی د نکلونو د پیل کېدلو په دیارلسمه شپه خو یو شهزاده هغه پیریان ته چي دی ئې د خپلي معشوقې د خوب په خونه کي نیولی دئ او د هغي ښځي د سر پرې کولو امر ورته کوي چي د شهزاده د سر پرې کولو په برخه کي ئې د پیریان امر نه دی منلی، وایي چي اې غښتلې او قهرمان پیریانه! که یوه ښځه چي نه عقل او نه وفا لري زما د سر له وهلو څخه انکار کوي او دا کار ناروا او غیر قانوني بولي؛ زه څرنګه، د یوه نارینه په حیث، د داسي ښځي، چي په ژوند کي مي لیدلې نه ده، سر پرې کړم؟

څرنګه چي په نکلونو کي پاچا پر غوړ وهل کېږي نو زیاتره نکلونه د پاچاهانو د اجراآتو په باره کي دي. ګواکي شهریار ته دا ښیي چي د ظالمو او بې عقلو پاچاهانو عاقبت څومره خراب دئ او بې عقلي او بېځایه ظلم څومره پښېماني لري. په تقریباً ټولو او یا زیاترو نکلونو کي د خیر او شر، حرص او قناعت، مردۍ او نامردۍ تر منځ جګړه روانه ده او په تقریباً ټولو نکلونو کي د ښو پله درنه او بری ئې په برخه وي.

د حکیم دوبان په نوم یو ماهر طبیب د یونان په نوم یوه پاچا، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فارس په ښار کي د روم پر مځکه!! حکومت کوي، د جزام د ناعلاجه ناروغۍ علاج کوي. پاچا روغ رمټ کېږي او د حکیم دوبان ډېر زیات عزت کوي. د هغه قدر ورځ په ورځ دونه زیاتېږي چي حسود وزیر ئې تحمل نه سي کولای. وزیر پاچا ته وايي دا حکیم چي د دونه سختي ناروغی علاج ئې په وس پوره دئ سبا کولای سي چي تا له منځه هم یوسي. دا په اصل کي ستا د دښمنانو جاسوس دئ او هغوی ستا د تباهۍ له پاره رالېږلی دئ. پاچا د خپل حسود وزیر په قول کوي او د بېګناه حکیم دوبان سر ورڅخه پرې کوي. خو پخپله هم سزاویني. ځکه د هغه کتاب د پاڼو د اړولو له پاره، چي حکیم دوبان په زهرو لړلی دئ، څو ځله خپله ګوته په ناړو لندوي او ځای پر ځای مري. په دې توګه پاچا د خپل ظلم له امله خپله سزا ویني. البته نکل د ډېرو بېخبرو نکلچیانو په وسیله انتقال سوی دئ. ځکه چي یونان پاچا، د روم په مځکه کي د فارس په ښار کي، په هیڅ توګه نه سره لګېږي. خو هغه درس پکښي راغلی دئ چي د یوه مستبد پاچا له پاره عبرت سي، او بېګناه کسان قتل نه کړي.

د دوهم قلندر په نکل کي، چي د الف لیلة و لیلة په دیارلسمه شپه راځي، پاچا دونه بې عقل او ساده دئ چي یوه بیزو شپږ ډوله عربي خط لیکي، د پاچا په مخ کي پر کاغذ باندي دونه ښایسته شعرونه لیکي چي د لویو ادیبانو او شاعرانو کار دئ او بالاخره حتی پاچا په سطرنج کي ماتوي، خو پاچا لا بیا هم فکر کوي چي هغه یوه عجایبه بیزو ده چي په ډېرو پیسو ارزي. البته دا هغه په زور، کمال او ښایست مغرور شاهزاده دئ چي تصادفاً د یوه پیریان یا دیو پر محبوبا باندي پېښ سوی او له هغې سره ئې څو شپې تېري کړي دي. پیریان خپله هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محبوبا چي د واده په شپه ئې تښتولې ده، وژني او له شهزاده څخه په خپل منتر او جادو بيزو جوړوي.

د الف ليلة و ليلة په نکلونو کي، پاچاهان معمولاً عياش او زياتره بې عقلان وي. د مملکت ټولي چاري د وزيرانو په لاس کي وي، چي معمولاً هوښيار او کله کله ډېر شيطان خلک وي او پاچا ته غولوونکي او کله کله تباه کوونکي مشورې ورکوي. د ابو تمام په نوم يو سوداګر د يوه ظالم پاچا په مملکت کي ژوند کوي، چي هغه پاچا د ده پيسو ته سترګي خړي کړي دي؛ نو دی د هغه له ويري د عليان شاه په نوم يوه پاچا هيواد ته کډه کوي او د هغه پاچا خدمت کوي. د پاچا وزيران د هغه سره حسد پيدا کوي او د منځه وړلو په فکر کي ئې کېږي. بالاخره د هغه دوه ښايسته غلامان په رشوت تېرباسي او د هغوی په وسيله ئې د پاچا تر غوږه ور رسوي چي ابو تمام د پاچا له نوي مېرمني سره جوړ دئ. پاچا، له تحقيق او پوښتنو پرته، ابوتمام وژني او وروسته متوجه کېږي چي د هغه وينې ئې ناحقه توی کړي دي. وروسته خپل وزيران هم وژني خو پښېماني ګټه نه کوي.

پاچا په جنجالي موضوعاتو کي، په منطق او استدلال نه قانع کېږي بلکه د هغه د قناعت حاصلولو له پاره بايد د پند او عبرت کيسې ورته واورولي سي. خو بدي په دې کي ده چي پاچاهان دومره بې عقلان وي چي د هري کيسې له اورېدلو سره ئې عقيده تغير کوي، او سمدستي د خپلي پخوانۍ فيصلې په خلاف بل تصميم نيسي. الف ليلة و ليلة اصلاً د دغه هدف له پاره ترتيب سوې ده چي پاچاهانو او د قدرت خاوندانو ته وښيي چي ظلم، بې عدالتي او پر غلطو مشورو غوږ نيول ډېر خراب عواقب لري او واکمنان خدای تعالی د خپلو خلکو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقوقو څخه د دفاع له پاره ګومارلي دي. دغه علت دئ چي په الف ليلة وليلة کي چنداني د خوارانو د ژوند له طرز سره نه مخامخ کېږو او د نکلونو ټوله توجه د پاچاهانو، وزيرانو او واکمنانو خوا ته ده. ځکه چي د نکلچيانو په فکر، عادي خلک او خواران د ظلم په کولو او د ظلم په مخ نيولو کي چنداني اثر نه لري. څه چي ليکل کېږي او يا ويل کېږي نو مخاطب ئې بايد هغه کسان وي چي سمي لاري ته په راتللو ئې ټولنه پر سمه لاره روانېږي.

که څه هم چي د الف ليلة و ليلة تقريباً ټول پاچاهان او وزيران مسلمانان دي؛ خو د هغوی په مجلسونو کي شراب چښل کېږي او حتی د نکلونو د پيل په لسمه شپه، چي خليفه هارون الرشيد د خپل وزير جعفر او خپل وفادار غلام او سرجلات مسرور سره د بغداد د ښار د خلکو د حالاتو معلومولو له پاره د شپې بهر ته وتلی دئ او د دريو ښايستو مېرمنو پر قصر باندي ور برابرېږي؛ هلته جعفر او مسرور او په مجلس کي ناست ټول نر اوښځي شراب چښي او يوازي خليفه د حج د نيت کولو په پلمه د شرابو څخه پرهېز کوي. که څه هم په نورو ځايونو کي خليفه هم له جعفر سره يو ځای شراب چښي. څرنګه چي الف ليلة و ليلة د پاچاهانو او اشرافو له پاره ترتيب سوي نکلونه دي او پخوانيو سلطانانو او پاچاهانو زياترو ډېر زيات شراب چښل، نو ځکه په نکلونو کي هم ډېر زيات راغلي دي.

نظام الملک طوسي په سياست نامه کي ليکي: "... او دا چي هر څوک خپله صراحي ورسره راوړي او خپل ساقي ورسره راولي دا روا کار نه دئ، دا هيڅ وخت عادت نه وو او سخت ناوړه کار دئ. ځکه چي هر وخت د خوړلو شيان، شيريني او شراب د پاچاهانو له کورونو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړل کېدل نه دا چي د پاچاهانو کورونو ته وړل کېدل. ځکه چي سلطان د خپل قلمرو مشر دئ او اولس د هغه اولاد دئ، نو دا لازمه نه ده چي د پاچا کور ته د خپل عيال له کوره خواړه او شراب يووړل سي"[1].

نظام الملک طوسي د سلطان محمود په دربار کي د شرابو د چښل کېدلو په اړه يوه په زړه پوري کيسه لري او ليکي چي: "ويل کېږي چي سلطان محمود يوه شپه د خپلو نژدې کسانو سره شراب چښلي وه او سهار وختي ئې هم د شرابو شوق کړی وو. علي نوشتګين او محمد عربي، چي د سلطان سپه سالاران ول، په هغه مجلس کي حاضر ول او ټوله شپه ويښ وه او له سلطان محمود سره ئې شراب چښلي وه. د غرمې پر مهال د علي نوشتګين سر دروند سو او د شرابو افراط اثر ورباندي وکړ. له سلطان څخه ئې کور ته د تللو اجازه وغوښتله. سلطان ورته وويل چي دا ښه کار نه دئ چي په دا سپينه ورځ په دغه حال او مستي کي دباندي وزې. تر مازديګر پوري دلته پاته سه او چي نشه دي ولاړه ته هم ولاړ سه. که په دغه حال کي دي محتسب په بازار کي وويني او په درو دي ووهي. ته به هم بې آبه سې، زه به هم غمجن سم او هيڅ به ويلای نه سم.

علي نوشتګين د پنځوسو زرو سپرو سپه سالار وو؛ د خپل وخت تر ټولو زړه ور افسر وو. د هغه په زړه کي دا نه ور تېرېدل چي يوه ورځ به ئې محتسب را ګرځوي. پر خپله خبره ټينګ سو او د کور پر لور روان سو. سلطان محمود وويل چي نه پاتېږي نو پرې ئې ږدئ چي ولاړ سي. علي نوشتګين د خپلو غلامانو او چاکرانو سره د خپل کور پر لور

---

[1] سياست نامه: ۱۴۶ مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

روان سو.

یو ناڅاپه محتسب له خپلو سلو سپرو سره په بازار کي وربانديي پېښ سو. کله چي ئې علي نوشتګين په داسي مستي او نشه حالت کي وليدی نو امر ئې وکړ چي له آسه ئې راکښته کړي. يو تن ئې پر سر کښينستی او بل ئې پر پښو، او په خپل لاس ئې څلويښت دُرې وواهه...

سبا چي د سلطان حضور ته ورغی. سلطان د محتسب په باره کي پوښتنه ورڅخه وکړه. ده خپله ملا ورښکاره کړه چي تغمې تغمې وه. سلطان وخندل او ورته وې ويل چي توبه وکاږه چي بيا هيڅکله له کور څخه مست بهر ته و نه وزې"[1].

عنصر المعالي په خپل کتاب قابوس نامه کي، چي د غزنوي سلطانانو په عصر کي ئې ليکلی دئ وايي: "... مګر د شرابو چښل په مازديګر کي پيل کړه. تر څو چي پر تا باندي مستي غلبه کوي، شپه به رارسېدلې وي او خلک به ستا مستي نه ويني... او په دښت او په باغ کي چنداني شراب مه چښه او که ئې چښې نو ځان مه نشه کوه. کله چي کور ته راغلې نو بيا په کور کي مستي کوه. ځکه هغه کارونه چي تر چت لاندي کېږي تر آسمان لاندي نه سي کېدلای"[2].

که څه هم چي، د الف ليلة و ليلة تقريباً ټول نکلونه د ناممکناتو يوه مجموعه ده. د نکلونو قهرمانان، چي زياتره شهزاده ګان او د وزيرانو زامن وي، د داسي خنډونو او ستونزو سره مخامخ کېږي چي پر هغوی باندي غلبه کول په هر صورت ناممکن کار دئ. انسانان د

---

[1] پورته ماخذ: ۵۲ – ۵۳ مخونه.

[2] قابوسنامه: ۶۸ – ۶۹ مخونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوانو په جنګونو ورځي، کلونه کلونه په غرونو او دښتونو کي پیاده مزلونه کوي، د دريو سوو میاشتو یا پنځه ویشتو کالو مزل په لس ورځي وهي، اوومي مځکي ته کښته کېږي او بیرته را پورته کېږي، او کله کله سړی د دې دونه غیرممکناتو د نکلونو له لوستلو څخه ستړی سي خو په دې نکلونو کي ډېر داسي شیان سته چي اوس هم د پند او عبرت له پاره کار ورڅخه اخیستل کېدلای سي او د عادي نکلونو په ترڅ کي د ښخوانیو وختونو ځیني اسرار ورڅخه معلومولای سو. ځینو پېښو ته سړی په لومړي نظر کي د نکل په سترګه ګوري خو کله چي تاریخي متونو ته مراجعه کوي نو ګوري چي په نکلونو کي واقعیتونو کټ مټ انعکاس کړی دئ.

یوه خبره چي موږ د الف لیلة ولیلة په نکلونو کي ورسره مخامخ کېږو هغه جنسي انحراف دئ چي د پاچاهانو څخه نیولې تر شتمنو خلکو پوري تقریباً هر څوک په اخته دئ. د عیلان شاه او ابو تمام په نکل کي موږ ګورو چي پاچا هره شپه د ښایستو هلکانو پر زنګانه یا په غېږ کي بیدېږي، او دا په داسي حال کي ده چي پاچا عیلان شاه تازه د ترکستان د پاچا د هغې ښایستې لور سره واده کړی دئ چي په سوونو شهزاده ګانو او ښایستو ځوانانو د هغې د تر لاسه کولو په لاره کي سرونه بایللي دي. د ابراهیم او جمیلې په نکل کي، چي د شهرزادي د نکلونو په نهه سوه درو پنځوسمه شپه کي راځي، کله چي ابراهیم د جمیلې د پیداکولو او لیدلو له پاره بغداد ته نژدې یوه ښار ته رسېږي هلته ګوري چي یو محترم او ښکلی سړی ناست دئ. ډېر قیمتي کالي ئې په ځان کي دي او پنځه داسي غلامان ورته ولاړ دي چي هر یو ئې لکه سپوږمۍ داسي ځلېدی. په همدغه نکل کي بل ځای ګورو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابراهیم د بصرې په ښار کي یو خیاط ویني چي لس تنه داسي غلامان لري چي هر یو ئې د سپوږمۍ په څېر ښکلی دئ. ابراهیم خپل یو جیب، چي قصداً ئې څیرلی دئ، په خیاط ګنډي او هغه ته پنځه دیناره مزدوري ورکوي، چي خیاط ئې په یوه هفته کي نه سي ګنډلای. یوه ورځ وروسته بیا د هغه خیاط دوکان ته ورځي او د جېب د ګنډلو په بدل کي لس دیناره ورکوي. خیاط ورته وايي چي ځوانه ته باید ما ته خپل مطلب ووایې. که په دې هلکانو کي پر یوه مین سوی یې نو دا ټول ستا غلامان دي. ځکه ته تر دوی ټولو ښایسته یې او دوی ټول ستا د پښو خاورو ته نه رسېږي. د الف لیلة و لیلة په مقدماتي نکل کي ګورو چي د شاه زمان پاچا له لسو کنیزو یا همبسترو ښځو سره لس تنه سپین پوستي ځوانان ملګري دي، چي ټولو د ښځو جامې اغوستي دي. طبیعي خبره ده چي دا ځوانان باید ټول ښایسته هلکان وي، چي شاه زمان د خپلو جنسي غرایضو له پاره استخدام کړي وي. ځکه چي په ړیره خلک د ښځو په جامو کي نه سي ګرځېدلای.

د عباسیانو په زمانه کي د هارون الرشید د زوی امین الرشید د زمانې څخه نیولې بیا تر لویو سلطانانو پوري ډېر زیات پاچاهان په دغه جنسي انحراف اخته وه او څرنګه چي "النّاس علی دین ملوکهم" نو لویو سپه سالارانو او اشرافو هم د خپلو پاچاهانو لاره تعقیبوله. د پاچاهانو منظمو پوځونو په لویو ښارونو او کلیو کي ځوانان نیول او د غلامانو په بازارونو کي ئې خرڅول. ښایسته هلکان ئې خصي کول او د پاچاهانو په دربارونو او لویانو په کورونو کي په حمامونو او د شرابو او ساز په مجلسونو کي استخدامېدل او په لسهاوو ښایسته غلامان به د پاچاهانو او خلیفه ګانو د خوب په اتاق کي ځیني بیده او ځیني ولاړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه.

عنصرالمعالي په قابوس نامه کي د غلام د اخیستلو په برخه کي د هر ډول غلام خصوصیات تشریح کوي او د هغو غلامانو په باره کي چي د خلوت او معاشرت په نیت رانیول کېږي ډېري زیاتي توصیې کوي او وایي چي غلام باید نه جګ وي نه ګردی وي، نه ډېر چاغ وي نه ډېر ډنګر وي، پوست او تن ئې نرم وي، شونډي یې سرې وي او...[1].او وروسته لیکي چي هر کله د غلام د اخیستلو په نیت بازار ته ځې نو باید چي لومړی خپل شهوت تسکین کړې او بیا غلام رانیسې ځکه چي شهوت به بدرنګه غلام ستا تر سترګو ښایسته کړي[2].حتی دا لا هم وایي چي د ښځینه او نارینه غلامانو څخه یوازي یوه جنس ته میلان مه ښکاره کوه، څو له دواړو څخه خوند واخلې او یو جنس در ته دښمن نه سي[3].وروسته وایي چي د دوبي په موسم کي باید له نارینه غلام او په ژمي کي د ښځینه کنیزو څخه کار واخیستل سي[4].

د سلطان محمود په دربار کي به څلور زره ترکي ښایسته لغړزني غلامان ولاړ وه. دا غلامان به د عام دربار په ورځ دوه زره راسته خوا ته ولاړ وه. څلورپره خولی ئې پر سر وې او د سرو زرو ګروزونه به ورسره وه او دوه زره به پر چپه طرف ولاړ وه؛ دوه پره خولی به ئې پر سر وې او د سپینو زرو ګروزونه به ورسره وه[5].

د هارون الرشید زوی خلیفه امین الرشید د غلمان سستم رواج کړ

---

(۱) قابوس نامه: ۱۱۲ مخ.

(۲) هغه کتاب: ۱۱۸.

(۳) هغه کتاب: ۸۶ مخ.

(۴) پورته اثر: ۸۷ مخ.

(۵) Muslim Slave System, p 106.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ښايستو غلامانو څخه ئې ناروا جنسي استفاده کوله. د هغه يوه قاضي څلور سوه ښايسته غلامان درلودل. شاعرانو به د خپلو پيسو او انعامونو تر لاسه کولو له پاره دغو پې مخو غلامانو ته قصيدې ويلې[1]. او په شعر کي ئې د خط ستاينه رواج کړه.

د علاءالدين خلجي جنرالانو پر ګجرات باندي په حمله کي د نورو غنايمو تر څنګ د راجا کرن معشوقه کملاديوي او د هغه ښايسته غلام ملک کافور هزار ديناري هم تر لاسه کړل. سلطان پر دواړو مين سو. کمله ديوي ئې ګويا مسلمانه کړه او د ملک کافور له پاره ئې زنار غاړي ته واچاوه[2].

ضياء الدين برنی ليکي چي د سلطان علاء الدين خلجي په زمانه کي د يوه ښايسته هلک يا نجلۍ بيه له شلو څخه تر څلوېښتو ټنکو پوري رسېدله خو د هغه د زوی قطب الدين مبارک شاه په زمانه کي، چي فسق او فساد زيات سو او له پاچا څخه نيولې تر اشرافو پوري ټول په فسق لګيا وه نو د ښايستو پې مخو غلامانو او ښايستو کنيزو بيه له پنځو سوو څخه تر دوو زرو ټنکو پوري لوړه سوه[3].

عنصرالمعالي د سلطان مسعود د ښايستو غلامانو په باب يوه کيسه کوي او وايی چي: په غزني کي مي واورېدل چي د سلطان مسعود په خزانه کي لس غلامان وه چي د سلطان د جامو ساتلو او ترتيبولو وظيفه ئې درلوده. په دوی کي يو انوشتګين نوبي نومېدی. پر سلطان مسعود باندي هغه ډېر ګران وو. څو کاله هيڅوک پوه نه سول چي پر سلطان

---

[1] هغه کتاب: ۱۰۵مخ.

[2] هغه کتاب: ۱۰۷مخ.

[3] تاريخ فيروز شاهي: ۵۵۵مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندي په دې لسو غلامانو کي کوم يو ډېر ګران دئ. په دې لسو غلامانو کي هم څوک پوه نه سول چي د سلطان معشوق څوک دئ او نظر ئې پر چا دئ. تر څو چي پنځه کاله وروسته ئې يوه ورځ د شرابو په نشه کي تر خولې ووتله چي هر څه اقطاعات او تنخواوي چي زما پلار اياز ته ورکړي وې هغه د انوشتګين نوبي په نوم وليکئ. وروسته خلک پوه سول چي د سلطان معشوق انوشتګين نوبي دئ[1].

څرنګه چي د الف ليلة و ليلة نکلونه د همدغو سلطانانو او پاچاهانو په وختونو کي ترتيب سوي او ليکل سوي دي نو ځکه دغو ترخو واقعيتونو ځاى پر ځاى انعکاس پکښې کړى دئ. يوازي د پاچاهانو په دربارونو کي نه بلکي د يوه خياط په دوکان کي هم د لسو ښايستو هلکانو سره مخامخ کېږو چي هر يو ئې د سپوږمۍ په څېر ځلېږي.

که څه هم چي شهرزادي له شهريار سره د دې له پاره واده کړى دئ چي بېګناه ښايستې نجوني د پاچا له غضب څخه وژغوري او هغه ته وښيي چي ټولي ښځي په يوه رنګ نه دي؛ او په دې اساس نو بايد چي د الف ليلة و ليلة ټول يا زياتره نکلونه پر دغي موضوع راڅرخېدلاى او ښځي ته ئې ډېر اوچت مقام ورکړى واى. مګر د الف ليلة وليلة د نکلونو تقريباً ټول مهم رول د نارينه په لاس کي دئ. نارينه د دېوانو په جنګ ورځي. پاچاهي جوړوي او خرابوي، د ميني په اور سوځي او د خپلي ميني تر لاسه کولو له پاره د کوه کاف په څېر نامعلومو او خطرناکو ځايونو ته ځي، ګواکي هر څه چي کېږي هغه يا نارينه کوي او يا د نارينه له پاره کېږي . خو د نارينه په مقابل کي ښځه په نکلونو کي چنداني اوچت مقام نه لري يوازي ښايسته ده او يوازيني وظيفه ئې د خپل مېړه

---

[1] قابوس نامه: ۸۴مخ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او محبوب خوشحاله ساتل او وفا ده. حتی د نکلونو په نهمه شپه خو، د پلنډي او د بغداد د دریو مېرمنو په نکل کې، درې ښایستې مېرمنې دونه سپین سترګې او لوڅې شهوتي خبرې کوي چې په پښتو ژبه کې ئې ترجمه تقریباً غیر ممکنه ده او دا ټولې لوڅې خبرې یوازې د نارینه وو د سات تېرې لپاره لیکل سوې او د ښځو حیثیت او حیا په نظر کې نه دي نیول سوي. د دې تر څنګ لا په ډېرو زیاتو نکلونو کې د ښځو د بې عقلۍ او شیطانت په وجه مېړونه بدبخته کېږي او د دوی بې عقلي د لویو پاچاهیو د تباهۍ سبب کېږي. د الف لیلة ولیلة د نکلونو په نهه سومه شپه د جلي یاد پاچا کیسه راځي، چې د نورو ټولو نکلونو په څېر، له مبالغو څخه ډکه ده. جلي یاد په هند کې پاچا دئ، چې هم په ځان غښتلی، هم په عقل هوښیار او هم عادل دئ او رعیت ټول ورڅخه خوشحاله دي. دوه اویا پاچاهان ئې تر لاس لاندي دي، درې سوه ښارونه، پنځوس قاضیان، اویا تنه وزیران لري. د ټولو اویا تنو وزیرانو مشر یا صدراعظم ئې شیماس نومېږي. خو کله چې ئې پاچهي د ده زوی ویرد خان ته پاتېږي نو هغه خپل حرم له ښځو ډکوي او له سهاره تر ماښامه خپل وخت په عیش او نوش تېروي. شیماس د نورو وزیرانو په سلا هغه ته وایي چې باید د رعیت له حاله ځان خبر کړي او ټول عمر په حرم کې تېر نه کړي. د ښځو مشورو او خبرو ته غوږ و نه نیسي، او نه د هغوی په عقل او قضاوت باور وکړي. شیماس ورته وایي ما اورېدلي دي چې ډېر زیات مېړونه د خپلو مېرمنو د لاسه تباه سوي دي. خو کله چې ئې تر ټولو ګرانه او ښایسته مېرمن خبرېږي نو هغه خپل مېړه ته وایي چې د شیماس او نورو وزیرانو پر تا باندي ښه ژوند پېرزو نه دئ. د الف لیلة و لیلة د قاعدې سره سم، د پاچا د قناعت د حاصلولو له پاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو له پند او يا عبرته ډک، نکل شيماس او بل ئې مېرمن ورته کوي او په پای کي، په نهه سوه يودېرشمه شپه، ميدان مېرمن ګټي. شيماس او نور ټول هوښيار وزيران او مشران په پاچا ويرد خان وژني. د پراخ مملکت څخه د دفاع له پاره نه هوښيار سړی او نه يو زورور سپه سالار پاتېږي. يو بل زورور پاچا بالاخره حمله ورباندي کوي او مملکت ئې ورڅخه لاندي کوي. نتيجه دا راوزي چي که پاچا ويرد خان د خپلي ګراني مېرمني پر ځای د شيماس وزير په قول کړي وای د تباهۍ څخه به ژغورل سوی وای. د نکلونو په پنځه سوه اته اويايمه شپه د ښځو د چلونو او شيطانتونو په نوم يو نکل راځي. د پاچا يوه ښايسته کنيزه، د پاچا له ښايسته زوی سره مينه پيدا کوي، خو چي هر څه کوښښ کوي هغه ئې لاس ته نه ورځي. بالاخره پاچا ته شکايت کوي چي زوی ئې په بده سترګه ورته کتلي او جامې ئې ورڅيرلي دي. پاچا د خپل زوی د وژلو امر کوي. وزير د هغه د ژغورلو تلاښ کوي او بيا د معمول په څېر د وزير او ښايستې کنيزي تر منځ د نکلونو سلسله پيلېږي. پاچا، د معمول سره سم بې عقل دئ، چي د هر يوه کيسه اوري تصميم ئې تغير کوي. بالاخره وزير ميدان ګټي او ښايسته کنيزه، چي هم ئې درواغ ويلي او هم ئې د خپل مېړه سره بې وفايي کړې او د پاچا له زوی سره ئې، چي په يوه حساب د دې اولاد هم بلل کېږي، د غير مشروع جنسي اړيکو د ټينګولو تلاښ کړی دئ، په سزا رسېږي.

تقريباً ټولو هغو ښځو ته چي د مېړه سره بې وفايي وکړي د مرګ سزا ورکوله کېږي. خو د مسرور او زين المواصف په نوم داستان کي، چي مسرور يو عيسوی او زين المواصف يوه مړوښې يهودۍ ښځه ده، د غير مشروع ميني او اړيکو درلودل عادي کار ګڼل سوی دئ. دا نکل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ريچارډ برټن په انګليسي متن کي په اته سوه شپږ څلوېښتمه شپه کي پيلېږي او تر اته سوه څلور شپېتمي شپې پوري دوام کوي. د نکل له متن څخه د سوځنده ميني لمبې پورته کېږي. زين المواصف دونه ښايسته مېرمن ده چي هر څوک ئې ووينې په يوه ځل ليدلو داسي ورباندي مين کېږي چي خوب او خوراک پر حرام سي. د هغې مېړه په دغو غير مشروع اړيکو خبرېږي او خپله مېرمن د يوه کال په مزله ليري بيايي. زين المواصف له خپل معشوق سره ليکونو ته دوام ورکوي او مېړه ئې فيصله کوي چي پښو ته ئې زولنې واچوي. خو مېرمن ئې يوه شپه چي مېړه ئې د واده يوې مېلمستيا ته تللی دئ، د ښار څلورو قاضيانو ته جلا جلا ورځي او خپل حال ورته وايي. څلور سره قاضيان پر هغې باندي زړونه بايلي او هر يو ورته وايي چي له مېړه څخه به ئې طلاق ورواخلي خو په دې شرط چي له ده سره به واده کوي. دا له څلورو قاضيانو سره د واده کولو ژمنه کوي او په هغه شپه له ښار څخه تښتي. قاضيان د هغې د بېلتانه له غمه ټول مري او زين المواصف خپل ځان خپل محبوب ته رسوي. څرنګه چي دا نکلونه ټول په اسلامي محيط کي ليکل سوي دي، نو د دې ناروا ميني د بريالي کېدلو او له سزا څخه د ژغورل کېدلو له پاره پرته له دې چي مرتکبين ئې عيسوی او يهودی ده بله هيڅ لاره نه سي جوړېدلای.

داسي نو د الف ليلة و ليلة ټول نکلونه له دغه راز کيسو څخه ډک دي. په څرګنده ښکاري چي، د نورو زياترو فوکلوري نکلونو په څېر، د الف ليلة و ليلة نکلونه هم يوازي نارينه وو ترتيب کړي دي او چي د ښځو له پاره ئې هر ډول رول خوښ سوی دئ هغه ئې ورته انتخاب کړی دئ. په عمومي صورت ښځه له ښايسته پرته، چي هغه هم د نارينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

له پاره دئ، بل چنداني صفت نه لري او نارينه د دغه ښايسته او نازک مخلوق د تر لاسه کولو له پاره هغه کارونه کوي چي کله کله عقل ورته عاجز سي. په زړه پوري خبر دا ده چي د الف ليلة و ليلة د سوځنده مينو دا داستانونه د عربو د مجنون او ليلى، د ايران د فرهاد او شيريني، وامق او عذرا او ويس او رامين په څېر افسانو تر اغيزي لاندي نه دي راغلي. هيڅ عاشق او معشوق د يوه بل په دايمي هجران او بېلتون کي له غمه نه مري. ميني که هر څونه اورنۍ وي او شهزاده ګان چي په خپلو معشوقو پسي، چي زياتره يا پر تصوير مين سوي او يا ئې د جمال کيسه اورېدلې وي، هر څومره اوښکي توی کړي، بيا هم د پورته يادو سويو مشهورو نکلونو په څېر معنوي رنګ نه لري او په اصطلاح ټولي دنياوي او ظاهري بڼې لري. تقريباً ټول نکلونه په نېکمرغۍ او تر مرګه پوري په وصال پای ته رسېږي.

الف ليلة و ليلة، چي د هري ژبي د نکلونو تر تاثير لاندي ترتيب سوې او يا ترجمه سوې ده خو د انتظار سره سم عربي ژبه او کلتور دونه پکښې مسلط دئ چي قهرمانان ئې په عربي ژبه خبرو کولو کي په هيڅ ځای کي تکليف نه لري. له مصر څخه تر هند او چين پوري ځي او هر ځای په عربي خبري کېږي. حتي پيريانان، ديوان او شاپيرياني هم په عربي خبري کوي. د لوی سمندر تر اوبو لاندي د شاپيريانو يو لوی ښار دئ او کله چي شهزاده د خپلي محبوبي شاپيرۍ د تر لاسه کولو له پاره هلته ورځي نو هلته هم ټول کسان په عربي پوهېږي. څرنګه چي عربانو په پېژندل سوې نړۍ کي په ډېره پراخه سيمه کي امپراطوري جوړه کړې وه او ډېر زيات ملکونه ئې تر لاس لاندي وه نو ډېره ليري نه ده چي که ئې فکر کړی وي چي که ټول نه وي نو اکثريت انسانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په عربي پوهېږي.

د شهرزادي د نکلونو په پنځه سوه اووه شپېتمه شپه د برونز یا ژړو د ښار په داستان کي د یوې نامعلومي جزیرې د اوسیدونکو یو پاچا د کښتۍ سپرلیو ته، چي لاره ئې ورکه کړې او هلته ورغلي دي، وایي چي هلته هیڅ وخت آدمزاد نه دئ ورغلی. مګر بیا ګورو چي پاچا ئې په عربي ژبه خبري کوي، خو په جزیره کي هیڅ بل څوک په عربي نه پوهېږي. د دې جزیرې په څنډو کي ډېر کله د مسو څخه جوړ سوي لوی بوتلونه پیدا کېږي چي خولې ئې سلیمان علیه السلام بندي کړي او مهر کړي وي. کله چي د بوتل خوله خلاصه سي نو له هغه څخه یو دود پورته سي او له دود څخه یو دېب جوړ سي او زارۍ کوي چي یا سلیمان پیغمبره بیا مي توبه ده او مخ د دښت پر خوا ځغلي. اموي خلیفه عبدالملک بن مروان خپل مشهور سپه سالار موسی بن نصیر ته وظیفه ورکوي چي دغه جزیره به پیدا کوي او ده ته به دغه بوتلونه راوړي. موسی بن نصیر له ډېرو زیاتو خواریو ګاللو څخه وروسته هغه ټاپو ته ورځي. بوتلونه پیداکوي؛ خلیفه ته ئې وروړي او هغه هم څو دېوان خوشي کوي او ننداره ئې کوي. البته ټول دېوان په عربي ژبه خبري کوي. د ماهیګیر په نکل کي، چي بیا وروسته اروپایي هیوادونو ته ورغلی او په لس هاوو رنګونه ئې اخیستي دي، د بوتل څخه آزاد سوی دیو ماهیګیر ته وایي چي د سلیمان علیه السلام وزیر آصف بن برخیا، د پیغمبر په حکم، په دغه بوتل کي اچولی دئ. همدغه آصف بن برخیا د سیف الملوک په نکل کي هم د سلیمان پیغمبر ستر وزیر دئ او د سیف الملوک د پلار له خوا د ورلېږل سوي هیئت هرکلی کوي. زه ګومان کوم چي د پښتنو فوکلوري تاریخ، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېره بیا مخزن افغاني ته به دغه نوم له الف لیلة و لیلة او په تېره بیا د سیف الملوک له نکل ځخه، چې په پښتنو کې د الف لیلة و لیلة تر بل هر نکل زیات رواج او شهرت لري، ورننوتلی وي.

که څه هم چې د الف لیلة و لیلة نکلونه په عربي او اسلامي محیط کې یا ایجاد سوي او یا له ایراني او هندي ادبیاتو څخه ترجمه سوي او وروسته عربي رنګ ورکړه سوی دئ او ډېره هڅه سوې ده چې په هر ځای کې هر نکل خپل اسلامي رنګ وښیي، خو له بلي خوا، تقریباً ټول نکلونه له داسي خرافاتو څخه ډک دي چې په اسلام کې هغوی ته عقیده درلودل ناروا او منع دي. په اسلام کې په غیب د اطلاع درلودلو قدرت یوازي د خدای تعالی څخه دئ او دا خبره په آیت ثابته ده. خو پاچاهان او لویان د خپلي آیندې، په زیاته بیا د نوي دنیا ته راغلي اولاد او یا د مور په نس کې اولاد، په باب د فالبینانو څخه پوښتنه کوي او هغوی هم داسي احوال ورته وایي چې ټول تقریباً سم خیژي. که څه هم چې د فالبینانو پیش بینۍ اکثر وختونه د ډېرو بدو عواقبو څخه خبر ورکوي؛ ګواکي هغوی د قسمت په فیصلو خبر دي او چې څه دوی وایي هغه تغیر نه کوي؛ خو څرنګه چې د الف لیلة و لیلة د نکلونو یو هدف د شر او خیر تر منځ مبارزه ده او د نکلونو په پای کې فیصله هر وخت د خیر په ګټه وي؛ نو د فالبینانو پیش بینۍ زیاتره، هغه خراب عواقب نه لري لکه دوی چې معلوم کړي او پیش بیني کړي وي. د فالبینانو، جادوګرانو، کوډګرانو، ګرځنده قلندرانو، ملنګانو او لېونیانو خبرو ته بشپړ اعتقاد نه یوازي د هغه وخت د ټولنیزو شرایطو او محیط انعکاس دئ بلکي تر نني ورځي پوري په افغانستان، هند، شاوخوا نژدې هیوادونو، حتی امریکا او اروپا په څېر پر مخ تللیو هیوادونوکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدغه فالبينان او کوډګران موجود دي او لا اوس هم ډېر زيات خلک عقيده ورته لري.

د الف ليلة و ليلة د نکلونو په دېرشمه شپه دوهم قلندر، د خپلو کيسو په ترڅ کې، د حسد او کينې د خرابو عواقبو په لړ کې، د هغه شيخ کيسه کوي چې د پاچا ناروغه او ليونۍ سوې لور ئې چې ټول طبيبان ئې علاج ته عاجز وه جوړه کړه او پر پاچا باندي دونه ګران سو چې خپله هغه لور ئې شيخ ته په نکاح کړه. شيخ په دې پوه سوی وو چې د پاچا پر لور باندي د ډم ډم پيريان زوی ميمون مين سوی دئ او د هغې په سر کې ئې ځای نيولی دئ. د پاچا د لور د ماغزو څخه د ميمون پيريان د ايستلو له پاره بايد د توري پيشي په لکۍ کې د سپين ټکي څخه اووه وربېښتان وايستل سي او د پاچا د لور مخې ته دود کړه سي. پيريان به وتښتي او نجلۍ به جوړه سي. شيخ له همدې ټوټکې څخه کار اخلي او نجلۍ روغه رمټه کېږي. توري پيشۍ ته زموږ په کلتوري حوزه کې اوس هم عوام د پيريان په سترګه ګوري او د شپې له پلوه ځان ورڅخه ژغوري او کوښښ کوي چې توري پيشي ته ازار ور نه کړي. الف ليلة و ليلة داسي په سلهاوو کيسې لري چې د کوډو، جادو، پيريانانو، په بيزو او سپيو د انسانانو د بدلولو او فالبينانو په باب د ډېرو پراخو او ليري پرتو کلتوري حوزو د خلکو فوکلور او د عوامو عقايدو ته انعکاس ورکوي. البته په تقريباً ټولو کيسو کي دا يو ټکی مشترک دئ چي نکل بالاخره د خير په ګټه او د شر په تاوان، په خوښۍ او نېکمرغۍ پای ته رسېږي.

د الف ليلة و ليلة نکلونه، که څه هم چي له تاريخي پلوه ډېر سخت بې اعتباره او بې اندازې زياتي مبالغې پکښي سوي وي، خو کله کله د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتینو تاریخي پېښو یو څرک هم پکښي لګېږي. د مثال په ډول د کابل پاچا تغموس د کابل او بنوشهلان پر مځکو حکومت کوي، لس زره مشران ئې تر لاس لاندي دي چي هر یو ئې سل، په قلاوو احاطه سوي ښارونه، او سل قلاوي لري. (البته د نړۍ په تاریخ کي هیڅ امپراطور یو میلیون ښارونه او یو میلیون قلاوي نه دي درلودلي، خو د تغموس پاچا په باره کي دغه لویه مبالغه د اشکانیانو او کوشانیانو پر عظمت باندي یو دلالت کوي او ښایي په نکل کي د هغوی د پاچاهي قدرت او عظمت مطلب وي) تغموس پاچا بیا هم خپل د قلمرو عالمان، نجوم ګران، ریاضي پوهان او جنتري جوړوونکي را غواړي او له هغوی څخه پوښتنه کوي چي دی به کله د یوه زوی خاوند سي. هغوی ورته وایي چي ستا د زوی برخه یوازي د خراسان د پاچا د لور په واده کولو کي ده او بس. تغموس پاچا خپل هوښیار وزیر عین زر ته وظیفه ورکوي چي د خراسان د پاچا بهروان څخه د هغه د لور په غوښتلو کي د ده وکالت وکړي او د خراسان پاچا ته پنځلس سوه باره وریښم، قیمتي ډبري، مرغلري، یاقوت او نور جواهرات، سره او سپین زر ورلېږي. د تغموس پاچا نکل د دونه بېځایه مبالغو او د هغه د زوی جهانشاه په مقابل کي د دونه زیاتو، بېځایه او نامعقولو مشکلاتو او خندونو څخه ډک دئ چي حلول ئې غیرممکن دي. تغموس د هند پاچا کافید ته په جنګ کي ماته ورکوي او هغه د باج په ورکولو مجبوروي. خو کافید وروسته خپل نور راجه ګان ورسره ملګري کوي او د تغموس پاچا پر قلمرو باندي حمله کوي. دا جنګونه سړي ته د سبکتګین او جیاپال تر منځ جنګونه ور په زړه کوي. البته د سبکتګین او جیاپال تر منځ په دوهم جنګ کي هم جیاپال ماته خوري او ډېري زیاتي مځکي له لاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوي. وروسته د سلطان محمود سره په دریم جنګ کي هم ماتېږي او حتی سلطان محمود ئې ژوندی نیسي او د غلامانو په بازار کي ئې خرڅوي. خو د تغموس پاچا په نکل کي د هند پاچا کافید، د تغموس له پرېشانۍ څخه، چي د خپل زوی جهانشاه د ورک کېدلو له امله ورپېښه ده، استفاده کوي او کابل د یوه کال له پاره محاصره کوي. تر څو جهانشاه د دېوانو له لښکر سره پنځه ویشت کلنه فاصله په لسو ورځو کي وهي او د کافید پاچا پر هغو لښکرو باندي چي د ده د پلار پایتخت ئې محاصره کړی دئ حمله کوي او د لښکرو سره ئې وژني.

په الف لیلة و لیلة کي، د ټولو مبالغو او خرافاتو سره سره، موږ ګورو چي تقریباً ټول نکلونه د خاصو اهدافو له پاره ترتیب سوي او لیکل سوي دي. په ټولو نکلونو کي د اسلام لښکر پر کفارو غالب دئ او د دې خبري علت دا دئ چي دا نکلونه د اسلام د عظمت په وخت کي ترتیب سوي دي او که وروسته ترتیب سوي وي نو لږترلږه مسلمانانو ته خپل تېر عظمت ور په زړه کوي او دا ورته ښیي چي ستونزي او مشکلات که هر څونه ډېر وي، د خدای تعالی او غیبي قواوو مرسته له حق سره ملګرې ده او بری بالاخره د حق په برخه دئ. له بلي خوا د الف لیلة و لیلة په ټولو نکلونو کي داسي نکل چنداني نه په سترګه کېږي چي په یوه او یا بل ډول دي د عربي ټولني او یا شاوخوا ټولنو عقایدو، ټولنیزو شرایطو او یا تاریخ ته انعکاس نه وي ورکړه سوی. ځکه ئې نو د عادي لوستونکو له پاره د سات تېري او د ژمي د اوږدو شپو تېرولو له پاره ښه وسیله او د فوکلور او انتروپولوجۍ د څېړونکو له پاره د معلوماتو یوه خزانه ده.

د الف لیلة و لیلة نکلونه، که څه هم چي سینه پر سینه انتقال سوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اولسي نکلونه دي او د تاریخ مسعودي په قول له هزار افسانه څخه ترجمه سوي او بیا وروسته، د پېړیو په جریان کي، اوښتي را اوښتي دي، خو په پای کي داسي ښکاري لکه ټول نکلونه چی د یوه لیکوال تر نظر تېر سوي او د یوه قلم څخه وتلي وي. که څه هم چي نکلونه، په تېره، د متن له مخي ډېر زیات توپیر سره لري خو عمومي هدف، چي د اسلام عظمت او د سُني عقیدې تبیلغ دئ، په ټولو کی یو دئ. په دې لړ کي (د ابوالحُسن او د هغه کنیزه توَدّد) په نوم یو داستان ډېر ښه مثال دئ. دا نکل د شهرزادي د نکلونو په څلور سوه شپږدېرشمه شپه پیلېږي او تر څلور سوه دوه شپیتمي شپې پوري دوام کوي. توَدّد یوه ښایسته څوارلس کلنه کنیزه ده چي د هغې ډېوالي سوی څښتن ابوالحُسن غواړي، د هغې په غوښتنه ئې، پر خلیفه هارون الرشید باندي په زر دیناره خرڅه کړي. کله چي خلیفه د هغې د کمالاتو پوښتنه کوي نو دا ورته وایي چي قرآن شریف ئې په یاد زده دئ او په څو طریقو ئې لوستلای سي. احادیث ئې ټول زده دي، په فلسفه، منطق، ساینس، ریاضي، شعر، موسیقي، ګرامر، قضا او مروجه علومو کي ساری نه لري. خلیفه دي د خپل قلمرو ټول عالمان او پوهان ورته راغونډ کړي او له دې سره دي ئې بحث ته کښینوي. خلیفه، په هر علم او فن کي، د خپل قلمرو تر ټولو لوی او مشهور عالمان ورته راغونډوي او نجلۍ د هغوی ټولو سوالونو ته سم جوابونه ورکوي، خو کله چي له هغوی څخه پوښتني کوي نو هغوی ئې د یکي یوه سوال جواب نه لري. البته دا د یوې څوارلس کلني نجلۍ له پاره څه چي د یوه دوه سوه کلن عالم له پاره هم ممکنه نه ده چي په ټولو علومو کي دونه تبحر ولري چي هر سوال ته جواب ورکړي او د هغه د یوه سوال جواب له چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره نه وي. خو په دې نکل کې، چې زياتره د نکل نه بلکې د تبليغ شکل لري، تقريباً ټول هغه مهم سوالونه مطرح سوي دي چې اهل السنت والجماعت ورسره مخا مخ کېدلای سي. په الف ليلة و ليلة کې بله داسي کيسه نسته، خو د کتاب نور ټول نکلونه په دغه روحيه ترتيب سوي دي. د نکلونو په ټول قلمرو کې، چې له افريقا څخه نيولې تر چين او تر اوبو لاندي د پيريانانو او شاپيريانو تر ښارونو او کوه کاف پوري رسېږي، د اسلام برتري ښودله سوې او حتی دېوان او پيريانان کليمه وايي او د خدای تعالی وحدانيت ته عقيده لري.

د الف ليلة و ليلة د نکلونو د پيل لومړنی پراګراف وايي چې دا د پخوانيو نکلونه د اوسنيو خلکو د پند او عبرت له پاره ليکل سوي دي او د ټولو پېښو مثالونه د الف ليلة و ليلة په نکلونو کي را جمع سوي دي. خو څرنګه چې دا نکلونه د پاچاهانو او لويانو له پاره ليکل سوي دي، او له لومړي سره ګويا د يوه ساساني پاچا په کور کي ويل کېږي، نو په تقريباً ټولو نکلونو کي دا يو اصل په خورا احتياط رعايت سوی دئ چې پاچاهانو، په تېره بيا عربو سلطانانو، ته د احترام په سترګه کتل کېږي. د ټولو پاچانو د عدالت صفتونه کېږي او که چيري کوم پاچا بېځايه ظلم کوي نو هم ئې پړه د مېرمني پر شيطانت او يا د وزيرانو او سلاکارانو پر شيطانت او بدنيتۍ اچوله کېږي. دا نکلونه که څه هم، د عباسي خليفه ګانو په زمانه کي ترتيب سوي او ښايي ليکل سوي وي خو نه يوازي د ټولو عباسي خليفه ګانو، په تېره بيا هارون الرشيد نوم په ادب او احترام يادوي بلکې د اموي خليفه ګانو له نومونو سره، چې عباسي خليفه ګانو ئې له نامه څخه کرکه کوله، هم له ډېر احتياط څخه کار اخلي. ګواکي په ټولو نکلونو کي د "السلطان ظل الله في الارض"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اصل رعایت سوی او چنداني سرغړونه نه ده ورڅخه سوې.

زردشتیانو او ایرانیانو ته، په تقریباً ټولو نکلونو کي، بې اعتمادي ښودله سوې ده. د حسن بصري په نکل کي، چي زیاتره د ځوانانو له پاره د پند او عبرت په نیت لیکل سوی تربیوي نکل دئ او ځوانانو ته ښیي چي د پلار څخه پاته سوی میراث بېځایه مصرف نه کړي او د زمانې په بې وفا اشنایانو اعتماد و نه کړي، دا خبره په څرګنده توګه وینو. حسن بصري د خپل پلار د ورپاته سوي جایداد او پیسو د بېځایه لګولو او ډېوالي کېدلو څخه وروسته له یوه زرګر سره مزدور کېږي. یو ایراني، چي زردشتي دین لري، حسن ته وایي چي هغه کیمیاګر دئ او کولای سي چي له مسو څخه زر ورته جوړ کړي او دا هنر هغه ته وښیي. خو د حسن مور ورته وایي اې زویه د خلکو له خبرو سره پام کوه. د هر چا خبره زړه ته مه اچوه. په تېره بیا له فارسیانو سره ډېر پام کوه. هغوی چالاک او چمباز دي. د کیمیاګرۍ په نوم خلک غولوي، د هغوی څخه پیسې اخلي او تباه کوي ئې. د حسن بصري په نکل کي د هغه د مور نصیحتونه ټول رشتیا خېژي او هغه سړی، چي په نکل کي د لعنتي ګبر بهرام په نوم اشاره ورته کېږي، پر مظلوم حسن بصري باندي ډېري سختي خوارۍ راولي. البته د الف لیلة و لیلة د تقریباً ټولو نکلونو د روحیې سره سم قسمت د مظلومانو په ګټه فیصله کوي او حسن بصري د ژوند د ټولو هستیو او شتمنیو د تر لاسه کولو تر څنګ له یوې ښایستې شاپیرۍ سره واده کوي، او د عمر تر پایه پوري ئې نېکمرغي په برخه کېږي.

د الف لیلة و لیلة په نکلونو کي، په اخلاقي او اجتماعي لحاظ، د بدبینۍ روحیه حاکمه ده او دا روحیه د شهریار او شاه زمان د لومړني

(c) ketabton.com: The Digital Library

نکل څخه نیولې بیا تر پایه پورې وینو. ډېر لږ کسان وي چې رښتینی زړه سوی او رښتینې مسلماني دي ولري. سړی باید د هر چا سره احتیاط وکړي. پاچاهان باید د ښځو او وزیرانو احتمالي شیطانتونو ته متوجه وي او خلک باید د حسودانو څخه هر وخت خطر احساس کړي او د ځان په فکر کي اوسي. کینه او حسد له ټولو هغو کسانو سره چې دنیا او دولت ولري، چې له پاچاهانو سره ښه او نیژدې اړیکي ولري او پاچاهان ورباندي مهربانه وي، چې ښایسته وي او یا ښایسته مېرمن ولري او یا ښه علمیت ولري کیږي. کینه او حسد هر وخت د انسان نېکمرغي په بدمرغي اړولای سي. خو بیا ګورو چې په تقریباً ټولو نکلونو کي دا روحیه تعقیب سوې ده چې څوک بل ته کوهي کیني پخپله پکښي لوېږي. ګواکي حسد کوونکي ته هم خبرداری ورکړه سوی دئ چې د اسمان فیصله عادلانه ده او یو څوک ستم چې د مظلومانو کسات واخلي.

مأخذونه:

۱. مروج الذهب و معادن الجوهر، علي بن حسین مسعودي. مترجم ابوالقاسم پاینده (چاپ هشتم تهران – ۱۳۸۷).
۲. ترجمه تاریخ یمیني، به اهتمام ډاکټر جعفر شعار (چاپ سوم ۱۳۷۴) مرکز انتشارات علمي و فرهنګي، تهران.
۳. قابوسنامه، عنصرالمعالي کیکاووس بن اسکندر بن قابوس بن وشمګیر بن زیار، به اهتمام غلام حسین یوسفي (تهران – ۱۳۷۳).
۴. سیاستنامه (سیرالملوک) خواجه نظام الملک طوسي، به کوشش ډاکټر جعفر شعار (چاپ سوم، تهران – ۱۳۴۶).
۵. تاریخ فیروزشاهي، ضیاء الدین برني، ترجمه به اردو ډاکټر سید

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین الحق (چاپ ۲۰۰۴، اپرمال لاهور).

٦. افسون شهریار، جلال ستاري (انتشارات توس، چاپ اول ۱۳۶۸).

۷. The Book of the Thousand Nights and a Night by Richard F. Burton.

۸. Encycloeaedia of Islam.

۹. Muslim Slave System in Medieval India, K.S Lal (New Delhi ۱۹۹۴)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوسل او اوومه شپه

په دغه شپه ضوء المکان پاچا وزير ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل چي اې وزيره! شپه خو دا ده راغله. اوس به نو هغه نکل راته وکړې چي وعده دي راسره کړې وه. وزير ورته وويل چي پر دواړو سترگو! باره نو وزير تر نکل دمخه ورته وويل چي: "اې پاچا! زما داسي نکل زده دئ چي د عاشق او معشوق خورا عجيب و غريب حالات پکښې بيان سوي دي. دا داسي نکل دئ چي غمونه له سره ليري کوي. نو غوږ راته ونيسئ!

د تاج الملوک نکل[1]

وايي چي په پخوا زمانو کي د اصفهان تر غرونو په ها خوا يو ښار وو. دا ښار ئې مدينة الخضراء باله. په دې ښار کي يو پاچا وو چي ملک سلېمان نومېدی. دې پاچا په سخاوت او احسان، په عدل او امان، په لويي او په هوښياري کي نوم ايستلی وو. د ده د پاچهۍ په زمانه کي خلک په نس ماړه او په تن پټ ول. يوه د آرامي گوله وررسېدله. چا ئې

[1] د دغه نکل نوم په عربي اصل کي "حکايت سلېمان شاه" دئ. د نوميالي صاحب په ترجمه کي هم دغه نوم رااخيست سوی دئ، خو په انگرېزي او روسي او فارسي ترجمو کي د تاج الملوک په نامه ثبت دئ. ځرنگه چي ما د انگرېزي ترجمې لار اخيستې ده، نو مي دا نکل همداسي د تاج الملوک په نامه وکيښ، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناحقه دروازه نه ورټکوله. خلک له پاچا څخه راضي ول. خو دې پاچا ماینه او اولاد نه درلودل. د ده یو وزیر وو چي پاچا ته په خوی او په اخلاقو کي کټ مټ سوی وو. بس، ګویا یو جوز وو چي پر منځ دوه ځایه سوی وو. دې پاچا یوه ورځ دا وزیر راوغوښت او ورته وې ویل چي: "وزیره! دې یوازي ژوند نور په تنګ کړی یم. نه ماینه سته، نه اولاد. خُلق مي بیخي راته تنګ دئ. د دنیا ټول پاچهان زامن لري، اولادونه لري، کور لري، کهول لري. پیغمبر علیه السلام فرمایلي دي چي: "تناکحوا تناسلو تکثروا وافانی اباهی بکم الامم یوم القیمة ولوبالقسط" یعني ودونه وکړئ! اولادونه وزیږوئ! نسلونه زیات کړئ! زه به د قیامت په ورځ د نورو امتونو په منځ کي په تاسي وویاړم. نو اې وزیره! ستا مشوره راته څه ده؟" وزیر ورته وویل چي اې ملک الزمانه! زما دي سپیني پرې سي چي پر تا به مي دا د څړه توب او جره ګۍ ژوند پېرزو وي. د نسل دوام خو په ماینه پوري تړلی دئ. پاچا ورته وویل چي ما به اوس دستي ماینه کړې وای یوه مینځه به مي رانیولې وای او ځان ته به مي کښېنولې وای. خو بېره مي له دې اسیته ده چي نه به ئې په پلار و نیکه خبر یم چي دا اوس له ښه خاندانه ده؟ له بدي کورنۍ ده؟ په هډ پاکه ده؟ زما وړ ده؟ نو که له اصله بدذاته وه، لیري نه ده چي له دې څخه به مي داسي اولاد وزیږي چي منافق به وي، ظالم به وي، ویني به تویوي. داسي اولاد خو ښرنه مځکه ده چي تخم په وکرې، اغزي به درته شنه کړي. یئه! زه داسي څوک ځان ته نه کښېنوم. زما خیال دئ، وزیره! چي د پاچهانو یوه لور ځان ته وغواړم. هم به ئې پلار و نیکه معلوم وي. هم به په چوچ پدرداره ښځه وي. هم به کمالداره وي او هم به ئې رنګ و سِکه ښکلې وي. زما خیال دئ چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه شان نجلۍ وغواړم. اوس که تا ته، اې وزیره! داسي کومه خانداني نجلۍ معلومه وي، راوئې ښیه چي زه مرکه ورولېږم. وزیر ورته وویل چي: "دا ارزو دي که خدای کول پوره سوه او د زړه مراد به دي درحاصل سي". پاچا ورته وویل، چي څرنگه؟ وزیر ورته وویل چي اې پاچا! ما اورېدلي دي چي د سپیني مېني (ارض بیضاء) څښتن ملک زهرشاه یوه خورا ښکلې لور لري. په ښایست، په سکه، په جمال، په کمال کي ئې د ویلو ځای نسته. نه خدای بله داسي ښکلې پیدا کړې ده او نه هم بله داسي نېک خصلته اونېک صفته .هغه د شاعر خبره ده چي وایي:

نرۍ ملا قد و قامت ته ئې ده سروه شرمنده
د مخ نور ته ئې سپوږمۍ دئ ځان پټ کړی په پرده
د خوږې خولگۍ شربت ئې د عسلو بازار سوړ کړ
تکو سرو نازکو شونډو ئې یاقوت کړله کوټه
سپین غاښونه ئې صدف دي، مرغلري دي سپېڅلې دي
جگه غاړه ئې بلوړ ده، پسته غېږه ئې پومبه
توري سترگي ئې خماري، کږې وروځي نمایداري
سره و سپین ئې انگي دي، سرتر نوکه ښایسته
لېوني پسي ځوانان دي، چا ته کله وررسېږي؟
بختور به وي چي اخلي له دې ښکلي څه بوسه

وزیر چي د ملک زهرشاه د لور د ښایست او کمال او جمال خبري پاچا ته وکړې، باره نو سلېمان شاه ورته وویل چي زما خو داسي خوښه ده، چي دې نجلۍ ته یو په ژبه پوه او د عقل د خوا پوره څوک ورولېږې او د مرکې ټول آداب او شرایط په پام کي ونیسې. دا نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي تا ئې بيان وکړ، دا خو ګويا د جنت حوره ده او په دنيا کي ئې بله جوړه و مثال نسته. نبي عليه السلام فرمايلي دي چي: "لارهبانية فی الاسلام". د پاچا زړه دې نجلۍ ته مايله سو او وزير ته ئې وويل چي د دې خدمت چاري له تا پرته بل څوک نه سي پر مخ وړلای. اوس دي کور ته ولاړ سه او سر له سبا څخه د سفر بندوبست وتړه او دغي نجلۍ ته زما له پاره په مرکه ورسه. ما ته دي سودا راواچوله. نو تر هغو چي دي دا نجلۍ راغوښتې نه وي، دلته به نه راځې. وزير ورته وويل چي پر تکو تورو سترګو. باره ئې د پاچهۍ درانه سوغاتونه برابر کړل. وريښمين ټوکران، سنګيني جامې، اصيلي مرغلري او قيمتي غميان او نوري تحفې ئې پر اسانو بار کړل. سل تنه خادمان او سل تنې ښکلي مينځې ئې ورسره وټاکلې او د زړه ورو يوه ډله ئې هم د ځان ملګرې کړه او رهي سول. ملک سلېمان شاه ورته وويل چي هر څومره چي ژر کېدلای سي، دغه د جنت حوره زما تر کوره پوري راورسوئ. وزير په سفر روان سو. څو شواروزه ئې مزل وکړ. دښتونه و بيابانونه ئې پې کړل، تر غرو او رودونو ورواوښت. په پای کي د ملک زهرشاه ښار ته د يوې ورځې مزل لا پاته وو، باره ئې د يوې ويالې پر غاړه واړول. خپل خاصان ئې راوغوښتل او په هغو کي ئې يو تن د ملک زهرشاه د خبرولو په نيامت وټاکه او وروائې ستاوه. د وزير ايلچي د ملک زهرشاه ښار ته رهي سو او د ښار په دروازه کي ئې خپل پيغام پرېښوو چي د اصفهان اومدينة الخضراء د واکمن سلېمان شاه وزير ستاسي حضور ته راروان دئ او ملک زهرشاه ئې د وزير په راتګ خبر کړ. ملک زهرشاه په دې خبر ډېر خوشاله سو او ايلچي ئې پخپله ماڼۍ کي خپل حضور ته وروباله او پوښتنه ئې ځني وکړه چي وزير دي چيري پرېښوو؟ ايلچي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وویل چې هغه د پلانۍ ویالې پر غاړه ئې اړولي دي او سبا به له خیره سره دلته راورسېږي. آبس، ملک زهرشاه هم خپل وزیر ته امر وکړ چې د دولت له لویانو او مخورو سره د وزیر هرکلي ته ورووزي. هلته د ملک سلیمان شاه وزیر تر نیمي شپې پوري د ویالې پر غاړه اړولي ول. شپه چې پخه سوه، مخ پر ښار ئې حرکت راوکړ. سهار چې روښا سوه، ناڅاپه ئې د ملک زهرشاه وزیر او نور لویان په سترگه سول، چې د دوی هرکلي ته د ښار په دوه فرسخي کي منتظر ولاړ دي. د ملک سلېمان شاه وزیر هرکلي کوونکي ونازول او هغوی هم په عاجزۍ سره د ده خورا ډېر عزت وکړ. د وزیر زړه ته ولوېده چې که خدای کول، کار به سره ورسېږي او غوښتنه به مو ومني. آبس، تا ته دي وویل سي دا دواړه وزیران له خپلو خاصانو او لویانو سره مخ پر ښار وررهي سول. د ملک زهرشاه ماڼۍ ته چې ورسېدل، وزیر تر اووم دهلېزه پوري پر آس سپور ورغی. دغه ځای ته تر دغي ورځي پوري هیڅوک پر آس سپور نه وو ورغلی. وزیر په دغه اووم دهلېز کي له آسه راتا سو او یوه اوږده سالون ته ورننووت. د دې سالون په سر کي یو غټ په مرغلرو او جواهرو ښکلی کړه سوی تخت پروت دئ. پر تخت باندي زرغون ورېښمین پوښ اوار دئ. د تخت پښې د پیل له هډوکو څخه جوړي سوي وې. د تخت دپاسه ملک زهرشاه ناست وو. شاوخوا ورته د ده نور خاصان او ندیمان ولاړ ول. وزیر د ملک زهرشاه تخت ته وروړاندي سو او په ډېره خوږه او فصیحه ژبه ئې خبري شرو کړې... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او اتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: وزير د ملک زهرشاه تخت ته وروړاندي سو او په ډېره خوږه او فصيحه ژبه ئې خبري شرو کړې او دا بيتونه ئې ورته وويل:

اې ښاغلي توريالیه! اې نوموړې زمامداره!
چي جهان په تا نازېږي، ټول عالم دئ خبرداره
ستا په شاني دروند مېړه بل زماني نه دئ ليدلی
ستا د برم، ستا د عزت مثال بل نسته اې واکداره
په حکمت دي جهان وياړي، په سخا دي ټول ماړه دي
ستا د توري تر شپول لاندي ټول رعيت دي پر کراره
ستا د قهر په اور سوځي دښمنان تر ليرو ليرو
ستا د رحم سيوری خپور دئ پر نړۍ باندي تاجداره
په نرمۍ لکه اوبه يې، باروړداره لکه مځکه
په عظمت کي يو لوی غر يې، په تمکين يې باوقاره
په نړۍ کي چي څه خولې دي پيدا سوي تر دې دمه
ثنا خواني زهرشاه ته، له ماښامه تر سهاره
زموږ له عمره دې خدای واخلي ستا پر عمر دي زياتي سي
د خزان دي درته شا سي، برخوردار سې له بهاره
دښمنان دي سرنگون سه، بدخواهان دي دربدره
سلطنت دي تل قايم سه، دبدبه دي پايداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

رعیت دي آسوده سه، لښکریان دي سو بمن او سه
شفقت و مرحمت دي ورسېږه تر ما خواره

وزیر چي دا بیتونه پای ته ورسول، پاچا نږدې وروباله، ډېر ئې ونازاوه. خپل څنگ ته ئې کښېناوه. ښې نرمي او د مهربانۍ خبري ئې ورسره وکړې. وزیر هم په خورا خوږه ژبه له ده سره خبري کولې او تر غرمې پوري ئې ښه د خوند مجلس ورسره وکړ. غرمه چي سوه، سترخانونه اوار سول او د خدای د نعمتو ډک غوري گان او غابونه پر کتار سول. ټولو ښه په خوند مړی وخوړل او یو یو له مجلسه ووتل. د پاچا له یو څو تنو خاصانو پرته نور ټول کسان ووتل. وزیر چي مجلس نور له پردیو او بېگانه خلکو څخه خالي ولید، نو راولاړ سو او د پاچا مخ ته ئې مځکه مچ کړه، د پاچا ستاینه و ثنا ئې پر ځای کړه، بیا ئې نو ورته وویل چي: "اې بختور ټولواکه! زما په راتگ کي یو مقصد او مطلب پروت دئ. د دې مقصد تر سره کېدل، ستا په خیر هم دئ. مقصد مي دا دئ چي ته خپله لور په رضا او رغبت سره ملک سلېمانشاه ته په نکاح کړې. د ملک سلېمانشاه زړه ډېر غواړي چي ته ئې په زومواله ومنې".
ملک زهرشاه چي د ملک سلېمانشاه نوم واورېد، جست له ځایه ولاړ سو، مځکه ئې مچ کړه. حاضرین ټول حیران پاته سول. وروسته ملک د پروردگار حمد و ثنا ادا کړه او وزیر ته ئې مخ وروا ړاوه او ورته وې ویل: "اې بختور وزیره! موږ ټول د سلیمان شاه رعیت یو او زما لور د ده په مینځیانو کي شمېرل کېږي. له ده سره دوستي اوخپښي خوزمالویه آرزوده". باره ئې سمدستي قاضي او دوه تنه شاهدان راوغوښتل. د سلېمان شاه وزیر وکالتاً د ملک زهرشاه د لور د نکاح اقرار وکړ. قاضي د نکاح خطبه ولوستله او دواړو پاچهانو ته ئې دوعا وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر راولاړ سو او سوغاتونه او تحفې ئې د ملک زهرشاه مخي ته کښېښوولې. ملک هغه وستايلې او وئې منلې. وروسته ئې د نجلۍ د پوښ او تجهيز کار شرو کړ. د وزير ئې ډېر عزت وکړ. رعيت او سپايانو ته ئې سترخانونه اوار کړل او هر چا ته مړۍ ورسېدې. دوې مياشتي دغه عيش و عشرت او ډول و ډمامې رواني وې. د ناوي پوښ و قلنګ چي برابر سو، پاچا امر وکړ چي تر ښار دباندي دي خېمې ودرول سي. تر ښار دباندي خېمې ودرېدې. پر قلنګ باندي زرغونه ورېښمين پوښونه وغوړېدل. د روم او ترکانو مينځې ئې ورسره کړې. په ناوي ئې ښه فېشن او سينګار وکړ. د زرو کجاوه ئې ورته جوړه کړه او پر هغې باندي ئې د پاسه اصيلي مرغلري او ياقوت و زمرد کتار کړل. په کجاوه کي ئې دننه ښکلې ځای ورته جوړ کړ او دا د سرو زرو دانه ناوې ئې پکښې کښېنوله. د جهيز او قلنګ سوندوخان ئې پر اوښانو او اسانو بار کړل. قافله رارهي سوه او ملک زهرشاه تر دريو فرسخو پوري ورسره ملګری وو. تر هغه وروسته ئې له لور سره خدای په اماني وکړه او وزير ته ئې هم مخه ښې وويله او بيرته خپل ښار ته په ډېره خوشالي سره ولاړ. د ملک سلېمان شاه وزير د پاچا له لورسره دښتونه په مخه ورکړل، تلل، تلل، تلل... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملک سلېمان شاه وزیر شپه و ورځ مزل کاوه. تر دښتونو او بیابانونو او غرونو او رودونو راتېر سو. په پای کي چي د سلېمان شاه ښار ته د دریو ورځو لار پاته سوه، دغه وخت وزیر یو څوک ملک سلېمان شاه ته ور واستاوه او د ناوي په راتګ ئې خبر کړ. ایلچي چي ملک سلېمان شاه ته د ناوي د راتګ حال ورساوه، ملک له خوښۍ څخه په کالیو کي نه ځائېدی. ایلچي ته ئې ښه مغزن سوغات ورکړ او لښکر ته ئې امر وکړ چي له یوه غټ جمعیت سره د ناوي مخي ته وروو‌زي. له ځانو سره ډول و سورنا، چنګ و رباب، داریې او نور د سازوسارنګ سامانونه واخلي. په ښار کي ئې جار وواهه چي د ښار ټولي ښځمني که زړې دي که ځواناني، ټولي دي له یوه مخه تر ښار دباندي وروو‌زي. ټولو ښځمنو ئې امر ومانه او تر ښار ورووتلې. د دولت ټولو لویانو پر ځان ومنل چي ښې جامې به اغوندي. په کوڅو کي به مشعلونه او څراغان لګوي او ناوې به د شپې پاله ښار ته راولي. د دولت لویان، وزیران او امیران ټول یوه لیکه ودرېدل او په دې وخت کي د مِلکې کجاوه ښار ته راداخله سوه. مینځیاني او خادمان ئې په مخ کي روان ول. سپایان د کجاوې پر ښی او کیڼ اړخ ورسره رهي ول. په ټول ښار کي داسي څوک نه وو پاته چي سیل ته دي نه وي راوتلی. چا ډولونه وهل، چا سورناوي ږغولې، چا داریې وهلې او چا ایشلي کولې. یو هشت و مشت وو. دونه مخلوق راوتلی وو، چي مور او زوی سره ورکېدل. د مِلکې کجاوه ئې راوړله او د ماڼۍ مخي ته ئې کښېښووله. مِلکه ماڼۍ ته ننوتله. ټول قصر د دې د مخ په نور روښانه سو. د دې له پاره ئې جلا تخت جوړ کړی وو. پر تخت باندي رقم په رقم جواهر او مرغلري کار سوي وې. مِلکه پر تخت کښېنستله. په دې وخت کي پاچا راغی او مِلکه ئې په غېږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي ونيوله. مبارکی سوې، هی هی سو. يو ګړی وروسته پاچا او ملکه خپلي خوني ته ولاړل. ملِکه په داغه شپه اميندواره سوه. خوشالی سوې، مبارکی سوې. پاچا يوه مياشت له خوني راونه ووت. يوه مياشت وروسته چي له خوني راووت، پر خپل تخت کښېنوست. بيرته ئې د خپلي پاچهی کارونه شرو کړل. د مملکت او لښکر چاري ئې سره سامبالي کړې. ښه د خوشالی شپې و ورځي ئې تېرولې. په دې وخت د ملِکې نهه مياشتي، نهه ورځي، نهه ساعته، نهه ګړيه پوره سول. د لنګون درد ئې راولاړ سو. ډېرېدی، ډېرېدی، ډېرېدی، خبره معلومه سوه چي د کوچني د زېږېدلو وخت راورسېد. دايي ګاني او قابلې ګاني ئې ورته راحاضري کړې. د لنګون سختی په خير تېري سوې او ولادت هم په خيروعافيت سره سر ته ورسېد. خدای تعالی ملکې ته نارينه اولاد ورکړ چي د نېکمرغی نښانی ئې په تندي کي له ورايه ځلېدې. پر پاچا چي د زوی زېږېدلو زېری وسو، له خوشالی ئې پښې ځمکي ته نه ورتلې. زېري کوونکي ته ئې ښسده غټ سوغات ورکړ. دی پخپله سمدستي حرمسرای ته ورغی. کوچنی ئې ورته راووړ. ده په غېږ کي ونيو، پر تندي ئې مچ کړ. ښايست ته ئې هېښ پېښ پاته سو. د ده په تندي کي ئې د شاعر هغه خبري وليدې، چي ويلي ئې دي:

پر تندي ئې ښځېدلې نېکمرغی و نېک بختونه
له ښېرې ئې ښکارېدله د زمري بخت نښانونه
په ښځا ورته راتلله توره سپر ئې و لاسو ته
د ده ښکار ته غرښنيو راخيستي خپل سرونه
تخت و ده ته پيدا سوی، شاهي ده ته ساتل سوې
سو به ده ته په تعظيم ده، چي ګټې به ميدانونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شېدې چې پـه ور کینـه دی لـه تیو څخـه روي
دا سرې وینې د دښمن دي تشوي ئې ټول رګونه
لـه هیبتـه بـه ئې تـښتي د فتنـو تـوري بـلاوي
سـلامي بـه ورتـه نیـسي، بـد مرغۍ و آفتونـه

وروسته ئې هلک بیرته دایي ګانو ته په لاس ورکړ. هغوی ئې ښه په دوعا او په تکبیر سره نو (نوم) ورپرې کړ او تاج الملوک خاران نوم ئې پر کښېښوو. د ده روزنه و پالنه ئې د مخصوصو دایي ګانو پر غاړه کښېښووله. هلک لوئېدی، څو د اوو کالو سو. ملک سلېمان شاه ورته حکیمان او ادیبان مقرر کړل چې ده ته علم و حکمت او خط ورزده کاندي. څو کاله ئې پرله پسې په سبق کې تېره کړه. په پای کې ټول علم و فنون په زده کړل. بیا ئې نو زړه ورو او تورزنو ته په لاس ورکړ چې د زړه ورتیا او مېړاني درسونه ورزده کاندي. ښکار او نخښه ویشتل، سپارلي، د توري چلول او نور جنګي هنرونه ئې وروښوول. څو د څورلسو کالو سو. په دې وخت کې چې به ئې له ماڼۍ څخه مازي مخ ورښکاره کړ، سل زړونه به ئې په مینه کې په ټوپونو سول ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او لسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:
تاج الملوک ته خدای داسې سِکه و ښایست ورکړی وو، چې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماڼۍ څخه يو ګړی ووت ، سل زړونه به ئې په مينه ښکار کړل. د ده د کړو وړو په باب شاعرانو شعرونه ويل:

دا لـه کومـه راختلـی دئ دا سـتوری چـي ځلېـږي
پـه رونـاوو، تجـلاوو ئـې د مځکـي مـخ سـوځېږي
بختوره هغه خولـه ده چي دا شـونډي ئـې روزي سـي
نېکمرغـي د هغـه سر ده چي لـه دې عـشقه زنګېږي
طالع من به هغه زړه وي چي ځای ورکړي د ده عشق تـه
شاباسی پـر هغـه چـا چي د ده مينـي تـه ټينګېږي

تاج الملوک چي اتلس کلن سو او برېتو ئې خط وواهه، پر سره و سپين ښايسته باړخو ئې توري پخي راوتوکېدلې، دغه وخت ئې نو د ډېرو زړونه د ميني په اور مکوټ کړل. نه ئې چا د کتو تاب درلود، نه ئې د ليدو طاقت. هغه د شاعر خبره چي ويلي ئې دي:

د کنعان ښاه لره ورسئ، يوسف پوه کړئ پـه دې حـال
چي جوړه دي خدای پيدا کړه د ښايست و د جمـال
تـا يـوه زلېخا وايـسته سـرتوره لـه خپـل کـوره
دې ښايست په سرتوری کي د ټول ښار واخيست وبال
نندارو ته ئې رادرومي د درست کلي شوخي نجوني
هره چټـه ئـې وصلت تـه خـوړي بـوړي ده بـې حـال

پر تاج الملوک چي څو کاله نور هم تېر سول، داسي ځوان ځني وخوت چي خور پر مينه کېدله او له برېتو ئې د زمري زاره چاودله. باره ئې ياران و اشنايان پر رامات سول. هر يوه به دا فکر کاوه چي د پلار تر مرګ وروسته خو ئې د سلطنت تخت ده ته رسېږي، نو ګوندي ما ته هم کوم منصب راورسېږي. د تاج الملوک له ښکار سره ډېره جوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه. هر وخت به په ښکار پسي وتلی وو. خو پلار ئې په دې پوهېدی چي دښتونه او بيابانونه د اپت ځايونه دي او دی به ئې هر وخت له ښکاره څخه منعه کاوه. پر تاج الملوک باندي د ښکار شوق دومره غلبه کړې چي د خپل پلار خبره ئې لا هم په دې باب نه منله.

يوه ورځ تاج الملوک خپلو خادمانو ته وويل چي د لسو ورځو ازوغ برابر کړئ او درځئ چي ښکار ته وځو. آبس، خادمانو ئې شيان ميان برابر کړل او دی له خادمانو سره ښکار ته ووت. څورلس ورځي ئې پر دښت و بيابان تېري کړې او آخر يوې سمسوري شنې سيمي ته ورسېد. په دې ځای کي ئې خورا ډېري هوسۍ په سترګه سوې. ښې وني او ښې د بهاندو اوبو چينې هم وې. آبس، تاج الملوک خادمانو ته وويل چي دغه ئې ځای دئ. هلئ! ژر مو دامونه ښخ کړئ او تورونه وغوړوئ. خادمانو دامونه کښېښوول او تورونه ئې وغوړول. په دامو کي خورا ډېر وحشي حيوانات او هوسۍ بندي سوې. تر دې وروسته ښکاريانو د ښکار سپي ايله کړل. شهينان او بازان ئې هوا ته خوشي کړل. غشي و لينده ئې ورته سم کړل او خورا ډېري هوسۍ ئې ښکار کړې. ښکار چي خلاص سو،شهزاده د يوې چينې پر غاړه څنګ واچاوه. ښکاريانو ښکار سره ووېشه. ملک سلېمان شاه ته ئې هم يوه برخه ورولېږله.

دا شپه ئې د هماغې چينې پر غاړه تېره کړه. سهار چي روڼا سوه او لمر راوختی، دې ځای ته يوه لويه قافله راورسېده چي سوداګر، مريان، مينځې او نور ايله جاری مخلوق پکښې ول. قافلې پر همدغه مېنه واړول. تاج الملوک چي دوی وليدل، باره ئې خپل يوه خادم ته وويل چي ته ورسه د دې قافلې د خلکوحال راوړه چي دا څوک دي؟ خادم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ورغی او پوښتنه ئې ځني وکړه، هغوی ورته وويل چي موږ سوداګر يو. دې سيمي ته د استراحت له پاره راغلو. موږ پوهېږو چي دا ځکه د ملک سلېمان شاه او د هغه دزوی ده او د دوی د پاچهۍ قلمرو د امن ځای دئ. موږ ډاډه يو چي دلته زموږ سرومال خوندي دئ. زموږ سره ښه سنګين وربښمين ټوکران او قيمتي جامې سته چي د تاج الملوک له پاره مو رااخيستي دي. خادم بيرته تاج الملوک ته ورغی او په حال ئې پوه کړ او هغه څه چي له سوداګرو څخه ئې اورېدلي ول، هغه ئې ټول ورته بيان کړل.

شهزاده وويل چي په دې قافله کي زما له پاره هم څه مالونه سته، نو زه تر هغو پوري ښار ته نه ځم چي دغه مالونه و نه ګورم. باره ئې پر آس پښه واړوله او غلامان ئې پر دواړو اړخونو ورسره روان سول او د قافلې خوا ته وررهي سول. قافلې ته چي نزدې ورسېدل، سوداګر ورته راولاړسول. د شهزاده سلام ئې وکړ. د سره اطلس خېمه ئې ورته ووهله. په خېمه کي دننه ئې وربښمين فرشونه او غالۍ ورته اواري کړې. تاج الملوک دننه کښېنوست او خادمان ئې شاوخوا په خدمت کي تيار ورته ودرېدل. بيا ئې نو سوداګرو ته وويل چي راوړئ، کوم مالونه مو راوړي دي. سوداګرو ئې امر ومانه، هر څه مالونه چي د ده وړ ول، هغه ئې ورته راوړل او مخي ته ئې کښېښوول. شهزاده پکښې وکتل. د خپلي خوښي مالونه ئې ځني واخيستل. قيمت ئې په لاس ورکړ.

آبس، پر آس راسپور سو او کله چي ئې غوښتل خپل اتاق ته ولاړ سي، په دې وخت کي ئې په قافله کي پر يوه ښکلي ځوان سترګي برابري سوې. دې ځوان خورا ښې سنګيني جامې هم اغوستي وې. منګر د ځوان رنګ ته چي دي کتلي وای، له دوستانو څخه د ليري

(c) ketabton.com: The Digital Library

والي له اسیته تک ژیړ اوښتی وو... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یوولسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک چي له قافلې راوتی، په دې وخت کي ئې په قافله کي پر یوه ښکلي ځوان سترګي برابري سوې. دې ځوان خورا ښې سنګيني جامې هم اغوستي وې. منګر د ځوان رنګ ته چي دي کتلي وای، له دوستانو څخه د لیري والي له اسیته تک ژیړ اوښتی وو او اوښکي ئې له سترګو بهېدلې. له ځانه ئې دا بیتونه ویل:

د بېلتون شپې مي اوږدې سوې واهمې دي راسره
تویوم د فراق اوښکي اندېښنې دي راسره
زړه مي پرېښووی هورې دئ، زه دلې یم لالهانده
تک تنها یم، که هر څو هم قافلې دي راسره

دې ځوان چي په سرو اوښکو کي دغه بیتونه پای ته ورسول، نو وروسته چوپ سو او سر ئې کښته وځړاوه او بېهوښه ولوېد. یو ګړی وروسته ئې بیرته سر راپورته کړ. تاج الملوک د ده حال ته هک پک تللی دئ. ځوان چي پر هوښ راغی، شاوخوا ئې وکتله او دا بیتونه ئې وویل:

سترګي نه دي یو جادو دئ، ډک له مکره له افسونه
که ئې چل درباندي جوړ سو، ورځ دي سوه له شواخونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ښکاره که تکي توري، خماري دي بوري بوري
په باطن تېرې چړې دي، پرې کوي دي اندامونه
پام خطا نه وزئ نیازمنو په خوږو خوږو خبرو
په خوږو کي ئې دي زهر، قتلوي ژوندي سرونه
په پستو نازکو لېچو، په وریښمینو نرۍ ګوتو
ساوي باسي له بدنه، پرې کوي غټ ښارګونه

دا بیتونه چي ئې وویل نو ئې یوه لویه چیغه له خولې ووتله او بیا بېهوښه سو. تاج الملوک چي د ده دا حال ولید. ډېر ئې زړه پر وسوځېد او د ده خوا ته وررهي سو. کله چي د دې ښکلي ځوان سر ته ورسېد، ځوان هم پر هوښ راغی او سترګي ئې روڼي کړې. شهزاده چي ولید، له ځایه راپاځېد او سلام ئې ورواچاوه او مځکه ئې مچ کړه. تاج الملوک ورته وویل چي ولي دي خپل مالونه ما ته راښکاره نه کړل؟ ځوان ورته وویل چي زما په مالو کي داسي څه نه ول چي ستا دي وړ وای. شهزاده ورته وویل چي خیر دئ، هر څه چي وي، ما ته ئې راوړه چي زه ئې وګورم. خپل حال دي هم راته بیان کړه چي دا ولي داسي ژړانده یې؟ ولي داسي په غم اخته یې؟ که چا ظلم درباندي کړی دئ، خو راته ووایه چي غم دي وخورم. که پوروړی یې، خبر مي کړه چي قرضونه دي ادا کاندم. زما فکر و چورت په تا باندي ډېر خراب سو او زړه مي درباندي وسوځېد.

آبس، تاج الملوک امر وکړ چي د عاج او آبنوس لرګي چوکۍ دي راوړل سي. وریښمین فرشونه او غالۍ دي اواري سي. چوکۍ راغلې او غالیاني اواري سوې. تاج الملوک پر چوکۍ کښېنوست او ځوان ته ئې پر غالۍ باندي د ناستي اجازه ورکړه. باره ئې ځوان ته وویل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دي نو خپل مالونه راوړه چې زه ئې تر نظر وباسم. ځوان ورته وويل چې دا خبري مه کوه، زما مالونه ستا له شان سره برابر نه دي. تاج الملوک ورته وويل چې، هرومرو به ئې رابنکاره کوې. باره ئې پر خادمانو امر وکړ چې د ځوان مالونه د ده له اجازې پرته راوړي. ځوان چې دا حالت وليد، تر سترګو ئې اوښکي تويي سوې او دا بيتونه ئې وويل:

د رنجو احسان راباندي چې ستا سترګي ئې کړې توري
منتباره د کجل يم په لېمو چې دي کړل پوري
د سرو شونډو په شرابو دي سرونه زانګي زانګي
د باڼو غشي دي وزي زما له زړه نه پوري ووري
چې په خيال و تصور کي دي تصوير د ښکلا راسي
پر زړګي مي زلزله سي، اسمان څرخي، مځکه ښوري

څه سردي پرله ګرځوم، ځوان خپلي غوټي موټي سره خلاصي کړې. يويو ټوکر ئې څني راايستی او تاج الملوک ته ئې ورښکاره کاوه. په دې مابين کي ئې يوه ورېښمينه زرينه خامکي ټوټه هم له غوټو څخه راوايستله چې يو زر ديناره ارزښت ئې درلود. دا ټوټه چې ئې تاج الملوک ته خلاصول، له منځه ئې يوه بله تراډه راولوېده. ځوان چابک پر حمله کړه او تراډه ئې تر زنګانه لاندي پټه کړه. په دې وخت کي ئې دا بيتونه وويل:

زما د رنځ علاج په تا دئ ستا نظر دئ پر بل چا
د بخت ستوری مرور دئ، کړي روڼا پر بله خوا
زه فراق يم نتولی، زه بېلتون يم ځورولی
څو تر څو به هجران ګالم، ژوند به کړمه پر سارا

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصال وي که بېلتون وي، زما په برخه دي دردونه
که سفر وي که حضر وي، د غم پېټی مي په شا
مينه څو مره اوږد مزل دئ، د عشق لار ده څومره سخته
نه ئې سر سته نه ئې ښکر سته، نه ئې پای نه انتها

تاج الملوک د ده دې بيتو ته حيران پاته سو، سر ئې نه په خلاصېدی چي دې ځوان ته څه پېښه ده؟ باره ئې ځني وپوښتل چي دا د ټوکره تراڼه دي ولي تر زنګانه لاندي پټه کړه؟ ځوان ورته وويل چي پرېږده ئې، هسي يوه بېکاره ټوټه وه. شهزاده ورته وويل چي ته ئې راښکاره کړه ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دوولسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک ورته وويل چي ته راکه، دغه ټوټه. زه ئې هرومرو بايد وګورم. ځوان جڼه جڼه کړه. تاج الملوک ورته په خښم سو. آبس، ځوان هم تراڼه له زنګانه څخه ورته راوايستله او شهزاده ته ئې ورښکاره کړه. په دې وخت کي د ځوان تر سترګو لپي لپي اوښکي وبهېدې او دا بيتونه ئې ورسره وويل:

ملامت نه يم عالمه، نه وړيمه د پېغور
نه مي څوک چيغو ته غوږ دي نه مي اوري د زړه شور
رانه پاته ده په کور کي تر سپوږمۍ ښايسته حوره
د سپين مخ په تجلا ئې نوراني دئ کلي کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ژړا مي رخصت واخیست، په غوغا ځني جدا سوم
د بېلتون تر کړاوونو، مرګ بهتر چي پرې کړم پور
د هجران تودې سکروټې نه سړېږي زما په اوښکو
اوښکي نه دي توربا روت دي، اور په اخلي لا تاو نور
زړه تې واچوئ نیازمنو، دروغ ئې مه بولئ زما کرېږي
جدایی مي کړه ملا ماته، اخلم ګام د زړه په زور
نه په ورځ کي هوسا کېږم نه په شپه خوب و ارام کړم
د عشق څه ناسوري رنځ دئ، خدای دي څوک نه کړي په تور
که طبیب چیرته پیدا سي چي په زهرو مي علاج کا
په دوعاوو به ئې بولم چي رادرومه زما پرلور

ځوان چي دا بیتونه پای ته ورسول، باره تاج الملوک مخ وروا ړاوه او ورته وې ویل چي ځوانه! ستا کار ما ته وران ښکاري. ته راته ووایه چي د دې تراډي په لیدلو دي ولي بې اختیاره اوښکي راغلې؟ ځوان چي دا واورېده، یو سوړ اسوېلی ئې له خولې وکیښ، په ژړا سو او وې ویل: اې شهزاده! زما کیسه له عالَمه ماسېوا او له دغې تراډي، د هغې له څښتن او له دغه انځور سره تړلې ده. آبس، د تهوکره تراډه ئې ورته وغوړوله. پر هغې باندي د یوې هوسۍ انځور وو چي په سرو ګلابتونو روغ سوی وو، دا ئې شهزاده ته ورښکاره کړه. د دې هوسۍ مخي ته بیا د یوې بلي هوسۍ انځور وو، چي دا بیا په سپینو ګلابتونو روغ سوی وو. د دواړو هوسیو په غاړه کي د سرو زرو امېلونه رسم سوي ول. تاج الملوک چي د دې انځورونو هنر او کمال ته وکتل، باره ئې له خولې راووتل چي: "سبحان الذي علم الانسان مالم یعلم". پاکي دي وي هغه رب ته چي انسان ته ئې هغه څه ورښوولي دي چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده زده نه ول. د تاج الملوک په زړه کې د دې ځوان کیسې ته ډېره تلوسه پیدا سوه او ورته وې ویل چې ته دې دا خپل نکل او د دې انځورونو او د هغه د ښځنتن بیان راته وکړه. ځوان ورته وویل چې: "اې شهزاده! غوږ راته ونیسه چې زه خپل داستان درته واوروم". تاج الملوک ورته وویل چې غوږ مې دئ.

د عزیز او عزیزې نکل

ځوان ول، زما پلار خورا غټ سوداګر وو. له ما پرته ئې بل اولاد نه درلود. زما یوه د کاکا لور وه. دا نجلۍ له پلاره یتیمه پاته سوې او زموږ په کور کې زما سره کوچنۍ لوی سوې وه. زما کاکا دې خدای وبخښي، په ژوند کې لا زما له پلار سره وعده کړې وه چې دا خپله لور به خپل وراره یعني ما ته په نکاح کوي. موږ چې دواړه رالوی سوو، مخپوټی مو په منځ کې نه وو. مور او پلار مو پر دې سلا سول چې سږکال به که خیر وو، د عزیز او عزیزې واده کوو. پلار مې هره ورځ د واده د پوښ او جهیز په برابرولو لګیا وو. زه او دا د کاکا لور مې په یوه خونه کې بېدېدلو، نه په نور ښه و بد پوهېدلو او نه په دې چې سبا ته څه پېښېږي؟ دا نجلۍ تر ما هوښیاره وه او په ډېرو خبرو ئې سر خلاصېدی. پلار مې د واده ټول کار برابر کړ، اوس نو بس یوه نکاح پاته وه چې راوئې تړي. د نکاح له پاره مې د پلار داسې خوښه وه چې د جمعې په ورځ به تر لمانځه وروسته، که خدای کول، نکاح تړله کېږي. آبس، د جمعې ورځې ته ئې خلک خبر کړل. ښه لویه مېلمستیا ئې جوړه کړه. مور مې د نورو سوداګرو ښځمنې مېلمستیا ته راوبللې. د جمعې ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې راورسېده. په خونو کې کوربچې اواري کړې. د سراى غولى ئې هم په سرو غاليو فرش کړ. کوربچې او نيالۍ ئې پر اواري کړې. بالښتان ئې ورته کښېښوول. د دالان مخې ته ئې لوى تخت جوړ کړ. د زرغونې بنارسۍ پوښ ئې پر اوار کړ. شاوخوا ئې خادماني ودرولې. ګلاب پاشونه ئې په لاس ورکړل چې پر مېلمنو باندې ګلاب او مشک وپاشي. خلک منتظر ناست ول چې د جمعې لمونځ وسي، نو به ټول سره راغونډ سي او نکاح به وتړله سي. زه ئې حمام ته بوتلم. حمام چې مې وکړ، ښې سنګيني جامې ئې راباندې واغوستلې. عطر ئې راووهل. لمانځه ته رهي سوم. مسجد ته پر لاري مې يو انډيوال راپه ياد سو، چې بايد دې مېلمستيا ته ئې خبر کاندم. له ځانه سره مې وويل چې د دې انډيوال کور خو دلته نژدې دئ. يو وار به په منډه تر کوره ورسم او خبر به ئې کړم. لمانځه ته به بيرته ځان راورسوم. د انډيوال د کور په کوڅه چې ورننوتلم، کور ئې راڅخه ورک سو. دې خوا ته ولاړم، ها خوا ته ولاړم. د کوڅې سر ته مې الا کړه. بيرته ئې پاى ته راغلم. د يوې خوا له حمامه تازه راوتلى وم او ټول بدن مې په خولو لوند خيشت وو، له بلې خوا دا منډې سوې، آبس، خولې مې پر مخ راماتې سوې. د عطرو خوشبويۍ ټوله کوڅه واخيستله. له ځانه سره مې وويله چې ته راسه، يوه سيوري ته کښېنه، لږ څه به دې دا خولې هم وچې سي او ګوندې يو څوک موک راښکاره سي چې د انډيوال د کور پوښتنه ځنې وکړم. باره مې د اوږې دسمال يوه دېواله ته اوار کړ او زه پر کښېنستلم. د خولو د پاکېدلو شى نه وو راڅخه. ځکه دسمال مې تر ځان لاندې کړى وو، په لستوڼې مې خولې نه سواى پاکولاى، ما ول، نه ګانه چې دا نوې پاک کالي مې خيرن نه سي. په دغه چورت کې يم چې دپاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو چا سپین دسمال راواچاوه. دسمال مي په لمن کي ولوېد. دسمال چي مي له لمني څخه راواخیست، پورته مي وکتل چي ځانته معلومه کړم چي دا دسمال له کومي خوا راولوېد؟ پاس چي مي وکتل سترګي مي د دغو هوسیو د انځور پر ښتن ولګېدې.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته ترسبا سوه

یو سل او دیارلسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک وایي سر چي مي پورته کړ او پاس مي وکتل، سترګي مي د دغه انځور پر ښتن برابري سوې چي د کور په کړکۍ کي ناسته وه. یا پاکه ذوالجلاله! ما د بنیادم په توکم کي داسي ښایست نه وو لیدلی. زه چي ئې ولیدلم چي د دې خوا ته ګورم، باره ئې سر تر کړکۍ ښه راوایست. د شهادت ګوته ئې پر شونډو کښېښووله. بیا ئې منځوې ګوته هم ورسره یو ځای کړه او د خپلو تیو په منځ کې تېره کړه. زیاتي نو بیرته تر شا سوه او کړکۍ ئې وتړله. زما پر زړه ئې اور رابل کړ او دې ته چورت یووړم چي دا ئې څه راته وویل او د ګوتو په دې اشاره کي ئې مطلب څه وو؟ آبس، سترګي مي په کړکۍ کي ښخي پاته سوې. کړکۍ تړلې ده او زه تر ماښامه پوري ورته منتظر کښېنستلم. نه مي بیا څوک په سترګه سو او نه مي د چا ږغ واورېد. د کړکۍ له خوا چي ناامیده سوم، باره مي دا سپین کت کړی دسمال راواخیست، سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومي غوړاوه. د عطرونو خوشبويي ځني راپورته سوه. دسمال مي ښه واړاوه، راواړاوه. له منځه ئې د کاغذ يوه پېچلې پاڼه راولوېده چي دا بيتونه پر کښلي ول:

د مينـي دا څـو تـوري د رلېـږم پـه ډېـر هـوس
پرهرتـوري مـي نـه دئ سـپمولی دا خپـل وس
پوهېږم چي په زړه کي به درگرځي دا سوالونه
چـي چيرتـه راپيـدا سـوه؟ دغـه نـاوې د جـوس
جواب ته منتظره يم چي ستا له خولې نه واورم
"جانانـه ! دا زمـا مينـه تـر تـا زياتـه يـو پـه لـس"

کاغذچي مي ولووست، وروسته مي دسمال ته وکتل، د هغه پر ځنډو باندي هم دا څو بيته ليکل سوي ول:

توري کرښي دي پر سپين مخ هسي زېب کا
لکـه مـشق چـي وي ليکلـی خطاطـانو
اننگـي دي سـره و سـپين گـل د گـلاب دئ
بـوري سـترگي دي زړه وړي د عاشـقانو

د دسماله پر دا بله څنډه ئې دا بيتونه کښلي ول:

سپين بـاړخو دي دئ پـه شـان د مرغلرو
زنخـدان دي سـره منـه ده او شـېرينه
توري سترگي دي نازونه او غمزې کړي
سـپينه خولـه دي ده خـوږه تـر انگبينـه

دا بيتونه چي مي پر دسمال باندي ولوستل، نور نو سمدم اور راولگېد. په زړه کي مي د ميني ولوله ژوندۍ سوه او پسې گړندۍ سوه. کاغذ او دسمال مي دواړه راواخيستله او کور ته رارهي سوم. نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي زړه صبر کاوه او نه مي د وصل لار و ليکه معلوم‌ولای سوای. لکه باوله غوندي په دې کوڅه ننوتلم او تر ها بلي راوتلم. نيمه شپه وه، چي کور ته ورسېدم. خوني ته چي ننوتلم، د کاکا لور مي په سرو اوښکو ناسته ده. زه چي ئې وليدلم، باره ئې اوښکي پاکي کړې. راولاړه سوه. دسمال ئې له اوږې څخه رانه واخيست او پوښتنه ئې راڅخه وکړه چي دا چيري تللی وې؟ دغه راز ئې راته وويل چي د ښار معتبره خلک، مخور او سوداګر ټول راغونډ سوي ول. قاضي او شاهدان راغلي ول. مړی ئې وخوړه. يو ګړی لا ناست ول. آخر چي ستا درک معلوم نه سو، باره بيرته خپلو کورو ته ولاړل. دا ئې هم راته وويل چي پلار دي دومره درته په خښم دئ، چي مه کوه پوښتنه. که په لاس ورغلې،نه هغه به در وکړي. پلار دي قسم اخيستی دئ چي تر راتلونکي کال را په دې خوا به بيا د نکاح مېلمستيا جوړه نه کړي. همدومره پيسې ئې وې، چي په دې مېلمستيا کي ئې ولګولې. بيا نو د کاکا لور راته وويل چي ته چيري ورک سوې؟ ما ورته وويل چي: "آ، زما د کاکا لوري! دا مه راڅخه پوښته چي چيري تللی وم". وروسته مي هغه دسمال او کاغذ ورښکاره کړل او خپل حال مي له سره تر پايه ورته ووايه. د کاکا لور مي دسمال او کاغذ راڅخه واخيست. څه چي پر ليکل سوي ول، هغه ئې ولوستل او تر سترګو ئې اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې وويل:

مينه ټوکي نه دي ګرانه! د عشق کار نه دئ اسانه
نامېندی دي، ديدنی دي، سوز و درد ئې دئ پرېمانه
پيل ئې درد دئ، پای ئې درد دئ، د دردونو مجموعه ده
آرامي پکښې کي نسته، سراسر ژوند سرګردانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دردونو په مزله کې هم خوښی سته هم غمونه
بختور به پوري وزي له دې بحرِ بې پايانه
عشق يو سوز دئ يو گداز دئ، يو پټ سِر دئ يو پټ راز دئ
حقيقي دئ که مجاز دئ، يو دروند رنځ دئ بې درمانه
عشق او ژوند سره تړلي، نه بېلېږي يو له بله
بې له عشقه سر کډو دئ، کډو هر چيري ارزانه
خطرات د ميني ډېر دي، مشقات د عشق بې شمېره
خداى دي ساته په دې لار کې زما زړگيه، زما جانانه

د کاکا لور چې مې دا بيتونه وويل، باره ئې پوښتنه راځخه وکړه چې د دسمال او کاغذ مېرمني نور څه درته و نه ويل؟ او کومه اشاره ميشاره ئې درته و نه کړه؟ ما ورته وويل چې په خوله خو ئې څه و نه ويل، منگر د شهادت گوته ئې پر خوله کښېښووله، بيا ئې نو منځوی گوته ورسره يوځاى کړه او پر خپله سينه ئې کښېښووله او مځکې ته ئې وکتله. تر دې وروسته ئې کړکۍ وتړله. زه تر لمر لوېدو پوري ورته ناست وم. دا بيرته رانښکاره نه سوه. په پاى کې زه ځني نااميده سوم او کور ته راغلم. زما نکل دغه وو، چې درته ومې کړ. اوس به خداى کوي، ته به کوې او زما سره به په دې کار کې مرسته کوې. د کاکا لور مې مخ راواړاوه او راته وې ويل چې اې زما د زړه سره، د کاکا زويه! ته چې دا زما سترگي هم راځخه وغواړې، تر تا به ئې قربان کړم. ولي به ستا سره مرسته نه کوم. لکه ته چې پر دې مين يې، دا خواره هم پر تا باندي مينه ده. ما ځني وپوښتل چې د دې اشارو معنا ئې څه ده؟ عزيزې راته وويل چې پر خوله باندي د گوتي ايښوولو معنا ئې دا ده چې گويا ته د دې د تن له پاره لکه روح داسي يې. يا به ئې مطلب دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي چي ته ورته د عقل د غابښ په شان ورنزدې يې. د دسمال معنا ئې دا ده چي ګويا د عاشقانو په څېر سلامونه درته رالېږي. د کاغذ معنا ئې دا ده چي د دې زړه ستا سره تړلی دئ. او دا چي دوې ګوتي ئې پر خپله سينه باندي د تيو په منځ کي کښېښولې، په دې کي ئې مطلب دا دئ چي دوې ورځي وروسته دلته راسه چي له زړه څخه مي غم ليري سي. نو اې د کاکا زويه! سر خلاص کړه چي دا درباندي مينه ده. د اشارو بيان او معنا خو دغه وه چي درته ومي کړه. که ما د دې اجازه درلوداى چي له کوره دي دباندي ووځم، ډېر ژر به مي تاسي دوه سره يو ځاى کړي واى او ستاسي پټ راز به مي هم خوندي ساتلی واى. ځوان سوداګر په دې وخت کي تاج الملوک ته وويل: اې شهزاده! ما چي د کاکا د لور دا خبري واورېدې، له دې څخه ډېر ممنون سوم او دوې ورځي مي غابښ وچيچه. نه له کوره ووتم، نه مي په شي څکه وکړه، نه مي يو څاڅکی اوبه تر ستوني تېري کړې. سر مي د کاکا د لور پر زنګانه ولګاوه. دې به هر ګړی د زړه د جوړې خبري راته کولې. زه به ئې دلاسا کولم او راته ويل به ئې چي ډېر تشويش مه کوه. زړه ور اوسه او همت له لاسه مه ورکوه.... کيسه چي دې ځاى ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

***

يو سل او څورلسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان سوداګر تاج الملوک ته وویل چي دوې ورځي په دغه ډول راباندي تېري سوې. دريمه ورځ مي د کاکا لور راته وويل چي زړه دي بيداره لره. همت دي لوړ کړه او ورسه کالي مالي دي واغونده او خپل د وعدې ځای ته دي ورسه. آبس، د کاکا لور مي ولاړه سوه، ما ته ئې جامې مامې راوړې. راباندي وائې غوستلې. عطرمطر ئې راباندي ووهله او زه هم په پوره زړه له کوره راووتلم. هماغي کوڅې ته ورغلم. د دېواله بغل ته پر خرنګ باندي يو آن کښېنستلم. چي ګورم، ناڅاپه کړپ سو. کړکۍ خلاصه سوه. ما چي مخ ورواړاوه، هغه لوبته ناوکۍ مي بيا وليده. زړه مي ډوب سو. يو ګړی بېهوښه وم. چي پر سد راغلم، بيا مي ورته وکتل، دا وار بيا بېهوښه سوم. پر هوښ چي راغلم او ورته ومي کتل، ايينداره او سور دسمال ئې په لاس کي وو. زه چي ئې وليدلم چي ورته متوجه يم، باره ئې لستوڼی راوغاړه. د لاس پنځه ګوتي ئې ارتې ونيولې او پر خپله سينه ئې کښېښوولې. بيا ئې ايينداره په دواړو لاسو ونيوله او تر کړکۍ ئې دباندي راوايستله. وروسته ئې سور دسمال درې واره تر کړکۍ لاندي راوځړاوه او بيرته ئې ورکش کړ. سور دسمال ئې دا وار په لاس کي سره ومروړه. تر دې وروسته ئې سر له کړکۍ څخه دباندي راويوست. شاوخوا ئې وکتل. سر ئې بيرته دننه کړ او کړکۍ ئې وتړله او ولاړه. نه ئې خبره راسره وکړه، نه ئې اتره. د لاسه ئې لا په تشويش کي واچولم چي د دې اشارو معنا و مقصد ئې څه وو؟ د ماخستن تر اذانه هورې ورته ناست وم، د دې هيڅ درک و خرک بيا معلوم نه سو. باره رارهي سوم. نيمه شپه وه چي کور ته راغلم. خوني ته چي ورننوتلم، د کاکا لور مي مخ پر دېواله ناسته وه او ژړل ئې. په ژړاکي ئې دا بيتونه ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه یــم ور د بهتــانونو، نــه لایقــه د تهمــت یــم
نه گناه نه مي تعدا سته نه محتاجه د لعنت یم
د زړگي اختیار مي نسته، مجبوري ده مجبوري ده
چي پر گل باندي مي مینه، چي له عشقه په زحمت یم
یم زخمي په تېره غشي د خمارو سترگو بورو
تپ د میني مي اخیستی، خوب مي نسته لټ پر لټ یم
د عشق درونـد بار مي اخیستی تر مزله بې رسومه
خدایه توان د وړلو راکړه، زه کمزورې په خلقت یم
اسوېلي مي اسمان سوځي، زمان سوځي، مکان سوځي
دا چي بړغ له خولې نه باسم، یم پاپنده پر عفت یم
خدایه تا ته وه اسانه چي زړگی مي وای ډبره
یو خوا زړه تر گل نازک سو، بل خوا ناسته زه پر پټ یم

دا بیتونه چي مي واورېدل. غم مي یو په سله سو. باره د خوني په کونج کي ولوېدم. د کاکا لور مي راولاړه سوه. له مځکي ئې راپورته کړم. کالي ئې راخخه وایستل. مخ ئې پخپل لستوڼي راپاک کړ او د حال احوال پوښتنه ئې راخخه وکړه. پر ما چي څه راغلي ول او څه چي مي لیدلي ول، هغه مي ټول ورته بیان کړل. دې راته وویل چي اې، د کاکا زویه! د پنځو گوتو په اشاره کي ئې مطلب دا دئ، چي پنځه ورځي وروسته بیا راسه. د ایندارې په ښکاره کولو او له کړکۍ څخه د سر په راایستلو، د سره دسمال په راځړولو او مروړلو کي ئې مقصد دا دئ چي د رنگرېز په دوکان کي راته کښېنه چي زما ایلچي به هورې درسي. د کاکا د لور خبري چي مي واورېدې، میني دومره زور راباندي وکړ چي ما ویل اور راولگېد. باره په ژړا سوم او د کاکا لور ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي وويل: "قسم په خداى چي حقيقت دي ووايه. ما په هماغه کوڅه کي د يوه يهودي رنګرېز دوکان وليد". د کاکا لور مي راته وويل چي زړه دي قوي ولره. واسرنګی کېږه مه. نور ځوانان هم په مينه مبتلاسوي دي. کلونه کلونه ئې د عشق دردونه ګاللي دي او صبر او تيګا ئې کړې ده. تا ته خو فقط يو پنځه ورځي ګوري. ته بيا اوس داسي بې طاقته سوې. د کاکا لور مي دغه شان خبري ډېري راته وکړې او ما ته ئې تر هغو پوري د زړه دلاسايي راکوله، څو ډوډۍ ته ولاړه سوه. سترخان ئې راووړ. يوه ګوله ئې ما ته راکړه. زه د څکي لوېدلی وم. خورک و چښنګ مي نه سواى کولاى. د رنګ بڼه مي ځکه الوتې وه چي ما پخوا د عشق سختۍ نه وې ليدلي او د بېلتانه شولي نه وې راپوري سوي. ورځ په ورځ له ډېره غمه څخه تارونار کېدم او د کاکا لور مي بيا زما له غمه پر اور ناسته وه او ورځ په ورځ نښدله. هره شپه به ئې د مينو عاشقانو کيسې راته کولې او راته ويل به ئې چي صبر بايد وکړم. هر وخت چي به له خوبه راويښ سوم، دا به مي ليدله چي ويښه راته ناسته ده او اوښکي راته تويوي. په دې ډول پنځه ورځي تېري سوې. په پنځمه ورځ مي د کاکا لور ولاړه سوه، اوبه ئې تودې کړې. په ما ئې غسل وکړ. پاک خواپاکی ئې کړم. کالي ئې راباندي واغوستل او راته وې ويل چي اوس دي نو خپلي ښايستې ته ورروان سه. خداى دي تر مراده ورسوه. آبس، زه هم له کوره راووتم. د هماغي کوڅې خولې ته ورسېدم، ګورم چي د يهودي رنګرېز دوکان تړلی دئ. وروسته مي فکر سو چي رشتيا، نن خو د شنبې ورځ ده. د مازيګر تر اذانه تړلي دوکان ته ناست وم. په پاى کي لمر ولوېد او د ماښام د لمانځه وخت سو. ورپسې تاريکه سوه او شپه راورسېده، خو د هغي ښايستې درک معلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سو. د ځان پر یوازیتوب وبېرېدم. سر مي راته په څرخ سو، باره راولاړسوم. د لاس په ټپرېدو مي ځان تر کوره راورساوه. کور ته چي راغلم، د کاکا لور عزیزه مي ولیدله چي یو لاس ئې په دېواله کي پر ټکوهلي موړي او بل ئې پر ځیگر ایښی دئ. ژاړي او دا بیتونه وایي:

سارایي عرب که بند سو دا د عشق په کاروبار کي
خدایږو بیا که قدم واخلي له کاروان سره په لار کي
نه به بیا په اوښ پسې سي، نه به بوټي راوړي کور ته
په سکروټو بې د میني، زړه مکوټ سي په انگار کي
که هر څو ئې نازومه، که هر څو ئې گرانومه
ناست له ماسره په کور کي زړه ئې بند دئ په بازار کي

بیتونه چي ئې پای ته ورسول، باره ئې اوښکي په لستوڼي پاکي کړې او ما ته ئې په شونډو کي ومسل او راته وې ویل چي د کاکا زویه! نوش جان دي سه دا د نن عیش وعشرت. ولي دي نن شپه له خپلي معشوقې سره هم نه تېروله او د خپل زړه اور دي ولي نه سړاوه. ما چي د دې دا خبري واورېدې، باره خښم راغی او په لغته مي پر دا ځیگر باندي ووهله، دا پړمخې غوځاره سوه او تندی ئې د دېواله پر موړي برابر سو، موړی په ننووت او د وینو شور سو. .... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او پنځلسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان سوداګر وویل چې د عزیزې تندی پر موړې برابر سو او موړی په ننووت. د وینو شورهار سو، له تندي ئې راروانې سوې. چوپه پاته سوه او هیڅ ئې و نه ویل. یو آن همداسې ناسته وه، آخر ولاړه سوه، یو زړوکی ئې وسوځاوه، تورکئې ئې د تندي پر ټپ باندې کښېښوول. تندی ئې په یوه بل ټوکره وتاړه. پر مځکه چې وینې تویې سوې وې، هغه ئې پاکې کړې. دا کار چې ما له دې سره وکړ، والله که مې په خپل عمر هم کړی وو. دې چې ځای مای پاک کړ، باره زما خوا ته په خندا راغله او راته وې ویل چې اې د کاکا زویه! دا خبرې چې ما درته وکړې، د خدای په خدایې که مې د هغې شایستې او پې مخې نجلۍ د ریشخندولو په خاطر کړې وې. خوا مه بدوه. ښه سو زما پر سر باندې داسې درد وو چې طاقت مې نه سوای کولای. دا وینې چې راڅخه ولاړې، یو څه مې سر راته سپک سو. ته اوس خپل بیان راته وکړه چې نن ورځ څرنګه دربانديې تېره سوه؟ ما خپل نکل ټول ورته وکړ او په ژړا سوم. دې راته وویل چې مبارک دې سه، که خدای کول خپل مقصد ته رسېږې. د دې نه راتګ له دې اسیته وو، چې ته یې ازمویلې چې په مینه کې دې استقامت او رشتیا وګوري. ته سبا ولاړ سه او پر هغه دوکان ورته کښېنه، بیا به وګورې چې د خوشالۍ وخت دې راسېدلی دئ، که نه؟ مقصد ما ته ئې ډېره خاطر جمعې راکړه. منګر زما غم وار په وار ډېرېدی. دا ولاړه سوه سترخان ئې راووړ او ډوډۍ ئې کښېښووله. ما سترخان په پښه وواهه، لوښې موښې مې ټول پر دا بله راواړول او ورته ومې ویل چې عاشقانو ته خوب و خورک حرام دئ. دې خوارکۍ په ژړاندو سترګو د لوښو ماتې سوې ټوټې ټولې کړې. سترخان ئې ټول کړ او راغله زما څنګ ته کښېنستله. ما ته ئې دلاسایې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکوله او ما دوعاوي کولې چي خدای دا شپه ژر تېره کړي. شپه چي تېره سوه، سهار سو. زه هماغي کوڅي ته روان سوم او پر هماغه خرنګ باندي منتظر کښېنستلم، چي ناڅاپه کړپ سو او کړکۍ خلاصه سوه او هغي د جنت حوري په خندانه خوله سر له کړکۍ راویوست. په یوه لاس کي ئې ایندار ه، یوه کڅوړه وه او یو غلېبل وو چي له زرغونو واښو ډک وو. په بل لاس کې قندیل وو. اول کار ئې دا وکړ چي ایندار ه ئې په کڅوړه کي واچوله او د کڅوړي خوله ئې وتړله، د خوني په یوه کونج کي ئې کښېښووله. بیا ئې نو خپلي کوڅۍ پر مخ راایله کړې، قندیل ئې یو آن د زرغونو واښو پر غلبېل کښېښوو. وروسته ئې شیان میان ورسره واخیستل او کړکۍ ئې وتړله او ولاړه. د دې له پټو اشارو او خبرو نه کولو له اسیته مي هم عشق و مینه هم حیرت زیات سو. بیر ته په ژړا او سرو اوښکو کور ته راغلم. د کاکا لور مي بیا مخ و دېوال ته ګرځولی دئ. زړه ئې د غم او ماتم په اور کباب دئ خو څرنګه چي زه بیخي ډېر پر ګران وم، ما ته ئې ځان خوشاله ښرګندا وه. ما چي ورته وکتل، تندی ئې په ټوکره تړلی وو او سترګي ئې له ډېري ژړا څخه پړسېدلي وې او په خورا غمناکه توګه ئې دا بیتونه زمزمه کول:

څه اوږدې غمجني شپې دي نه تېرېږي نې تمام سته
څه د ژوند ترخې شېبې دي نه ئې پای نه ئې انجام سته
نه یو دوست سته نه خواخوږی چي په غم ئې راشریک کړم
نه یو ناز سته د نیازمنو، نه اکرام نه احترام سته
زړه مي چوي له ډېر ګرومه، د بې مِهرو له جنونه
د عشق څو مره پیکړې دي، پر عاشق علی الدوام سته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیتونه چي ئې پای ته ورسول. ما ته ئې پام سو. باره راولاړه سوه، اوښکي ئې پاکي کړې. له ډېره خروښه ئې خبري نه سواى کولاى. يو ګړى پټه خوله راته ولاړه وه. وروسته ئې راته وويل چي نن څه درته پېښه سوه، حال دي راته ووايه. ما ټول بيان ورته وکړ. دې راته وويل چي يو څه صبر لا وکړه، د وصل وخت دي رانزدې سوى دئ. دا چي ايندا‌ره ئې په کڅوړه کي واچوله، معنا ئې دا ده چي د لمر تر لوېدو پوري صبر وکړه. دا چي زلفي ئې پر مخ راخپرې کړې، مطلب ئې دا دئ چي شپه تياره سي. له زرغونو وښو ډک غلبېل معنا دا چي باغ ته رانوزه. د قنديل معنا دا چي په باغ کي راځه، راځه، راځه، هر ځاى چي دي قنديل وليد، هورې راته معطله سه. د کاکا د لور خبري چي مي واورېدې، نزدې وو چي له ډېري خوشالۍ څخه چيغي ووهم. باره مي دې ته وويل چي تر څو به مي خطاباسې او داسي ځايوته به مي استوې چي هورې مي د زړه مراد هيڅکله هم نه تر سره کېږي. داسي ښکاري چي دا ستا معنا او تعبير دي سهي نه وي. دې راته وخندل چي ته خو دا نن تر ماښامه پوري طاقت وکړه. شپه چي په خير راغله، ته به هم وصال ته ورسېږې. زما خبري دي زړه ته واچوه. بېغمه اوسه. کار سم روان دئ. بيا ئې نو دا بيتونه وويل:

انتظار پر ختمېدو دئ وخت نزدې د خوشالۍ
د مراد لمر پر راختو دئ، ورځ راځي د کامرانۍ
د غمو کمبله ټوله، اندېښني په تېښته دړومي
خزان تېر سو، بهار راغی، په خندا سولې غوټۍ

وروسته ئې ما ته مخ راواړاوه او ښې د زړه د جوړې نرمي نرمي خبري ئې راته کولې، خو زما له ډاره ئې سترخان نه راووړ او مړۍ ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته تیاره نه کړه. باره ئې کالي راځخه وکښل او راته وې ویل چې یو ګړی کښېنه، زه به دي په مجلس باندي د انتظار شېبې درلنډې کړم. شپه چي راورسېده، ته به هم که خدای کول د خپلې معشوقې بغل ته ورسېږې. زما د دې خبرو ته غوږ نه وو، هسې د انتظار لحظې مې شمېرلې. شپه چي راورسېده، د کاکا لور مې په ژړا سوه. د خالصو صندلو یو غټی ئې راکړ او راته وې ویل چي دا صندل به په خوله کي ونیسې او کله چي دي له خپلې معشوقې سره د زړه مراد تر سره کړ، نو به دا بیت ورته ووایې:

د خدای روی دئ، عاشقانو راته ووایاست رشتیا
د هغه عشق به پای څه وي؟ چي وي پټ له خپل اشنا

آبس، زه ئې پر مخ ښکل کړم او قسم ئې راکړ چي دا بیت به هرومرو له هغې ځخه د راتګ پر وخت ورته وایې. ما ورسره ومنله. د شپې په تیاره کي له کوره راووتم. تلم، تلم، تلم، څو هماغه باغ ته چي په هماغه کوڅه کي د دې کور ته نزدې وو، ورسېدم. د باغ دروازه خلاصه ولاړه وه. باغ ته ورننوتم. له لیري مې یوه روښنایي تر سترګو سوه. هغې خوا ته وررهي سوم. هورې چي ورورسېدم. یو لوی دالان وو. چت ئې د عاج او آبنوس له لرګیو ځخه جوړ سوی وو او قندیل ئې په منځ کي راځړېدی. په دالان کي ورېښمین فرشونه او غالۍ اواري وې. تر قندیل لاندي په یوه لویه مجمه کي شمعه بلېدله. دالان ته نژدې د اوبو یو حوض وو. د حوض پر غاړه سترخان غوړېدلی او ورېښمین پوښ پر اوار سوی وو. د سترخان څنګ ته په یوه غټ زرین پتناسه کي ډکه صراحي پرته وه او بلورین جامونه پر کتار سوي ول. څنګ ته ئې د سپینو زرو غوري پروت وو چي سر ئې پټ وو. سر چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې پورته کړ، رقم په رقم مېوې پکښې وې. د مېوو څنګ ته ډول ډول خوشبويه ګلان اوډل سوي ول. دا ځای چي مي وليد، نور نو غم او خپګان راڅخه ولاړ او ترانداز‌ې زياته خوښي او خوشالي راباندي راغله. دالان تش تور ولاړ وو او هيڅوک مي پکښې و نه ليدل.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او شپاړسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

آبس هغه زلمي و تاج الملوک ته وويله چي په دغه باغ کي نو زمازړه سره وغوړېدی او نفس مي بيخي پکښي ساز سو، خو هلته مي هيڅوک په سترګه نه راغلل له ناچارۍ څخه د خپلي محبوبې په انتظار يوه بغل ته کښېنستلم. تر نيمي شپې مي و لاري ته سترګي څلور سوې خو هغه ښکلې محبوبا مي رانغله. له لوږي څخه مي کولمې بيخي سره ومونښتلې ځکه چي د ميني او هجران له زوره مي څو ورځي په ډوډۍ څکه لا هم نه وه کړې. پر سترخان باندي د ښوو شاديو بوی مي اشتها يو په دوه کړه او نور مي نو له طاقته ووتله. سترخان ته وروڅکېدلم او د يوه لوښي سرپوښ مي پورته کړ. که ګورم چي د سترخان په مابين کي د سرو زرو په يوه لوښي کي څلور دانې په غوړو کي سره سوي چرګان او پر څنګ ئې په پتناسه کي څلور غابه دي چي په هر غاب کي بيا رقم په رقم حلواوي او نور خواږه و تروه پراته دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه ټوټه د چرګ غوښه مې خولې ته کړه او نور نو حلواوو ته وجوغېدلم له هره غابه مې دوې درې ګولې وخوړلې. بيرته مې د چرګانو خوا ته مخ وروا ړاوه او نيم چرګ مې نوش جان کړ. نور مې نو نس يو بام راته ودرېدی، خوب غلبه راباندي وکړه او پر بالښت مې سر ولګاوه، نور نو په ځان پوه نه سوم. آخر لمر راباندي راغلی وو او له خوبه ئې راويښ کړم. که ګورم چې پر نس باندي مې يو څه مالګه او د لاس د ګوتي نخښه پرته ده. راولاړ سوم، کالي مې له دوړو څخه سره وڅنډل، شاوخوا مې وکتله. هيڅوک مې په سترګه نه سول او فرش هم له ځايه ټول سوی وو. بس، له ډېري خواشينۍ پر خاورو پړمخي ولوېدلم. تر سترګو مې اوښکي راغلې. پرخپل ځان مې ډېر وژړل او په افسوس و غم مې مخ پر کور ونيو.کور ته چې ورسېدلم، د کاکا لور مې وليدله چې په دواړو لاسو خپل ځيګر ټکوي او له ژړا و بوغاروسره دا بيتونه وايي:

کشکي نن مې د مجلس ښايست دلې وای
له مستيو څخه ډکي مو پيالې وای
خو افسوس چې ها دلدار مې نن بيده دئ
بې له ده که مې څه عيش دئ، ګويا نه دئ
که نشې اوس د شرابو بيده کړی
چې راويښ سو، ګواکي غېږ ته مې راغلی

د کاکا لور چې زه وليدلم له ځايه راولاړه سوه، اوښکي ئې پاکي کړې. ما ته ئې مخ راواړاوه او په خورا نرمي ئې راته وويل: ولې، د کاکا زويه، آخر ولې؟ ته د عيش و نوش او ميني پر مېلو اوښتی يې او زه ستا د هجران په لمبو کي سوځم. خو خدای دي زما په ازار مه نيسه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ئې نو له ډېره خښمه راته وخندل او په مهربانۍ سره ئې جامې راټخه وکښلې او وې ویل: په خدای مي دي قسم وي چي ستا د هغه چا بوی نه ځي چي له محبوبا سره دي بیده سوی وي. مګر ته کیسه راته بیان کړه، څه پېښه وه؟ باره مي ټوله نکل ټکي په ټکي ورته وکړ. له خندا ئې خوله سره ولاړه مګر په دا عین خندا کي ئې خپل قهر نه سوای پټولای. بیا ئې نو راته وویل: زړه دي راخوږ کړ. خدای دي په هغه چا د ښهاني ورځ نه ویني چي ستا زړه ئې داسي درخوږ کړی او دردولی دئ. دا ښځه به ستا سره نور هم غټ غټ چمونه و مکرونه وکړي. آ د کاکا زو! زما په تا ډېر چورت خراب دئ. پوهېږې چي د مالګي معنا څه ده؟ د دې معنا دا ده چي وایي ته د غفلت په خوب بیده یې اومزه دي تللې ده. زړونه ستا څخه ځغلي. ته باید یو څه شور و کشش په ځان کي پیدا کړې چي د نور چا مینه درسره پیدا سي. ته خو د میني و عشق دعوه کوې مګر خوب خو پر عاشقانو باندي حرام دئ. په دې ډول خو ته پخپله مینه کي درواغجن سوې. خو، آ زما د کاکا زو! دا خدای وهلې هم په درواغوسره د میني او محبت خبري کوي. که نه ګانه د دې په زړه کي لږ څه محبت وای، نو اسمان خو نه نړېدی، ته به ئې له خوبه راویښ کړی وای. له دې څخه معلومېږي چي دا هم په محبت کي صادقه نه ده اودا د ګوتي نخښه چي ئې ایښې وه، د دې معنا دا ده چي ته خدای راته مختوری کړې. ته لکه کوچنی هلک په خوب و خورک اخته یې. اورې، د کاکا زو! د دې مطلب په دغو اشارو کي دغه وو، چي درته ومي وایه. خدای دي له دې بلا څخه خلاص که.

د کاکا لور چي مي دا خبري راته وکړې، بس پر سر و ځیګر مي چپلاخي راوګرزولې او له ځان سره مي وویل: په خدای چي رشتیا ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته ویلي دي ځکه زه بیده سوم او عاشقان خو خوب نه لري. ځان مي ډېر ملامت کی. زما دښمن دغه خورک و خوب وو. بالا مي پر سترګو سوټي راوګرزول او په رینګټ مي وژړل. د کاکا لور ته مي وویل چي ته به کوې، خدای به کوي، یو چم به راښیې. پر ما باندي رحم وکړه. که نه له غمه به زاره ترکی سم. څرنګه چي د کاکا پر لور باندي ډېر ګران وم، ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اووه لسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
دې ځوان و تاج الملوک ته وویل چي ازبستي چي زه د کاکا پر لور ډېر ګران وم، راته وې ویل: پر دواړو سترګو به ئې دروښیم. خوا ې د کاکا زو! ما څو پلا تاته ویلي دي چي که دي د تګ وراتګ چم زده وی او کولای ئې سې، زه به دي د سترګو په رپ کي د هغې تر غېږي پوري وررورسوم. اوس هم ستاسي په یو ځای کېدلو کي خپل توان و طاقت نه سپموم مګر هو! زما پر خبرو او پند و نصیحت به غوږ نیسې او څه چي درته وایم، هغه به کوې. د شپې بیرته هماغه ځای ته ولاړ سه. هورې کښېنه. احتیاط کوه چي په شي څکه و نه کړې. ځکه په خورک سره پر چا باندي خوب راځي. نه ګانه چي په نیمه شپه کي د دې د راتګ پر وخت بیده نه سې. خدای دي له دې شره خلاص که. د کاکا د لورخبري چي مي واورېدې، له خوشحالیه پرله وڅرخېدم. ما ول

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ژر شپه راولې چې هغه ځای ته بیا ولاړ سم. څه سر دي پرله گرزوم، شپه راغله او هغه ځای ته مي د تگ تیاری ونیو. د کاکا لور مي راته ویلي ول چي کله چي په هغه ځای کي سره یو ځای سولاست د بیرته راتگ په وخت کي نو بیا هغه بیتونه ورته ووایه چي برایې ما له ځانه سره ویل. ما ول، ښه دئ ستا نصیحت به پر ځای کړم. آبس له کوره راووتم. تلم، تلم، تلم څو هغه باغ ته ورسېدلم. په باغ کي د ها بلي شپې په شان رقم په رقم شیان هر څه تیار او اوډلي پراته ول. راز راز د خورک شیان، د چښنگ شیان، شرابونه، نقلان، پتاسې، شاپیړې، برفي و مټایي هر څه په پېخر پراته ول. زه یو بغل ته په انتظار کښېنستم. بیا مي دو ریجو غوښو بوی تر سږمو سو. شیطان څو واره راته وویل چي څه ته گورې؟ خوره ئې! مگر ځان به مي بیا ټینگ کړ. آخر په دې کي یو ساعت تېر سو او نور مي نو ایمان تر گېډه سو او ځان مي نور نه سوای ورته ټینگولای. سترخان ته وروځکېدم او له لوښو څخه مي سرپوښونه پورته کړل، که گورم چي پر سترخان باندي په څلورو غابو کي څلور ډوله خواړه پراته دي. د سرو کړو چرگانو غوري گان ئې جلا ایښي دي او د حلواوو غابلمې هم سره اوډلي پرتې دي. ما د هر یوه څخه یوه یوه گوله واخیستله مگر حلوا ته نو مَزَب سوم، ښه مي ځان په وسیخوی. یو څه سور کړی چرگ مي وخوړ. د انارو مربا هم پرته وه، د لېمبو اوبه ئې پر اچولي وې. دا مي یو څه وخوړه او ځان مي په موړ کړ. داسي خوب راغی چي پوښتنه ئې مه کوه. پر بالښته مي څنگ واچاوه، ما ول مازي به تکیه پر وکړم، بیدېږم به نه. چي ځان مي سره ښوراوه، بیا د کیهاوو بیده وم. کله چي راویښ سوم، سره غرمه وه. لمر مي پر سر ولاړ وو. پر نس باندي مي د هډوکو ډک غاب او یو څه د اومې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خرما پوستکي او مندکي پرتې وې. نور مي نو پر هغه ځاى باندي هيڅ څه هم و نه ليدل لکه بېګاه شپه چي هلته هيڅ شى هم نه وه. را پورته سوم. هډوکي مړوکي او د خرما پوستکي و مندکي مي له نس څخه ايسته کړل او ليري مي وغورځول. خورا درد راغلى وو او په دغه خښم کي کور ته راورسېدم. که ګورم چي د کاکا لور مي بيا ناسته ده سر ئې پټ کړى دئ او په ژړا کي دغه بيتونه وايي:

چي پـر چـا سـي مهربـان ښـکلى نګـار
شپه و ورځ ئې وي خوښي، سم ئې روزګـار
چي يـار بد مـخ در تـه و نيـسې، خپـه سي
وران و يجـاړ بـه دي سـي ټوليـه کاروبـار
مـا خپـل زړه پـه ډېـره مينـه ده تـه ورکـړ
پـه بـد مخ ئـې کـړم نامېنـده، زړه آزار
خدايـه تـن دي راتـړلـى بنـد پـر بنـد دئ
زړه مــي هر کلـه ايـښنـاو کـوي، بخـار

د کاکا لور ته مي خوشکه وکړه، پوچ و رَد مي ورته وويل. ما ول څه! چي بيا دي مخ و نه وينم. دې له مخه اوښکي پاکي کړې، راتېره سوه، په غېږ کې ټينګ ونيولم، مچ ئې کړلم. ما ځان ځني کشاوه او پر ځان مي بد ويل. دې راته وويل، د کاکا زو! لکه چي براېې بيا بيده سوى يې؟ ما ول، هو! بيده سوم او چي راپاڅېدم د هډوکو غاب او يو څه د اومې خرما پوستکي او مندکي مي پر نس پراته ول. پوه نه سوم چي دا ئې بيا د څه له پاره ايښي ول. په ژړاندو سترګو مي د کاکا له لور څخه هيله وکړه چي د دې شيانو معنا راته ووايي او ورته مي ويل چي د دې پلا هم مرسته راسره وکړي او د خلاصون چم راوښيي. د کاکا لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي راته وويل: د پوستکو معنا دا ده چې ستا بدن دلته دئ او روح دې بل ځای دئ. پخپله دلې حاضر يې خو زړه دې غايب دئ. ګويا د دې مطلب دا دئ چې ته ځان په عاشقانو کې مه شمېره. د خرما د مندکو ښخه ئې مطلب دا دئ چې که ته رشتيا عاشق وای، زړه به دې د عشق په اور سوځېدلی وای او خوب به نه درتلای. د عشق خوند چې هر چا څکلی وي، په زړه کې ئې د مينې اور بل وي او لکه د خرما بوټی چې اور واخلي، له ده ښخه هم هغه شان لمبې پورته کېږي. اوس نو تا ته د ايوب عليه السلام صبر په کار دئ. د کاکا د لور دا خبري چې مې واورېدې، په زړه کې مې ناولی لاس ووهل سو، له ځانه سره مې وويل چې دغه مې لا د بدبختۍ نښانه ده چې خدای رابانديې بې اختياره خوب غالبه کړ. د کاکا لور ته مې وويل چې ته و خدای که به يوه چاره نه راښيې چې زه يو وار هغې ته وروړسېږم.

د کاکا لور مې په ژړا سوه او راته وې ويل چې: "آ، د کاکا زويه! آ، د زړه سره! زما په زړه کې خورا ډېري خبري دي، خو نه ئې سم درته کولای. ته نن شپه يو وار بيا هلته ولاړ سه. مګر ګوره تر څو چې خپل مقصد ته رسېدلی نه يې، چې سترګې سره ور نه وړې. زما دغه مشوره ده، زياتي بس، والسلام. بله نه پکښې ځايېږي. ورته ومې ويل چې د دې واري به که خدای کول، نه بيدېږم، د کاکا لور مې ولاړه سوه، د خورک شی مې ئې راووړ. ول اوس ئې نو خوره. هر څونه چې خوړلای سې، خوره ئې. ښه مغزنه ډوډۍ مې وخوړه. چې شپه سوه، د کاکا لور مې ښې سنګينې جامې راوړې او په ما ئې واغوستلې او راته وې ويل چې ته و خدای که به هغه بيتونه هېروې، چې ما له ځانه سره زمزمه کول. او نور ئې هم په ټينګه راته وويل چې هوښ کوه، بيا بيده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سي. آبس، د کاکا له لور څخه رارهي سوم مخ د باغ پر لوري. باغ ته ننوتلم، پر هغه پخواني ځای باندي کښېنستلم. سترگي مي د باغ دروازې ته وچي کلکي نیولي وې. چي بیا خوب راباندي غالب سو. سترگي مي په گوتو سره خلاصي کړې، جیږمي مې سره کش کړې، سر مې یوې خوا و بلي خواته وښوراوه ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده:

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یوسل او اتلسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د سوداگر زوی و تاج الملوک ته داسي بیان کاوه چي: په دغه شپه داسي نابوده خوب راغی چي سترگي مي په گوتو لا هم نه سره خلاصېدلې. سر مي هر گړی د خوب له بیري یوې خوا و بلي خوا ته ښوراوه. لوږي داسي زور راباندي وکړ، چي بیخي مي له طاقته ووتله. د خوړو بوی او اشتها بیخي مړ کړم. نور نو د ټينگي نه وم. باره، سترخان ته کښېنستلم. له لوښو څخه مي سرپوښونه پورته کړل او ښه مي ځان په وسیخاوه. وروسته د شرابو صراحي ته وروڅکېدم له ځانه سره مي وویل چي تر یوه گیلاس بالا به نه چښم. چي یو مي پر سر پورته کړ، باره دوهم سو، دریم سو او خبره لسم گیلاس ته ورسېده، هغه مي هم اینده کړ. زیاتي نو لکه مړی بوڅ راواوښتم او راچپه سوم. کله چي پر هوښ راغلم، لمر راختلی وو او زه تر باغ دباندي پروت وم. پر نس باندي مي دا وار یوه تېره چاړه او یو د اوسپني درهم ایښوول سوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا شیان مي راواخیستل او کور ته راغلم. د کور په دروازه کي یو گړی تکیه سوم، غوږ مي ونیو چي د کاکا لور مي څه وایي؟ دا ناسته وه او له ځانه سره ئې ویل: "زه په دې کور کي اسکېرلې ناسته یم له ژړا و کوکارو پرته بل ملگری نه لرم". کور ته ورننوتلم او درز سو، راچپه سوم. چاړه او درهم هیسته ولوېدل او زه پسي بېهوښه سوم. چي پر سد راغلم، د کاکا لور ته مي د برایې شپې ټوله کیسه وکړه. دې چي زما ژړا و افسوس ته وکتله، خورا ډېره خوابدې سوه او راته وې ویل چي زه نو په تا څه وکړم؟ چي هر څه پند و نصیحت درته کوم، ته لکه غوږ لوښی داسي یې. اوبه دربانديي ښویېږي او زمانصیحت د خاشې اغېزه نه دربانديي کوي. سل واره مي درته وویل چي مه بیدېږه، مه بیدېږه، مه بیدېږه. ما ورته وویل چي ته اوس نوري خبري پرېږده، دا راته ووایه چي دا چاړه او درهم یعني څه؟ مطلب پکښې څه دئ؟ دې وویل چي له درهم څخه ئې مراد خپله سترگه ده او درته وایي چي: "په خپل پروردگار او خپله سترگه مي دي قسم وي، چي که دا پلا بیا راغلې او دلته بیده سوی وې، سر خو دي ولا په دغه چاړه لکه زردکه داسي درپرې کړم". گوره، آ! د کاکا زویه! زه بېربېرم، د دې له مکر و فریبه څخه په بالله بېربېرم، زړه مي له گرومه راته پړسېدلی دئ، په خوله څه نه وایم او پرخپل زړه ئې تېروم. که ته په ځان کي دونه بیچ وینې چي هلته ولاړ سې او بیده نه سې، خو یا بسم الله، مابنام بیا ورسه او خپل د زړگي مراد دي پوره کړه. مگر که داسي وي چي بیا ورسې او هورې له خپل عادت سره سم بوړي بوړي پرېوزې او لکه ختکی داسي بیده سې، نو زما مشوره دا ده چي: "مه ځه". دا پلا د ژوند څکه ولاکه ځني وکړې، وژني دي. د کاکا لور ته مي وویل چي مه کوه، ما و دې بلا ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوازي مه پرېږده، مرسته راسره وکړه او ته به کوې، خداى به کوي يوه چاره راوښيه. دې وويل چي زه خو په سرومال درته ولاړه يم، منگر شرط ئې دا دئ چي ته زما پر خبره غوږ ونيسې، زما د امر اطاعت وکړې. که خداى کول، خپل مقصد ته رسېدلاى سې. ورته ومي ويل چي منم يې او ستا حکم پر ځاى کوم. دې راته ويل چي داسي ده، نو د تگ پر وخت به درته ووايم چي څه وکړه او څه مه کوه. نور ئې نو په غېږ کي ونيولم، د خوب خوني ته ئې بوتلم، لاس و پښې ئې راوموښل، څو چي بيده سوم. د ماښام تر اذانه ئې پيک راباندي واهه. بيا ئې نو راويښ کړم. که گورم چي پيک ئې په لاس کي دئ، سر ته مي ناسته ده او اوښکي ئې رواني دي. چي ما ته ئې پام سو، خپلي اوښکي ئې پاکي کړې. د خورک شی می ئې راووړ. ما نټه وکړه چي نې خورم. دې ول، نه مي وه درته ويلي چي زما په خوله به کوې. باره مي ورته ښه کړه او يو څه مي وخوړل. بيا ئې د عنابو شيره راته راوړه، بوره ئې په گډه کړې وه. دا ئې هم راباندي وچښل، په دسمال ئې لاس را پاک کړ. د گل گلابو عطر ئې راباندي ووهل. د شپې تياره چي خپره سوه، په ما ئې جامې واغوستې او راته وې ويل: د کاکا زويه! کرۍ شپه به ورته تېروې، ويښ به ناست يې. دا به که خداى کول د دې پلا په نيمه شپه کي درته راسي او ته به انشاءالله خپل د زړه مقصد ته ورسېږې. منگر زما پيغام درڅخه هېر نه سي. ما ول ستا پيغام څه وو؟ ول، د بيرته راتگ په وخت کي به هغه بيتونه ورته وايې. آ بس، د کاکا له لور څخه مي رخصت واخيست او باغ ته ولاړم. په هماغه پخواني ځاى کي کښېنستلم. څرنگه چي موړ وم، خوب نه راتلی او ويښ ناست وم. وخت خورا ورو ورو تېرېدی. شپه چي پخه سوه لا زه ويښ وم. تر دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته لوړي زور راباندي وکړ، د واکه مي ووتل او سترخان ته ورتېر سوم. په هر څه مې ښه پوره ځان موړ کړ. سر مي راته درونډ سو، غوښتل مي چي وغځېږم او بيده سم. په دغه حال کي مي د پښو کړپې تر غوږ سو. جست راولاړ سوم. لاس و خوله مي پرېولل. خوب راڅخه ولاړ. ناڅاپه مي سترګي پر دغي د ښورلسم سپوږمۍ وموښتلې چي له خپلو لسو تنو مينځيانو سره راروانه وه. د ورېښمو زرغونې جامې ئې اغوستي وې، د سرو زرو پسول په پوري وو او هغه د شاعر خبره چي ويلي ئې دي:

راغله څورلسم سپوږمۍ جامې ئې اووه رنګه دي
زلفي ئې ول ول دي، سترګې ډکي له نيرنګه دي
تن مي سره توی سو، سبک د زړه ولاړ چي په غېږ راغله
سره خولګۍ و سرې شونډي ئې راکړې، چي ګلرنګه دي
روح راپکښې پو سو، چي ئې زلفي کړې خپرې پر مخ
لای پرلای ئې مشک و عنبر، کټ پر کټ چنګ چنګه دي

ما ته چي ئې وکتل، په خندا ئې راته وويل: دا څه پېښه ده چي نن شپه خوب نه يې وړی؟ اوس چي دي شپه راته روڼه کړه، نو پوه سوم چي مينه دي په رشتيا ده. د عاشقانو رسم و رواج د شپې بيداري ده. باره ئې مينځيانو ته مخ ورواړاوه او په سترګو ئې اشاره ورته وکړه. مينځياني ګوښه سوې او دا زما و خوا ته راغله. په غېږ کې ټينګ ونيولم او په سينه پورې ومونښلولم. پر يوه خوا ئې مچ کړم، پر دا بله ئې مچ کړم. ما ئې هم شونډي وزبېښلې. تنده مي يو په سله سوه. تر ملا مې لاس راوګرزاوه، کښې مي کښله او مځکي ته سره ورسېدو. جامې مې تر زنګنو پوري ځني وښويولې، د ميني او ناز خبري مو شرو کړې. نور مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو زياتي رګونه سره سُست سول، شهوت غلبه وکړه، او سره يو تن و وجود سوو. ښه د خوند او مزې شپه مو سبا کړه. لکه شاعر چي ويلي دي:

براېي چي مي په غېږ کي پروت جانان وو
ګويا حکم مي جاري پر درست جهان وو
تر سهاره مې د مخ ننداره کړله
دلبر نه وو، زما د تن روح روان وو
جانان نه وو، ګلدسته وه د سرو ګلو
ښايسته وربانديٍ باغ وو هم بوستان وو
تر هغو چي لمر تيار د شپې کړه تړوله
جام د وصل مې په لاس کي شادمان وو

شپه چي تېره سوه او د سهار روڼا خپره سوه، ما کور ته د تګ اراده وکړه. دې مي لاس ونيو، ول مه ځه، زه غواړم چي يوه خبره درته وکړم ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او نونسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

دې ځوان و تاج الملوک ته پاته کيسه داسي وکړه چي: په هغه شپه ئې زه تر لاس ونيولم چي مه ځه، زه تا ته يو خبره کوم. زه ودرېدلم. دې خپل دسمال خلاص کړ او له هغه څخه ئې د ورېښمو يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوکر راوايست او زما په مخ کي ئې وغوړاوه. په هغه کي د هوسۍ شکل خامک سوی وو. دسمال مي ځني واخيست او وعده مو سره وکړه چي هره شپه به په همدغه باغ کي پر همدغه ځای حاضرېږو. په خوشالۍ سره مي رخصت ځني واخيست او له ډېري خوښۍ څخه مي هغه بيت کورتې هېر سو چي د کاکا لور مي د ويلو سپارښتنه راته کړې وه. کله چي د ورېښمو هغه ټوکر چي د هوسۍ رسم پکښې خامک سوی وو، ځني اخيست، راته وئې ويل چي: "دا مي د خور کار دئ". پوښتنه مي ځني وکړه چي خور دي څه نومېږي؟ ول، نورالهدی. راته وې ويل چي دا ټوکر درسره وساته. آبس، خدای په اماني مي ځني واخيستله او په خوښه خوشالي سره کور ته راغلم.

سيده د کاکا لور ته ورغلم. له خپله ځايه راولاړه سوه. تر سترګو ئې اوښکي رواني وې، ما ته ئې مخ راواړاوه، پر ځيګر ئې مچ کړم. ول، زما وصيت دي پر ځای کړ. هغه شعر چي مي درته ويلی وو، ورته ودي وايه که نه؟ ورته ومي ويل چي نه، هېر مي سو. د هيري سبب مي هم دغه د هوسۍ شکل دئ. باره مي د ورېښمو ټوکر په مخ کي ورته وغوړاوه. دا جسته ولاړه سوه، بيرته کښېنستله. پر يوه ځای ئې ارام نه کېدی، له سترګو ئې اوښکي جاري سوې او داسي ئې وويل :

په دنيا کي چي هر څونه هوښياران دي
د صحبت له رواجو څخه پښېمان دي
په صحبت کي که نفاق، که اتفاق وي
هوښياران خلک له دواړو ګريزان دي
که نفاق وي زړه دي تل په خوره کېږي
که هجران ئې وو قيمت، بيا دواړه ګران دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا ئې نو راته وویل چي: آ! د کاکا زویه ! دا ټوکر به ما ته راکړې؟ ما ورته وویل چي: "تر تا ئې جار". دستي مي ټوکر ورکړ. دې خلاص کړ او د هوسۍ شکل ته ئې په ځیر ځیر وکتل. ماښام چي سو، زما د تګ وخت راورسېد. د کاکا لور مي راته وویل چي ورځه، په مخه دي ښه. منګر هو! د راتګ په وخت کي هغه بیت خامخا ورته ووایه، چي اول مي درته ویلی وو او ستا څخه بیا هېر سوی وو. ما ورته وویل چي ته ئې یو وار بیا راته ووایه چي را په یاد مي سي. دې بیا راته ووایه او نور نو زه ځني رارهي سوم. دننه په باغ کي چي هغه ټاکلي ځای ته ورسېدم. ښایسته نجلۍ مي ولیدله چي ما ته په انتظار ناسته ده. زما په لیدو سره له ځایه راولاړه سوه، مچ ئې کړم او څنګ ته ئې کښېنولم. د خورک و چښنګ کار چي سر ته ورسېد، بازۍ مو شروع کړې. د زړه سوده مي په وکړه. چي مخ مو راګرزاوه، بیا سهار سو. ما د بیرته تګ نیت وکړ او هغه بیت مي ورته ووایه. بیت چي ئې واورېد، شور سو، تر سترګو ئې اوښکي راغلې. په جواب کي ئې دا شعر راته ووایه:

سر ښندل، صبر کول د عشق په کار کي
دي لازم مــلزوم په دغه سخـتـه لار کي

دا شعر مي څو واره له ځان سره تکرار کړ او حافظې ته مي وسپاره. او دا چي د کاکا د لور پیغام مي وررسولی وو، په زړه کي باغ باغ کېدلم. له باغه راووتلم او د کاکا لور ته راغلم. که ګورم چي دا بیده ده. مور مي سر ته ورته ناسته ده او ژاړي. مور مي چي زه ولیدلم راته وې ویل: دا ستا په رقم د کاکا په زوی خو دي اور پوري سي چي د کاکا لور دي په کټ کي ناروغه پرته ده او ته پوښتنه لا هم نه پر کوې. د کاکا د لور چي سترګي پر ما وموښتلې، سر ئې له بالښته راپورته کړ او پر ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښېنستله. سمدلاسه ئې راته وويله : گرانه د کاکا زو! هغه بيت دي ورته وواية که نه؟ ما ول، هو، ورته ومي وايه او کله چي ئې بيت واورېد، په ژړا سوه او په جواب کي ئې بل بيت راته ووايه. د کاکا لور مي راته وويل چي ته ئې راته ووايه چي څه ئې ويلي دي. بيت چي مي ورته ووايه. دونه ئې وژړل چي مه کوه پوښتنه. په پای کي ئې دا بيت راته ووايه:

کې زده نه وي سـربـښـندنه او په صبر نه توانېږي
پای د دې عاشق به څه وي، غم بې څرنگ اسانېږي

راته وې ويل: دا پلا چي هغي شاپېرۍ ته ورغلې، دغه بيت به ورته ووايې. ما ول، که د خدای رضا وه، ورته و به ئې وايم.

د شپې بيا د پخوا په شان باغ ته ولاړم . زما او د هغي ښايستې په منځ کي چي څه پېښ سول، نه په ژبه د ويلو دي او نه په قلم سره د کښلو. د راتگ په وخت کي مي د کاکا د لور هغه بيت ورته ووايه. تا چي ويل د اوښکو پر ځای ئې ويني تر سترگو راغلې. دې هم دا وار بل بيت راته ووايه:

چي نه توان لـري د صـبر، نه ئې زده وي سـربـښـندنه
سر ئې چټ په توره بويه په ټول ژوند به خوار خسته وي

دا بيت مي هم ښه په ياد کړ چي نور نو د هېرېدلو ووت. کور ته راغلم. د کاکا لور مي په کټ کي بېهوښه بوړي بوړي پرته ده. مور مې سر ته ناسته ده. زما د راتگ ږغ چي د کاکا لور واورېد، سترگې روڼې کړې، راته وېويل چي: "گرانه! زما بيت دي ورته ووايه". ما ورته وويل چي: هو! ورته ومي ووايه. خورا ډېر ئې وژړل او په جواب کې دا بيت ستا له پاره راکړ. بيت چي مي د کاکا لور ته ووايه، بوڅه راواوښته او بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سده ولوېدله. چي پر هوښ راغله. دا بيت ئې راته ووايه:

ښــــه مي واورېــده، مــنم ئې نذرانه مي دل و جــان
تر هغه عاشق ښه څوک دئ، چي سر کښېږدي پر جانان

ماښام چي خپل ټاکلي باغ ته ولاړم هغه د څورلسم سپوږمۍ مي وليده چي زما په انتظار ناسته وه. څنګ ته ئې ورغلم. ډوډۍ موډۍ و شراب مراب مو سره وخوړل و وڅښل. د زړه مراد مو سره حاصل کړ. پر هغه ځای تر الايي سهاره بيده وو. کور ته د بيرته راتګ پر وخت مي د کاکا د لور هغه بيت چي راته ويلی ئې وو، ورته واوراوه. لويه چيغه ئې تر خوله ووتله ، سوړ اسوېلی ئې وکيښ او وې ويل: "قسم مي دي په خدای وي، چي د دې بيت ويونکی مړ دئ". په ژړا سوه او په دا عين ژړا کي ئې راڅخه وپوښتل چي د دې بيت ويونکی دي له خپلوانو څخه وو؟ که پردی وو؟ ما ورته وويل چي هغه مي د کاکا لور ده. ويل ئې: "نه، درواغ وايې. که دي د کاکا لور وای،خو دربانديې ګرانه به وای. لکه ته چي پر دې ګران وې. د دې قاتل ته يې، خدای دي په داغه ډول د مځکي له سره واخله ، لکه دا چي دي مړه کړه. قسم مي دي په خدای وي، که دي په اول سر کي زه پوه کړې وای چي ته دغه شان د کاکا لور لرې، هيڅکله به مي ځان ته نزدې پرې ايښی نه وای".
ما ورته وويل چي د شعر ويونکې مي هغه د کاکا لور ده چي ستا ټولي اشارې ئې ما ته معنا کولې. تر تا پوري زما رسېدل د دې د ښه تدبير نتيجه ده. پې مخي نجلۍ په جواب کي راته وويل: "آيا هغې زه وپېژندلم". ما ورته وويل: "هو". دې راته وويل: " هی، د مغزي پر دړه غوزار سې، په ځواني دي ارمان مه خېژه. لکه دا خواره چي دي په ځوانه ځواني نيمه خوا کړه، ته هم په دغسي غضب اخته سې".

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس څه! او په حال ئې ځان خبر کړه.

زه رارهي سوم. چورت مي ډېر خراب وو. د کوڅې خولې ته چي راورسېدم، د ژړاوو ږغ مي واورېد. له يو چا څخه مې پوښتنه وکړه، ول، عزيزه د خوني په دروازه کي مړه پرته ده. کور ته ورننوتم. مور چي وليدم، اواز ئې راباندي وکيښ، ويل ئې: "خدای ته بې ورورې. د دې د قتل بازخاست به خدای ستا څخه وکړي"... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او شلمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

هغه ځوان و تاج الملوک ته د برايي شپې د کيسې پاته برخه داسي بيان کړه:

کور ته چي ولاړم او مور چي مي راته وويل: "د دغي خوارکۍ خون ستا په غاړه دئ. خدای به د دې د خون بازخاست درڅخه وکړي"، بيا مي نو پلار هم راغی. د گور و کفن سرښته ئې وکړه. جنازه مو پر اوږو واخيستله او په هديره کي مو خاورو ته وسپارله. درې ورځي مي و قبر ته تېري کړې. له سهاره تر ماښامه به ورته ناست وم. وروسته نو بيا کور ته راغلم. د کاکا په لور مي داسي خوا بده وه چي مځکي گرسره ځای نه راکاوه. خو غم مي پر زړه تېراوه. يوه ورځ مي مور راته وويل چي دا د کاکا په لور دي آخر څه وکړل؟ چي زاره دي ور وچاودله او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه دي کړله. ته وخدای که به نه راته وایې. څه دي په وکړه، چي خواره مړه سوه. ما ول، هیڅ مي ولاکه په کړي وه. مور مي راته وویل چي خدای بې قصاص ستا څخه واخلي او ستا تر سر به وخېژي. دې ویرژړلي تر پایه پوري سپوڼ لا هم تر خوله راته و نه یوست. د مرګي تر ساعته ئې خپل حال راڅخه پټ وساته. ستا څخه به ئې هر وخت رضائیت ښکاره کاوه. کله چي ئې د نفس غرغړ خولې ته راغی، راته وې ویل: کاکا ناوي ! ستا زوی دي خدای زما په مرګ نه نیسي. زما له دې دنیا څخه کوچ و بار دئ. زه ئې په خوله کي ورولوېدلم، ورته ومي ویل: دا خبري مه کوه! خدای به دي ټک و پټری کړي، ځوانه جهانه پېغله یې، جوړه به سې. د ناجوړۍ په باب مي څو واره وپوښتل، هیڅ ئې راته و نه ویل. مازي به ئې ومسل، صرف دونه قدر ئې راته وویل: زوی چي دي هر وخت خپل د عادت ځای ته ځي، ورته ووایه چي د بیرته راتګ په وخت کي دا دوې خبري ورته وکړي چي: "وفا ښېګڼه ده او مِکر و دروه و جفاکرغېړنه ده". هغې دا هم راته وویل چي یو شی د ده له پاره درکوم. دا له ده سره یوه مهرباني ده، چي ورسره کوم یې. داسي مهرباني چي په مرګ و ژوند به ئې په ښه ورسي. بیا ئې نو هغه شی ما ته راکړ خو قسم ئې راکړ چي تر هغو به ئې نه ورکوې تر څو چي دي زوی په ما پسې ژړا و بوغاري نه وي کړي. مور مي ویل: "دا شی زما سره سته. هر وخت چي مي ته په هماغه حالت کي ولیدلې، بیا ئې نو دخیره سره درکوم". مور ته مي وویل چي همدا اوس ئې راکړه، نته ئې وکړه او رائې نه کړ. زما هم خدای پر عقل داسي توره شپه کړې وه، چي د کاکا د لور خبره مي ګرسره پر خوله لا نه راوړله. ما غوښتل چي شپه و ورځ له خپلي معشوقې سره واوسم. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې مابين کي ځلور ورځي تېري سولې او په دا ځلرمه شپه بيا باغ ته ولاړم. په باغ کي مي خپله د سرو زرو دانه معشوقه بيا پر هغه ځای وليدله. پر ما چي ئې سترگي وموښتلې، راولاړه سوه او په غاړه کي ئې لاس راواچاوه، د کاکا د لور پوښتنه ئې راڅخه وکړه. ما ورته وويل چي د هغې سره دي خدای ښه وکړي، مړه سوه، نن ئې پنځمه ده چي ښخه مو کړه. دا چي ئې واورېده، په سرو اوښکو کښېنستله او په خښم ئې راته وويل: "نه مي وه درته ويلي چي دا اريانه تا مړه کړه. که تا د دې خوارکۍ تر مرگ دمخه زه پوهولې وای، ما به د دې د نېکيو مجراينه ورکړې وای. دې خو پر ما ډېر احسان کړی وو او ته ئې تر ما پوري راورسولې. که دا نه وای نو خدای خبر چي زما و ستا وصال به ميسرېدلای. زه اوس پر تابېرېږم چي د دې د مرگ له اسيته ته پر يوه بلا وانه وړې. ما ورته وويل چي د کاکا لور مي تر مرگ دمخه لا زه بخښلی وم، ما ته ئې خپل خون رابخښلی وو. دلته مي نو د خپلي مور هغه خبره ورته وکړه چي ما ته ئې کړې وه. دې په جواب کي راته وويل چي دا پلا چي دي مور وليدله، د هغه شي پوښتنه ځني وکړه چي د کاکا لور دي ورسپارلی وو. ما ورته وويل چي مور مي د کاکا د لور د خولې دا وصيت تر ما پوري راورساوه چي ورته ويلي ئې وه، هر وخت چي دي زوی له خپل عادت سره سم هغه باغ ته ولاړ، زما له خوا به ورته ووايې چي د راتگ په وخت کي دي خپلي معشوقې ته ووايي چي:

"وفا ښېگڼه ده او جفا کرغېړنه ده". دا خبره چي مي معشوقې واورېده، ما ته ئې مخ راواړاوه او وې ويل: "پاک خدای دي دا وبخښي، چي ته ئې راڅخه خلاص کړې. که نه، زما په زړه کي وه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا ته به ایداد درکوم". اوس بېغمه راته کښېنه. خیر خیریت سو. ما په تعجب ورغبرګه کړه چي: "خیال دي وو، چي ما ته تاوان راورسوې؟ زما و ستا تر منځ خو مینه و محبت دئ". راته وې ویل چي: "ته به زما په مینه کي بیخي ډېرسراښ یې او زه ډېره دربانديي ګرانه یم. ته کوچنی الک یې او زړه دي له چل و ول څخه پاک دئ، خو خدای دي د ښځو په مِکرونو مه خبروه. د کاکا لور که دي ژوندۍ وای، ته ئې لکه ها بل واري چي ئې مرسته درسره وکړه، دا وار ئې بیا له دې مصیبت څخه خلاصولې". معشوقې مي ورپسې زیاته کړه چي زما پند هم په غوږ کي ونیسه او "له ښځو څخه لیري ګرزه، لیري!" هغه څوک چي د ښځو مِکر ورمعلوم وو او تا ته ئې د هغو اشارې معنا کولې، هغه اوس د ګور بندي ده. زه بېرېږم چي په داسي یوه بلا به اخته سوی یې چي بیا به ځان نه سې ځني خلاصولای.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یوویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

هغه ځوان سوداګر و تاج الملوک ته د برایې شپې په بیان پسې داسي وویل: چي نجلۍ ویل: "بېرېږم چي په یوه مصیبت کي و نه لوېږې. د کاکا تر لور وروسته دي داسي څوک هم نسته چي له دا مصیبته دي خلاص کړي. ارمان، ارمان چي د کاکا لور دي ژوندۍ وای. کشکي خو له دې سره ما د دې په ژوند کي پېژندلای او د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکیو اداینه مي کړې وای چي زماسره ئې کړي وې. خدای دي دا وبخښي. که دا نه وای، نو ته به چیري تر ما پوري رارسېدلای. خو گوره! نن مي یو ناز واخله او هغه دا چي یو وار مي د دې قبر ته بوزه، چي زه ئې زیارت وکړم او د قبر پر ډبره ئې یو څو بیته وکاږم. ما ول، سبا دي له خیره سره بیایم. آبس، زه و دا سره پرېوتو. د شپې به ئې هر گړی دا خبره راته کوله چي: "کشکي دي د کاکا د لور تر مرگ دمخه زه خبره کړې وای".

د دې تر خبرو وروسته ما پوښتنه څني وکړه چي د "وفا ښېگڼه ده او جفا کرغېړنه ده" څخه زما د کاکا د لور مطلب څه وو؟ او د دې خبري معنا و مقصد څه دئ؟ دې څه و نه ویل ځان ئې گول واچاوه. څه سر دي پرله گرزوم، چي سهار سو، نجلۍ ولاړه سوه، خپله د زرو امیاني ئې راواخیستله، ول درځه، قبر راوښیه چي زیارت ئې وکړم، څو بیته ئې پر مزار باندي ولیکم، پر قبر ئې ښه ښکلې گومبته ورجوړه کړم، ختمونه و خیراتونه و صدقات پسي وکړم. ما ول ښه دئ، راځه چي ځو. زه دمخه سوم او دا ښکلې نجلۍ راپسې ده. پر لاري ئې درگرده مسکینانو او فقیرانو ته خیراتونه ورکول او ورته ویل به ئې چي د دې ثوابونه دي څکه عزیزې ته ورسېږي، چي هغې په ژوند کي خپل راز پټ وساته او خپله مینه ئې رسوا نه کړه. تر دې اندازې ئې ځان ټینگ کړی وو، چي آخر ئې د مرگي جام پر سر پورته کړ. لنډه ئې دا چي دې نجلۍ دغه خیراتونه وه، چي ورکول یې. څو په پای کي قبر ته ورسېدو. قبر چي ئې ولیدی، پړمخي پر غوزاره سوه. خورا ډېري اوښکي ئې پر توی کړلې. بیا ئې نویو فولادي قلم راوکیښ او د گور پر شنخته ئې دا بیتونه وکښل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

های، افسوس چي ها د ګلو سره غنچه د ګور بندي سوه
په ماتم کې بلبل ګونګ سو، پر ګلانو شنه اغزي سوه
ډېرو اوښکو آن تمام کړ د اسمان اوریځ سوه وچه
د نرګس ملا ئې کړه ماته د ګلاب تور پر تندي سوه
تازه ګي د ګلشن نسته ګلان ټول په غم غمجن دي
وای، ښکلا د بوستان ولاړه پر خپل عشق باندي ستي سوه

د بیتو د کښلو پر وخت د نجلۍ له سترګو څخه د اوښکو رودونه روان ول. آخر، راولاړه سوه، زه هم ورسره ولاړ سوم تر باغه مي راورسوله. باغ ته ننوتو. په دغه وخت کي ئې مخ راواړاوه او راته وې ویل: "د خدای روی مي دروړی دئ، چي زما سره د میني پیوند، و نه شلوې". ما ویل تر خپله وسه خو به کوښښ و نه سپوم. تر دې وروسته نو هر وخت ورتلم او شپه مي له دې سره تېروله. ډېره ښه وضعه ئې راسره کوله. بیخي ډېر پر ګران وم. بې له خورک و شرابو، بې له عیش و نوشه مي بل کار نه درلود. نس مي موړ او تن مي په نازکو ورېښمینو جامو پټ وو. له ډېره خورکه او ډېر عیش و نوش څخه آخر سره وپړسېدم. ژوند مي داسي خوښ خوشاله وو، لکه پر ګرده دنیا چي غم و خواشیني بیخي وجود نه لري. یو کال په دغه عیش و نوش کي تېر سو. د دا بل کال په سر کي یوه ورځ حمام ته ننوتم، حمام مي وکړ، راووتم، یو ګیلاس شراب مي پر سر پورته کړل، مشک و عنبر او نور رقم په رقم عطرونه مي په ځان ووهل. ما ته د دنیا د ټګماري بوډۍ مکر، ټګي او د زمانې دروه و چمبازي نه وه معلومه او نه په پوهېدلم. شپه چي یو څه تاریکه سوه ما غوښتل چي خپلي محبوبې ته ځان ورسوم او هماغه باغ ته ولاړ سم. خو سر مي راته درونږ وو او نه پوهېدم چي چیري ځم. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نشې په حالت کي په یوه کوڅه ننوتلم. دا کوڅه ئې د ملک کوڅه (syndic street) بلله. کوڅې ته چي ورداخل سوم، نابېره مي مخي ته یوه بوډۍ راغله. په یوه لاس کې لګېدلې شمعه او په بل لاس کي سره پېچلی کاغذ وو. ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دوه ویشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږبختورپاچا! په ياد خو به دي وي چي سوداګر ځوان ته د کوڅې په خوله کي بوډۍ په مخه ورغله په یوه لاس کې لګېدلې شمعه او په بل لاس کې سره پېچلی کاغذ وو. له ځانه سره ئې ژړل او په ژړا کي ئې دا بیتونه هم زمزمه کول:

برایي مي خوب لیدی یو توپان راسي
وریسې سپوږمۍ پر مخ د اسمان راسي
مځکه ټوله سي روښا، تیارې سي ورکي
زلزلې پر کنډوالو د بیابان راسي
په تعبیر کې یو هوښیار راته وې غوږ سه
له سفره به دي تللی جانان راسي

زه چي ئې ولیدلم، را ږغ ئې کړه چي: "آزویه ! خط لوستلای سې؟" ما ورته وويل: "هو! ادې، لوستلای ئې سم". کاغذ ئې راکړ، ویل ئې دغه خو راته ووایه چي څه پکښې لیکلي دي. کاغذ چي مي خلاص کړ، پکښې نوشته وه چي: "دا د دوستانو له پاره د ډېرو پخوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمانوڅخه راپاته سوی کتاب دئ". بوډۍ چې زما د خولې دا جمله واورېدله. ډېره خوشاله سوه او ما ته ئې ډېري دوعاوي وکړې. ویل ئې: "د ستارې و دبارې سې، زویه. غم دي داسي درڅخه لیري سي، لکه زما څخه چي دي لیري کړ". کاغذ ئې راڅخه واخیست او رهي سوه. یو دوه گامه ئې واخیستله، بیرته راوگرزېدله. زما لاس ئې مچ کړ. ویل ئې: "آ ځوانه، په ځواني دي ارمان وخېژه. دلته حضوره زما کور دئ، تر دغه کوره به راسره ولاړ سې او دغه د کتاب خبره به ته پخپله د کور خلکو ته وکړې، نه گانه چي زما د خولې به ئې زړه ته و نه لوېږي. که درباندي تکلیف نه وي، زویکه، راسره ولاړ سه او دا خط به هورې ته پخپله ورته ووایې". ما ورته وویل چي دا خط له کمه ځایه راغلی دئ. ویل ئې: "زویه! دا مي د بچي خط دئ. لس کاله کېږي چي په مسافري تللی دئ. هیڅ حال ئې په دا لس کاله نه وو راغلی. موږ بیخي لاس ځني پرېولی وو او په زړه کي به مو راگرزېده چي مړ سوی به وي. اوس ئې دا کتاب موږ ته راورسېد. د ده یوه خور ده چي په ده پسې له سهاره تر ماښامه ژاړي. زه که اوس و دې ته ووایم چي ورور دي شکر روغ رمټ دئ، ښایي زړه ته به ئې و نه لوېږي او راته و به وایي چي یو څوک راوله چي زما په مخکي دغه کتاب راته ولولي چي زما زړه هم په پوره سي. نو دې بوډۍ پسي زیاته کړه چي زویکه! تا ته خو به معلومه وي د عاشقانو او حریصانو زړونه د ډېري په شان وي. بدگوماني ئې بیخي ډېره وي. ته که پر ما باندي د دغه کتاب د لوستلو احسان واچوې او راسره ولاړ سې، هورې د پردې تر شا ودرېږې او کتاب په زوره زوره ولولې، نو د دغي هجران ځبلي نجلۍ غوږو ته چي ستا اواز ورسېږي، خدای تعالی به تا ته په دنیا و آخرت کي خورا ډېر ثوابونه درکړي. نبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرور فرمايلي دي: "من نفس كربة عن مكروب نفس الله عنه اثنين وسبعين كربة". نو ما چي اوس تا ته پناه راوړې ده، مه مي نامېنده كوه. آنو خود، ما د دې بوډۍ په خوله وكړه. بوډۍ دمخه سوه، زه په پسې سوم. دا دئ يو خورا ښه كور ته راورسېدو. زه تر دروازې دباندي ودرېدم. بوډۍ د عجميانو په ژبه يو چا ته ورناري كړه. چي گورم، يوه مسته چاغه شلنډه نجلۍ راووتله. د پرتاگه پايڅې ئې تر زنگنو پوري پورته كړي او د بلوړو په شان سپيني پونډۍ ئې لوڅې ښكاره كړې دي. هغه د شاعر خبره چي ويلي ئې دي:

د پونډيو ښايست ته ئې وگوره
لطافت تې ستر گي ځيري له هر لوره
عاشقانو ته د حال په ژبه وايي
چي دا ځاى دومره سيمين ! توبه له نوره

بس نو تا ته دي وويل سي، پر سپينو پونډيو ئې زرين خالونه پاشلي وه، لستوڼي ئې پورته كړي او تكو سپينو مړوندو ئې د كتونكو پر زړو باندي د اور لمبې گرځولې. په غوږو ئې د مرغلرو او لاجوردو واليگان ځړېدل. پر رخچينه باندې د اصيلو مرغلرو او گلابتونو كارونه سوي وه. له ډېره نازه شانه ورانه كېدله او دروازې ته راغله. زه چي ئې وليدلم، په ناز و نخرو ئې مور ته وويل: "موري! دا هغه سړى دئ چي د كتاب د لوستلو له پاره دي راوستلى دئ؟" بوډۍ ئې په جواب ورته وويل: "هو! لوري". باره نو نجلۍ لاس رااوږد كړ چي كتاب راكړي. ما هم لاس وروغځاوه چي كتاب ځني واخلم. بس چي يو څه ورنږدې سوم، د شا پاله بوډۍ ورپوري وهلم او چي مخ مي رااړاوه، بيا د سراى په منځ كي ولاړ وم. بوډۍ په درب دروازه پېش كړه او كولپ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې ورواچاوه. په دغه وخت کې ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او درویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

اې، زموږ تاجداره پاچا! تخت و بخت دي برقراره اوسه. تاج الملوک ته هغه ځوان نوره کیسه داسي کوله: بوډۍ چې زه سرای ته ورپوري وهلم او د سرای دروازه ئې ټینګه وتړله. دا هم زموږ و خوا ته راغله. نجلۍ چې ولیدل چې دروازه تړلې ده او زه د سرای په منځ کې ولاړ یم، باره، زما خوا ته رارهي سوه، غېږ ئې راباندي راوګرځوله، پورته ئې کړم او د مځکې ئې راوویشتلم. دا مي پر ځیګر کښېنستله، پر نس باندي ئې ټینګې ټینګې نوکاري راکړې. بیا ئې له مځکې ځخه پورته کړم او کورخراپې داسي ټینګ په غېږ کې کښېکښلم چې قسم ده، که مي ښور ځني خوړلای سوای. باره ئې نو د کور پر خوا یووړم. بوډۍ دمخه او شمعه ئې په لاس کې ده. یو څه حد چې ولاړو، اووه دهلېزونه په مخه راغله. تر دې ټولو دهلېزو ورتېر سولو او یوه پراخ انګړ ته ورسېدو. شاوخوا ئې څلور دالانونه وه چې ټوله د مرمرو او رخام له ډبرو ځخه جوړ سوي ول. اصیلي غالۍ پکښې هواري وې او د ورېښمو نازکي پردې پر راځړېدلي وې. د دالان په مابین کي لوی تخت پروت وو چې په سرو زرو او یاقوتوسره جړاو (مرصع) سوی وو. ما چې تخت ته وکتل په زړه کې مي وویل چې دا تخت خو له پاچهانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ښايي. په دې وخت کي نجلۍ راته وويل چي: "ګوره، ګرانه! په مرګ و ژوندکي دي کم يو خوښ دئ". ما ورته وويل: "ژوند". دې ويل چي داسي ده نو زما سره نکاح وتړه. ما ورته وويل چي دا به ما ته مناسبه نه وي چي ستا په شان نجلۍ سره زما نکاح وتړل سي. دې راته وويل چي که زما سره نکاح وتړې، د هغي بلي مرداري رنډۍ څخه به دي هم خدای سهي و سلامت وژغوري. ما ورته وويل: مرداره رنډۍ څوک ده؟ راته وې خندل، ول، عجب! يو کال و څلور مياشتي دي ورسره تېري کړي دي او ته ئې لا نه پېژنې. خدای دي هغه په تېره کړي تر هغې چمبازه ښځه پر دنيا بله نسته. پخوا ئې تر تا ښه ښه ځوانان وژلي دي. زه نه پوهېږم چي دا ته ئې ولي تر اوسه پوري نه يې وژلی. د دې نجلۍ خبرو ته هک پک پاته سوم. آخر مي ورته وويل چي ګوره، اې نجلۍ، تا دا ښځه څرنګه وپېژندله؟ دې په جواب کي راته وويل چي زه ئې بيخي ښه پېژنم، خو اوس غواړم ستا په ماجرا پوه سم او په دې خبره مي سد خلاص سي چي ستا د ژوندي پاته کېدلو سبب څه دئ. باره، ما خپله ټوله کيسه تر ايکه و تر بيکه ورته وکړه. د کاکا د لور عزيزې نکل مي هم ورته بيان کړ. دا نجلۍ چي د عزيزې په مرګ خبره سوه. ډېر ئې زړه باندي وسوځېد، بې اختياره اوښکي ئې تر سترګو راغلې. د افسوس لاسونه ئې سره وموښل. ما ته رانزدې سوه، ول، آګرانه! خدای دي د دې پر مړينه د زړه صبر درکړي. دا د کاکا لور ستا د ژغورني سبب سوې ده. که دا نه وای، دغې مرادري پليتي به ته د يو وختو لا مړ کړی وای. چي رشتيا سي زه اوس لا هم ددې څخه بېرېږم چي مړ دي نه کړي مګر نو څه درته ووايم. ما ورته وويل: "څه چي خدای پېښ کړي وي، هغه به کېږي. بله چاره نسته". دې سر وښوراوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وې ویل چي بله عزیزه به خدای خبر چي پیدا کوې. ما ورته وویل چي د کاکا لور مي د زکندن پر وخت وصیت کړی وو، چي زه دې ښځي ته دغه دوې خبري وکړم چي"الوفاء ملیح و الغدر قبیح" یعني وفاښېګڼه ده او مِکر و جفا کرغېړنه. دې ویل، بس، بس، بس اوس پوه سوم زماګرانه. قسم په خدای چي ته همدې کلمو له مرګه ژغورلی یې او د همدې دوو کلمو له اسیته ئې ته نه یې وژلی. د کاکا پر لور دي خدای ورحمېږي په ژوند او مرګ دواړو ئې تا ته نجات درکړی دئ. زما هر وخت دا آرزو وه چي یوه ورځ تر تا پوري ځان در ورسوم. مګر نه سره رسېده. ځو دا دئ نن مي په یو چم ته تر دې ځایه پوري راوستلې. ته لا اوس کوچنی یې، د ښځو په مِکر و چمبازیو نه پوهېږې. ما "لاحولُ" وویله. دې راته وویل چي اوس ښغمه اوسه . که دي د کاکا لور مړه ده، زه خو شکر ژوندۍ یم او د دې پر ځای یم. څرنګه چي ته ډېر ښکلی زلمی یې نو د خدای په حکم او د پیغمبر د سنتو له مخي غواړم چي ستا سره نکاح وتړم او ته مي مېړه سې. هر څه چي غواړې هغه درکوم. تر سنګینو کالیو او نورو ټولو ښووښادیو پوري چي هر څه ته دي زړه وغواړي، درکوم یې. زما له خوا به تا ته هیڅ راز تاوان و نه رسېږي. تل به دي خولۍ په غوړو کي وي اود دنیا له ښو و ښادیو څخه به هر څه درته حاضر و آماده پراته وي. غم به په ټول ژوند و نه وینې. زه ستا څخه هیڅ هم نه غواړم. مه زما له پاره خواري کاږه او مه په ما روپۍ مصرفوه. یوازي یو شی درڅخه غواړم او هغه دا چي ملا دي ټینګه وتړه او زړه دي د زمري په شان قوي ولره. بیا ئې نو بوډۍ ته ورمخ وروا ړاوه چي هر څه چي حاضر دي راوئې غواړه. چي ګورم، څلور تنه شاهدان راغلل څلور شمعه ئې ولګول. شاهدان زما خوني ته راغلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلام ئې راواچاوه او کښېنستل. نجلۍ ولاړه سوه پوړنی ئې پر سر کړ او په شاهدانو کي ئې يو تن د ځان د مهرو د نفس وکيل وټاکه. بيا ئې نو شاهدانو ته د ټولو په مخ کي اقرار وکړ چي ټول مهر دې ته وررسېدلی دئ. دغه راز ئې اقرار وکړ چي د دې د ټول مال و جايداد و شتمنۍ لسمه برخه زما ده.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يوسل او څلېرويشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د دنيا په غمو غمجن ځوان شهزاده تاج الملوک ته د خپل بيان په دوام وويل: نجلۍ د حاضرو کسانو په مخ کي اقرار وکړ چي د ټول مهر غاړه ئې وتلې ده او د دې په مال و جايداد کي زما د حصې له بابته لس زره درهمه زما برخه سوې ده چي دا مبلغ له دې سره خوندي دئ. شاهدانو د دې دغه اقرار په کتاب کي وکيښ. خپله شکرانه و قلمانه ئې واخيستله او رخصت سول.

په دې وخت کي نجلۍ راولاړه سوه. خپلي د تن جامې ئې وايستلې او يو خورا سنګين اوږد زرين کميس ئې واغوست. زما لاس ئې پخپل لاس کي ونيو او راته وئې ويل: "په يقين سره ئې زړه ته واچوه چي زه به ستا وفاداره ماندينه واوسم او غواړم چي ته هم زما په حق کي يو صميمي، په زړه پاک مېړه واوسې چي په دې ډول موږ د خپل ژوند يو څو شپې په خوښۍ او خوشالۍ سره تېري کړو، د دنيا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمو او د ژوند له جنجالو څخه ځانونه ليري وساتو، خدای تعالی راته اهل و صالح اولادونه عنايت کړي چي وکولای سو خپل وخت د هغو په تربيه او روزنه باندي مصرف کړو او زماپه دغه خدای راکړې شتمني او هستي چي نه تمام و زوال سته او نه به که خدای کول زوال ومومي، خپل عمر په بېغمۍ او پوره زړه سره ترپايه ورسوو. زه به کوښښ کوم چي ستا د کاکا د لور په شان وفاداره نصيحت گويه پاته سم او تا د زمانې له ناخوالو څخه وژغورم ...". يو ساعت قدر زما او د دې تر منځ دغه راز خبري اتري يو و بل ته سره تبادله سوې. زياتي نو سره پرېوتلو او تر سهاره پوري په خواږه خوب بيده وو. سهار چي وختي راپاڅېدم، غوښتل مي چي له کوره ووزم، نجلۍ له کټ کټ خنداسره زما خوا ته راغله او راته وئې ويل چي: "پر ما دي هم لکه د هغي پليتي و رنډۍ نجلۍ خيال کړی دئ. دا چورتونه دي له سره باسه. ته اوس د پاک خدای په حکم او د نبي رسوالله په سنت زما مېړه او څښتن يې. غوږ ونيسه، داکور چي ته پکښې اوسې، په کال کي ئې يو وار دروازې خلاصېږي. اوس درځه چي د کور تماشه درباندي وکړم. زه هم راولاړ سوم. د کور دروازې ته ولاړم. دروازه تړلې وه او د اوسپني غټې مختبيلې ئې پر وهلي وې. نجلۍ ته بيرته راغلم او ورته ومي ويل چي پر دروازه خو مختبيلې ټکوهل سوي دي.

دې راته وويل: "آ زما د زړه سره! زموږ سره دونه اوړه، وريجې، غوړي، ميوې، بوره او د چرگانو و پسو غوښې سته چي څو کاله بازار ته نه احتياج کېږو. د کور دروازه مو سر له دا نن څخه حساب ورته کوه، پوره يو کال باد يا وروسته خلاصېږي. زه پوهېږم چي په دې يوه کال کي به ستا وجود دلې وي خو کولمې به دي بل ځای گرو او روح به دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته وي". ما په جواب کي ورته وويل چي: "معاذالله". دا شنه د خندا ولاړه او په دا عين خندا کي ئې راته وويل چي: "پر تا ئې څه فرق دئ، يا دلته يا هلته. د کولنګي چرګانو د روزني چم خو خداى در زده کړى دئ".

ما هم ورسره وخندل او خبره مي ورسره ومنل. هورې ورسره پاته سوم. ځان مي د کولنګي چرګانو په ساتنه و روزنه مصروف وساته. چي مخ مو راګرزاوه، دوولس مياشتي بيا تېري سوې او دا پري جماله زما څخه اميندواره سوه. ګلالي بچي خداى ورکړ. د نوى کال د شروع په ورځ ئې د کور دروازه خلاصه کړه. درګرده پنډيان وجواليان راروان دي د اوړو و وريجو ګونياني او د غوړو زکان، ډوډياني و بورې ئې په پېخر راوچلولې. ما غوښتل چي تر کور دباندي ووزم. نجلۍ رانژدې سوه او راته وې ويل چي: "تر ماښامه صبر وکړه" ما هم تر ماښامه پوري انتظار وکيښ. ماښام چي راوتلم له وهم او بېري څخه يو دود وم. نجلۍ راته وويل: "تر هغو د خداى په خدايي که ګام راڅخه واخلې چي اول زما سره قسم وانخلې چي ماښام به دمخه تر دې چي زموږ د کور دروازې وتړلي سي، بيرته راستنېږې".

ما ئې خبره ومنله او خورا سخت قسمونه مي ورته واخيستل او ورته ومي ويل چي: "ستا نمک مي دي وشرموي، ماينه دي رابادي طلاقه وي، د خداى پاک کلام دي راپسې سي، چي که ماښام بيرته رانغلم". نور مي نو رخصت ځني واخيست او لمغوټې باغ ته ولاړم. د باغ دروازه خلاصه ولاړه وه. خښم راغلى او له ځانه سره مي وويل چي زه دا يو کال کېږي له دې ځايه مي مخ پرته سوى دئ، اوس چي ناڅاپه بيرته راغلم، دروازه هغسي لا خلاصه ولاړه ده! آيا هغه نجلۍ به

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اوسه پوري لا په هماغه حالت کي پاته وي، کنه؟ خير، له ناچارۍ څخه، دمخه تر دې چي مور ته مي ورسم،باغ ته مي د ننوتلو اراده وکړه. غوښتل مي چي په موضوع ځان خبر کړم چي څه پېښه سوې ده؟ د ماخستن اذانونه وه چي باغ ته ورننوتلم ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته ترسبا سوه

يو سل او پنځه ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

غمجن زلمي تاج الملوک ته نوره کیسه داسي بیان کړه: باغ ته ورننوتلم، يو څه حد ولاړم. هغه پخواني ځای ته ورسېدم چي ګورم مرداره و پلیته رنډۍ ناسته ده، سر ئې پر زنګنو ایښی دئ، د مخ رنګ ئې تک ژيړ اوښتی دئ، سترګي ئې له ډېري ژړا څخه پړسېدلي او تکي سرې اوښتي دي. زه چي ئې ولیدلم، وې ویل: "الحمدلله، شکر دي وي خدایه". غوښتل ئې راولاړه سي، ازبستي چي ډېره کمزورې سوې ده، درز ئې سو، بیرته پر مځکه ولوېدله. زه له دې څخه يو څه خجالت سوم، سر مي کښته وځړاوه خو ورمخ ته سوم، مچه مي ځني واخیستله. ما ول څرنګه پوه سوې چي زه نن شپه پر دغه وخت راځم او ته راته په انتظار کښېنستلې. دې وویل: "په راتګ خو دي نه وم خبره، منګر په هغه خدای مي دي قسم وي چي زه و ته ئې دواړه پيدا کړي يو، چي په بسته يوه کال د سترګي پټېده رابانديي ناروا. په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ چي ته راڅخه ولاړې او وعده دي وکړه چي ماښام ته بیرته راځې، زه تر دا ننه پوري هره شپه ستا په انتظار دلته کښېنستلم. عاشق باید همدغسي وي. اوس دي خپل بیان راته کوه، دا یو کال چیري وې؟" ما دا خپل ټول نکل له سره څخه تر پایه ورته وکړ. ک

له چي په دې پوه سوه چي ما بله ښځه کړې ده، د رنګ بڼه ئې پر دا بله واوښته. بیا چي مي ورته وویله چي زه فقط دا نن شپه راغلی یم او بیرته ژر ځم، یو دم ئې مخ راواړاوه او راته ئې وویل: "دې چي ته خپل مېړه کړې او په چم و چمبازۍ ئې یو کال بندي وساتلې، هغه ئې لا بس نه دي چي اوس ئې بیا د اورتي د طلاق قسمونه درڅخه اخیستي دي چي بیرته به ژر راځې. دا ئې هم نه لورېدله چي یوه شپه خو دي له مور او یوه شپه هم زما سره تېره کړې. په هغه مور مسکیني دي حال لرې، چي پر څه حال ده، جوړه ده، ناجوړه ده؟ د کاکا لور عزیزه دي خدای وبخښه او هغه چي پر دې خواري راغلي ول، خدای دې پر بل چا نه راولي. هغې خوارکۍ خو دونه صبر او تیګا وکړه چي د انسان په توکم کي چا نه وه کړې. د ظلم او جفا له اسیته خوارکۍ مړه سوه". ورپسې ئې راته وویل: "په هغه ورځ چي ته زما څخه ولاړې، په سلو رګو کي مي یوه لا هم نه راته ویله چي ته دي بیرته رانه سې. ما ول ژر به بیرته راسې. که زه داسي پوهېدلای، نو چیري مي پرېښوولې. ما کولای سول چي بندي دي کړم او پسې مړ دي کړم". دلته نو له خښمه سره تاو تاو سوه او په قهروغضب ئې راته وکتله، تر سترګو ئې د غضب اورونه غورځېدل. ما چي په داسي حالت کي هغه ولیدله، وبېرېدلم، بدن مي لړزې واخیست، پټاکۍ راڅخه ورکي سوې، غړي مي وتښتېدل. دې ورپسي زیاته کړه چي: "ته اوس خدای د ښځي او اولاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتن کړې. ته نو نور زما د معاشرت وړ نه یې. زما داسي لوی لونده سړی نه دئ په کار چي زه دي لکه رنډۍ خوښه سوم. خپله دي راباندي وکړه او زیاتي پسي ولاړې. په خدای مي دي قسم وي چي پر دې بلي ښځي مي هم زړه خوږېږي چي ستا سره اخته سوه. داسي کانه به درباندي وکړم چي نه زما سې او نه د هغې". باره ئې لو چیغه وکړه. مینځیاني ئې سمدستي ورته راحاضري سوې. زه ئې پر مځکه راغوزار کړم. نجلۍ هم راولاړه سوه او چاړه ئې راواخیستله راته وې ویل چي: "اوس دي لکه پسه داسي غاړي درپرې کوم او د هغو بدیو مجازات درکوم چي د خپلي کاکا د لور سره دي کړي دي". ما چي خپل ځان ته وکتل چي د مینځیانو په لاسو کي گرفتار سوی یم، مخ مي په خاورو ککړ او دا راته چاړه په لاس ولاړه ده، خدای سته چي مرگ مي زړه ته ولوېده... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپږویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د سوداگر زوی عزیز و تاج الملوک ته خپل نور بیان داسي ووایه:

آبس، مرگ مي پخپلو گناهکارو سترگو ولید. هر څه عذر و زارۍ و جگۍ چي به مي ورته کولې، دا به نوره هم خښمېدله. پر مینځیانو ئې امر وکړ. هغو زما لاسونه ټینگ راوتړل او ستوني ستخ ئې پرې ایستلم. دا مي پر نس باندي کښېنستله. دوو مینځیانو مي د پښو گوتي ټینگي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې او دوې مې پر لېنګيو راکښېنستلې. آخر هغه دوو نورو مينځيانو او دې پخپله راباندې راواچوله. اوس نو مه پوښته چې کم ځای دې خوږېږي. داسې د مرګي وهل ټکول ئې راکړل چې بېسده سوم. کله چې پر هوښ راغلم له ځانه سره مې وويل چې تر دې وهلو، ټکولو، شکنجو او زحمتو خو حلالېدل سل واري ښه دي. د کاکا د لور خبره مې را په ياد سوه چې ويل ئې: "خدای دې د دې له شره وساته".

له بېوسۍ څخه مې وژړل او دې ظالمې چاړه پر کاڼي باندې راته اچوله او تېره کوله ئې. پر مينځيانو ئې امر وکړ چې رانزدې ئې کړئ. په دغه وخت کې مې لکه يو الهام چې راته وسو، د کاکا د لور هغه دوې خبرې مې را په زړه سوې چې ما ته ئې را زده کړي وې: "الوفاء مليح والغدر قبيح". دا کلمات مې نجلۍ ته تکرار کړل. کله چې دا کلمات واورېدل، لويه چيغه ئې وکړه او له خروښه څخه سره وڅرخېدله په دا عين خروش کې ئې وويل: "عزيزې! خدای دې وبخښه چې د کاکا زوی ته دې په ژوند و په مرګ دواړو کې نجات ورکړ". بيا ئې نو ما ته مخ راواړاوه ويل: "په خداي مې دې قسم وي چې د دغو دوو کلمو په خاطر راڅخه خلاص سوې. منګر دغسې خو دې نو نه پرېږدم. يو نوغی درپوري کوم. داسې نوغی چې د هغې بلې فاحشې چې ته ئې زما څخه پټ کړی وې، زړه خو هم په کباب کباب سي". بيا ئې نو پر مينځيانو باندې چيغه کړه چې: "پښې و لاسونه ئې په رسۍ وروتړئ". هغوی چې ئې امر پر ځای کړ، دې په اور کې يوه د اوسپنې ميله کښېښوله، چې لکه اور تکه سره سوه. وروسته نو دا ما ته راغله او زما د نارينتوب آله ئې غوټه پرې کړه. زه لکه ښځه داسې سوم. د اوسپنې تکه سره ميله ئې د ټپ پر ځای باندې کښېښوله اوداغ ئې کړ چې د وينو د بهېدو مخه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونيسي. زه نور په ځان پوه نه سوم خو پر هوښ راغلم، يو ګيلاس شراب ئې راباندي وڅښل او راته وې ويل: "اوس نو هغه چا ته ولاړ سه چي ته ئې مېره کړی وې او ته ئې ما ته د يوې شپې له پاره هم نه را پرېښوولې. د کاکا لور عزيزه دي خدای وبخښه چي نن ئې هم تا ته نجات درکړ. که دي د هغې دغه دوې جملې راته ويلې نه وای، اوس به مي وخت بيا وژلی وای. اوس نو ورسه هغه چا ته چي غوښتی ئې وې. زما دي چي کوم ځای په کار وو، هغه مي درڅخه پرې کړ. نور مي نو په کار نه يې". تر دې خبرو وروسته ئې ټينګه لغته په تشي کي راکړه او راڅخه رهي سوه. زه په ډېر زحمت راولاړ سوم. د تګ نه وم. کرار کرار مي ګامونه اخيستل. کور ته ورسېدلم. دروازه خلاصه وه. ورننوتلم. بنځه مي راغله زه ئې خوني ته بوتلم. هورې ئې وکتلم چي نارينتوب مي نور نسته راڅخه پرې کړی ئې دئ. خوب غلبه راباندي وکړه او بيده سوم. سهار چي راپاڅېدلم، که ګورم چي د باغ په دروازه کي پروت يم... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اووه ويشتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زلمی عزيز وايي چي سهار مي سترګي روښي کړې، د باغ په دروازه کي پروت وم. راپورته سوم او ورو ورو د کور پر خوا وښکېدلم. کور ته چي ورسېدم، مور مي ناسته ده ژاړي. زه ورنږدې سوم او ځان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي په غېږ کې ورواچاوه. راته وئې کتله او پوه سوه چي حال مي خراب دئ او ناکوکه یم رنگ مي تک ژیړ اوښتی دئ. ما ته مي د کاکا د لور عزیزې نېکۍ را په زړه کېدلې او پر ژړا ئې راوستلم. مور مي هم سر راسره پټ کړ او راته وې ویل چي: "زویه! پلار دي مړ سوی دئ". ما ته خښم راغی خو ژړا زور راباندي وکړ. دونه مي وژړل چي بېخي له حاله بېحاله سوم. چي پر هوښ راغلم او سترگي مي د کاکا د لور پر ځای ولگېدلې، بیا مي سر پټ کړ. ژړا مي گرسره نه درېدله. تر نیمي شپې مي دغه اوښکي وې چي تر سترگو مي بهېدلې. مور مي بیا راته وویل چي: "پلار دي نن لسمه ده چي مړ سوی دئ". ما ورته وویل چي زما د کاکا د لور پرته بل څوک په فکر کي نسته. هغه څه چي ما ته رارسېدلې دي، د هغولایق وم. باید رارسېدلي وای. هغې زما سره مینه درلوده خو ما ورڅخه لاس واخیست . مور مي راته وویل چي: " آخر تا ته اوس څه پېښه ده؟" ټول بیان مي ورته وکړ. باره مي مور هم په ژړاسوه. یو آن ئې وژړل. بیا ئې نو څه د خورک شی مي راوړل. یو گوله قدر مي څني واخیستله او خپله کیسه مي دوهم وار بیا مور ته وکړه. هغې په جواب کي راته وویل: "چي اوس شکر الحمدالله، خدای دي نه سي ناراضه. شکر چي وژلی ئې نه یې. بیا مي نو مور زما په علاج مصروفه سوه د دې د علاج له برکته مي په بدن کي څه شمه پیدا سوه. کرار کرار مي مخ پر ښه کېدو سو تر څو خدای جوړولم، جوړ سوم. وروسته مي مور راته وویل چي: "زویه! اوس نو د دې وخت رارسېدلی دئ چي هغه د کاکا د لور امانت دي دروسپارم. د کاکا لور دي ما ته سوگند راکړی وو چي دا امانت به تر هغو پوري تا ته نه درکوم تر څو چي ته هغه یاده نه کړې او ورپسي و نه ژاړې. اوس چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګورم چي ته په هغې پسې ژړا و فرياد کوې، له نورو کسانو سره دي علاقه شکولې ده او دا ځانګړتياوي په تا کي ليده کېږي نو زما خيال دئ چي د امانت درسپارلو موقع همدغه ده. باره نو ولاړه سوه، سوندخ ئې خلاص کړ او هغه ټوکر ئې راوايست چي د هوسۍ انځور يا رسم باندي کار سوی وو او ما مي د کاکالور ته ورکړی وو. ټوکر چي مي وغوړاوه، په منځ کي ئې يو کاغذ پروت وو او دا بيتونه پر ختلي وه:

پـه خـاطر کـي مـي لا نـه وه چي بـه داسـي ژر تـېرېږم
لـه نـامراده زمـانې سـره پـه جنـګ کـي بـه مـاتېږم
مـا لا يـو ګـل لـه ګلانـو څخـه بـوی نـه کـړ خـزان سـو
ژوند مي ژر مازيګری وو، لمر ول هله چي نور لوېږم
د اجـــل پـــه ملګرتيـــا دي د لحـــد کړم بندېوانـــه
نه دي اوښکه پر ما توی کړه، نه يو آه چي وسوځېږم
په لحد کي زما وځنګ ته زړګی پاڼې پاڼې پروت دئ
تـه پـه غېږ د ښايسته وو کـي لـوېږې، د ړپـو هېږم
نه به چاته ور په ياد سم، نه به څوک غوږ سي کيسې ته
خاطره به مي هم مړه سي، لکه زه چي خاوري کېږم

د کاغذه پر دا بل مخ ئې عين مطلب داسي کښلی وو:

هيڅ ګومان مي نه کاوه چي داسي ژر دي
سي پوره زما د ژوندون دا يو څو شپې
نه مي وختی ارمان او نه مي بوی کړل
لـه ګلانـو څـه يو ګـل د دې بـاغچې
ارمانونـــه سربـــسته راســـره ولاړل
هوســـونه مـــي تـــالا کـــړل زمـــانې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مي دوست و خسماني ته راله راغی
نه کوم بل چا مي حال وپوښت د کوڅې
د جفا په اور مکوټ لمبه لمبه سوم
زمانــه ده ســتمگاره، کـــې منــې

دا بیتونه چي مي ولوستل، تر سر مي دودان وختل. په ځان نه پوهېدلم. په چپلاخه (څاپېړه) مي دا خپل مخ وواهه او له هغې څخه یو بل کاغذ راولوېدی چي باندي کښلي ئې وه: اې د کاکا زویه! ما خپل خون تا ته دربخښلی دئ او امید لرم چي ته او محبوبه دي پخپل منځ کي سره جوړ سئ. خو که هر وخت تا ته د دغي پلیتي او رنځ‌ی نجلۍ له خوا تاوان در ورسېد، نور نو مه دې ته بیرته ورځه او مه کومي بلي ته. صبر او سَکته وکړه او غم و مشقت دي په صبر سره وزغمه. ته باید پوه سې چي اجل دي نه وو پوره سوی، که نه وخت به لا مړ وای. خو سل شکرونه دي وي پاک خدای لره چي زه ئې تر تا دمخه واخیستلم او زما مرگ ئې تر تا د وړاندي کړ. ته دغه ټوکر چي د هوسۍ رسم باندي کار سوی دئ، درسره وساته ځکه چي ستا د غیابت په وخت کي دغه انځور زما یوازنی مونس او همرازه وو... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته ویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کاغذ باندي عزیزې لیکلي وه چي: دا انځور ورک نه کړې. ته چي به هر ځای تللی وې، دغه انځور یوازنی مؤنس او همراز وو، چي ما به زړه ورته تشاوه او ستا دي وي که هر وخت د دغه انځور رسم کوونکی او مصوِّر درباندي پیښ سو، ډېر به لیري ځني ښوري. ورنزدې کېږې به نه، واده به نه ورسره کوې او تر هغې پرته نورو ښځوته هم مه نزدې کېږه. پوه سه، چي د دې انځور انځورګر هر کال خپل تصویر کاږي او لیري لیري ښارو ته ئې استوي. دا کار له دې خاطره کوي چي د ده نوم تر هره ځایه پوري خپور سي او دی په دنیا کي مشهور او شهره آفاق وګرزي او د کمال اوازه ئې ټول جهان ته ورسېږي. کله چي دغه انځور سوی ټوکر ستا د مرداري او پلیتي اشنایي تر ګوتو ورسېد، هر چا ته به ئې ورښکاره کاوه او ویل به ئې چي دا د دې د خور په ګوتو کار سوی دئ. مګر دې مرداري رنډۍ درواغ ویل. خدای دې په شرمو وشرموي. ما به دا وصیت تا ته نه وای لیکلی خو، پوهېږم چي تر ما وروسته به جهان پر تا یوه الغه سي او په غاړه کي به دي ولوېږي. ډېره ورسره تړلې ده چي له کوره به ورک سې او پر ښارو به وګرزې. د دغه انځورګر آوازه به دي تر غوږو پوري درورسېږي، غواړې به چي ورسره وګورې او وئې وینې. نو پوه سه چي د دې تصویر انځورګر د کافور د ټاپوګانو (جزیرو) د پاچا لور ده.

دا کاغذ چي مي ولووست او په مطلب مې ځان وپوهاوه. د زړه له سوخته مي خورا ډېر وژړل. زما پر ژړا باندي د مور هم زړه نرې سو او سر ئې راسره پټ کړ. ډېري اوښکي ئې تویي کړې. بس چي کاغذ ته به مي وکتل، بې اختیاره به اوښکي رااېله سوې تر ماښامه مي دغه حال وو. تر هغه وروسته مي پوره یو کال هره شپه په ژړا تېروله. کال چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره سو. دغوسوداګرو بارونه وتړل او د سفر تیاری ئې شرو کړ. مور مي راته وویل چي ولاړ سه له دغو سوداګرو سره په سفر ووزه. ګوندي غم دي لږ څه سوړ سي. دوه درې کاله له دغو سوداګرو سره ښار په ښار وګرزه. نوکی به دي د زړه سوده په وسي. ما هم د مور په قول وکړه او له همدې قافلې سره مي سفر پيل کړ. خو بیا مي هم اوښکي نه درېږي. پر هر رباط چي واړوو، زه دغه د تصویر ټوکر مخي ته وغوړوم. ورته ګورم او د کاکا لور مي پر یادوم او ورسره سم مي له سترګو اوښکي راروانې وي. ژاړم او له ځانه سره وایم چي دا پر ما مینه وه او زما له ستم و جفاڅخه ځوانیمرګه سوه. دې زما ښه و نه لیدل او ما د دې بد نه وو لیدلي.

دا دئ کال ووت چي زه له دې قافلې سره په سفر کي یم. غم و ماتم مي زیات سوی دئ، کم سوی نه دئ. د غم د زیاتېدو وجه مي دا هم ده چي ما د کافور اته ټاپوګان او د بلوړوکلا وغوښتله اوترپښومي وکښله. د هغه ځای حاکم ملک شرمان نومېدی. د دې حاکم یوه لور چي دنیا نومېدله. ما ته هورې چا وویل چي د هوسۍ دغه تصویرونه دغې نجلۍ کښلي دي او دغه د خامک ټوکران چي زما سره دي، دا د دې د هنر محصول دي. د دې خبري په پوهېدو مي غم یو په دوه سو. چورتونو واخیستم او په فکرونو کي ډوب سوم. پر خپل ځان باندي ژړا راغله ځکه چي د نارینتوب د ورهنې نه وم او هغه ئې راڅخه اخیستې وه نور نو لکه ښځه داسي وم. دې نجلۍ ته مي د رسېدو نه حیله درلوده، نه وسیله. آ، شهزاده، څه درته ووایم. له کومې ورځې چي د کافور له ټاپوګانو څخه راوتلی او ځني لیري سوی یم، زړه مي د کوټلو وینو ډک دئ. ګوره چي پر دغه حال به خپل کور و کلي ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېږم کنه؟ ګوره چي پر مرګ به مي مور حاضره وي که یا؟ ژوند بیخي راباندي بار دئ او نور ورځخه موړیم. مرګ و اووه زره ښې.

دا خبري چي ځوان وکړې، بیا ئې سر پټ کړ او ژړا ئې پیل کړه. یو وار به ئې د هوسۍ تصویر ته وکتل بیا به ئې بیرته مخ ځني واړاوه او دغه بیتونه به ئې تکرارول:

چي د ورځي و د شپې په میاشت و کال دي زړه ملال
نه کافر نه مسلمان یې، نه دي نور د ښې اعمال

نه په رنځ راحت پوهېږي نه په وصل نه په هجر
په دې ژوند نو څه ده جوړه، مرګ بهتر تر دې جنجال

تاج الملوک د دې ځوان کیسې ته هک پک حیران تللی وو... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یوسل اونهه ویشتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

تاج الملوک چي د دغه ځوان کیسه واورېدله، له حیرانۍ څخه داسي منګ تللی وو. ځوان ته ئې وویل، په خدای مي دي قسم وي چي دغه حال خو پر دا څلور کونجه دنیا باندي پر هیڅ بنیادم نه دئ راغلی. خو یوه پوښتنه مي غوښتله چي درڅخه وئې کړم. عزیز ورته وویل: وایه پوښتنه دي، اې د پاچا زویه ! ستا ئې پوښتنه زما ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب. غوږه دي په زړه کي مه پرېږده. تاج الملوک ورته وويل چي ته تر دغي نجلۍ پوري، چي دا انځور ئې کښلی وو، څرنګه ورسېدلې؟ ځوان ورته وويل چي ما خو په يوه چم و حيله تر دې پوري ځان ورساوه. چم و حيله داسي وه، کله چي قافله يا کاروان د دغي نجلۍ ښار ته ورسېدی، نو زه له قافلې څخه راووتم. يو څه حد چي ولاړم يو خورا غټ باغ مي مخي ته راغی. دې باغ ته ورننوتلم. د باغ باغوان يو بوډا شيخ وو. له دې شيخ څخه مي پوښتنه وکړه چي: "دا باغ د چا دئ؟" شيخ په جواب کي راته وويل چي دا زموږ د باچا د لور "بي بي دنيا" باغ دئ. په هفته کي يو وار دې باغ ته راځي او خپله تفريح کوي. شيخ ته مي وويل چي يو احسان خو راسره وکړه او يو ګړی خو مي په دې باغ کي د پاچا د لور تر راتګه پوري پرېږده چي زه خو هم د دې په ليدو سره خپلي سترګي مشرفه کړم. شيخ ويل: "سل کرته". ما هم يو څو درهمه د شيخ په لاس کي ورکښېښوول چي ولاړ سه يو څه د خورک شی مې راوړه. شيخ په درهمو باندي خورا ډېر خوشاله سو او په باغ کي ئې زما سره چکر شروع کړ. يو ځای ته راورسېدو چي د هر راز مېوو درختي پکښې ولاړي وې. شيخ راته وويل چي ته دلې کښېنه زه بيرته ژر راځم. د هغې خوا چي بيرته راغی يو سربسته د پسه کباب سوی وری ئې ورسره رااخيستی وو. باره مو په خورک شرو وکړه. ښه پوره مو ځانونه ماړه کړل. چي رشتيا سي زما تر خورک، د پاچا د لور و ديدن ته ډېره تلوسه وه. زه لا په دغه چورتو کي وم چي نابېره د باغ دروازه خلاصه سوه. شيخ راته وويل: "درغورځه، ځان يو ځای پټ کړه". زه هم چټک راوغورځېدم او يو ځای غلی ودرېدم. چي ګورم له دروازې د پاچا عمله و فعله راننوتله. حبشيان خواجګان ئې په مخ کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راروان دي. شيخ ئې مخې ته ورالا کړه. دوی له شيخه پوښتنه وکړه چي څوک موک خو به په باغ کي نه وي. شيخ ويل، نه صاحبه، دخدای بنده په باغ کي نسته. خواجه سرا ورته وويل چي د باغ دروازه ټينگه وتړه. شيخ چي دروازه وتړله ، آبس تا ته دي خدای نېکه ورځ درکړي، بي بي دنيا له يوې دربچې څخه راښکاره سوه. تا چي ويل د ځورلسم سپوږمۍ په باغ راننوتله. چي دا ورته ومي کتله، سد مي له سره څخه ولاړ، خوله مي وازه پاته سوه او پر زړه مي د دې د وصال داسي لمبه راغله لکه پر چولاوه او تږو کسانو چي د فرات رود د ليدلو پر وخت راځي. د پاچا لور يو آن چکر وواهه او تفريح ئې وکړه، بيرته ولاړه او دربچه ئې په ځان پسي وتړله. زه هم له باغه راووتم او د خپل ځای و جايگير پر خوارارهي سوم. پوه سوم چي دې ته نه سم رسېدلای. زه وگوره، دا وگوره. دا د پاچا لور او زه د يوه سوداگر زوی. او بيا خو نوخبره بله هم وه او هغه دا چي زه خو د ښځي په شان وم، د نارينتوب ښېگڼه مي نه درلوده. آبس يارانو چي بار و بنه وتړله زه هم د دوی سره په سفر روان سوم. غوښتل مو دغه ښار ته راسو او هغه وو چي په دغه ځای کي پر تا باندي پيښ سولو. دغه وو زما ټول سرگذشت چي درته بيان مي کړ. تاج الملوک چي دا خبري واورېدلې، زړه ئې پر بي بي دنيا باندي ناديده بايلو. پر خپل آس ئې پښه واړوله او عزيز ئې هم له ځانه سره ملگری کړ. هله هله دا دئ د خپل پلار ښار ته راورسېد. عزيز ته ئې جلا کور ورکړ او د ژوند ټول د اړتيا وړ سامانونه ئې ورته راوچلول. پخپله خپلي ماڼۍ ته ولاړ. منگر تر سترگو ئې اوښکي رواني وې. په دغه حال کې پلار پر راغی. خپل زوی چي ئې پر دې حال وليد، ول خير کې زويه، څه پېښه ده، حال راته ووايه. تاج الملک

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټاپوګانو د پاچا د لور بي بي دنيا کيسه له سره څخه تر پايه ورته وکړه او پلار ئې پخپل مينتوب هم خبر کړ. پاچا ورته وويل چي د دې نجلۍ پلار له لويو پاچهانو څخه دئ او ښار ئې هم له دې ځايه ډېر ليري دئ. ځه، زويه د خپلي مور ماڼۍ ته دي ولاړ سه او دا فکرونه دي له سره وباسه ... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وزير دندان ضوء المکان ته داسي نکل کاوه چي په هغه ورځ د تاج الملوک پلار خپل زوی ته وويل چي: "بچيه! ته ولاړ سه د مور ماڼۍ ته. هورې پنځه سوه تنې د حورو په شان د مينځيانو لوڼي دي. هره يوه ئې په ښايست کي تر ها بلي بالا ده. هره يوه چي دي پکښې خوښه سوه هغه تر لاس ونيسه او له ځانه سره ئې بوزه". که دي په هغو کي څوک خوښه نه سوه، نو به بيا د کوم پاچا لور دروغواړم چي تر بي بي دنيا به سل چنده ښه وي. تاج الملوک ورته وويل چي پلاره! زه بې له دغي نجلۍ څخه بل څوک نه غواړم دا هغه څوک ده چي دغه د هوسۍ رسمونه ئې کښلي دي. زه له دې څخه پر بله مخ نه سوای اړولای. يا به دغه نجلۍ راغواړې، يا نو مخ پر بَوښو او بيابانو نيسم او ځان وژنم. پلار ئې ورته وويل چي: "مه کوه، زويه! ما ته فقط لس ورځي مهلت راکه چي زه ئې پلار ته مرکه ورواستوم او تا خپل مقصد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسوم. مور مي دي هم په دغه شان وغوښتله. که داسي وو چي مرکې ته ئې د نې جواب ورکړ، پر مملکت بې داسي چپاو ورووړم او دونه لښکر به وروباسم چي يو سر ئې دلته وي او بل ئې د دوی ښارته ورسېږي". تر دې وروسته نو پاچا هغه عزيز نومی ځوان خپل حضور ته راوغوښت او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "بچيه! تا ته د کافور ټاپوګانو لاروليکه درمعلومه ده؟"

عزيز ورته وويل: "هو! صاحبه". پاچا ورته وويل چي: "بچيه، غواړم تا له خپل وزير سره هغه ځای ته ولېږم". عزيز ورته په جواب کي وويل چي بيخي سمه ده. آبس نو پاچا وزير ته وويل چي د تاج الملوک کار ورسم کړه . تاسي دوه به يو ځای د کافور ټاپوګانو ته ولاړ سئ او د کافور ټاپوګانو د پاچا لور ته به زما د زوی له پاره مرکه وکړئ.

وزير د سفر په کار پسې سو او تاج الملوک خپل استوګنځي ته ولاړ. غم و حسرت و شواخون ئې يو په دوه سو او دا بيتونه ئې له ځانه سره وويل:

نـه پر پـېږدي مـې دا سـتا فکر و آرام تـه
سـتا پـه يـاد ورځ رسـو مه و ما ښـام تـه
خيـال پلـو دي د وصـال تـل راسـره وي
که څه هم نسته نسبت زما ستا و نام ته
پر لېمو که دي د پښو خاوري بار نه کړم
نـه رسـېږم ښايـسته مـخ د دلارام تـه

دا بيتونه چي ئې پای ته ورسول، نور نو په ځان پوه نه سو. تر سهاره پوري بېسده پروت وو. سهار ئې پلار ورته راغی. که ګوري چي د تاج الملوک ښه تر پخواژړه سوې ده. پلار ئې د زړه د ډاډ خبري ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړې او دی و عزیز دواړه ئې له وزیر سره یو ځای له خورا سنګینو سوغاتو سره ولېږل. دوی هم رخصت ځني واخیستی، د سفر دوعاوي سره وسوې، اوبه ئې پسې تويي کړې. هله، هله، هله، څو شواروزه ئې تګ وکړ، آخر د کافور ټاپوګانو ته نزدې ئې د يوه سیند پر غاړه واړوله. وزیر د ټاپوګانو پاچا ته یو استازی ورواستاوه او د خپل راتګ حال ئې ورکړ. د آخوا، څو ساعته وروسته د شهرمان پاچا وزیر له خپلو غټانو او مخورو سره یو ځای د دوی هرکلي ته راووتل. له ښار څخه یو رباط لیري دواړو خواوو سره ولیدل. روغبړونه، ستړې مسي، د جوړ و ناجوړ پوښتني ئې سره وکړې. باره ئې نو د ښار پر خوا حرکت وکړ. تر څه مزله وروسته د شهرمان پاچا ماڼۍ ته ورسېدل. د پاچا په مخ کي ئې سوغاتونه کښېښوول. نور نو له درباره راووتل. څلور ورځي و څلور شپې ئې په ښار کي تېري کړې. چي ښه ئې ستړیا واچوله په پنځمه ورځ وزیر له عزیز سره د پاچا حضور ته ورغی. د پاچا په مخ کي ئې تر لازمو آدابو وروسته خپل حال او د راتګ سبب ورته بیان کړ. پاچا اریانۍ واخیستی، سمدلاسه ئې د جواب څه نه درلودل. ځکه دی پوهېدی چي د ده لور مېړه نه کوي. یو آن ئې سر ځړولی وو، آخر ته ئې سر را پورته کړ او یوه نوکر ته ئې امر وکړ چي بي بي دنیا ته ورسي او هغه څه چي اوس ئې واورېدل، ورته بیان کړي او د وزیر د راتګ په حال ئې خبره کړي. نوکر مځکه مچ کړه او رهي سو. یو ګړی وروسته بیرته دربار ته راغی او پاچا ته ئې تر احترام کولو وروسته وویل چي: "اې، ستر ټولواکه! بي بي دنیا ته چي مي دا بیان وکړ او د وزیر د راتګ سبب مي ورته ووایه. داسي خښم ورغی چي نزدې وو، زه ئې لا ډبولی وای. ما په وچه تاخته ځان ځني راخلاص کړ". پاچا و وزیر او عزیز ته مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راواړاوه او ورته وئې ویل چې ستاسې پاچا ته به زما سلام ورسوی او دا کیسه به ټوله ورته بیان کړئ، ورته و به وایاست چې زما لور لوړلې دې چې مېړه به نه کوي... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو دېرشمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلې مو دي چې:

شهرمان پاچا و وزیر او عزیز ته وویل: څه مو ولیدل او څه چې مو واورېدل، دا ټول به خپل پاچا ته زما له سلام سره یو ځای بیان کړئ او ورته وبه وایاست چې زما د لور له مېړه کولو سره نه ده جوړه. آبس وزیر او ملګري ئې ناولی لاس د پاچا له درباره راووتل. مزلونه ئې سر پر سر ووهل ځو خپل پاچا ته راورسېدل او ټول بیان ئې له ایکه تر بیکه ورته وکړ. پاچا سمدلاسه پر خپلو امیرانو امر وکړ چې لښکر د جنګ له پاره تیار کړي. وزیر ورته وویل چې ستا قربان سم پاچا، دا کار مه کوه. د شهرمان پاچا ئې څه ګناه، څه تعدی، دی خو هیڅ ملامتیا نه لري. ملامتیا خو ئې د لور ده. ځکه زموږ په مخ کې ئې خپل پلار ته پیغام راواستاوه چې که ئې د دې له رضا پرته مېړه ته ورکړه، اول به مېړه ووژني او بیا به خپل ځان مړ کړي.

پاچا چې د خپل وزیر له خولې دا خبري واورېدې، پر تاج الملوک باندې وبېرېدی چې له شهرمان پاچا سره جنګ وکړم او مات ئې هم کړم، بې بې دنیا به ځان ووژني. نو دا خو هم نه شابس. باره ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج الملوک په دا ټول حقیقت باندي خبر کړ. تاج الملوک چي د پلار له خولې ټول بیان واورېد، پلار ته ئې وویل چي زه د شهرمان پاچا له لور څخه لاس پر سر کېدلای نه سم، نو ښه خبره دا ده چي پخپله د دې ښار ته ولاړ سم او د دې د وصلت په لارکي چي مي څه د وسه کېږي، وئې نه سپوم. پرېږدم خو ئې نه چي سر مي هم په دې لار کي ولاړ سي، پروا ئې نه لرم. پلار ئې ورته وویل چي تر هغه ځایه پوري نو څرنګه ځې؟ ده ورته وویل چي د سوداګرو په ټولی کي ځم. پلار ئې ورته وویل چي داسي ده، نو وزیر او عزیز هم درسره ملګري کړه.

آبس پاچا د خزانې سندوخان خلاص کړل تاج الملوک ته ئې د یو لک دینارو په اندازه مال برابر کړ. چي تاج الملوک او عزیز دغه شپه د عزیز په کور کي تېره کړه. د تاج الملوک طبیعت ډېر خټه وو، خوب نه ورتلی او پخپلو چورتو کي ډوب وو د خپلي محبوبا په آرزو ئې دا بیتونه له ژړا سره سم تر خولې راووتل:

له نظره مي پناه زما محبوبې پر خدای دي سپارم
زړه مي اور واخیست مکوټ سو، شپه و ورځ درپسي ژاړم
که دي ځای وي په بابل کي د هاروت په شان په څاه کي
پر لېمو که تګ محال سو د ساحر مرسته به غواړم
او بوم ئې په سرو اوښکو ستا د عشق تخم په زړه کي
کې حاصل د وصل راکړ، نو بیا واه، څومره به ویاړم

عزیز ته بیا خپله د کاکا لور عزیزه ور په زړه سوه او د هغې په یاد ئې اوښکي تویولې. دواړو کړۍ شپه تر سهاره پوري په سرو اوښکو تېره کړه. سهار چي سو، تاج الملوک د سفر موزې په پښو کړې د سفر سامانونه ئې سره وتړل نو ولاړ چي له موره څخه حق پلیت واخلي. مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورغی او ټول حال ئې ورته ووایه. مور ئې رخصت ورکړ او پنځوس زره دیناره ئې هم ورکړل. بیا نو د پلار ماڼۍ ته ورغی او تر اجازې اخیستلو وروسته ورننووت. پلار ئې پنځوس زره د سرو زرو دیناره ورکړل او امر ئې وکړ چې تر ښار دباندې دې د ده له پاره لوی تجیر یا خېمه ودرول سي. دوې ورځې و دوې شپې ئې په دغه خیمه کې تېرې کړې. دریمه ورځ ئې رخصت واخیست او مخ پر سفر روان سو. تاج الملوک له عزیز سره څنګ پر څنګ روان وو. عزیز ته ئې وویل: "ورورکه ! زما بې تا چاره نسته او نه ستا د بېلتون توان لرم". عزیز ورته وویل: "که ما وپوښتې، ما ته هم بې له تا ګوزاره سخته ده. زړه مې غواړي چې ستا په پښو کې ومرم، خو زما ورورکه! په مور مې بیخې ډېر زړه کښانده دئ". تاج الملوک ورته وویل چې: "کله چې خپل مقصد ته ورسېږو، نور کارونه به خدای ګرده اسانه کړي، چورت مه پکښې وهه". په لار کې به وزیر تاج الملوک ته د زړه ډاډ ورکاوه او د صبر توصیه به ئې ورته کوله، عزیز به سوزناکه شعرونه او د دنیا د عجایباتو نکلونه ورته کول. څه سر دې پرله ګرزوم، تر دوو میاشتو شپه و ورځ مزله وروسته د معشوقې ښار ته نژدې ورسېدل. د تاج الملوک له اوږو څخه د غم پېټې شیوه سول او خوشالي ورباندې راغله. د سوداګرو په ټولۍ کې ښار ته ورننوتل. په یوه لوی کاروانسرای کې چې د خورا مړو او هستمنو سوداګرو کاروانسرای وو، واړول. تاج الملوک له عزیز څخه وپوښتل چې د سوداګرو کاروانسرای همدغه دئ؟ عزیز ورته وویل: هو! منګر دا هغه ځای نه دئ چې ما پکښې اړولي ول خو دا ځای تر هغه ښه دئ.

باره ئې اوښان دلې چو کړل، بارونه ئې ځني راکښته کړل. ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

سامان ئې په کوټه کې واچاوه. وزیر خپلو نوکرانو ته ئې امر وکړ چې د دوی له پاره ښه غټ او پراخ اطاقونه کراهیه کړئ. وزیر او عزیز له تاج الملوک سره یو ځای هغه په اطاق کې سره راغونډ سول او د خپل راتلونکي کار له پاره د تدبیر او حیلې په باب ئې فکرونه ووهل. د تاج الملوک سد کار نه کاوه او حیران پاته وو چې څه وکړي. آخر وزیر داسي تدبیر وسنجاوه چې د ښار په منځ کې د بزازانو په چارسو کې تاج الملوک ته دوکان ورونیسي. دوباره ئې تاج الملوک و عزیز ته مخ ورواړاوه، او ورته وې ویل چې که داسي لاس تر زني کښېنو، خدای خبر چې مقصد ته به رسېږو. تاج الملوک و عزیز ته وویل چې: "بس، ته مشر یې، هر راز چې دي مصلحت وي موږ هغسي کوو".

وزیر ورته وویل چې زما خو داسي خوښه ده چې .... او نورئې خپله نخشه ورته بیان کړه. وزیر ورته وویل چې د بزازۍ دوکان ستا له پاره ښه دئ. ته به پر تخته دان کښېنې او د مالو د خرڅلاو کارونه به پر مخ وهې. ته چې پر دوکان کښېنې، تا ته خدای ښایسته شکل و سیکه درکړې ده انشاءالله د ټول بازار سترګه به درواوړي او دوکان به دي ښه په چل کې سي. لاکن عزیز به له ځانه نه لیري کوې. دی به هم پر دوکان درسره کښېنوې. تاج الملوک ته د وزیر نخشې ښه خوند ورکړ او خوښه ئې سوه. دستي په دستي ئې د سوداګرو جامې له سوندخه راوایستلې، وائې غوستلې او مخ پر چارسو رهي سو. نوکران تر شا پسي روان ول. ده یوه نوکر ته زر دیناره ورکړل او ورته وې ویل چې په دې باندي د دوکان اسباب رانیسه او دی پخپله د بزازانو بازار ته روان سو. بازار ته چې ورسېد او د سوداګرو سترګي پر وموښتلې، د ده ښکلې سیکه، جګه دنګه تنه، سره و سپینه جوله چې ئې ولیدله د ټولو خولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وازي پاته سوې. ټولو ويل چي دا د بشر له ذاته نه دئ. دا حور دئ چي له فردوس جنته څخه دې نابودي دنيا ته رالېږل سوی دئ. يوه وويل:

دا ښايست نه دئ، اې خلکو، دا به وي چشم بندي
په کمال و په جمال کي ميدان وړي له سامري
دا سي سرې شکري شونډي بل ځای نسته پر دنيا
په خبرو کې پېيلي مرغلري، سره غمي

ها بل پر راږغ کړه:

دا سپوږمۍ د څورلسم ده راختلې پر اسمان
پر نېک فال باندي ئې نيسئ دا نر حور ماه تابان
و دې قد و دې قامت ته سروه ولوېده له لافو
و دې حسن د يوسف ته په حيرت دئ ټول کنعان

په دې مابين کي يو سپين ږيری راوړاندي سو او وې ويل:

سپلني بويه چي دود سي و دې حسن دې جمال ته
دا زموږ د مجلس شمعه دي خدای نه پرېږدي زوال ته
مړېده نسته په وصف د دې مخ او د دې حسن
شکرانه ئې تسليمي ده و خالق لايزال ته
دا جلوه نه ده راغلې نه به بيا راسي دې ښار ته
دا عطای الهي ده، شکر بويه ذوالجلال ته

د صفتونو او تحسينونو په دې باران کي دوی د چارسو د دوکاندارانو تر وکيل پوري چي يو شيخ وو، راورسېدل. شيخ ورته ولاړ سو. سلام و تعظيم و احترام ئې پر ځای کړ. په نظر ئې داسي ورغلل چي تاج الملوک او عزيز د دې بل سړي يعني وزير، زامن دي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوکاندارانو وکیل پوښتنه څني وکړه چي: "که ما ته څه امر و خدمت وي، اجرا کېدو ته ئې پر دواړو سترګو حاضر و آماده یم". وزیر ورته وویل: هو! ستاسي سره مو کار وو. زه سپین ږیری سوی یم. دا دوه ځوانان مي زامن دي خدای دې غم نه راویني. دوی ښار پر ښار ګرزوم. په هر ښار کي یو کال تېروو چي دغه زامن مي تفریح وکړي او د ښار له خلکو سره وپېژني. اوس چي ستاسي ښار ته راورسېدو نو ستا څخه مي هیله دا ده چي پر یوه ښه ځای باندي چي د عام و خاصو د تګ راتګ لار وي، و دوی ته یو دوکان ورکړې چي دوی خپل کاروبار او بیعه و شرا پکښې شرو کړي. په دې ترڅ کي به دوی ستاسي په ښار کي هم وګرزي، چکرونه به ووهي او د دې ځای له ښو خلکو څخه به نېک اخلاق هم زده کاندي.

شیخ ورته وویل چي: "دا کار به پر دا دواړو سترګو اجراء کاندم". د شیخ تر سترګو دا دوه ځوانان داسي ښه وایسېدل چي ته به وایي بیخی پر مین سوی وو. له ځایه راولاړ سو او و دوی ته ئې پر یوه خورا ښه موقع باندي خورا پراخ او غټ دوکان وروښود. د دوی تر موافقې وروسته ئې د دوکان کیلۍ وزیر ته وسپارلې او ورته وې ویل چي: "خدای دي دا دوکان ستا پر زامنو باندي مبارک کړي".

وزیر راولاړ سو او پر خپلو نوکرانو او خادمانو باندي ئې ږغ وکړ چي هغه د ورېښمو سنګین ټوکران ټول دې دوکان ته راوچلوي ... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او دوه دېرشمه شپه

شهرزادې وویل: اې زما بختور پاچا! اورېدلي مې دي چې:

وزیر چې ځان د سوداګرو په جامه کې راایستلی وو، پر نوکرانو باندې دوکان ته د مالو راچلولو امر وکړ. آبس، نوکرانو هم په یوه دوړدنګ راوچلول. د دوی سره خو د پاچهۍ په شانې سنګین مالونه ډېر وه. ټول ئې په دوکان کې واوډل. شپه چې تېره سوه، سهار ئې وختي په تاج الملوک او عزیز باندې حمامونه وکړل. دې دوو ځوانانو ته خدای داسې ښایسته رنګونه وسیکې ورکړي وې چې هغه د شاعر خبره:

انـنګـي ئـې تـه وا، لمـر وو، ځلېدلـه
لـه زلفـانو ئـې عنبر مـشک توئېدلـه
پــه کتــو ئــې تــن و روح تــازه کېدلــه
پــه مجلــس ورتــه ســرونه زنګېدلــه

یو ګړی ئې په حمام کې تېر کړ او پاک خواپاکې راووتل. شیخ چې خبر سوی وو، چې دوی حمام ته تللي دي نو د حمام د دروازې مخ ته په انتظار ورته ناست وو چې ناڅاپه د جنت دوه غلمان راښکاره سول، بدنونه ئې د سپیني نقرې په شان پاک خواپاکي، اننګي یا باړخوګان ئې د لاله ګلو په شان تک سره راختلي، سترګې په کجلو توري د هوسۍ د کبلیانو په شان شانه ورانه له حمامه راووتل. شیخ ورته وویل بچیانو! خدای مو تل همداسې روغ رمټ، خوښ خوشاله لره. تاج الملوک په ډېره شېرینه او فصیحه ژبه جواب ورکړ، چې کشکې ته هم له موږ سره وای. بیا نو تاج الملوک او عزیز دواړو د شیخ لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورمچ کړل او مخ پر دوکان رارهي سول څو تر دوکانه پوري راورسېدل. شیخ تر شا په پسې وو او کله چي ورته راورسېد، دا بیتونه ئې ورته وړغول:

مبارک دي دا سهار وي، ښه راغلی دي وي راتلو ته
زموږ لېمه په انتظار دي، ستا سي پښو و قدمو ته
هغه ورځ ده بختوره، چي پر تا باندې نظر وي
دا مریی نه دئ آزاد دئ، چي رهي ستا و څنګو ته
بل نېکمرغه ښار به چیري، پر نړۍ هسي پیدا سي
بختور ئې دي ها خلک چي راځي ستا هرکلو ته

باره نوشیخ دوی ته د دوعا خوله پرانیستله او د وزیر څنګ ته کښېنوست. له یوې خوا او له بلي خوا سره وږغېدل خو د شیخ لوی مطلب د تاج الملوک او عزیز د ښکلا نندراره وه او پر شونډانو ئې دا زمزمه جاري وه چي:

زړه مي ستا سره خو سترګي مي بل ځای دي
ځان له خلکو پټوم چي تېول بد رای دي

وزیر د دوکاندارانو شیخ ته په خبرو کي وویل چي دا حمام هم خورا لوی نعمت دئ. شیخ په جواب کي ورغبرګه کړه چي تا او ستا زامن دي خدای له ټولو زمیني و اسماني بلاوو وژغوري او له بدو سترګو دي په امان وي، آیا د حمام په باب به دي کوم بیت میت په یاد وي کنه؟ تاج الملوک ورته وویل چي د حمام په صفت کي زما دا دوه بیته په حافظه کي سته:

څه عجب ګرم و تود یې، منوره و روښان
د ښامار په شاني خیژي دي تر خولې د اور دودان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېب، پېريان و شاپېرۍ دي په لمن کي يو ځای لامبي
ستا په ګرمه تو ده غېږ کي هم زاړه دي هم ځوانان

تاج الملوک چي دا بيتونه وويل، عزيز هم راوړاندي سو، ويل ئې زما هم په دې باب يو دوه بيته زده دي. شيخ ورته وويل، وايه ئې، څه ته ګورې زما ګرانه!

ته په شاني د هېلۍ يې پر اوبو دي دئ وطن
يا خو سم دم سمندر يې پر سکروټو دي مسکن
الوتني دي پر کښته، وزرونه دي پر ځوړ دي
کښېنسته دي پر فلک دي، پر اسمان دي الوتن

شيخ د دوی فصاحت و بلاغت ته ګوته په غاښ ونيوله او وې ويل: قسم دئ چي په فصاحت و بلاغت کي دربانديي ختمه ده. زه به هم يو دوه بيته درته واوروم او بيا نو په خورا جوش و خروش او په ښه آواز سره داسي وويل:

له اوبو څه دي پاکي ده له ټکوره دي آرام
په اوبو دي کاميابي ده او رنجات دئ د ناکام

ته پخپله يې تود و خه خو ګرمي په اوبو مينځې
رطوبت ستا سبب کيږي د رېزش و د زکام

په اوبو و په سکروټو دي زړه تود ستر ګي لندې دي
په مثال زمو ږ د سلطان د دښمنانو يې بدنام

د دې بيتو تر ويلو وروسته ئې ستر ګي په دغو دوو ځوانانو کي ښخي وې او د هغوی د حسن په باغ کي ئې د خيال په دنيا کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چکرونه وهل او دا بیتونه ئې ورسره زمزمه کول:

د فردوس جنت مثال یاست د رحمت یاست نښانې
عنایت دئ چي ایږدی زموږ پر لېمو دا خپلي پښې
د فاتح لښکر په منځ کي د بیرغ په شان رپېږی
په ښېګڼو د نړی یاست نازولي زمانې
عشق چي هر چیرته استېږي لار د عقل هلته نسته
چا لیدلي پر یو ځای دي دوه شاهان دوې ملکې
عقل نه سي ټینګولای ځان د مینې و لښکر ته
تعقل تسلیم دې زور ته سستي، پُستي ئې پایې

تر دې وروسته نو شیخ دوی ته د مېلمستیا ښه ټینګ ست وکړ، خو هغوی و نه مانه او عذر ئې ورته وکړ او خپل استوګنځي ته ولاړل. د حمام ستړیا ئې هورې واچوله، ډوډۍ موړۍ ئې وخوړله او ارامه و اسوده شپه ئې تېره کړه. سهار وختي راپاڅېدل، لمونځ و اودس ئې وکړ. لمر چي څرې وواهه او دوکانونه خلاص سول، دوی هم له کوټې راووتل او دوکان ته راغلل. نوکرانو وختي لا دوکان خلاص کړی وو، د دوکان مخ ئې اوپاشي کړی وو. شاوخوا ئې وربښمین ټوکران اوډلي ول. تاج الملوک د دوکان پر یوه خوا کښېنوست او عزیز پر ها بله خوا. وزیر د دوکان په منځ کي ځان ته ځای وټاکه. نوکران د دوکان مخ ته یوه لیکه ودرېدل، چي مخ دې راګرزاوه د دوکان اوازه له یوې خولې بلې ته او له بلې څخه ها بلې ته خپره سوه.

خلک پر دوکان باندي رامات سول. تانونه تانونه مال په یو څو ورځي کي ویلي سو او خرخ سو. د دوکان شهرت په ټول ښار کي تیت سو. په هیڅ مجلس، په هیڅ حجره او دېره کي د دغه دوکانه پرته بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبره نه کېدله. څو ورځې په همدې شان تېرې سوې او له هرې خوا به خلک ډلې ډلې ورته راروان ول. وزیر و تاج الملوک ته وویل چې هوښ کوئ، چا ته مو خپل حال تر خوله راونه وزي او خپل راز به همدغسې پټ ساتئ. عزیز ته ئې د پټ راز د ساتلو سپارښتنه وکړه. کور ته چې ولاړل، تاج الملوک و عزیز پخپلو منځو کې مجلس کاوه، تاج الملوک ورته وویل چې خدای خو دې وکړي چې د بي بي دنیا له خوا یو څوک دوکان ته راسي. له ډېر انتظاره مې سترګې څلور سوې. شپه و ورځ مې د دې خیال له سره نه وزي. میني ئې داسې لېونی کړم چې اوس نو بیخي مخ رالګېږي. تاج الملوک د بي بي دنیا په مینه کې تل ډوب وو، خوب و خورک ئې نه کاوه. په دې مابین کې یوه ورځ ناڅاپه یوه بوډۍ له دوو مینځیانو سره دوکان ته ورغله ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

تاج الملوک یوه ورځ په دوکان کې ناست وو چې نابېره یوه بوډۍ له دوو مینځیانو سره دوکان ته ورغله. تاج الملوک ورته پاڅېد. بوډۍ د ده قد و قامت، ښایست و ښکلا، ځوانۍ و تندرستۍ ته هسې منګه تللې وه او هیڅ ئې سترګې نه ځني اړولې. له ځانه سره ئې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه دي سيال سته په ښايست کي، نه الفاظ ئې د بيان سته
په هر څه کي دي جمال دئ، د ښايست پکښې نښان سته
سر تر نوکه لطافت يې، عجائب شکل و قامت يې
سفيد پوشه پاک صورت يې، پاکيزه دي روح روان سته
نه پر وچه چا ليدلی، نې په بحر کي موندلی
نه کتاب کي چا لوستلی، چي دا ستا په شان انسان سته
نه آبي يې نه خاکي يې، لطافت يې درست پاکي يې
ته چينه د سکندر يې، په او بو کي دي درمان سته

بوډۍ و تاج الملوک ته ورتېره سوه. تاج الملوک ورته ولاړ سو او په موسکيو شونډو ئې څنګ ته د کښېنستلو ست ورته وکړ. بوډۍ ئې څنګ ته کښېنستله. هوا ګرمه وه او تاج الملوک پيک پر واهه تر څو بوډۍ يو څه هوسا سوه. دا ټول کارونه تاج الملوک د عزيز په اشاره و لارښوونه سر ته رسول. بوډۍ تاج الملوک ته مخ راواړاوه او پوښتنه ئې څني وکړه چي: "زړګيه! ستا بلا دي زما پر سر سي، ته د همدې ښار يې؟" تاج الملوک ورته وويل: نه، دغه مي اول وار دئ چي دې ښار ته راغلی يم. بوډۍ ورته وويل، راواړوه، څه دي درسره راوړي دي. آيا داسي سنګين ټوکران لرې چي د مخورو او معززو نېکانو وړ وي. تاج الملوک د بوډۍ په غوښتنه يو څه تلولی سو، بوډۍ ته ئې وويل: زما په دوکان کي داسي ټوکران لرم چي د پاچهانو او د پاچهانو د لوڼو وړ دي. ته راته ووايه چي د چا له پاره ئې غواړې چي زه ئې له شانه سره سم ټوکر درته راواخلم. بوډۍ ورته وويل چي د شهرمان پاچا د لور بي بي دنيا له پاره ئې غواړم. تاج الملوک چي د خپلي معشوقې نوم واورېد، په زړه کي باغ باغ سو او عزيز ته ئې وويل چي د دوکان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو ښه او سنګين ټوکران ورته راواخله. عزيز هم د ټوکرانو بوخچه راواخيستله او د دوی مخ ته ئې کښېښووله. تاج الملوک بوډۍ ته وويل چې هر ټوکر چې د پاچا د لور له پاره مناسب وي، پکښې خوښ ئې کړه. دا مال په ټول بازارکي بل څوک نه لري. بوډۍ هغه ټوکر پکښې خوښ کړ چې زر ديناره ئې بيه وه او پوښتنه ئې ځني وکړه چې دا ټوکر په څودئ؟ تاج الملوک ورته وويل چې دا ټوکر خو زموږ او ستاسي تر اول وار پېژندګلوي پوري هيڅ ارزښت نه لري. تر تاج ار دئ، وائې خله. بوډۍ ورته ورته وويل چې: "څونه د خير او د ښې خولې سړی يې، خدای دي له بدو سترګو څخه پخپل حفظ و امان کي وساته. دا به کمه بختوره وي چې ستا سره پرېوزي، ستا دغه رعنا و زيبا قد په غېږ کي ونيسي، ستا له ښکلي مخ څخه مچه واخلي. او دا خو به بيا تر ښو لا ښه وي چې هغه هم ستا په شان د حسن و ښکلا څښتنه وي. تاج الملوک د بوډۍ په دې خبره له خندا شين سو او په زړه کي ئې وويل چې اې د محتاجانو مرستندويه خدايه، زما د زړه ارمان مې د دغې بوډۍ په لاس درڅخه پوره غوښتی دئ. بوډۍ مخ ورته راوګرزاوه او وې ويل: "زويکه! نوم دي څه دئ؟"

ده ورته وويل: تاج الملوک.

بوډۍ ورته وويل چې دا نوم خو له شهزاده ګانوسره ښايي او ته د سوداګر زوی يې، دا څرنګه؟

عزيز ورته وويل چې: دی پر مور و پلار باندي بيخي ډېر ګران وو، د ډېره نازه ئې دغه نوم پر کښېښوو. بوډۍ وويل: "رشتيا وايې، خدای دي تاسي دواړه د حاسدانو له شر و فتنې څخه وساتي". بوډۍ هغه سنګين وريښمين ټوکر واخيست او بي بي دنيا ته ئې ورووړ او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وې ويل: آ، د پاچا لوري! نن مي داسي ښايسته او سنگين ټوکر درته راوړی دئ چي حيرانه به ورته پاته سې. بي بي چي ټوکر وکوت ورته وې ويل: "عمه جاني! ما خو پخپل عمر په دې ښار کي داسي ټوکر نه وو ليدلی". بوډۍ ورته وويل چي د دې ټوکره څښتن تر هغه زرکوټي ښايسته او سنگين دئ. هی، ارمان چي دا نن شپه ستا په غېږ کي پروت وای. ځوان نه دئ چي يو د خدای عطا ده چي د تفريح له پاره دې ښار ته راغلی دئ. بي بي دنيا چي د بوډۍ دا خبري واورېدې، شنه د خندا ولاړه، بوډۍ ته ئې وويل: "خدای دي ووهه، دا څه پرتي وايې، عقل دي له سره تللی دئ، که څه؟ چي داسي اپلاتي وايې". بيا ئې نو ټوکر دوهم وار په لاسو کي سره واړاوه، راواړاوه. حيرانۍ ورته واخيستله. د دې په عمر ئې داسي نفيس وربښمين ټوکر نه وو ليدلی. بوډۍ ورته وويل چي: "بي بي! د دې ټوکر څښتن مه ووينې. د مځکي پر مخ په ښايست او جمال کي نه بل داسي بشر پيدا سوی دئ او نه به پيدا سي".

بي بي پوښتنه ځني وکړه چي تا نه ځني وپوښتل چي زموږ په ښار کي خو به کوم مشکل نه لري، کوم شي مي ته خو به اړتيا نه لري". بوډۍ ورته وويل، آفرين دي ستا پر هوښياري سي. انسان دئ، خامخا به کوم شي مي ته اړوي، منگر ما پوښتنه ځني و نه کړه. بي بي ورته وويل چي ولاړه سه، دوکان ته ئې ورسه او زما سلام به وررسوې. پسله سلامه به ورته ووايې چي بي بي ويل: "زموږ ښار ته ښه راغلې، هرکله راسې. هر وخت که دي کوم شي ته اړتيا وه، پر موږ ږغ وکړه چي اړتيا دي درپوره کاندو". بوډۍ سمدلاسه راولاړه سوه او برابر هغه دوکان ته ورغله. د تاج الملوک چي سترگي پر وموښتې له خوشالۍ پرله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅرخېدي. ورولاړ سو، بوډۍ ئې تر لاس ونيوله او څنګ ته ئې کښېنوله. بوډۍ چي يوه ساه واچوله، باره ئې تاج الملوک ته د بي بي دنيا پيغام واوراواه. تاج الملوک د پيغام په اورېدو سره د زړه له کومي خوشاله سو، طبيعت ئې ورته وغوړېدى، له ځانه سره ئې وويل چي که خداى کول کار سم سو. بوډۍ ته ئې وويل چي زما د خوا به دا دوې ګوتي خط وروړسوې. بوډۍ ورته وويل: پر دواړو سترګو به ئې وروړسوم. باره نو تاج الملوک قلم و مشوانۍ راواخيستله او دا بيتونه ئې ورته وليکله:

موږ د ليري مسافر يو، بنايستې تا ته راغلي
آرزوګاني مو دي ډېري، اميدونه مو سخلي
تې منه چي راوهلي مو اوږده اوږده مزلونه
هوسايۍ مو ستا په تورو اوږدو زلفو کي ليدلي
موږ د جام و د ساقي، مى و پيالې سرود په تمه
يو راغلي و محفل ته، زُهد، تقواوي مو شړلي

د کاغذه سر ته ئې داسي عنوان وکيښ:

دا ليک د هغه هجران ځپلي او د فراق په لمبو مکوټ سوي له خوا درته ليکل سوى دئ چي نه خپلي معشوقې ته د رسېدو لار ورمعلومه ده او نه د وصل ګودر. د بېلتانه اور ئې په شپو شپو هډونه ورسوځلي دي.

دلته ئې نو نور د اوښکو رود تر سترګو راايله سو او دا بيت ئې نور هم پر ورزيات کړ:

ستا په ديد سره به پايم، په نغمو کي به دي ستايم
د بېلتون په تاريکو کي، د روڼ مخ په تمنا يم

کاغذ ئې کت کړ او خپل مهر ئې پر ولګاوه. بوډۍ ته ئې په لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ. د سرو زرو یو زر دیناره ئې د بوډۍ په لاس کي ورکښېښوول ورته وې ویل چي: دا زما له خوا د سوغات په ډول ومنه. بوډۍ کاغذ و پیسې راواخیستې، تاج الملوک ته ئې دوعا وکړه او د بي بي پر لور رارهي سوه. کله چي هغې ته ورسېده، بي بي پوښتنه ځني وکړه چي اې زړې بوډۍ، هغه ځوان خو به شي مي ته اړ نه وو، چي غم ئې وخورم. بوډۍ ورته وویل چي دغه کاغذ ئې ستا له پاره راکړ، ویلی مي نه دئ چي څه به ئې پکښې کښلي وي. بي بي چي کاغذ خلاص کړ او وئې وایه، لکه مار پر ځان راتاو سوه او وې ویل: دا د سوداګر بچي په کوم جرئت غوښتي دي چي زما سره خط و کتابت وکړي. په بالله مي دي قسم وي چي که له خدایه نه بېربېدلای، په هغه دوکان کي به مي سر ورچت کړی وای. بوډۍ ورته وویل، خیر کړې، څه ئې لیکلي دي چي داسي ورته په خښم کي سوې. د چا د ظلم له لاسه ئې شکایت کړی دئ او که ئې د ټوکره د پیسو غوښتنه کړې ده؟ بي بي ورته وویل: "دا یو ئې هم نه دي لیکلي، بس درګرده ئې د میني و محبت خبري کښلي دي. او دا ټوله زه ستا څخه انګېرم. که نه نو څرنګه به دې کثیف سړي دا رنګه خبري کولای سولای. بوډۍ ورته وویل: اې زما بي بي ! ته په داسي ټینګه او محکمه ماڼۍ کي اوسې چي د هوا مرغۍ ئې د پاسه د الوتلو جرئت نه سي کولای. دا چي یو سپی له ځانه سره وغاپي، ته ئې پر ځان مه درنوه او پر ما باندي هم مه په قهر کېږه. داسهي ده چي کاغذ ما راوړی دئ. منګر ما خو ئې مضمون نه وو کتلی. زما اوس داسي خوښه ده چي ته یو سخت جواب ورته ولیکې او داسي ئې وبېروې چي بیا د دغه راز اوتو بوتو او چټیاتو د لیکلو جرئت و نه کړي. بي بي ورته وویل: "جواب که مي ورته وکیښ، نه ګانه چي تمه و امید ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا نه سي". بوډۍ ورته وويل چي نه، داسي به پېښه نه سي که خدای کول. زما دا خيال چي کله ئې ستا سرزنش و ترټنه ولوستله، نور به نو پر خوله لاس ونيسي. باره، نو بي بي ويل قلم و مشواڼۍ راته راوړئ. قلم و مشواڼۍ چي ئې ورته راوړل، دا کښېنستله او دا بيت ئې ورته وکيښ:

ته له کومي خوا ړغېږې، زما و ستا وصـل هيهات
چيرته لمر، چيرته کڅلکی، چيري زه، ستا چټيات

دا بل بيت ئې هم پر ورزيات کړ:

د سيمرغ مرغه ځالۍ ته مچ تلای نه سي په هوا
د خپل ځان آن به تمام کړي، رسـوايي لا پر بالا

کاغذ ئې کت کړ او بوډۍ تې په لاس ورکړ. ورته وې ويل چي دا کاغذ به ورورسوې او ورته وبه وايې چي د دې خبرو څخه لاس واخلي.

بوډۍ کاغذ ځني راواخيست او شپه ئې بېغمه پخپل کور کي تېره کړه. سبا سهار وختي د تاج الملوک د دوکان لور ته رهي سوه. د تاج الملوک چي بوډۍ په سترګه سوه، خورا ډېر خوشاله سو. بوډۍ ته ولاړ سو، څنګ ته ئې کښېنوله. بوډۍ له جيبه کاغذ راوکيښ او تاج الملوک ته ئې ورکړ او ورته وې ويل چي بي بي ستا د خط له اسيته بيخي ډېره په خښم سوه. خو ما په مهربانۍ او ښه خوله د دې پر قهر باندي سړې اوبه تويي کړې. دا مي راضي کړه او دې ته مي واداره کړه چي پر تا ئې زړه وسوځي او د خط جواب دي درته وليکي. آبس، تاج الملوک خط واخيست. بوډۍ ته ئې کورودانی ووايه او پر عزيز ئې ږغ وکړ چي بوډۍ ته يو زر ديناره نور ورکړي. خط چي خلاص کړ او وئې لووست. تر سر ئې دودان ووتل تر سترګو ئې اوښکي راغلې. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوډۍ زړه پر وسوځېد او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "زويکه! په خط کي ئې څه کښلي دي، چي داسي ورته ژاړې". تاج الملوک ورته وويل چي گوابنلی ئې يم او زما د وژلو وعده ئې کړې ده او له نور خط و کتابته ئې منعه کړی يم. خو زه که دې ته ليک وانه ستوم نو تر دې ژوند په مرگ ډېر راضي يم. نو خدای به کوي ته به کوې د دې ليک جواب به زه درته وکاږم او ته به ئې تر هغې پوري وروړسوې. بوډۍ ورته وويل چي زما دي ستا په سر و په ځوانۍ قسم وي چي زه به خپل ځان غرغړې ته ورکړم خو انشاءالله تا به خپل مقصد ته ورسوم. تاج الملوک ورته وويل هر څونه نېکي چي دي راسره وکړه، هغونه سل چنده به مجراينه درکړم. باره نو تاج الملوک کاغذ راواخيست او دا بيتونه ئې ورته وکښل:

مه کره دا تخم د بدۍ چي ډېر اوبال لري
روک جواب عاشق ته ورکول هم ډېر جنجال لري
خدای لره لويي ښايي بنده له عاجزي په کار
څله به مغرور وي څوک په حسن چي زوال لري
تېغ د جفا نه ښايي چي کش پر مظلومانو سي
خوی ئې د وفا وي، زړه چي مينه مالامال لري
بده وينا زهر ده، نېکانو لره نه بويه
خاص ييا ښايستو لره چي حسن و جمال لري

د دې بيتو تر کښلو وروسته ئې اوږد اسوېلی وکيښ او دونه ئې وژړل چي بوډۍ ئې لا هم پر ژړا راوسته. بيا ئې کاغذ له تاج الملوک څخه واخيست او ورته وئې ويل چي غم ئې مه کوه، که دي زما سر و نه خوږ، د خدای په مرسته دي تر خپل مقصوده پوري رسوم... کيسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او څلور دېرشمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:
د تاج الملوک پر ژړا باندې د بوډۍ پر زړه باندې د رحم اوبه توی سوې، زړه ئې پر وسوځېد او ورته وې ویل، چې: خوا مه بدوه انشاءالله د زړه مقصد ته به دې ورسوم. باره ئې کاغذ واخیست او بي بي ته ئې ورساوه. بي بي د تاج الملوک د ها بل کاغذ له اسیته سره وشنه کېږې او کله چې ئې دا دوهم کاغذ تر لاسه کړ، خشم ئې یو په دوه سو. بوډۍ ته ئې وویل: "نه مې درته ویل چې د کاغذ په جواب ئې امید زیاتېږي". بوډۍ ورته وویل: "دی څوک دئ، د کم ځای دئ ،څه رتبه ئې ده چې تا ته ئې امید پیدا سي". بي بي ورته وویل چې: "چابک ورسه او ورتهووایه چې که دې له دې کاغذ و کاغذبازۍ څخه لاس وانه خیست، نور دې نو وژنم". بوډۍ په جواب کې ورغبرګه کړه چې ستا بلا دې پر ما سي، دغه خبري چې دې وکړې، پر یوه کاغذ ئې ولیکه او زه به ئې په دستي ورورم او دی به نور وبېرېږي.
آبس، بي بي کاغذ و قلم را واخیست او دا بیت ئې ورته وکیښ:

د عنقا ښکار ډېر مشکل دئ دام دې بیرته کړه در ټول
هلته هښمې د بادو دي، پراخ بیابان دئ دښت و چول

او ورپسې ئې دا بیت هم ورسره پټلېس کړ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مرغۍ که ډېر هوس وو د شهین و اشنایۍ ته
پخپل ځان نه ده خبره، سمه د مه ځي زندۍ ته

کاغذ ئې کت کړ او د بوډۍ په لاس ئې ورکړ. بوډۍ په سترې ساه هغه تر تاج الملوک پوري ورساوه. تاج الملوک بوډۍ ته ولاړ سو او ورته وې ویل چې خدای دي قدم نېکمرغه لره او تا دي خدای زموږ له سره نه اخلي. وروسته ئې کاغذ خلاص کړ او وئې لووست. له ژړا شین ورته ولاړ او وې ویل: ما ته خو مرگ د زوی زېری دئ. کشکي داسي څوک پیدا سي چي ما د دنیا له دغو جنجالو او غمو څخه خلاص کړي او و مي وژني. باره ئې قلم ته لاس کړ او پر کاغذ باندي ئې دا بیتونه ورته وکښل:

گرانې! ولي مي گواښې تل په وژلو
زه مین یم زما مسلک د سر بایللو
زما پر غاړه ستا خنجر دئ ورېښمین توکی
ما ته مرینه ده مېله د باغ د گلو
څه له گورې زما گراني قتلوه مي
په دې قتل کي زما ژوند دئ څملوه مي
اقتلوني اقتلوني یا ثقاة
ان فی قتلی حیاة فی حیاة

کاغذ ئې ونغاړه او بوډۍ ته ئې په لاس ورکړ او ورته وې ویل چي تا ته مي په لوی لاس جنجال او سرخوږی پېښ کړ. کشکي یو څه تر وتلي وای او څه گټه ئې رسولې وای. عزیز تې مخ ورواړاوه او ځني وئې غوښتل چي بوډۍ ته زر دیناره ورکړي. بوډۍ ته ئې وویل چي دا لیک به یا ما تر خپل وصاله پوري ورسوي، یا به نو د عمري بېلتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب سي. بوډۍ ورته وويل چي زه خو ګرده عمر هغه څه غواړم چي ستا خير پکښې کي وي. زما خو تلاښ دا دئ چي د هغي ماه جبيني ستا په شان ښکلی ځوان په نصيب سي. زه چي تاسي دوه سره يو ځای نه کړم، ژوند راته بې معنا ايسي. ما ته خلک ناحقه بوډۍ نه وايي. شپېته کاله مي مکرجني کړې ده او په چم و خدعه و فريب کي مي سر سپين کړی دئ. تاسي دوه به څرنګه سره يو ځای نه کړای سم. آبس، بوډۍ له تاج الملوک څخه رخصت واخيست ، د زړه ډاډ ئې ورکړ. ول ته چورت مه خرا پوه.

بوډۍ رارهي سوه او خط ئې د خپل چوټي په لای کي کښېښو. بي بي ته چي راورسېده. سر ئې وګراوه او بي بي ته ئې وويل. ته راسه زويه په دا سر کي خو مي راوګوره. دا ډېر وخت مي حمام نه دئ کړی. سر مي لکه چي شپږي کړي دي. بي بي لستوڼی راوغاړه او د بوډۍ سر ئې وروغوړاوه. سر ئې ورشنی اوشپږي ئې ځني ټولولې چي په دې وخت کي کاغذ پر مځکه راشيوه سو. بي بي ورته وويل چي دا کاغذ د چا دئ؟ دې ورته وويل. زه د سوداګر د زوی په دوکان کي ناسته وم، ودي سي چي دا کاغذ به را پوري موښتی وي. رائې کړه چي بيرته ئې وروړم. بي بي چي کاغذ خلاص کړ او په مطلب ئې پوه سوه. بوډۍ ته ئې وويل دا ټوله ستا مګتی او چمبازۍ دي. که دي زه کوچنۍ نه وای لويه کړې، اوس مي ښه سخت ايداد درکاوه. ته بيا دې د سوداګر زوی ته ګوره چي زما د پښو کوښکه سوه او په بلا ورسره اخته سوم. خو دا هر څه چي ما ته رارسېږي، دا ټوله ستا سرخوري د لاسه رارسېږي. زه نه پوهېږم چي دا ځوان د کم ځای دئ. تر دا ننه خو هيچا زما سره د داسي خبرو کولو جرئت نه وو کړی. بېرېږم چي خبره رسوايي ته راونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزي په تېره بيا له دې پردي سړي سره چي نه مي سيال دئ او نه ئې پېژنم.

باره بوډۍ ورته وويل چي ستا د پلار له بېري او ستا له خپلي دبدبې څخه خو هيڅوک دا زړه نه سي کولای چي دا راز تومتونه دي پر تا وتړي. که ته وده ته د (رد) جواب ورکړې، د دې کار تاوان په څه کي دئ؟ بي بي ورته وويل چي اې زما مهرباني دايي! دا ارمچک بيخي ډېر زړه ور دئ. څرنګه له سلطانه و نه بېرېدی او دا راز خبري ئې ما ته وليکلې. زه خو چي رشتيا سي، په دې سِر نه پوهېږم او هکه پکه ورته تللې يم. که ئې وژنم، خو هم ښه کار نه دئ او که ئې پر خپل حال پرېږدم ،لا پسي زړه ور کېږي. بوډۍ ورته وويل چي ته خو يو بل خط لا هم ورته وليکه، ودي سي چي دا وار وبېرېږي او زړه ئې در څخه تور سي. باره بي بي قلم راواخيست او دا بيتونه ئې ورته وکښل:

که منلي يو چا نه وه د پتنې په شان سوځل
پر هغه باندي حرام دئ د اشنا کوڅې ته تلل
پر دې لاره خطر ډېر دئ اجتناب ورڅخه بويه
دا د سر سره دي لوبي، له ژوندونه لاس پرېولل
ستا قوت به د مټ ډېر وي، مګر او سپنه ده کلکه
نه ښايي په دې جوال کي په لوی لاس ځان اچول

کاغذ ئې وپېچه او بوډۍ ته ئې په لاس ورکړ چي د سوداګر زوی ته ئې ورسوي. بوډۍ کاغذ تر تاج الملوک پوري ورساوه او هغه هم سمدلاسه خلاص کړ او وئې لووست. په مطلب ئې ځان پوه کړ. له ځانه سره ئې وويل چي د بي بي دنيا زړه د ډېري څخه جوړ دئ. دې ته د تاج الملوک رسېده سخت کار دئ. باره ئې وزير ته خپل مشکل ووايه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تدبیر غوښتنه ئې ځني وکړه. وزیر ورته وویل چي بله لار نه ده پاته، بې له دې چي د نرمۍ مخ پر کښېږدې او عاجزي ورته شروع کړې. تاج الملوک عزیز ته مخ ورواړاوه، ول وروره! ته خو زما له خوا یو خط ورته وکاږه. باره عزیز قلم و کاغذ راواخیست او داسي ئې ورته ولیکل:

زه یو خوار غریب عاشق یم، پر ما باندي نظر بویه
ستا په تمه دلته ناست یم، پر دې خوار یو گذر بویه
د عاشق په وژلو مینه هم له مینې څه ټولېږي
خنجر لیري کړه له لاسه له دې چاري حذر بویه
زه روان یم له دې ځایه بېلتون هم راسره مل دئ
بل څه نه دي راته پاته خوار عاشق مات ځیگر بویه
وبېربېږه زما له آهه، مځکه سوځي اسمان سوځي
د پاک خدای پر در قبوله، آه فریاد د سحَر بویه

عزیز چي خط ټول وکیښ، تاج الملوک ته ئې ورکړ. هغه ولووست، حیران ورته پاته سو. باره ئې خپل مهر پر ولگاوه. بوډۍ ته ئې خط په لاس ورکړ او هغې بي بي ته ورساوه. بي بي چي کاغذ ووایه. د بلي دنیا درد و خښم ورغی. ول دا ټوله د دغي ناولي بوډکي له لاسه ماته رارسېږي. آبس، پر مینځیانو ئې ږغ وکړ چي ورسئ، دغه مکاره بوډکه ونیسئ او دونه ئې وډبوئ چي له اخه و له ټوخه ولوېږي. مینځیاني هم ورغلې او بوډۍ ئې په چپلکو و لښتو دونه ووهله چي بوڅه راواوښته او بېسده سوه. چي پر هوښ راغله، بي بي ورته وویل چي گوره، بوډکي! که له خدایه نه بېرېدلای، د ژوند څکه دي ولاکه راڅخه کړې وای. بیا ئې نو پر مینځیانو امر وکړ چي یو بل د مرگ لگاو لا ورکړئ. بوډۍ ئې بیا داسي وډبوله چي تر مرگه ئې ورسوله. آخر ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځیانو ته وویله چې وئې باسئ او دباندې ئې وغورځوئ. بوډۍ ئې دباندې وغورځوله. کله چې پر هوښ راغله، په څخېدو ئې ځان تر کوره ورساوه. تر سهاره ئې شپه په کور کې په یوه ناره تېره کړه. بیا نو د لاس په تېرېدلو د تاج الملوک دوکان ته ولاړه او خپل ټول بیان ئې ورته وکړ. تاج الملوک اریانۍ واخیست بوډۍ ته ئې وویل چې دا خوارۍ چې ستا پر بدن تېرې سوې دې، زما پر زړه اوس تېرې سوې. منګر نو څرنګه ئې کوې تقدیر همداسې راغلی وو. بوډۍ ورته وویل چې خوا مه بدوه زه بیا هم کوښښ کوم چې تا تر دغې خدای وهلې پورې ورورسوم. دې خدای ناترسې زه ښځې ډېره وځورولم. تاج الملوک له بوډۍ څخه پوښتنه وکړه چې د بې بې ولې داسې له نارینه وو بد راغلې دې او ولې ئې نارینه ته تور پر تندې دې؟ بوډۍ ورته وویل چې دا ټوله د هغه خوب تاثیر دئ، چې دې لیدلی وو. تاج الملوک ول څه راز خوب ئې لیدلی وو؟ بوډۍ ورته وویل چې بې بې یوه شپه خوب ولید چې یو صیاد وې، دام ئې غوړولی وې، دانه ئې پر پاشلې وې او دی پټ ورته ناست وې. پر دام یا تور باندې مرغان راټول سول او په دې وخت کې یوه نر او ماده کوترې هم په تور کې کښېنې. د نر کوتر پښه په لومه کې بنده سې، سرپکې و ترپکې شرو کړې، نور مرغان ټول والوزې. صیاد راسې دام بیرته ورته سر کړې. دا وار بیا مرغان راسې او هغه ماده کوتره هم ورسره راسې. په دې وار ماده کوتره په لومه کې بنده سې او د هغې په سرپکو ټول مرغان والوزې او هغه نر کوتر هم ورسره والوزې او له سترګو نیهام سې او پخپله ماده پسې بیا راونه ګرځې. صیاد راسې ماده کوتره له لومې خلاصه کړې او حلاله ئې کړې. په دغه وخت کې بې بې له خوبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغورځي او وايي چې نارينه ټول دغسې بې وفا دي او ښځو ته ئې خير نه رسېږي.

تاج الملوک چې د بوډۍ دا بيان واورېدی، ورته وې ويل چې خدای به کوي ته به کوې زه بايد يو وار له بي بي سره وګورم، که څه هم دا کتنه مې د سر په بيه تمامه سي، لا هم پروا داره نه يم. هرومرو ئې بايد ووينم. ته يو چم جوړ کړه چې زه خو فقط يو وار ورسره وګورم. بوډۍ ورته وويل چې د دې تر ماڼۍ لاندي يو باغ دئ چې دا په مياشت کي دوه واره د سيل و چکر له پاره ورته راځي او لس ورځي په باغ کي تېروي. اوس باغ ته د دې د ورتګ ورځي رانږدې سوي دي. هر وخت چې دا باغ ته راغله زه به تاسي ته حال راوړم او خبر به مو کړم. تاسي به باغ ته ورسئ او دا به ووينی. منګر له باغه مه راوزئ. ښايي ستاسي د ښايست و ښکلا په ليدو سره ئې په زړه کي مينه پيدا سي. تاسي پوه سئ چې مينه او محبت د وصال لويه وسيله ده. د تاج الملوک دا خبره پر زړه ښه ولګېده. باره دی و عزيز له دوکانه راولاړ سول، بوډۍ ئې تر خپله کوره ورسوله او خپل کور ئې هم بوډۍ ته وروښووه. باره نو تاج الملوک عزيز ته مخ ورواړاوه ول، اې وروره! ما ته تر دې وروسته نوري ټکي و ډبري په مخ کي ګوري. دوکان و دوکانداري نو نوره راڅخه پاته ده. دغه دوکان مي له ماله سره تا ته دربخښلی دئ. ته پوه سه او دوکان دي. زياتي ئې نو له هري خوا رقم په رقم بيانونه او خپل د سترګو حالونه سره بيان کړل. عزيز خپلي د ژوند کيسې ورته وکړې. آخر ته راولاړ سول او د وزير کره ورغلل او د هغه څخه ئې هم مشوره وغوښتله. وزير ورته وويل چې درځئ چې باغ ته ځو دخيره. آبس، سنګيني او معتبري جامې ئې واغوستلې، باغ ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننوتل. باغ نه وو، بلاتشبیه لکه جنت داسي ځای وو. یو سپین ږیری باغوان ئې په دروازه کي ناست وو. دوی ورغلل او سلام ئې ورواچاوه. باغوان علیک ورته وواېه. وزیر دستي په لاس کي د سرو زرو سل دیناره ورکښېښوول او ورته وې ویل چي دا پیسې واخله موږ مسافر یو او غواړو په دې باغ کي تفریح وکړو، نو که دي د خورک شی مې راته راووړ. باغوان پیسې واخیستلې او دوی ته ئې وویل چي تاسي مو خپله تفریح کوئ تر څو زه خواړه ماړه درته راوړم. دوی خپل چکر واهه چي د هاخوا باغوان یو سور کړی او بریان کړی وری ورته راووړ. دوی ښه په خوند وخوړ، لاسونه ئې پرېوول او پخپلو خبرو سره مشغول سول. وزیر له باغوان څخه وپوښتل چي دا باغ دي خپل دئ که دي په اجاره اخیستی دئ.

سپین ږیري باغوان ورته وویل چي دا باغ د پاچا د لور بي بي دنیا دئ. وزیر څني وپوښتل چي تا ته د میاشتي څو تنخواه درکوي. باغوان ورته وویل چي د میاشتي یو دینار راکوي. دوباره نو وزیر په باغ کي وګرځېد، که ګوري چي د باغ په یوه کونج کي خورا لویه او ښخوانۍ ماڼۍ ولاړه ده.

وزیر باغوان ته وویل چي: "باغوان اکا! زه غواړم چي دلته یو د خیر کار وکړم چي خلک به مي بیا نوم پر یادوي." باغوان ورته وویل: "دا به څه راز کار وي؟" وزیر درې سوه دیناره ورکړه، ول: اول خو دا دراخله بیا به د کار دا هم درته ووایم. باغوان چي پیسو ته وکتل، له خوښۍ څخه ئې پښې مځکي ته نه ورتللې او ورته وې ویل: "هر څه چي دي زړه غواړه، کوه یې". وزیر ورته وویل چي انشاءالله دلته به د خیر یو کار وکړم. باره نو له باغه راووتل او کور ته ولاړل. سبا چي سو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر یو ختګر و یو نقاش له ځان سره باغ ته بوتلل او د دوی د اړتیا وړ شیان ئې ټوله ورحاضر کړل او ورته وې ویل چې ماڼۍ به ټوله سپینه کړئ او رنګارنګ انځورونه به ورباندي وکاږئ. بیا ئې لاجورد او د سرو زرو اوبه ورته راوړې او انځورګر ته ئې امر وکړ چې په دې به د دالان پر دېواله باندي یو صیاد رسم کړې چې تور ئې غوړولی وي او دی پټ ورته ولاړ وي او یو نر کوتر په دام کي بندوي. انځورګر چې دا رسم وکیښ، بیا ئې نو ورته وویل چې اوس د دېوال پر دا بل سر باندي به بیا صیاد رسم کړې چې تور ئې غوړولی وي او دا ځل ئې په تور کي ماده کوتره بنده وي. صیاد هغه رااخیستې وي او پر غاړه ئې چاړه ورایښې وي. پر سر به ئې د شهین یو انځور وکاږې چې هغه نر کوتر ئې په منګولو کي نیولی وي. انځورګر دا ټول اوامر پر ځاي کړل. وزیر نو نور له باغوان سره خدای په اماني وکړه او کور ته ولاړ. هورې ئې له یوې خوا او له بلې خوا ګېې سره کولې.

آخر تاج الملوک و عزیز ته وویل چې یو څو بیته راته ووایه چې له زړه څخه مې د غم زنګ پاک کړي، چورت مې یو څه راته سم سي او د زړه لمبه مې لږ څه په سړه سي. عزیز غوږ ته ګوته واچوله او دا بیتونه ئې ورته وویل:

زما مینه پر مینه، خو، اشنا کوي کینه
بل څه نه دي بخت دئ ازمویښت و زمانه
ځای د قدم ګوره بیا نو پل ایږده دلبره
دا پخه خبره اولنۍ ده دېرینه
مینه د پوهانو په نظر مار دئ، لنډۍ ده
نیښ ئې زهرناکه په ښکاره ده رنګینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند څه دئ؟ خطر دئ، مشقت دئ، جنجالونه
مينه کې دا هر يو دئ زرچنده، تې منه
دام کې د زمري نيول زور نه غواړي مېړه ته
خو مينه هسې دام دئ چې مېړه کړي ارتينه

عزيز و تاج الملوک ورځ په همدې خبرو اترو تېروې او بوډۍ هم پر کور کښېنستله، نه له کوره وزې او نه هم پر بي بي باندې ورگرزي. کله چې بي بي ته د باغ د تفريح هوا ورولاړه سوه، نوئې بوډۍ ته نوکر ورولېږه او کور ته ئې راوبلل. ځکه دا بې له بوډۍ څخه هيڅ وخت باغ ته نه تلله. بوډۍ ئې بيرته دلاسا کړه او ورته وې ويل چې باغ ته مې هوا سوې ده او غواړم چې د گلانو او شکوفو له ليدلو څخه يو څه خوند واخلم. بوډۍ هم ورسره ښه کړه او ورته وې ويل چې زه به هم کور ته ولاړه سم او خپل کالي به اليش کړم. بي بي ورته وويل چې سمه ده، منگر ژر راسه چې بيا ناوخته کېږي. بوډۍ د بي بي له کوره سيده تاج الملوک ته ورغله او ورته وې ويل چې ژر کوه، ښې سنگيني جامې دې واغونده، باغ ته ولاړ سه، باغوان ته سلام ورواچوه او په يوه ځای کې ځان نيهام کړه. بوډۍ له تاج الملوک سره يو پټ رمز کښېښوو او نور ئې نو بي بي ته ځان ورورساوه. عزيز و تاج الملوک هم خپلې ښې جامې واغوستلې. تاج الملوک د ورېښمو کالي واغوستل، د سرو زرو کمربند ئې، چې د ياقوتو و زمردو دانې پکښې کار سوي وې، تر ملا وتاړه او باغ ته روان سول. د باغ دروازې ته چې ورسېدل، باغوان ئې پر خپل ها پخواني ځای باندې ناست وموند. دوی ته ولاړ سو او ښه پوره تعظيم ئې وکړ او ورته وې ويل چې ولاړ سئ او په باغ کې مو خپله تفريح وکړئ. باغوان نه وو خبر چې په همدې ورځ د پاچا لور هم باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته راروانه وه. تاج الملوک و عزیز باغ ته ننوتل. یو گړی چي تېر سو، دا دئ د مینځیانو او نوکرانو ږغونه ئې تر غوږو سول چي باغ ته د ها پټې دربچې له لاري راننوتل. باغوان چی هغوی ولیدل وارخطا سو، چټک ئې تاج الملوک ته ځان ورساوه او خبر ئې کړ چي بي بي او مینځیاني باغ ته راننوتلې.

تاج الملوک ورته وویل چي ته ری مه وهه، موږ به ځانونه د درختو تر شا پټ کړو. د باغوان هم ورسره خوښه سوه او ټینگار ئې پر وکړ چي ځانونه هرومرو کوم ځای پټ کاندي. د پاچا لور چي له خپلو سهیلیو سره باغ ته راننوتله، بوډۍ فکر وکړ چي که دا سهیلیاني او نوکراني راسره وي، خدای خبر چي مقصد ته به رسېږو، باره ئې مخ د پاچا لور ته ورواړاوه او ورته وې ویل چي دې نجونو او نوکرانو ته حاجت نسته، دوی خپل سر ته پرېږده چي خپلي مستۍ وکړي. بي بي ورسره خوښه کړه، ول رشتیا دي وویل او پر سهیلیانو ئې ږغ وکړ چي تاسي نو په باغ کي سره تیتي سئ او خپل سات مو تېر کړئ.

نجوني او نوکراني خوشاله سوې او په باغ کي ئې خپل چکرونه و اتڼونه شرو کړه. بي بي او بوډۍ کرار کرار قدم واهه. تاج الملوک هم د خپلي معشوقې د حسن و جمال او قد و اندام په ننداره کي ډوب وو او له ځانه سره ئې ویل:

معشوقه مي په څه ناز و ادا راغله
د ښایست له غلو څه پټه په غلا راغله
هر کلي ته ئې مرغان د چمن درومي
ښه راغلې ته ئې غونچه په خندا راغله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د گل عکس ئې دئ د دې له مخ اخيستی
نـازکـۍ تـه ئـې پر خـه پـرژړا راغلـه
شيخان ټول دي پر گونډو و لاسنيوي ته
مستان ټول د خرابات په دوعا راغلـه
کرامات چي ئې د ښکلي مخ ښکاره کړل
زاهـدان ټولـه پـر رقـص و نڅـا راغلـه
زه عاشق بې د پښو گرد ستر گو ته يوسم
کـه يـو ځلي مـي د مينـي پـر خـوا راغلـه
زه بېوزلـه د هغــې شـېبې پـه تمـه
کـه مـي غېږي تـه دا ښـکلې رعنـا راغلـه
بـل څه نه لـرم، خپـل سر به تـر قربان کړم
کـه د مينـي بازار تـه پـه سـودا راغله
د ښـکلاو و رونـق هغـه ورځ ورټـول سـو
چـي چمـن تـه ښايـسته محبوبـا راغلـه

بوډۍ پخپلو خبرو باندي بي بي اخته کړې وه او ورو ورو ئې د هغې ماڼۍ و خوا ته بوتله چي د وزير په حکم نقاشي سوې وه. بوډۍ او بي بي ماڼۍ ته ورننوتلې. بي بي چي د مرغانو، صياد، دام او کوتري انځور ته وکتل، سبحان الله ئې ورته وويل او زياته ئې کړه چي دا کټ مټ هغه شکلونه دي چي ما په خوب ليدلي ول. بيا ئې نو بوډۍ ته مخ راوگرزاوه، ورته وې ويل: "گوره! زما مهرباني دايي، دې تصويرونو ته وگوره، ما چي به تل نارينه ملامتول او له هغو څخه مي ښه نه راتلل. ته اوس ښه ورته وگوره، صياد نر او ماده کوتري دواړي په دام کي نيولي دي، نارينه کوترځان خلاص کړی دئ او دومره نه کوي چي ماده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتره هم له دامه وژغوري. رډې سترګي ئې ورته نیولي دي او شهین په هغې خوارکۍ کې منګولي ښخي کړي دي. څه سر دي پرله ګرزوم، بي بي دا خبري و بوډۍ ته کوي خو بوډۍ ځان ګول اچولی دئ او په نورو خبرو ئې ځان مشغول کړی دئ. دوی کرار کرار رارواني دي څو هغه ځای ته ئې بي بي راوستله چې تاج الملوک پکښې پټ دئ. بوډۍ تاج الملوک ته هغه مخصوصه اشاره وکړه او د انځورونو ماڼۍ ته ئې راوباله.

د بي بي ناڅاپه هغې خوا ته پام سو او تاج الملوک ئې ولید. د ده و ښایست او جمال او ښو کړو وړو ته داسي هکه پکه ولاړه. بوډۍ ته ئې وویل:

دغه باز دئ که شاهین چې ښکاروي زړونه مهرونه
او که تورک د خراسان دئ اېلوي د پارس ملکونه

بوډۍ ورته وویل: ولچي، زه ئې هم نه پېژنم خو فکر کوم چې د کم پاچا زوی به وي. آبس، بي بي دنیا د تاج الملوک و ښایست ته هېښه پېښه تللې وه چې داسي ښکارېده چې د دغه نازنین بشر د میني غشی ئې پر زړه ولګېد. میني دونه غلبه پر وکړه چې عقل ئې ورمغلوب او شهوت ئې پر خروښ راووست. بې اختیاره ئې بوډۍ ته تر خوله ووتله چې دغه د ګلابو ګل بېخي ډېر ښکلی دئ. که څه هم هر وخت مي ویلي دي چې زړه به له چاسره نه پیوندوم، خو د دې ځوان د میني په دام کې پخپل اختیار او خپله خوښه ولوېدلم. او دا بیتونه ئې وویل:

که مي زړه راڅخه غواړي خو تر جار ئې
که مي دام ته کشوي، خوښه، اختیار ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه دې بــــره نـــــه ده غو ښتـــــــه ده نرمېـــــږي
پر دې عشق سرور کوم که وي، په کار ئې

بودۍ ورته وویل چې رشتیا هم دا بلاوهلې مه کې، دونه ښایسته دئ چې ما په دا خپل ټول عمر داسې ښایست نه وو لیدلی. بوډۍ تاج الملوک ته په رمز وویل چې نور نو خپل کور ته ولاړ سې. تاج الملوک خوش خوش روان سو، له باغوانه ئې خدای په اماني واخیسته او تر باغ ووت. کور ته چې راغی د میني اور ئې په زړه کې داسې لمبې بل کړې او شوق ئې دومره زیات سو چې، نور ئې له توانه ووتله. دا بیان ئې وزیر او عزیز ته وکړ او ورته وې ویل چې بوډۍ ولې زه له باغه وتلو ته مجبور کړم. دوی ورته وویل چې البته بوډۍ به په همدې کې ستا خیر او مصلحت لیدی، کنه نه نو له باغه د وتلو اشاره به ئې نه درته کولای. وزیر او عزیز نو پرېږده چې له تاج الملوک سره نور پند تړي، د پاچا لور پسې راواخله. د پاچا پر لور باندې میني تر اندازې زیات زور وکړ، بوډۍ ته ئې وویل چې له دغه پریروی سره د وصال کار ستا پر غاړه دراچوم. ته به کوې خدای به کوي، دا کاربه سره رسوې. بوډۍ ورته وویل چې شیطان ولاحول کړه. تا خو له نارینه وو ښخه داسې بد وړل لکه مار چې له شینشوبې ښخه بد وړي. ولې دې د دغه ځوان په لیدو سره نابېره حال بل سو او لمبې درباندې راغلې. منګر، هو! قسم مې دې په خدای وي چې تر دغه ګل بشر نو بل ښوک ستا د غېږې وړ هم نسته. د پاچا لور ورته وویل چې اې مهرباني دایې! زموږ په وصال کې به ځان نه سپموې. که دې دا کار سره ورساوه، زر دیناره دې نغدچغد وګټله. او که دې و نه رساوه، زه مرم، ولاکه ژوندۍ پاته سم. بوډۍ ورته وویل، ته خپل قصر ته ولاړه سه، خدای د کراري مل دئ. زه خپل ټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوښښ کوم.

که هاروت غوندي په څاه کي د بابل وي
پخپل سِــحر بې له څاه څـخه بېرون کړم

آبس، بي بي دنیا خپلي ماڼۍ ته ولاړه او بوډۍ تاج الملوک ته ځان ورورساوه. تاج الملوک چي ولیدله. جست ورته ولاړ سو او بوډۍ ئې خپل څنګ ته کښېنوله. بوډۍ ورته وویل چي خوشاله اوسه، چي دا وا رزموږ حیلې او خِدعې کار وکړ. باره ئې نو ټوله بیان ورته وکړ او په آخر کي ئې، نور ئې له توانه ووتله، ورته وویل چي: "سبا دخیره د ملاقات ورځ ده". تاج الملوک امیانۍ ته لاس کړ او زر دیناره ئې بوډۍ ته په زېړي کي ور وبخښل.

بوډۍ دینارونه او سوغاتونه غوټه کړل او د بي بي دنیا کره په منډه ورغله. بي بي چي بوډۍ ولیدله، ورته وې ویل: "څه خبر دئ ملاچرګک موږ ته راوړی"، او په ناز ئې پوښتنه څني وکړه چي اې مهرباني دایي! زما د محبوب له خوا دي کم د خیر خبرمبر راوړی دئ که یا؟ بوډۍ ورته وویل چي کور مې پیدا کړ، سبا که ژوند باقي وو، درته راولم ئې انشاءالله وتعالی. بي بي دونه خوشاله سوه چي سمدستي ئې زر دیناره نغد او د زرو دینارو په بیه یو ټوکر په زېړي کي ورکړ. بوډۍ غوټه راواخیستله او سیده کور ته ولاړه. شپه ئې تېره کړه. سهار وختي د تاج الملوک کره ورغله. په ده ئې د ښځو جامې واغوستلې، چادري ئې ور پر سر کړه او ورته وې ویل چي: "په ما پسې راځه. چابک چابک مه ځه، تلوار مه کوه، که چا خبري درسره کولې، هیڅ مه ورته وایه. تاج الملوک چي ئې په دې ټولو خبرو ښه پوه کړ، باره نو له کوره راووتل، بوډۍ دمخه ده او تاج الملوک د ښځو په کالیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي په پسې دئ، څو دا دئ، و قصر ته راورسېدل. بوډۍ په قصر ننوتله او تاج الملوک سم په پسې دئ. دروازې خلاصي سوې او په دهلېزو کي تېر سول څو تر اوو دروازو ووتل او اتمي ته ورسېدل. دلته بوډۍ و تاج الملوک ته وويل چي بېرېږه مه، زړه وانه چوې. که ما دربانديې په زوره ږغ وکړ چي: "اې مينځې! چابک ورسه او کور ته ورننوزه"، ته بله مه کوه او چټک په کور ننوزه. چي کور ته ننوتلې، تر دهلېز به ووزې،کيڼ لور ته به راوګرزې، يو دالان به ووينې، په دالان کي به پنځه دروازې وشمېرې او په شپږمه به ورننوزي ستا د زړه مطلب هورې دئ. تاج الملوک ورته وويل چي ته به نو چيري يې؟ دې جواب ورکړ چي زه ځای نه ځم دلې يم، منګر ښايي له پيره دارانو سره په خبرو کښېوزم او شا ته به پاته سم. تاج الملوک د بوډۍ خبري په غوږ کي ونيولې او هغي دروازې ته ورروان سو چي لوی پيره دار پکښې ولاړ وو. پيره دار چي له بوډۍ سره بله مينځه وليدله، له بوډۍ څخه ئې وپوښتل چي دا مينځه چيري ځي؟ بوډۍ ورته وويل چي د دې مينځی په باره کي بي بي څه اورېدلي وه چي ډېره کمالداره او نمايداره نجلۍ ده، نو بي بي غواړي چي دا مينځه رانيسي. پيره دار ورته وويل چي زه دي په کمالداره و بې کماله نه پوهېږم، زه بې له تلاښۍ څخه څوک نه پرېږدم چي ماڼۍ ته ننوزي. ما ته پاچا همداسي امر کړی دئ او زه ئې امر پر ځای کوم... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او پنځه دېرشمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

لوى پيره دار بوډۍ ته وويل چې د پاچا له امر سره سم، زه څوک بې له تلاښۍ قصر ته نه پرېږدم. بوډۍ پر رابوږركې سوه او په خښم ئې ورته وويل چې ما ته خو ته ډېر ادبناكه او هوښيار سړى ښكارېدلې، دا نن ولي مخ درلګېدلى دئ. زه به دي په بي بي پرېږدم! ولا چې دا ټول نكل مي نه وي ورته كړى چې ته د دې مينځيانو ته لاس اچوې. بيا نو بوډۍ پر تاج الملوک باندي په لوړ اواز ږغ وكړ چې: "ځه! مينځې ننوزه". تاج الملوک هم په چټكي سره سوپ ته ننووت. د پيره دار خوله ګونګه پاته سوه او هيڅ ئې و نه ويل. تاج الملوک چي تر سوپ راووت، چپه لاس ته كاټ سو، دروازې ئې وشمېرلې، يو، دوه، درې، څلور، پنځه، پر شپږمه دروازه ورننوت چې ګوري بي بي دنيا بيا وختي راغلې ده او په انتظار ورته ناسته ده. بي بي چي پر تاج الملوک سترګې وموښتلې، وې پېژانده، او سمدلاسه ئې غېږ پر راوګرزوله او ټينګ ئې ونيو. په دغه حال كي بوډۍ هم راورسېده او يوه بله مينځه ئې تر لاس ونيوله او تر قصر ووتله چي چوكيدار ته دا وروښيي چي مينځه بيرته له ماڼۍ څخه ووتله. بوډۍ بيرته ماڼۍ ته راغله. بي بي ورته وويل چي دايي انا! ته به په دروازه كي كښېنې، څوک به نه راپرېږدې.

باره نو بي بي او تاج الملوک خوله په خوله سول او نور نو مه كوه خبري. ښه د خوندشپه ئې تېره كړه، سهار سو، بي بي په تاج الملوک پسې دروازه راوتړله او دا يو بل سراى ته ولاړه. له عادت سره سم ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځیاني راوغوښتلې. د هري یوې چي څه غوښتنه وه، یا ئې څه کار وو، د هغه له پاره ئې پر نوکرانو باندي امرونه وکړل او لازم هدایتونه ئې ورکړل. یو آن ئې لا د دا نورو مینځیانو سره گپ شپ وکړ، باره ئې ورته وویل چي اوس نو تاسي ووزئ، زه غواړم چي یو آن یوازي اسرهت وکړم. مینځیاني چي ووتلې، دا بیرته تاج الملوک ته راغله، ښه مکلفه ډوډۍ ئې وخوړه او نور ئې خپلي بازۍ شرو کړې. دا شپه ئې هم تېره کړه او دا سبا ئې د تېري ورځي په شان په تاج الملوک پسې دروازه وتړله او دې خپل کارونه مارونه وکړل او د مینځیانو مشکلات ئې ورحل کړل. په دې ترتیب یوه میاشت همداسي تېره سوه. دوی نو دلې پر پړده چي خپل عیشونه کوي، د وزیر او عزیز حال راواخله.

غوږ مو دئ! وزیر او عزیز چي ولیدل، تاج الملوک د پاچا د لور ماڼۍ ته ولاړ او هورې پسي پاته سو، نو ئې زړه ته ولوېده چي دا سړی د ځای وو، د ځای سو. بیا ئې راوتل ناممکن دي منگر په مرگ راووزي. وزیر عزیز ته وویل چي: "بچیه! اوس کار خراپ سو. که زه او ته د تاج الملوک پلار ته بیرته ور نه سو او په حال ئې خبر نه کړو، باره به ملامتي ټوله پر موږ وي". باره ئې پر کډه لرگی واچاوه مخ د ملک سلیمانشاه پر لور رارهي سول. هله، هله، هله . څو شواروزه وروسته خپل ښار ته راورسېدل. پاچا ته ورغلل او ورته وې ویل چي: "له کمي ورځي چي تاج الملوک د پاچا د لور ماڼۍ ته تللی دئ، بیا ئې هیڅ حال نسته".

پر پاچا باندي د قیامت ورځ راغله پر خپل کار باندي ډېر پښېمانه سو. منگر اوبه تر ورخ اوښتي وې. باره ئې جارچي راوغوښت او امر ئې ورته وکړ چي په ښار کي د جهاد جار ووهه. چي مخ دي راگرزاوه، لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر تیار سو. تر ښار دباندي ئې خېمې ووهلې. پاچا پخپله مخصوصه خېمه کي کښېنستلی تر څو چي له لیرو ځایو څخه ټول لښکریان راورسېدل، باره ئې د "کوچ" امر ورکړ او د اسمان د ستورو په اندازه له لوی لښکر سره د خپل زوی تاج الملوک دڅغورني له پاره وررهي سول. هلته تاج الملوک او بي بي دنیا شپږ میاشتي په عیش و عشرت کي سره تېري کړې. ورځ په ورځ ئې مینه سره زیاتېدله. په پای کي تاج الملوک خپل راز ورته څرگند کړ اوبي بي ته ئې وویل: "اې زما د زړه محبوبي! ما دلته ډېري شپې درسره تېري کړلې او مینه مو ورځ په ورځ زیاتېږي، منگر زه خپل مراد ته نه یم رسېدلی".

بي بي په جواب کي ورته وویل چي: "ستا خاطر دي خدای نه مانده کوي، وایه ! مطلب دي وایه! که بازی دي، که عیش و عشرت دئ، خو هغه دئ کوو ئې. که نور څه په زړه کي لرې، راځه! زه ستا یم". تاج الملوک ورته وویل چي مقصد مي دا نه دئ، بلکي مطلب مي دا دئ چي ته پوه سې چي زه د سوداگر زوی نه یم، زه د پاچا زوی یم. پلار مي ملک اعظم ملک سلیمان شاه دئ. هغه ملک سلیمانشاه چي خپل وزیر ئې ستا له پاره په مرکه رالېږلی وو او ما ته ئې راغوښتلې. تا نټه وکړه. باره ئې خپله کیسه له سره څخه تر پایه پوري ټوله ټکي په ټکي ورته وکړه او ورته زیاته ئې کړه چي اوس به خپل پلار ته ولاړ سم. هغه به ستا پلار ته خپل ایلچي راولېږي او تا به ما ته په حلاله نکاح راوغواړي. زیاتي به مو نو زړونه بېغمه سي او له دې پټ پټاني به راووزو. د بي بي دا خبره بیخي خوښه سوه. هغه شپه ئې په دغه خیالونو و چورتونو تېره کړه او عهدوپیمان ئې سره یو سو. خو د خدای کارونه دي په دغه شپه پر دواړو باندي خوب ډېره غلبه وکړه او تر لمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ختو پوري راويښ نه سول.

هلته شهرمان پاچا پر خپل تخت ناست وو او له خپلو وزيرانو او امراوو سره ئې دربار کاوه چې ناڅاپه د زرگرانو مشر راغی. يوه سندوخچه ئې ورته راوړه او پاچا ته ئې ورکړه. په سندوخچه کې يو امېل پروت وو چې خورا غټ غټ غميان پکښې کار سوي وه. زر ديناره ئې بيه وه. پاچا چې امېل وليد، خوښ ئې سو او هغه لوی پيره دار ئې راوغوښت چې د هغه او بوډۍ تر منځ څه موده پخوا د تاج الملوک پر سر گفتگوی پېښ سوی وو. پاچا دې پيره دار ته وويل چې دا امېل به واخلې او بي بي دنيا ته به ئې وروړې. پيره دار چې د بي بي خوني ته راغی، گوري چې د خوني دروازه تړلې ده او بوډۍ ئې وليدله چې د دروازې په خوله کې ناسته ده. پيره دار له بوډۍ څخه پوښتنه وکړه چې بي بي ولې نن تر سرې غرمې بيده ده، بوډۍ وارخطا سوه او وې ويل چې دلته تکيه سه، زه به کيلۍ راوړم. باره ئې دوې پښې دغه وې، دوې نوري پور کړې او ولاړه، وتښتېده.

پيره دار په شک کې سو، دروازه ئې ماته کړه او خوني ته ورننووت. چې گوري د پاچا لور د تاج الملوک په غېږ کې بيده پرته ده. اريانۍ واخيستی، غوښتل ئې پاچا خبر کړي، چې په دغه وخت کې

بي بي له خوبه راويښه سوه. پيره دار چې ئې وليد د رنگ بڼه ئې ژړه سوه او پيره دار ته ئې وويل: "گوره زموږ پرده پوښه سه، خدای به ستا پرده پوښه سي". پيره دار په جواب کې ورته وويل چې زه له پاچا څخه هيڅ شی نه سم پټولای. د سرای دروازه ئې وتړله او بيرته پاچا ته ورغی. پاچا ځني وپوښتل چې امېل دي بي بي ته ورکړ. پيره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دارورته وویل امېل ممېل پرېږده، زه نه غواړم چي هېڅ خبره ستا څخه پټه وساتم. پوه سه چي بي بي مي نن له یوه ښکلي ځوان سره په یوه بستر کي بیده ولیدله.

پاچا دوی دواړه راوغوښتله او پوښتنه ئې ځني وکړه چي دا مو څه شوډنگ راایستلی دئ. باره خښم ورغی اوغوښتل ئې چي د تاج الملوک سر په توره غوڅ ځني پرې کړي. بي بي دنیا ځان پر وغوړاوه او پلار ته ئې وویل چي اول ما مړه که، بیا به دی وژنې. پاچا دا تر لاس کش کړه او نوکرانو ته ئې امر وکړ چي خپل سرای ته ئې بوزي. بیا ئې تاج الملوک ته مخ راواړاوه چي ته ارمچک څوک یې؟ د کم ځای یې؟ د پلار نوم دي څه دئ؟ او څرنگه دي دونه زړه کړی دئ چي د پاچهانو لوڼو ته لاس واچوې. تاج الملوک ورته وویل چي که ته ما ووژنې، پاچهي به دي پر دا بله راواوړي او ته به هم خپل سر پکښې وخورې. ملک و وطن به دي ویران سي او بیا به پښېماني هم څه گټه در ونه رسوي. پاچا ورته وویل چي ولي به پښېمانه سم او ولي به مي ملک و وطن خراب سي؟ تاج الملوک ورته وویل چي سر خلاص که، زه د ملک سلیمانشاه زوی یم. چي مخ راااړوې د پلار سپاره و پلی لښکر به مي راورسېږي.

شهرمان پاچا چي دا خبري واورېدې، یو څه له درده سوړ سو او غوښتل ئې چي وئې نه وژني او زندان ته ئې ولېږي تر څو چي د ده د خبرو رشتیا و درواغ معلومېږي. په دې وخت کي د شهرمان پاچا وزیر راوړاندي سو او پاچا ته ئې وویل چي د دې سپي په وژلو کي به ځنډ نه کوې. ده د پاچا پر لور باندي تېری کړی دئ. باره ئې پر جلات امر وکړ چي دا خاین ووژني. جلات توره تر سر وڅرخوله، لاس ئې پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ، خو پاچا نه غوښتل چې دی ووژل سي او له امراوو څخه ئې يو په يو مشوره پيل کړه.

وزير ورته وويل په دې کار کې مشوره نه ځايېږي. باره پاچا ته هم درد ورغی او پر جلات ئې امر وکړ چې: "وهه ئې!" جلات توره پورته کړه او غوښتل ئې چې سر او تن ئې سره بېل کړي چې په دغه وخت کې ... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روڼا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او شپږ دېر شمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

جلات چې توره پورته کړه او غوښتل ئې د تاج الملوک سر غوڅ ورپرې کړې. لاس ئې لا په هوا کې وو چې په دې وخت کې ناڅاپه د ډول و سورنا ږغونه او د خلکو فريادونه او د اسانو ششنی له ښاره را پورته سو. دا ږوږ په ښار کې راتاو سو. دوکانونه وتړل سول. پاچا پر جلات چيغه وکړه چې: "لاس دې نيسه! چې مړ ئې نه کړې". باره ئې سړی واستاوه چې د ښار حال راوړي چې څه پېښه ده؟ سړی ولاړ او د هغې خوا ئې حال راووړ چې: "اې پاچا! دونه لوی لښکر پر ښار راغلی دئ چې سروپای ئې نه معلومېږي، شمېر ئې د اسمان تر ستورو، د درختو تر بلگو او د بيابان تر شگو زيات دئ. د يوه خروښنده رود په شان رابهېږي، اسان ئې راپونده کړي دي او رانژدې کېږي. خو د لښکر د راتگ په سبب پوه نه سوم چې ولي او پر څه راروان دئ؟" پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وارخطا سو، پر خپل ځان او خپل مملکت وبېرېدی. وزیر ته ئې وویل چې آیا زموږ سپاهیان هم مقابلې و جنگ ته وروتلي دي که یا؟ د ده لا دا خبره په خوله کي وه چې د پاچا پیره داران دربار ته راننوتل او د یرغلي لښکر د پاچا استازي هم ورسره ملګري دي. په استازو کي د نوموړي پاچا وزیر هم شامل وو. پاچا هغوی ته ولاړ سو او ځان ته ئې نژدې راوبلل او د هغوی د راتګ دلیل ئې څني وپوښت.

د استازو له مابین څخه وزیر رامخ ته سو او داسي ئې وویل: "اې پاچا! پوه سه چې دې وطن ته د راغلي لښکر سلطان د پخوانیو پاچهانو په شان نه دئ" ملک شهرمان څني وپوښتل چې دا کم پاچا دئ؟ وزیر په جواب کي ورته وویل: "دا سلطان سلیمانشاه عادل او د صفاهان د پراخي مځکي څښتن دئ. دې وطن ته ئې د لښکر د راتګ سبب دا دئ چې زوی ئې ستا په ښار کي دئ. که ئې خپل زوی سهي سلامت او روغ رمټ ولید، تا ته به هم نوازش ورسېږي او که هغه په دې ښار کي ورک سي یا کمه صدمه وزیان ورورسېږي یا وررسېدلی وي، نو مرګ ته دي ځان تیار کړه. همدامي پیغام وو، زیاتي والسلام". پاچا چې دا پیغام واورېدی، رېږد واخیست او وبېرېدی. د خپل دولت پر لویانو ئې اواز راوکیښ چې: "ولاړ سئ او ټول وطن پسې وپلټئ، د زوی درک ئې ورمعلوم کړئ."

د پاچا زوی تاج الملوک خو د جلات تر توري لاندي پر مځکه پروت وو، له ډېر وهم څخه بې حاله سوی وو چې ناڅاپه د یوه استازي سترګي پر ولګېدې او وئې کتل چې خوارکی د اعدام پر تخته پروت دئ. داغسي ئې ورالا کړه او د شهزاده په پښو کي ورولوېدی. نورو استازو هم وروځغستل او په پښو کي ورولوېدل. باره ئې اولچک و

(c) ketabton.com: The Digital Library

زولنې ځني خلاصي کړلې راپورته ئې کړ او لاسونه و پښې ئې ورمچ کړل. تاج الملوک چي د خپل پلار وزير او د سوداګر زوی عزيز وپېژندل، له ډېري خوشالۍ څخه بيا بېهوښه سو. ملک شهرمان چي دا حال وليد، اريانۍ واخيستی، وهم پر غالب سو او بيخي ډېر وبېرېدی ځکه پوه سو چي د دې لوی لښکر د راتګ سبب همدغه ځوان دئ چي ده د جلات تر تېغ لاندي پرې ايستلی وو. باره راولاړسو، تاج الملوک ئې پر سر مچ کړ، تر سترګو ئې اوښکي راغلې او وې ويل: "زويه ! زما د کړي عمل جزا ما ته مه راکوه، پر ما رحم وکړه او زما دا سپيني ږيري ته وګوره. مملکت او وطن مي مه راورانوه". آبس، تاج الملوک ئې هم لاسونه ورمچ کړل او وې ويل چي دا ستا ګناه نه وه. ته زما د پلار پر ځای يې. خو بېرېږم چي زما ګراني محبوبې ته کمه صدمه نه وي رسېدلې". پاچا ورته وويل: "اې ځوانه! د هغې غم مه کوه. خوښه خوشاله ناسته ده او د سر وېښته ئې لا هم نه دئ ضايع سوی".

څه سر دي پرله ګرزوم، ملک شهرمان داغه عذرونه دي چي تاج الملوک ته ئې کوي، بخښني ځني غواړي. د سليمانشاه وزير ته هم عذرونه کوي او بې شمېره وعدې ورکوي چي دی به کوي او خدای به کوي او دغه ليدلی حال به له خپل پاچا څخه پټوي. خپل پاچا به په دې حال باندي نه خبروي. بيا ئې نو پر خپلو غټانو باندي امر وکړ چي تاج الملوک حمام ته بوزي او د پاچهۍ ورېښمني جامې په واغوندي. غټانو ئې امر پر ځای کړ او تاج الملوک ئې په خوله لغړولی دربار ته راووست. تاج الملوک چي د ملک شهرمان دربار ته راننووت، پاچا او د ده ټول درباريان ورته ولاړ سول. بيا نو تاج الملوک کښېنوست او خپل سرګذشت ئې خپل پلار، وزير او عزيز سوداګر ته ووايه. دوی بيا خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیان ورته وکړ چي څرنګه ئې ملک سلیمانشاه ته خبر یووړ چي زوی دي د ملک شهرمان د لورپه مانۍ ننووت او بیا ئې نو پته ورکه سوه. دا ئې هم ورته وویل چي پلار چي دي دا بیان واورېد، زیاتي ئې له طاقته ووتل او په هغه ګړی ئې لښکر تیار کړ او دا دئ چي تر تا پوري مو ځان راورساوه. وزیر پسي زیاته کړه چي: "دا د خدای ډېره مهرباني ده چي زموږ راتګ ستا د ژغورني او خوښۍ و خوشالۍ سبب سو".

تاج الملوک په جواب کي ورته وویل: "ستاسي راتګ دي تل مبارک وي" . دوی پخپلو منځو کي په خبرو اخته دي چي ملک شهرمان د خپلي لور مانۍ ته ورغی. که ګوري چي لور ئې بي بي دنیا په تاج الملوک پسي په رینګټ ژاړي. خنجر ئې راایستلی او پر مځکه ئې لګولی دئ. د خنجر څوکه ئې خپل ټټر ته نیولې ده او غواړي چي ځان ووژني. له ځانه سره ګډه ده او وایي چي له تاج الملوک پرته نو پر ما ژوندون حرام دئ، پلار ئې چیغه پر وکړه چي: "مه کوه! اې نجلۍ دا کار مه کوه. پر خپل پلار او خپل ښار دي رحم وکړه، داسي کار مه کوه چي د هغه په سبب دي پلار ته تاوان ورسېږي". زیاتي نو ورغی لور ئې راپورته کړه او ټوله کیسه ئې ورته وکړه چي ستا معشوق خو د ملک سلیمانشاه زوی دئ. غواړي تا په نکاح کړي د نکاح کار اوس تا ته معطله دئ.

لور ئې موسکۍ سوه او ورته وې ویل چي: "نه مي درته ویل چي دا ځوان شهزاده دئ. زما خبرو تا ته دوه درهمه ارزښت نه درلود. ځوان دي واخیست د جلات تېغ ته دي وتاړه". پلار ئې ورته وویل چي: "ستا د روزني او لویولو حق مي دربخښلی دئ خو ته هم زما تر دې خطا راتېره سه". باره نو بي بي ورته وویل چي چابک به تاج

(c) ketabton.com: The Digital Library

الملوک راته راولئ. پاچا دستي ورته راووست. د بي بي سترگي چي پر وموښتې، تر هر نام وننگ تېره سوه او د پلار په مخ کې په غېږ کي ټينگ ونيو او ورته وې ويل چي: "زه پر تا وم ، ما ول نه گانه يوه ډېره نېکمرغه، بله بدمرغه، چي خدای دي نه کړي يو څه ئې درکړي نه وای". بيا ئې نو پلار ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "ته و خدای، دغه ښايسته بشر او دغه ځواني د مرگي لايقه وه". باره نو ملک شهرمان له کوره راووت، دروازې ئې وتړلې او د تاج الملوک د پلار وزير ته راغی او ورته وې ويل چي ملک سليمانشاه ته حال ورکړئ چي زوی ئې سهي سلامت و روغ رمټ او پخپل عيش ونوش کي ډوب دئ. بيا ئې نو امر وکړ چي د ملک سليمانشاه د لښکر هر نفر ته دي د هر راز خواړو و مېوو او حلواوو سرښته ونيسي. د ملک شهرمان فرمان چي پر ځای سو، وروسته ئې د ملک سليمانشاه له پاره د ده له شانه سم سوغاتونه و تحفې و اسان، اوښان، و مينځې و مريان ورولېږل. د هغې خواملک سليمان شاه ده او د ده د دربار مشرانو ته اجازه ورکړه چي ورسره ووينې. ملک شهرمان او درباريان ئې هم سمدستی تر ښار ورووتل او هلته چي ملک سليمانشاه د دوی په ورتگ خبر سو، ورو ورو ئې د ملک شهرمان د ښار پر لور حرکت وکړ. کله چي دا دوه پاچهان او د هغو عمله و فعله سره يو ځای سول، ملک سليمانشاه او ملک شهرمان يو له بل سره د غېږي روغبړ وکړ.

ملک شهرمان ته ئې پر خپل تخت باندي د ځان له څنگه سره ځای ورکړ. باره ئې مجلس شرو کړ. د مجلس په ترڅ کي هر راز خواړه و حلواوي راوړل سوې. لړ آن وروسته تاج الملوک راغی. پلار ئې ورولاړ سو او په غېږ کي ئې ونيو. يو آن سره وږغېدل. باره نو ملک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلیمانشاه و ملک شهرمان ته وویل چي غواړي د خپل زوی نکاح د ده له لور سره په همدغه مجلس کی وتړل سي. ملک شهرمان ورسره ومنله. دستي ئې قاضي و د نکاح شاهدان راوغوښتل. قاضي راغی کتاب ئې ورسره راووړ او د دوی دوو نکاح ئې وروتړله. لښکریانو خوشالۍ وکړې. ملک شهرمان د خپلی لور د خوښی (جهیز) په کار اخته سو. بیا نو تاج الملوک خپل پلار ته عزیز ورمعرفي کړ چي دې سوداګر زما سره خورا ډېري نېکۍ کړي دي، زما خذمتونه ئې کړي دي، زما سره د دغه لوی سفر تکلیفونه و زحمتونه ئې پر ځان ګاللي دي او زه ئې تر خپل مقصده رسولی یم. دی دا دوه کاله کېږي چي له خپله کوره راورک دئ او پلاره! زما داسي خیال دئ چي و ده ته هم دسوداګرۍ ښه مزبوته مال برابر کاندم او خپل ښار ته ئې ولېږم. د ده ښار زموږ تر ښار دې ځای ته نژدې دئ. پلار ئې ورته وویل چي بیخي مي خوښه ده. باره ئې نو عزیز ته د سلو اوښانو بار سنګین او قیمتي مالونه برابر کړل. عزیز ته ئې وویل چي: "وروره ! دا ستا له پاره یوه کوچنوټې تحفه ده".

عزیز هم په خوشالۍ سره ومنله. زیاتي ئې نو خدای په اماني سره وکړه. عزیز د تاج الملوک او د هغه د پلار پښې و لاسونه ورمچ کړل او پر آس ئې پښه واړوله. تاج الملوک هم تر یوه فرسخه پوري ملګري ورسره وکړه. بیا نو عزیز ورته وویل چي که مي د سپین سري مور غم راسره نه وای، هیڅکله به ستا څخه جلا سوی نه وای. خو ته دونه نېکي لا هم راسره وکړه چي خط و کتابت دي راسره جاري وساته. آبس، اخره خدای په اماني ئې بیا سره وکړه او عزیز مخ پر خپل ښار روان سو. ښار ته چي ورسېدی، سیده خپل کور ته ولاړی چي ګوري مور ئې د سرای په منځ کي قبر کیندلی دئ او دا پړمخي باندي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. ورېښتان ئې پر قبر غوړولي دي او ساندي وايي. له ساندو سره دا بيتونه هم وايي:

د ځوانانو تر مرګ وروسته راته نه ښايي ژوندون
چې ګلان ټوله خازه وي، څې بلبل څې شواخون
زما د ژوند ثمر، زما ګل خو په ژوندوني راڅه ورک دئ
نه ئې ليک چا راته راوور، نې د ژوند و مرګ څه سپوڼ
چې زما په درد و آه به نه سوځي، دا کنګل زړونه
خدايه ته ئې زما په شان کړې چې مدام وي ځګرخون

دا بيتونه ئې لا پوره کړي نه وه چې عزيز په کور ورننووت. د دې چې پر خپل زوی سترګي وموښتې، داغسې راالا کړه او په زړه پوري ئې ټينګ ونيو، ول: "دا چيري وې، آ زما د زړه سره! خوارکی مور خو دي له ډېره غمه زاره ترکې سوه". عزيز خپل ټول بيان ورته وکړ او دا ئې هم ورته وويل چې تاج الملوک اوز اوښان سنګين مالونه ورکړي دي. مور ئې ډېره خوشاله سوه او عزيز نور له خپلي مور سره يو ځای ژوند شرو کړ. منګر هروخت به هغي کانې ته اريان تللی وو، چې ها مرداري پليتي په ده پوري کړې وه. عزيز نو دلې پرېږده، تاج الملوک پسي راواخله.

د تاج الملوک نکاح چې وروتړله، باره ئې بي بي دنيا ته ورواستاوه. دوی دواړو د واده د اولي شپې دود و بايده سره پر ځای کړه. باره نو په دا سبا ملک شهرمان خورا ډېر سنګين سوغاتونه ملک سليمانشاه او تاج الملوک او بي بي دنيا ته ورکړل او دوی ټول د خپل ښار پر لور رهي سول. ملک شهرمان هم له دوی سره درې ورځي و درې شپې مزل وکړ. په پای کي ملک سليمانشاه قسم ورکړ چې نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

گام ولاکه راسره واخلې. باره نو ملک شهرمان هم خدای په اماني ورسره وکړه، تاج الملوک له خپل پلار او خپلي ماینې سره مخ پر کور راروان سو. مزل پر مزل ځو خپل ښار ته نزدې ورسېدل... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اووه دېرشمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: ملک سلیمانشاه له خپل زوی او نږور سره خپل ښار ته نزدې سول. په ښار کي ئې د دوی له پاره میناباز ار جوړ کړی وو. ډولونه وه ډمامې وې، اشت ومشت وو، خلک غولۍ غولۍ کېدل، ټکان وه سورسورانکي وې، لګه درګه وه ... پاچا پر خپل تخت کښېنوست تاج الملوک ئې څنګ ته ودرېد. پر خپل رعیت و لښکر باندي ئې ډېري روپۍ ووېشلې. درې ورځي و درې شپې ئې د جشن امر وکړ. تاج الملوک تر دې وروسته له خپلي معشوقې سره د عیش و عشرت ژوند ته دوام ورکړ.

د ضوء المکان د کیسې پاته برخه

وزیر دندان چي نکل تر دې ځایه راورساوه، باره نو ضوء المکان ورته وویل چي یاره! ته خو د پاچا د ندیمۍ لایق یې. د اوو وزیرانو عقل در څخه دئ. منګر ګوره، اې بختور وزیرصاحبه! پوره څلور کاله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېر سوه چې پر دې مځکه پراته او د قسطنطنيې د کلابندۍ له اسيته په بلاوو ککړ يو. شپه و ورځ مو له جنګه پرته بل کار نسته. پر سپاهيانو باندې اوس دا مسافري غمېدلې ده او غواړي چې بيرته وطن ته ستانه سي.

آبس، ملک ضوء المکان دستي په دستي امير بهرام، امير رستم او امير ترکاش راوغوښتل. کله چې هغوی حاضر سول، ملک ضوء المکان ورته وويل چې ګورئ اميرانو! څو کاله کېږي چې موږ پر دې مځکه اړولي دي او خپل مقصد ته هم نه يو رسېدلي. زموږ مقصد خو دې ملک ته له راتګ څخه دا وو چې د ملک نعمان انتقام واخلو. اوس دا دئ زما ورور شرکان هم ووژل سو. يو غم مو دوه غمه سول او د دې ټولو مصيبتو سبب هغه کور خراپې بوډۍ ذات الدواهي ده چې اول خو ئې ملک نعمان پخپل مملکت کې وواژه او صفيه ملکه ئې وايستله. په دې ئې لا هم بسنه و نه کړه او راولاړه سوه زما ورور ئې هم وواژه. ما خو د خدای په نامه سره لوړلي دي چې د خپل پلار او ورور غچ به اخلم. ستاسي جواب به څه وي؟ د لښکر اميرانو ټولو سرونه ځړولي وه او سپوږ ئې تر خوله نه راووت. ټولو د سترګو تر بغلو وزير دندان ته وکتل چې مانا دا جواب نو په تا اړه لري.

وزير دندان هم راوړاندي سو، د امير د پښو مځکه ئې مچ کړه، غاړي ئې تازه کړې او وې ويل چې: "اې برميالی پاچا! زما په خيال خو په دې ځای کي زموږ نور پاته کېدل هيڅ ګټه نه لري. زما نظر خو دا دئ چې شاکوچ به وکړو، وطن ته به ولاړ سو، څه زمانه به هورې تېره کړو او وروسته به بيا د بت پرستانو جهاد ته راسو". پاچا وويل چې داسي ده، نو زما هم درسره خوښه ده. سپاهيان د خپلو اولادو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلوانو د ليدلو تږي دي او زما هم خپل زوی کان ماکان او خپله وربره قضی مکان يادېږي. لښکريانو چي دا زېری واورېدی، بيخي ډېر خوشاله سول. وزير دندان ته ئې دوعاوي وکړې. تر دې وروسته نو ملک ضوء المکان امر وکړ چي تروم ووهئ چي لښکريان دي شاکوچ ته تيار سي.

آبس سپاهيانو د سفر بندوبست وکړ. درې ورځي وروسته ئې ډولونه ونغارې ووهلې، بيرغان ئې اوچت کړل. وزير دندان د لښکر په مخ کي ودرېدی. ملک ضوء المکان له لوی پيره دار سره يو ځای د لښکر په منځ کي ځانته ځای غوره کړ نور لښکر ټولۍ ټولۍ پر ښی او کيڼ اړخ ورسره روان سول. يو شواروز ئې مزل وکړ څو بغداد ته ورسېدل. د ښار له خلکو څخه غم ليري سو او ټول خوشاله سول. د لښکر قوماندانان او مشران خپلي چوڼۍ ته ولاړل او ملک ضوء المکان خپلي ماڼۍ ته ولاړ او خپل زوی کان ماکان چي اوس اووه کلن سوی وو، ورغلی. ځان ئې هوسا کړ او دمه ئې وکړه. زياتي نو حمام ته ولاړ. حمام ئې وکړ او پر تخت کښېنوست. وزير دندان ئې راوغوښت. نور اميران او قوماندانان هم حاضر سول. باره نو پاچا خپل پخوانی يارو اشنا تونتاب هم راوغوښت. تونتاب چي هم حاضر سو، پاچا ورته ولاړ سو او خپل څنگ ته ئې کښېناوه. ملک ضوء المکان و وزير دندان ته د تونتاب د ښو کارونو او نېک چلند په باره کي معلومات ورکړل او تونتاب ئې تر خپل وزير او نورو اميرانو پوري ډېر وغټاوه. تونتاب ازبستي چي ډېر خورکونه او ډول ډول خواړه خوړلی وه، دونه پړسېدلی وو چي غاړه ئې د پيل د غاړي په شان وه او خټ ئې له ډېره چاغښته کوت کوت سوی وو. پاچا ئې گرسره و نه پېژندی. پاچا په ورين تندي او ښوښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرو سره د ده ستاینه وکړه او ورته وې ویل چي څرنګه دي بیا ژر هېر کړم. تونتاب چي ښه ځیر ورواچاوه، باره ئې پاچا وپېژاند. ورته راولاړ سو او ورته وې ویل چي زما مهربان اشنا! دا ته څرنګه پاچا سوې؟ پاچا په خندا سو.

په دې حال کي وزیر رامخته سو او تونتاب ته ئې کیسه وکړه او ورته وې ویل چي پاچا خو ستا د ورور په رقم یار وو، منګر اوس د ټوله ملک پاچا دئ. تا ته به د ده له خوا خورا ډېري ګټې درورسېږي. ته دا زما خبره په ښی غوږ واوره چي هر وخت که پاچا درته وویل چي: "څه غواړې؟"، هوښ کوه چي په سپک شي غاړه و نه باسې، د غټ منصب او سترو شیانو غوښتنه ځني کوه. ولي چي ته د پاچا په نزد ډېر د عزت خاوند یې. تونتاب ورته وویل چي مه کوه، یو شی به مي ځني غوښتی وي، بیا به ئې یا نه راکوي، یا به ئې تر وس تېر وي. وزیر ورته وویل چي ته پر یو شي ګوته کښېږده، بیا وګوره چي پاچا ئې دستي درکوي که یا؟ تونتاب ورته وویل چي داسي ده نو زما دي هم قسم په خدای وي چي هغه د خپل زړه شی ځني و نه غواړم. که ئې رانه کړ، بیا ورته وایم اوکه ئې بیا هم رانه کړ، بیا غوښتنه ځني کوم. وزیر ورته وویل چي بېغمه اوسه، ولاچي د دمشق ښارځني وغواړې، چي تر تا خو ئې جار کړي او دستي به دي هورې والي مقرر کړي. آبس تونتاب ولاړ سو، پاچا اشاره ورته وکړه چي کښېنه. تونتاب ورته وویل، معاذالله، هغه ورځي تېري سوې چي زه به ستا په مخ کي ناست وم. پاچا ورته وویل چي اوس دي هم زما په نزد رتبه تر پخوا زیاته ده. زما و ستا اشنایي خو د یو څو ورځو نه ده. هغه پخوانۍ ورځي نه دي تېري سوي او تل به پر هماغه پخواني حال پاته وي. دا په دې درته وایم چي زما ژوندخدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

راساتلی دئ، سبب ئې ته سوې. په خدای مي دي قسم وي چي ته هر څه راڅخه وغواړې، که څه هم دا زما نیمه پاچهي وي، چي دستي خو ئې درکړم.

تونتاب ورته وویل چي مه کوه! بیا به مي یو شی درڅخه غوښتی وي او په وس به دي پوره نه وي. پاچا ته خښم ورغی، ورته وې ویل چي ته خو خوله په پوري کړه چي څه غواړې؟ تونتاب ورته وویل چي د قدس ښار د ټولو تونتابانو مشر مي وټاکه. حاضر مجلس ټول په خندا سول. پاچا ورغبرګه کړه چي له دې پرته بل څه وغواړه. تونتاب جواب ورکړ چي نه مي درته ویل چي بیا به یو څه درڅخه وغواړم، ستا به تر وس تېره وي. وزیر څو واره اشاره ورته وکړه چي بله غټه غوښتنه ځني وکړه. ده به بیا ورته وویل چي د قدس د ښار د دزبالانو؟ مشر مي کړه. حاضرین بیا له خندا شنه سول. وزیر په څنګل وواهه.

تونتاب مخ وروا ړاوه او ورته وې ویل چي: "څله مي په څنګل وهې؟ تا ویل چي له پاچا څخه غټه غوښتنه وکړه، هغه ده ومي کړه. چي په وس ئې پوره نه ده، پرې مي ږدئ چي خپل ښار ته ولاړسم". باره حاضر مجلس پوه سو، چي تونتاب ټوکي کوي. مجلس یو آن چپ سو، په پای کي پاچا بیا ورته وویل چي یوه غټه چوکۍ راڅخه وغواړه. تونتاب ورته وویل چي. آښه دئ د دمشق پاچهي غواړم. سمدلاسه د دمشق د پاچا په توګه د ده فرمان ولیکل سو. پاچا وزیر دندان ته وویل چي ته به هم ورسره ولاړ سې او له هغې خوا چي بیرته راځې، زما وربره قضی فکان به هم درسره راولې. وزیر په جواب کي ورته وویل: "پر دواړو سترګو مي د پاچا امر منلی دئ" باره ئې له تونتاب سره د سفر تیاری ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک ضوء المکان پر حاضر مجلس مخ راواړاوه او ورته وې ویل: " پر هر چا چې زه ګران یم، باید تونتاب ته یو ښه سوغات ورکړي". ده پخپله تونتاب د (سلطان زبلکان) په نامه ونوماوه او د "مجاهد" لقب ئې ورکړ. په یوه میاشت کې ټول کارونه سر ته ورسېدل. آبس سلطان زبلکان له وزیر دندان سره پاچا ته د خدای په امانۍ له پاره ورغلل. پاچا ورته ولاړ سو او په غېږ کې ونیو، او ورته وې ویل چې د جهاد وسایل برابر کړه او نور ئې د جهاد د وخت تر زمانې پوري د عدالت او له خلکو سره د چال چلند لارښووني ورته وکړې. نور ئې نو مخه ښه ورته وویل. د پاچا امراوو چې هم د سوغات په ډول مریان راوستلي ول، شمېر ئې پنځو زرو تنو ته ورسېد. دا ټول ورسره سپاره سول. له سلطان زبلکان مجاهد سره د پاچا لوی حاجب او د دیلم امیر بهرام، د ترکانو امیر رستم او د عربو امیر ترکاش د خدای په امانۍ له پاره ورسره رهي سول. درې ورځې ئې مزل ورسره وکړ، آخر بیرته بغداد ته ځني راوګرځېدل. سلطان زبلکان او وزیر دندان خپل سفر ته ادامه ورکړه تر څو دمشق ته ورسېدل.

د دمشق خلک پخوا لا غوربېدلي ول چې ملک ضوء المکان د دمشق له پاره د زبلکان په نامه سلطان رالېږلی دئ او لقب ئې مجاهد دئ. کله چې ښار ته د دوی د رسېدلو اوازه خپره سوه، د دمشق ټول خلک بازارو ته راووتل. په بازار کې ئې د هرکلي له پاره دروازې جوړې کړې، پر دوکانو باندې ئې رنګه رنګه ټوکران وځړول او ټول ښار ئې د نوي سلطان د هرکلي له پاره سینګار کړ. خلک د سړکانو پر دواړو غاړو باندې د هرکلي له پاره لیکه ودرېدل. سلطان ښه په ډول و ډمامو د دمشق ښار ته داخل سو او پر تخت کښېنوست. وزیر دندان ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ځنګ ودرېد او د ښار لوی لوی امراء او غټان ئې ورته معرفي کول. امیران هم یو یو په ډېر ادب رامخ ته کېدل او د سلطان لاس ئې ورمچاوه او د ده د سر د سلامتۍ دوعا ئې کوله. سلطان زبلکان هم پر دوی باندې د مهربانۍ رغ کاوه، پوښتنه و ګروېږنه ئې ځني کوله او په سوغاتو او تحفو ئې نازول. سلطان د خزانو دروازې خلاصې کړې او سپاهیانو ته ئې د دوی له مقام و مرتبې سره سم سره زر و سپین زر ښندل. تر دې مراسمو وروسته ئې نو د ملک شرکان د لور قضی فکان د سفر سربښته وکړه. کجاوه ئې ورته راوغوښتله دا ئې پکښې کښېنوله. مینځیاني او خذمتګاراني ئې ورسره ملګري کړې. د وزیر دندان مخې ته ئې هم ښه ډېرمالونه او روپۍ کښېښوولې، خو هغه ئې له اخیستلو څخه نټه وکړه او ورته وې ویل چې ته نوی پر تخت کښېنستلی یې، نه ګانه ستا خپله روپو ته اړتیا پیدا سي. ښه دئ چې په لاس کې دې څه وي. وزیر چې پر آس سپور سو سلطان زبلکان هم تر یوه ځایه پوري سپور ورسره ولاړ. بیا ئې نو مخه ښه ورته وویله او دی بیرته خپل مملکت ته ځني راغی. له دغې ورځې څخه ئې د جنګ د آلاتو او اسبابو راغونډول شرو کړه. له سپاهیانو او رعیت سره ئې هم ښه ګزاره کوله او د ملک ضوء المکان فرمان ته په انتظار ناست وو.

سلطان زبلکان نو دلې پرېږده چې خپله سلطاني کوي، وزیر دندان پسي راواخله. وزیر دندان او قضی فکان چې رارهي سول، خوش خوش ئې لار وهله څو بغداد ته راورسېدل. پاچا ته ئې څوک ورولېږل او پخپل راتګ ئې خبر کړ. ملک ضوء المکان هم د خپل وزیر د هرکلي له پاره تر ښار راووت. کله چې د وزیر سترګې پر وموښتلې، غوښتل ئې چې له آسه راکښته سي، خو پاچا قسم ورکړ چې ستا دي وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که به راکښته کېږي. دواړه خواوي سپاره یو بل ته نژدې سول. د سفر د ستړیاوو او دجوړوناجوړ پوښتنه ئې سره وکړه. پاچا د سلطان زبلکان د حال احوال پوښتنه هم له وزیر څخه وکړه.

وزیر د سلطان د جوړتیا او نور خیرخیریت اطمنان ورکړ او د بي بي قضی فکان د راوستلو زېرى ئې هم پر وکړ. پاچا بیخي ډېر خوشاله سو او وزیر ته ئې وویل چي درې ورځي اسرهت وکړه او د سفر ستړیاوي دي واچوه. بیا دخیره سره دربار ته راحاضر سه. وزیر د پاچا فرمان ومانه او خپل سرای ته ولاړ او پاچا په ماښې ننووت چي له خپلي ورېرې قضی فکان سره وګوري. دا نجلۍ اته کلنه وه او پاچا ئې په لیدلو د زړه له کومي خوشاله سو. د دې په لیدلو سره ئې شرکان هم ور په یاد سو او د زړه ئې ارمان سو. نجلۍ ته ئې زریني مرصع جامې وروبخښلې او امر ئې وکړ چي د خپل کاکا له زوی کان ماکان سره دي یو ځای سبق ته ادامه ورکړي او د روزني او ښووني کار دې پر مخ ووهل سي. قضی فکان چي وه، ډېره هوښیاره په ژبه پوه نجلۍ وه او پخپلو کارو ئې ښه پوره سر خلاصېدی. منګر کان ماکان چي وو، پر هغه باندي د ښو اخلاقو له خوا ختمه وه او جوړه ئې نه درلوده خو په کارو کي یو څه تنبل شانته وو. دواړو یو ځای سبق سره وایه. چي مخ دي راګرزاوه، دواړه لس کلن سول. قضی فکان به د خپل کاکا له زوی سره پر آس باندي سارا (صحرا) ته وتله د توري او نېزې لوبي به ئې زده کولې. یو دوه کاله نور هم پر تېر سول او دوولس کلنۍ ته دواړه ورسېدل. په دې وخت کي پاچا د جهاد په چارو بوخت سو، وسلې او نور سامانونه ئې سره برابر کړل.

باره ئې وزیر دندان راوغوښت او ورته وې ویل چي: "وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحبه! خیال مي دئ چي دا خپل زوی کان ماکان سلطان کړم. زه به د مقابلې کارونه پر مخ وهم او دی به د سلطنت. ته څه پکښې وایي او څه مشوره راکوې؟" وزیر دندان مځکه مچ کړله او د احترام مراتب ئې پر ځای کړل او ورته وې ویل چي: "اې زموږ سلطانه! ستاسي په رایه کي ویل نه ځایږي او بیخي ښه کار دئ. منګر په دا اوس وخت کي ئې په دوه اسیته ښه نه ګڼم. اول خو دا دئ چي دا زوی دي کم سِنه دئ یعني عمر ئې لږ دئ او دوهم دا چي د اولنو خبره ده وایي د زوی سلطان کول، د خپل عمر راکمول دي". پاچا ول، چي داسي ده نو به ئې کوټوال (حاجب) ته وروسپارم. هغه زموږ د خپل کور سړی او اخښی مي دئ. خور مي ورته ناسته ده او ما ته د ورور په ځای کي دئ.

وزیر ورته وویل: "هر راز چي د پاچا خوښه وي، موږ ئې پر سر او پر سترګو منو". باره، پاچا کوټوال راوغوښت او د دولت نور غټان ئې هم راوبلل. هغو ته ئې وویل چي: "تاسي ته دي معلومه وي چي زما زوی کان ماکان د جنګ و جګړې په کار کي ساری نه لري او ما دی پر تاسي باندي سلطان مقرر کړ او کوټوال مي د ده وزیر وروټاکه". بیا ئې نو کوټوال ته مخ راواړاوه چي تاسي ټوله دي شاهدان یاستئ چي ما خپله وریره قضی فکان خپل زوی ته کان ماکان ته په نکاح کړې ده. باره ئې خپل زوی ته هم د دې فیصلې خبر ورکړ او خپل خور نزهت الزمان ئې هم په دې خیښي باندي خبره کړه. نزهت الزمان ډېره خوشاله سوه او وې ویل چی دا خو بیخي ښه کار وسو. دواړه مي اولادونه دي. بیا نو ضوء المکان خپلي خور ته وویل چي: "خوري! زما په دنیا کي د خدای احسان دئ، هر ارمان مي پوره سوی دئ. د زوی له بابته هم شکر دئ بېغمه سوم. نور مي نو دا خپل زوی او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مور پر خدای سپارلي او تر خدای رالاندي مي پر تا سپارلي دي". د خدای پیښي دي، په دغه شپو ورځو کي چي ضوء المکان خپل زوی کان ماکان او خپله وربره قضی فکان و کوتوال او نزهت الزمان ته وروسپارل، دی پخپله هم ناجوړه سو او ناروغي ئې پسې درنه سوه او د ځای ئې کړ او بستر ته ئې ورساوه. د رعیتو واکمني د کوتوال پر غاړه وه.

په دې ترڅ کي یو کال ووت. ضوء المکان چي دا خپلې ناروغۍ ته وکتله چي اوږده سوه، نو ئې خپل زوی کان ماکان او وزیر دندان راوغوښتل. زوی ته ئې وویل چي: "بچیه! دا وزیر ستا د پلار په ځای کي دئ. پوه سه چي زما اخیره ده او د ژوند شپې مي پر ختمېدلو دي. د دنیا ټول ارمانونه مي پوره سوي دي خو دا یو ارمان مي لا په زړه کي پاته دئ او هیله ده چي دا ارمان مي نو ته را پوره کړې". زوی ئې ځني وپوښتل چي کوم ارمان؟

ضوء المکان ورته وویل چي: "بچیه! زما مرګ وینې چي رانژدې دئ، خو ستا د نیکه ملک نعمان او ستا د کاکا ملک شرکان واری یا کسات و انتقام مي له ذات الدواهي بوډۍ څخه نه دئ اخیستی. خدای به کوي، ته به کوې او د خپل نیکه او اکا واری به نه پرېږدې او هرومرو به ئې اخلې. منګر، هو! د ذات الدواهي بوډۍ مکر او چمبازۍ ته دي هم پام وي. هر څه چي وزیر دندان درته وایي، هغه به په ښې غوږ اورې. دی ستا د پاچهۍ ستنه ده". شهزاده ورته وویل چي هر څه چي پاچا امر وفرمایه، هغسي به که د خدای رضا وه، وسي. تر دې وروسته نو د پاچا ناروغۍ زور وکړ. ورځ تر بلي ئې حال بدتر کېدی. د مملکت کارونه د کوتوال پر غاړه وه. د پاچا ناروغي څلور کاله اوږده سوه او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې څلورو کالو کي د مملکت ټول کارونه او اوامر کوټوال اجرا کوله او رعیت ئې هم خوشال ساته. خو کان ماکان چي وو، ټوله ورځ دی وو او د اسانو سپارلي و نیزه بازي. دی او د کاکا لور قضی فکان چي به سهار په خړه سارا ته ووتل، د شپې ناوخته به کورو ته راستانه سول. قضی فکان به د خپلي مور کره ولاړه او کان ماکان به د خپلي مور کره. مور به ئې د پلار سر ته ناسته وه او ورته ژړل به ئې. کان ماکان به د شپې د پلار خذمت ته ولاړ وو او سبا به بیا هغه آش هغه کاسه وه، په شنه خړه به د کاکا له لور سره سارا ته ووت.

د ضوء المکان ناروغي بیخي ډېره اوږده سوه. یوه ورځ نامېندي ورته ودرېده او دا بیتونه ئې تر خوله راووتل:

هـی، توبـه ! مـسلمانانو ،آه، هیهـات لـه زمـانې
جور و ظلم تې پـای نسته د بېلتـون شپې ئې اوږدې
زمـا د عمـر بېـړی وینـئ چـي ډوبېـږی او غرقېـږي
عیش عشرت رانـه پـاتېږي، غم انـدوه ئې راپـسې
دا خندانـه ده غمدا ده زمـا پـر شونډو چي ئې وینـی
دا ژړانـــه ده، دا وینـــي زمـــا د زړه وهـــي دارې

د دې بیتو تر ویلو وروسته ئې سر پربالښت کښېښوو، سترګې سره ورغلې او خوب یووړ. په خوب کي ئې ولیدل چي یو څوک ورته ووایي چي: "زېری مي درباندي، زوی دي ټول جهان ونیو او تر خپل فرمان لاندې راووست". ضوء المکان چي له خوبه راویښ سو، زړه ئې ډېره بیداري کوله او د خوشالۍ نخښي ئې پر مخ ښکاره کېدلې. خو له مرګي څخه تېښته نسته، څو ورځی وروسته پاچا جامې کت کړې. د بغداد په خلکو کي یو لوی ماتم خپور سو، داسي ماتم ،چي د اوښي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماشومانو لا په زانګوګانو کي له ژړاوو څخه ځانونه ستخ کړل. څه زمانه وروسته د خلکو غم یو څه سپک سو او کرار کرار پاچا هم د خلکو له خاطرو څخه هېر سو. داسي هېر لکه ضوء المکان چي ګرسره له موره نه وو پیدا سوی. زوی ئې کان ماکان هم د بغداد خلکو پسې واخیست او له تختته ئې معزول کړ. د کان ماکان مور چي په دې خبره سوه، باره کوتوال ته چي دغه وخت په بغدادکي د پاچهۍ پر تخت ناست وو، ورغله. که ګوري چي هغه د پاچهۍ پر تخت ناست دئ . باره، د هغه ځایه څخه نزهت الزمان ته ورغله او ورته وویل چي: "په تاسي دي خدای د خوارۍ ورځ نه ویني او تخت و بخت مو تل برقراره اوسه. تا ته خو بهتره معلومه ده چي مور پر پاچا باندي څومره ګران وو او څونه مال و هستي ئې مور ته رابخښلې وه. اوس زموږ د بخت کاسه نسکوره سوې ده او د بل لاس ته محتاج سوي یو. اوس ستا د مرستي په امید دلته راغلې یمه". تر دې خبرو وروسته ئې خپلي اوښکي تکیه نکړای سوې او تر سترګو ئې راوبهېدلې او پر ښنګ ئې دا بیتونه هم ورسره زمزمه کړل:

ښه په هېږم نه تېتېږي ککرۍ د سردارانو
که ئې لږ څه نوک څرخېږي، تمه نه کوي یارانو
د احتیاج دي کور خراب سي، هسک سرونه ځوړند کاندي
د غرور مغزي کاږه کړي، سي په شمار د سائلانو
چي کاسه د بخت چپه سي، همت هم سي نوکي نوکي
په احتیاج کي سیالان لوېږي له سیالیه د سیالانو

نزهت الزمان چي دا خبري واورېدې، باره ئې ضوء المکان ته دوعا وکړه او د کان مکان مور ئې ښنګ ته نزدې کښېنوله، د زړه ډاډ ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ او ورته وې ویل چې د دنیا کارونه همداسي وي. نن ته احتیاج یې او موږ ته خدای هر څه راکړي دي. دا چې ستاسي پوښتنه مې نه ده کړې، خامخا به دي زړه درته لږ سوی وي. اوس که یو سوغات درولېږم ، نه ګانه چې ته ئې خیرات و نه ګڼې. حقیقت خو دا دئ چې دا زموږ ټوله ارګاه وبرګاه، مال وشتمني ټوله ستا د مېړه یا خاوند له اسیته موږ ته رارسېدلې ده. آبس، باره ئې ښې سنګیني جامې په واغوستې، خپلي ماڼۍ ته نزدې ئې یو سرای ورکړ او نور نو د کان ماکان او د هغه د مور خولۍ په غوړو کي سوه. په شهزاده ئې د پاچهۍ جامې واغوستلې او مینځیاني و نوکراني ئې و خدمت ته ورته وګومارلې. نزهت الزمان د خپلي ورینداري بیان و خپل مېړه ته هم وکړ او د دوی پر حال ئې وژړل.کوټوال ورته وویل چې که غواړې د ښو نوم دي په دنیا کي ولاړ سي، له نورو سره ښه کوه. ته هم له خپلي ورېنداري سره ښه چلند کوه... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته دېر شمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

د نزهت الزمان مېړه و نزهت الزمان ته وویل چې له خپلي ورېنداري سره دي ښه کوه. هر څه ته چې اړه وي، ورکوه ئې. آ ښه، تاسي ته دي خدای نېکه ورځ در په برخه کړي نزهت الزمان دوی نو پرېږده پر خپل حال باندي، د کان ماکان بیان پسي راواخله. کان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماکان او د کاکا لور ئې قضی فکان د پنځلسو کالو سول. قضی فکان داسي ښایسته نجلۍ وه چي ګل پوري نښتی. سوروسپین مخ، سپین مړوندونه، نرۍ ملا، جګ قد و اندام، بس نو څه درته ووایم، مخ ئې لمر شا ئې سپوږمۍ وه. هغه د شاعر خبره چي ویلي ئې دي:

توري زلفي ئې تور مشک دي له کشمېره څه راغلي
د رخسار سپیني شوغلې ئې اسمانونو ته ختلي
د وامق و د مجنون په شان ئې ډېر عاشقان ګرزي
داستانونه د عذرا و د لیلا ئې ټول هېر کړي

پر کان ماکان باندي هم په ښایست کي ختمه وه. داسي جمال خدای ورکړی وو، چي خور پر مینېدله. له تندي څخه ئې د شجاعت او مېړاني نخښي له ورایه ښکارېدلې. نریو بریتو ئې داسي خوند ورسره کاوه چي هغه د شاعر خبره:

خط پر مخ د صنم راغی که سپوږمۍ شوه په هاله کښې
دا ئې غاښ په خوله کښې زېب کا که ژاله شوه په لاله کښې

د خدای شپې و ورځې دي تېرېږي، د اختر په یوه ورځ قضی فکان د خپلو خپلوانو کره د اختر مبارکۍ په نیامت له کوره راووتله. نوکراني و سهیلیاني ئې پر څنګ ورسره رواني دي. د ښکلي مخ جلوو ئې د کوڅې ټوله فضا نوراني کړې وه او د ناز و نخرو تګ ئې د نر او ښځو زړونه له ځایه بې ځایه کړي ول. کان ماکان ئې پر څنګ ورسره روان او دوې سترګي ئې د دې د حسن په نندارہ کي ښخي کړې وې او دا بیتونه ئې ورته ویل:

اې سپوږمۍ د څور لسمي! زړه مي درکړ، تا را نه کړ
میني یو مخ لېوني کړم، د زړه راز مي رسوا نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مي پلار ستاسي غلام وو، نه مي مور وه ستاسي مينځه
زه مريي ستا د درگاه سوم، حق مي هيڅ ادا نه کړ

قضی فکان چي دا بيتونه واورېدل، سره وخښمېدله او دی ئې ډېر ملامت کړ او په خښمېدلې لهجه ئې ورته وويل چي: "ستا ايداد ئې پر ما پور، چي کور ته ولاړسو، بيا دي نو حال گوره!" کان ماکان چي د خپلي معشوقې دا تهديدآمېزه خبري واورېدې، ده ته هم خښم ورغی او مرور سو، له نيمي لاري بېرته کور ته راوگرځيد. قضی فکان هم پسې راغله او ماښی ته ننوتله. سمدلاسه ئې خپلي مور ته د کاکا د زوی له لاسه شکايت وکړ.

مور ئې وويل چي: "لوري! هغه خوارکی يتيم هلک دئ، په بده ئې دا خبره نه ده درته کړې. هوښ کوه چي دا خبره بل چا ته و نه کړې، نه گانه چي سلطان خبر نه سي او خدای مه کړه د کاکا د زوی ژوند ته دي د سلطان له خوا خطر پېښ نه سي. خدای مه کړه بلي دنيا ته به ئې استولی وي او سنه به ئې ورختمه کړې وي".

څه سردي پر له گرزوم، د نکل کار دئ، د کان ماکان او قضی فکان د ميني خبري په هر مجلس کي کېدلې. بڅمنو خو بل بيان نه درلود بې له د دوی د ميني او عشق له داستان څخه. خو کان ماکان په زړه کي سره خوړل کېدی، چورت ئې خراب وو. نور ئې نو تر وس تېره وه غوښتل ئې چي خپل پټ راز ميدان ته راوباسي او له بېلتانه څخه په شکايت شرو وکړي. خو بلي خوا ته چي به ئې وکتل د قضی فکان له خښمه په بېره او واهمه کي وو او دا بيتونه ئې ويل:

زړه مي غواړي زړه مي غواړي ستا د ميني مجلسونه
معشوقه ده رانه ليري زړه مي ډک له شواخونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړګـــي ډکـــي اوريځـــي اوروي بـــاران د اوښـــکو
زما د عشق پټـې شنه نه سول، تش پراتـه دي وچ ډاګونـه
معـــشوقه ده کبرجنـــه، نـــه مـــي بـــولي د زړه کـــور تـــه
د رقيـب لـه بيـري زه هـم، نـه سـم کـړای ورتـه سـوالونه

... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهه دېرشمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

کله چي د بغداد سلطنت کوتوال ته ورسېد او دی ئې ملک ساسان وباله. څه موده لا نه وه تېره چي له قضی فکان سره د کان ماکان د ميني خبري د سلطان غوږو ته هم ورسېدې. باره خپلي ماينې نزهت الزمان ته ورغلی او ورته وې ويل د دغه هلک و نجلی يو ځای ګرځېدل خو زما نه خوښېږي او ما ته راز په راز اندېښنې په زړه کي رالوېږي. دا وراره خو دي اوس شکر ځوان مېړه دئ او ښځي خو د نارينه له لاسه په امان نه دي. خير به مو په دې کي وي چي کان ماکان له قضی فکان څخه منعه کړو او قضی فکان دي نور له ده څخه په حجاب کي ګرځي".

نزهت الزمان ورته وويل چي دا خو دي رشتيا خبره وکړه. آبس، سبا چي کان ماکان له خپل عادت سره سم خپلي ترور نزهت الزمان ته راغلی، سلام ئې واچاوه او ترور ئې سلام وربيا کړ. باره ئې ترور ورته وويل چي يوه خبره مي په زړه کي ده، که څه هم نه مي غوښتل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

درته وئې کړم خو نن ئې درته کوم. کان ماکان ورته وويل: "کمه خبره ده، چې ته يې راته کوې؟"

نزهت الزمان په جواب کي ورته وويل چي: "پاچا له قضی فکان سره ستا په مينه غوربېدلی دئ او امر ئې کړی دئ چي هغه دي نور ستا څخه مخ پټوي". اوس که ستا له هغې سره څه کارمار وي، بايد چي د دروازې له شا څخه ورسره خبري وکړې او نور هغې ته کتلای نه سې.
کان ماکان چي د ترور دا خبري واورېدلې، هيڅ ئې و نه ويل او سيده وووت او د ترور خبري ئې خپلي مور ته وکړې. مور ئې ورته وويل چي دا ټول کارونه ستا د ډېرو خبرو له اسيته پېښ سوي دي. په هر ځای کي چي کښېنستې، بله خبره دي نه وه، بې له قضی فکان څخه. ستا په کيسو باندي ټولو نر او ښځو شخوند واهه. دا خو هم د خدای لار نه ده چي ته د دوی پر نمک ناست يې، د دوی ډوډۍ خورې او له لور سره دې بيا تار اچولی دئ او مينه ورسره کوې.

کان ماکان ورته وويل، چي داسي ده، نو په حلاله نکاح به ئې وغواړم. هغه مي د ترور لور ده او زه هم تر بل هر چا د دې له پاره مناسب ځوان يم. مور ئې ورته وويل چي دا خبري مه کوه. سبا به ملک ساسان خبر سوی وي او تا ته به کمه ټکه مکه پېښه سوې وي، پر موږ به ئې د شپې رزق وروزي دروله وي. که نه ګانه موږ له دې ښاره پسې واخلي، نو بيا خو د غم اوښ راته چو سو او له لوږي به مړه سو. کان مکان چي د مور دا خبري واروېدلې، غم ئې يو په دوه سو او دا بيتونه ئې له ځان سره زمزمه کړل:

زړه تـې مـه اچـوه مـوري! چـي لـه مينـي بـه تېرېـږم
مـا تــه مـه وايــه پندونـه، ګراني مـوري نـه ستنېږم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه چي عقل ته تسليم واى، نو مي مينه څه کوله؟
زړه مي وړ د عشق اخيستى، په ښه بد نو ر نه پوهېږم
نه مي زړه په پند راګرزي، نه بېرېږمه له لوړي
ښه پوهېږم لوى درياب دئ، خو ناچاريم په ګډېږم
دا به هم د خداى لارنه وي چي پر مينه کړم تا هېره
نو به هم خپل عشق پالمه، هم به ستا په درد رسېږم

دا بيتونه چي ئې وويل نور ئې مخ مور ته ورواړاوه چي: "موري! نور له ترور او د هغو له ډلي سره زموږ ګوزاره سخته سوه. مجبوره يم چي له دې ماڼۍ څخه ووزم او تر ښار دباندي له کوم چا سره د ګاونډي په توګه واړوم". دا ئې وويل او له ماڼۍ څخه ووت او تر ښار دباندي ئې يو ځاى له يو چا سره د همسايه په حيث واړوله. خو مور ئې د ملک ساسان کور ته د پخوا په شان تګ راتګ کاوه او له هغه ځايه ئې د خورک دونه څه راوړل چي دا او زوى ئې له مرګه په راوګرزي. يوه ورځ قضى فکان د کان ماکان له مورسره په يوه پټ ځاى کي مخامخ سوه.

قضى فکان ورته وويل چي: "کاکاناوي! د زوى حال دي لرې، څرنګه دئ؟" د کان ماکان مور ورته وويل چي: "غمجن او ژړاند دئ. ستا په مينه کي بند او په تا پسي لېونى دئ". قضى فکان د دې خبري په اورېدو سره په ژړا سوه او وې ويل چي: "په هغه خداى که زه د نامهربانۍ له وجي له ده څخه ګوښه سوې يم. زه پر ده باندي وبېرېدم چي دښمنان يو څه په و نه کړي. زما هم له ده سره زر چنده مينه سته. که دى يو څه په خوله کي سست نه واى او خوله ئې لږ څه په واک کي واى، پلار مي پر ده باندي خپل احسان او وسيله نه بندوله او دى ئې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

منعه کاوه. خو زه خدای ته امید لرم چې دا بېلتون به یو وخت په وصال بدل سي". قضی فکان چې دا خبرې وکړې، باره ئې تر سترګو اوښکې راغلې او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

دا غمجنې شپې و ورځې بـه سې تېرې زمـا ګلـه
زما یقین دئ چې به شونډې زموږ ورسې یو لـه بله
زړه لـه مینې نه راګرزي او د عـشق هیڅ نه سرېږي
دا تیـاره بـه رونـا کـېږي، خـود بـه نـه وي تـل تـر تلـه

د کان ماکان مور د دې پر خبرو آمین ووایه او دې ته ئې دوعا وکړه. باره ئې نو دا حال خپل زوی ته هم بیان کړ. کان ماکان د دې په خبرو لکه ګل داسې وغوړېدی، وې ویل چې زه خو خپله معشوقه پر یو زر حورو هم ولاکه ورکړم. ده هم دا بیتونه له ځانه سره وړغول:

پـه څلور کونجه دنیـا کې سـتا پـه شـان نسـته آغلـې
د جنـت حـوره بـه نـه وي، هـم دا سـتـا پـه شـانې ښـکلې
چې سبا دي پـه جنت کـې حـورې حسـن تـه وګـورې
که انصاف لـږ ورسره وي، بایـد کونج کې کښېني غلې

په دې مابین کې څه زمانه تېره سوه او کان ماکان د پخوا په شان د بېلتانه په اور کباب ژوند تېراوه. اوس نو د اوولسو کالو زلمی وو، خو بېلتانه داسې سره نښتېځلی وو چې په شپو شپو به ئې سترګه لا هم نه وې پټه کړې. یو ورځ ئې له ځانه سره چورت واهه او ویل ئې چې تر څو به داسې د مینې په اور کې سوی ګرزم او خپلې آرزو ته به نه رسېږم. زه خو بل عیب نه لرم ، بس تش لاس مې دښمن دئ. نو ښه به دا وي چې د کاکا د لور له ښاره څخه لیرې کم ځای ته ولاړ سم چې دا هم زما په فراق کې له ژوندانه څخه لاس پر سر سي. د چورتونو دغه راز

(c) ketabton.com: The Digital Library

هښمي ئې په مغزو کي ګرزېدلې او په خوله ئې دا بيتونه ورسره ويل:

ځمه ځمه ګراني ځمه، زړه مي ډک په ځګر خون
توان مي نه کېږي پر مځکه، څه کانې دي د جنون
راڅه پاته دا ژوندون دئ، راڅه ورکه مي ځواني ده
زما قد لکه الف وو، ميني خم کړ لکه نون
خو د ميني دنيا بله، د عشاقو قانون بېل دئ
په دې ښکلې دنياګۍ کي، پاچهي ده د مجنون

آبس، کان ماکان په يوه کميس و پرتوګ کي لڅي پښې و سرتور سر له کوره څخه په نيمه شپه ووت. يوه وچه د درو شپو سړه ډوډۍ ئې ورسره واخيستله او مخ پر بيابان رهي سو. د بغداد ښار دروازې ته چي ورسېد، دروازه تړلې وه. دی هم ورته معطله سو. سهار چي په شنه خړه دروازه وان دروازه خلاصه کړه، اول سړی چي له ښاره ووت، هغه کان ماکان وو. ده د دښت و سارا لار په خوله ورکړه. تلی، تلی، تلی، څو شپه پر راغله. هلته ئې مور اريانه په ده پسي ګرزېدله، هر څه توري تپې چي ئې وکړې، زوی ئې پيدا نه کړ. دنيا ټوله يوه الغه سوه او د دې په غاړه کي ولوېدله. زبون ئې بند سو، له څکي ولوېدله. لس ورځي ئې انتظار وکيښ، د زوی درک و خرک ئې معلوم نه سو. په ډېرو ژړاوو و بوغارو نوره ستخ سوه. لکه لېونۍ د ځانه سره به ګډه وه او ويل به ئې چي اې زويه! زما غم خو دي رادوباجه (دوه چنده) کړ. زه دي په دې خوارۍ و دربدرۍ، يوازي يکي تنها په کور کي پرېښوولم. زه اوس په تا پسي چيرته ولاړه سم؟ کم ښار درپسي ولټوم؟ له چا څخه پوښتنه وکړم؟ په دغه ګروم او ژړا کي به ئې دا بيتونه ويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ته نه یې پر دې مینه، نور ژوندون به څه کوم
چې ستا مخ نه سوای لیدای ستر گې لیدون به څه کوم
هغه شپه چې ته رهي سوې زما د اوښکو سېل جاري دئ
دا رودونه چې بهېږي نور جیحون به څه کوم
خسمانې ته ئې نه غواړم، بې له تا زما گرانه زویه!
مرگ د خدای حقه کاسه ده، دا بېلتون به څه کوم
چې شړل دي زما له سره د اجل درنې لښکرې
چې ستا توره و سپر نه وي نور شبخون به څه کوم
زما په سر دې اور پسې سي، غمگی ستا دئ چې ژړېږم
چې ته نه یې، دا نغری، دا اورلړون به څه کوم

وایې درد د بېلتانه ته ښه درمل صبر و زغم دئ
منگر زما دا ازموینښت دئ، دا آزمون به څه کوم

څه سر دې پرله گرزوم، دې ښځې دونه (دومره) ژړاوې او بوغاري وکړې چې آخر په ټول ښار کې د دې د غم اوازه خپره سوه. خلکو به ویل چې آ، ضوء المکانه، چیرې یې؟ دا ته د گوربندې یې چې پر زوی کان ماکان دې داسې بده ورځ راغلې ده. له وطنه ورک دئ او خواره مور ئې په فراق کې زاره تره کې، زاره چاودې ناسته ده. دا خبرې تر ملک ساسان پورې هم ورسېدې ... کیسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
د ملک ساسان د دربار لويانو چي د کان ماکان په حال باندي سلطان خبر کړ، نو ئې ورته وويل چي دا هلک خو زموږ د پاچا زوی او د ملک نعمان لمسی دئ او اوس اورو چي هغه په داسي غربت او بېچاره گۍ کي ژوند کوي، نو د دې خو يوه چاره په کار ده. ملک ساسان چي د خپلو درباريانو دا خبري واورېدلې، نو ئې د ضوء المکان هغه ټولي نېکۍ او ښهاني سترگو ته جگي ودرېدلې، چي له ده سره ئې کړي وې. باره ئې چورت ډېر خراب سو. امر ئې وکړ چي دا هلک بايد هرومرو پيدا سي. امير ترکاش ئې له سلو تنو سپرو سره پسې واستاوه چي درک ئې معلوم کړي.

لس ورځي وروسته امير ترکاش خالي لاس راستون سو او وې ويل چي هيڅ درک و کرښپل ئې ورمعلوم نه سو. د دې خبر په اورېدلو سره ملک ساسان ډېر خوابدی سو او د کان ماکان مور خو له ډېره غمه بيخي چورلېونۍ سوه. دوی نو پرېږده چي په کان ماکان پسي اوښکي تويوي، پخپله کان ماکان پسې راواخله چي پر ده څه راغلي او تېرسوي ول.

کان ماکان چي له بغداده ووت، دښت ئې په خوله ورکړ، درې ورځي ئې يکي تنها ښه ډېر مزل وکړ. پر لاري نه سپور په مخه ورغی نه پلی. هغه وچه کلکه سړه ډوډۍ خو ئې په اوله ورځ تمامه سوه. دا نوري دوې ورځي ئې د وښو او شنه گياه په خورک گوزاره وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلرمه ورځ دا دئ یوه تک شین چمن او شین کوړم سیمي ته راورسېدی. باره ئې د پلار ښار ور په یاد سو او د زړه له شنوختته ئې دا بیتونه وویل:

شپې او ورځې د دنیا دي، پرله اوړي او تېرېږي
خو پر ما باندي چي راسي مروري سي پټېږي
ته به وایې چي اسمان راسره قول و قسم کړی
وای چي زه پرله څرخېږم، ستا ماغزه دي هم ایشېږي

تر دې بیتو وروسته ئې له چمن څخه یوه چمبه واښه پرې کړل او وې خوړل، بیا ئې د روانو اوبو پر غاړه اودس تازه کړ، د خدای فرض ئې پر ځای کړل. هورې ئې په هغه چمن کي څنګ ورته واچاوه. د څو ورځو ستړی وو، ښه دمه ئې وکړه. آخر شپه پر راغله. هورې پسې بیده سو. نیمه شپه وه چي له خوبه راپاڅېد او سترګي ئې روڼي کړې، د یو چاږغ ئې واورېد چي دا بیتونه ئې ویل:

څه ښه پسرلی وو چي مې یار راسره مل وو
ژوند ټوله خوښي وه پر غمونو ئې یرغل وو
خوښ خوشاله ناست دي په کورو کي سره خاندي
نه کوم ګیله، د دوی بخت خپل دئ زما دا خپل وو
او د بېلتانه چي مې پر سر دئ لګېدلی
هجر ئې مه بولئ بس کټ مټ ته وا اجل وو

کان ماکان چي دا بیتونه واورېدل، د غم پېټی ئې یو په سله پر اوږو باندي درونده سو، بې اختیاره ئې تر سترګو اوښکي راغلې، په زړه کې ناولی لاس ووهل سو. راولاړ سو چي د دې ږغ څښتن پیدا کړي. تکه توره تاریکه وه، هیڅوک ئې و نه لید. باره خوب هم ځني ولاړ. له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپله ځایه رارهي سو د چمن په څنګ کې د یوې ویالې پر غاړه کښېنوست. په دغه وخت کې ئې هغه شناخته اواز تر غوږ سو، خو دا وار ئې په یو څه لوړ آواز دا بیتونه ویل:

زه مین پر هغه چا یم چي ئې سترګي تکي توري
چي ئې زلفي زما د زړه په شان زنګېږي هیسته دوري
خدایه څونه اوږدې شپې د بېلتانه تا پیدا کړي
زه حیران و دا خپل زړه ته چي بې یاره څنګه ښوري
چي یادونه مې پر زړه سي هوسونه په نڅا سي
چي جفا ئې را په یاد کړم، لو بلا ده راته ګوري
له سرو اوښکو نه مي جوړ سوله سیندونه و رودونه
د زړه وینې مې خوټېږي، د غم اور رابانديي اوري
دا غاټول چي تاسي وینئ، زما په وینو اوبه سوی
دا اوریځي چي پاس ګرزي، اسوېلې دي زما سرخوري
هی توبه ئې تر بترو، نوري سختي سته په مځکې
دا لا اوس د پېټي سر دئ، سختۍ نوري دي لا نوري

کان ماکان چي دا بیتونه واورېدل او د هغو ویونکی ئې پیدا نه کړ، نو ئې له ځانه سره وویل چي دا هم زما په شان عاشق دئ، له وصاله څخه ناښنده سوی دئ او مخ ئې پر بوښو نیولی دئ. باید هرومرو ئې پیدا کړم. ودي سي چي یو له بله سره انس پیدا کړو. یو د بل په حال سره خبر سو، یو بل ته د خپل بېلتانه حالونه ووایو او خپل غمونه سره سپک کړو. باره ئې وروږغ کړه چي: "آ، د توري شپې ملګرې! دلته نزدې راسه. خپله کیسه دي راته وکړه. ښایي چي مرسته درسره وکولای سم او د غم پېټی دي لږ څه درسپک کړم". د آواز څښتن د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هاخوا راناري کړه: "آ، سړیه! ځان راوښیه، انسان یې که پېرى؟ دمخه تر دې چې هلاک سې، جواب راته ووایه. زما نن شلمه ده چې په دې دښت و بیابان کي گرزم. ما د انسان بږغ تر غوږو سوی نه دئ.که پېرى یې، ځه، خپله لار دي وهه او که انسان یې، تر سهاره پوري صبر وکړه".

آبس کان ماکان پر هغه ځای باندي معطله سو. د سهار روڼا چې خپره سوه او لمر راوخوت، د برایي شپې د اواز ښتن ئې ولید چې یو سارایي سړی دئ. کان ماکان وروړاندي سو او سلام ئې ورواچاوه. سارایي ئې سلام بیا کړ. خو چې د کان ماکان کم سن، زړو جامو او ځیرو گرالبو ته ئې وکتله، تر نظر ئې سپک معلوم سو او ورته وئې ویل چې: "اې ځوانه! ته د عربو د کومي طایفې ښخه یې او په دې تکه توره شپه ځرنگه راوتلی یې؟ دا خو د زړه ورو خلکو کار دئ، او برایي چې مي ستا خبري واورېدې، دا خو د هنرمندانو او دلاورانو خبري وې. ته اوس زما سره اسیر و بندي یې. خو دا چې عمر دي کم دئ، نو بخښم دي خو دلې دي له ځانه سره د نوکر په توگه ساتم". کان ماکان چې د ده خبري واورېدې، پوه سو چې سارایي د کوم غریب چا خیال پر کړی دئ. باره ئې ورته وویل چې: "اې د عربو سرداره! ته زما په کم عمر کي رى مه وهه او زه هم له خدمتگارۍ ښخه نه تښتم. خو دا راته ووایه چې په دې بټې بیابان کي پر ځه داسي یکي تنها گرزې او بیتونه وایې؟"

سارایي ورته وویل: گوره ځوانه! پوه سه چې زه صباح بن رماح بن همام یم. په ختټه د شام عرب یم. یوه د کاکا لور لرم چې نجمه نومېږي. داسي رنگ و سکه خدای ورکړې ده چې په کتلو ئې روح تازه کېږي او په خندا ئې په چا اور لگېږي. پلار مي دي خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبخښي، کله چي دی مړ سو، زه خپل کاکا یعني د همدغي نجمې پلار په بغل کي ونیولم او رالوی ئې کړم. دواړه سره رالوی سوو. خو څرنگه چي زه غریب و بېوزلی وم نو دا ئې راڅخه پټه وساتله. ما د قبیلې لویان او د عربو مخور د کاکا لور ته د مرکې په نیامت ورواستول چي ما ته ئې راوغواړي. کاکا مي د دوی خبره نه سوای ورماتولای، نو ئې ومنله او نجمه ئې ماته راکړله. خو دا شرط ئې کښېښوو چي په ولور کي به پنځوس اسان، پنځوس اوښان، لس مریان، لس مینځي، پنځوس باره غنم او پنځوس باره اوربشي راکوي. دا ولور ئې ځکه داسي دروند کښېښوو چي دی پوهېدی چي دا زما تر وس تېره خبره ده. نو دغه سبب دئ چي زه له شام څخه د عراق پر لور رارهي سوم او دا نن مي شلمه وه چي په دې بټي بیابان کي روان یم. له تا چپه مي بل بنده په سترگه سوی نه دئ. خیال مي دئ چي بغداد ته ولاړ سم او هر وخت چي له بغداد څخه د یوه غټ سوداگر قافله راووتله، زه به په پسې سم، سړي به ئې ووژنم او مالونه به ئې ځني واخلم او اوښان به ئې له بارو سره یوسم. سارایي چي خپل بیان وکړ نو ئې مخ پر ده راواړاوه چي اوس دي نو ته خپل نکل راته وکړه چي څوک یې؟

ده ورته وویل چي زما کیسه هم ستا نکل ته ورته ده خو زما غم ستا تر غم زیات او زما کار ستا تر هغې غټ دئ. په دې چي زما د کاکا لور پلار پاچا دئ او دا شیان چي تا وویل، د هغه له پاره کفایت نه کوي او غاړه نه په باسي. صباح ورته وویل چي هلکه! داسي معلومېږي چي یا بیخي شوده و بې عقل یې، یا به نو مخ درلگېدلی وي او له ډېره عشقه به لېونی سوی یې. نو ستا د کاکا لور چي شهزادگۍ ده، ته ولي داسي د بلا په ټکي لړلی یې؟ زه خو په تا کي د پاچهانو نښانې نه وینم. یو خوار

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغړ هلک یې، ستا و د شهزادګۍ ئې سره څه؟ کان ماکان ورته وویل چې
اې سارايي! دا نو د دنیا کارونه دي.

زمانــــه ده دا ئــــې کـــار، دا ئــــې روزګـــار
ګـــاه دي غـټ کـړي پـه عـزت کلـه دي خـوار
چې اسـمان چپـه غوبـل دربانـدي جـوړ کـړي
بیا نه ګوري چې دا څوک، او څوک ئې پلار

نوکه غواړې چې ما وپېژنې، نو زه کان ماکان نومېږم د ضوء المکان زوی او د بغداد و خراسان د پاچا ملک نعمان لمسی یم. زمانې راسره جفا کړې ده او زما د پلار و د نیکه پاچهي ئې ملک ساسان ته ورکړې ده. زه له بغداده د شپې راووتلم چې څوک راخبر نه سي. دا شل ورځې په دغه بټې بیابان کي روان یم څو دا دئ ته راباندي پېښ سوې. زما و ستا کیسه سره ورته ده.

صباح چې دا خبري واورېدې، لوچیغه ئې تر خولې ووتله او وې ویل: "بس، اوس مي چټې مهر سوه چې ته زما لاس ته ګرو ولوېدلې. ځکه ته که څه هم د غریبانو په جامه کي یې خو د پاچهانو اولاده یې. خپلوان دي ستا په ورکه هرومرو خپه دي. که په دې پوه سي چې ته دلته یې، ناچاره دي چې په عوض کي به ډېر مالونه په فدیه کي راکړي. زه به ستا پښې و لاسونه دروتړم او وربه دي ولم". بېوزلي شهزاده ورته وویل چې: "یا اخ العرب! دا خبري پرېږده، د دښمنۍ لار مه اخله. ما ستا څخه څوک په سرو و سپينو نه رانیسي. زما سره اشنایي واچوه. د عراق له خاوري به ووزو. خدای مهربانه دئ، خپل مقصد ته به ورسېږو. دواړه به د خپلو کاکاګانو له لوښو سره یو ځای سو".

صباح چې دا واورېده، له ډېره خښمه څخه سور و شین واوښت او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وې ویل: "شوده سړیه، ته لا غټې غټې خبري هم کوې. لاسونه دي رانژدې کړه چي دروئې تړم. که دي رانژدې نه کړل، په ځان پوري خو دي ولا حیران کړم". کان ماکان ورته ومسل او وې ویل: "لاسونه مي پر څه راتړې. په تا کي لکه چي د مېړاني هیڅ اثر نسته. ته د عربو له پېغوره نه بېربړې چي یو ځوان ناحقه په ناحقه بندي کوې. نه دي په میدان کي ورسره معلومه کړې ده او نه دي په دې کي فکر کړی دئ چي آخر، دی خو به هم پر اینه تریخی لري کنه؟"

صباح په خنداسو، ول: "کوچنی مي نه لیدی او دونه غټې خبري. دا خبري خو له دلاورو سره ښایي". کان ماکان ورته وویل چي د ځوانمردۍ لار دا ده چي ته دي دا وسله ایسته کړه، جامې دي وکاږه او راځه چي غېږ سره وباسو. هر څوک چي غوزار سو، هغه به د دا بل نوکر وي". صباح په کټ کټ وخندل، ول: "یاره لکه چي اجل دي پوره سوی دئ". باره ئې وسله هیسته وغورځوله، پایڅې ئې راپورته کړې، لستوڼې ئې راوغښتل او کان ماکان ته راوړاندي سو او په غېږ سره ورغلل. سارایي ته په دا اول څرخ کی ورمعلومه سوه چي حریف ئې تر ده څو کوټې بالا دئ. د ده زور د هغه و زور ته داسي ایسېدی لکه په "ایکي کي غاز". د حریف پښې ئې لکه دوه غرونه چي پر مځکه ولاړ وی. سارایي پوه سو چي له ده سره ئې په وس نه ده پوره. په زړه کي پر دې کار هم ډېر پښېمانه وو چي ولې ئې وسله له ځانه لیري کړې ده. په دې وخت کي کان ماکان پر زینګي پورته کړ، په مړوند کي ئې داسي ټینګ کښېکیښ چي پوښتۍ ئې یو بل ته سره ورغلې او کولمې ئې سره تاو سوې. چي اوس ئې نو له مځکي راویشت، د سارایي بوغاري سوې، ول: "ځوانه! ایله مي که". کان ماکان هم له مځکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته کړ او غوښتل ئې چې ویالې ته ئې وروغورځوي.

سارایې چیغي کړي چې: "ځوانه دا څه راکوې؟ کان ماکان ورته وویل چې په دغه ویاله کي دي اچوم چې د دجلې رود ته دي ورسوي، د دجلې رود دي بیا د عیسی ویالې ته یوسي، د عیسی ویاله دي تر فرات سینده پوري ورسوي او فرات دي خپل وطن ته یوسي. هلته به دي خپله طایفه وپېژني او ستا زړه ورتوب به هم ورمعلوم سي. صباح زاری و جگی ورته شرو کړې چې: "مه کوه، ځوانه پرې مي بږده. د خدای روی مي دروړی دئ، پرې مي بږده". کان ماکان پرېښوو او خوشي ئې کړ. سارایي چې ځان ته وکتل، د توري و سپر خوا ته ئې هڅه وکړه. هغه ئې راواخیستل او په دې سوچ کي وو چې برید پر وکړي که یا؟

کان ماکان ئې په نیت پوه سو او ورته وې ویل: "درپوهېږم چې غواړې څه وکړې؟ توره و سپر چې په لاس درغلل، په زړه کي دروگرزېدل چې په غېږ کي خو مي زور په و نه رسېد، راسه د توري برید پر وکه". زه دا وخت هم درکوم چې بیا دي په زړه کي ارمان پاته نه سي. خو داسي وکه چې سپر ما ته راکه او توره ته واخله او حمله راباندي وکړه. یا به دي مړ کړم یا به مي مړ کړې." باره سارایي سپر ورکړ او په توره ئې سخت برید پر وکړ. سارایي د توري واري پر کوي او کان ماکان ئې په سپر دفع کوي. په دغه زور ازمویلو کي سارایي له اخ و ټوخه ولوېد. نور ئې نو په موټه کي سبک پاته نه سو. کان ماکان چې وکتل، په حریف کي ئې نوره شمه نه ده پاته، زیاتي ئې پورته کړ او له مځکې راوویشت. د توري د ټوکره په پوښ ئې لاسونه ټینگ وروتړل، باره ئې تر پښې ونیو او د ویالې خوا ته ئې کش کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

صباح ورته وويل چي: "اې زړه ور او نامي ځوانه! غواړې څه راوکړې؟" کان ماکان ورته جواب ورکړ، چي نه مي درته ويل چي د دغي وياړلې له لاري دي خپل قوم و ټبر ته استوم. وام نه گانه سترگي پر لار به وي او دغه راز دي د کاکا د لور فراق هم اوږد نه سي". صباح ورته په ژړا سوا او زارۍ ئې ورته وکړې چي: "اې نامي او غښتلي ځوانه! مه کوه، دا کار مه کوه. ما پخپلو مريانو کي وشمېره". په داسي حال کي چي اوښکي ئې تر سترگو بهېدلې، دا بيتونه ئې وويل:

پر بدي باندي نېکي خورا ښه کار دئ
د نېکـــانو مېړنـــو دغـــه کـــردار دئ
تـه نېکي ورسره کړه که څا بدي کړه
همدغه سزا ئې بس چي شرمسار دئ

آبس، د کان ماکان هم زړه پر وسوځېد او ټينگ عمدوپيمان ئې ځني واخيست چي د لاري سمه ملگري به ورسره کوي. باره ئې دی خوشي کړ. سارايي غوښتل چي د کان ماکان لاس ورمچ کړي، کان ماکان نټه وکړه. باره سارايي خپله بنۍ خلاصه کړه او درې دانې اوربشيني ډوډۍ ئې راوايستلې. دوی دواړه کښېنستل او ډوډۍ ئې وخوړه. وروسته ئې اودس مودس تازه کړ او لمونځ ئې وکړ. تر لمانځه وروسته ئې د دنيا د جفا او د زمانې د چپه گردش په باره کي ډېري کيسې سره وکړې. کان ماکان ورته وويل چي اوس دي خيال څه دئ؟ چيري ځې؟ سارايي ورته وويل: "بغداد ته ځم. تر هغو پوري هورې پاتېږم چي د ولور پيسې پيدا کړم". کان ماکان ورته وويل چي: "دا ئې ته، او دا ئې د بغداد لار. څه په مخه دي ښه". سارايي هم خدای په اماني ځنی واخيسته او د بغداد لار ئې په خوله ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان ماکان له ځانه سره وویل: "خدای خبر چې په دې حال او په دې تش لاس و وږې ګېډه به بیرته کور ته ستنېږم". باره ویالې ته ورکښته سو، اودس ئې تازه کړ، دوه رکعته نفل ئې وکړل او خدای ته پر خاورو باندې پر سجده پرېووت. ول: "اې خالقه پروردګاره! اې هغه ذاته چې بارانونه اوروې، په وچو ډبرو کې کوچنیو خزندو ته رزق و روزي وررسوې! تا ته التجاه کوم چې ما ته هم په دغه بتې بیابان کې روزي رامقرره که. په دغه حال کې سر له سجدې څخه راپورته کړ. یوې خوا او بلې خوا ته ئې وکتله. نه لار ورمعلومه وه او نه ګودر. که ئې کتل چې له لیرې څخه یو سپور رابښکاره سو. د آس جلو ئې خوشې کړی او آس پر خپل سر رهي دئ. کان ماکان ورته کښېنستې تر څو سپور ورته راورسېد. د سپور آن تمام معلومېدی او آخرې ساه پکښې چونېدله. ډېر سخت ټپې سوی وو. کان ماکان ته چې نزدې راغی تر سترګو ئې اوښکې راتوی سوې او ورته وې ویل چې اې د عربومشره! ما درسره ملګری کړه چې زما په رنګ به بل ملګری پیدا نه کړې. اوس دستې یو غوړپ اوبه راکه، که څه هم ټپ ته مې اوبه ښې نه دي. پوه سه ځوانه! که خدای له دې ټپه جوړ کړم او ژوندی پاته سوم، داسې څه به درکړم چې په ټول ژوند کې بیا چا ته احتیاج نه سې او که مړ سوم تا ته به خدای د خپلې نېکۍ ثوابونه درکړي. دا سړی پر یوه داسې آس سپور وو چې د درواغجن د قوله په ټوله دنیا کې به ئې جوړه نه وه. د آس پښې ئې د رخام ستونانو ته ورته وې. کان ماکان چې و آس ته وکتله، له حیرانۍ څخه ئې ګوته په غاښ کې ورته ونیوله. له ځانه سره ئې وویل چې ګومان مې نه کېږي چې د دې آس جوړه دې په دا څلور کونجه دنیا کې بله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آبس کان ماکان سړی له آسه راکښته کړ، یو غوړپ اوبه ئې ورکړې.
یو آن ئې ورته وکتله چې د سپاره یو څه دمه سازه سوه او ساه ئې
واچوله. بیا نو کان ماکان د ځای ځایگي پوښتنه ځني وکړه او هم ئې
ځني وپوښتل چې دا څوک وو، چې ستا سره ئې دا بدي وکړه. سپاره
ورته وویل چې تا ته به ټول حقیقت بیان کړم. کیسه داسي ده چې زه د
آسانو غل یم او نوم مي غسان دئ. ما واورېدله چې دغه آس د روم په
ښار کي له ملک افریدون سره ولاړ دئ. د آس نوم قانول وو خو دوی د
مجنون لقب باندي ایښی وو. زه د دې آس له خاطره قسطنطنیې ته
ولاړم او په دغه آس پسي مي سترگه وړله او پسي څارو وم. په دې ترڅ
کي یوه ښځه پیدا سوه . دا ښځه د روم پر خلکوباندي ډېره گرانه وه.
نوم ئې ذات الدواهي وو. دغه آس د دغي ذات الدواهي په کور کي
ولاړ وو. د آس د روزني له پاره ئې لس تنه نوکران و شاطران گومارلي
ول. دې ښځي بغداد ته د تگ نیت کړی وو او غوښتل ئې ملک ساسان
ته ورسي او له هغه سره روغه جوړه وکړي. زه د دې آس په هیله په
دوی پسې سوم. راتلو، راتلو، راتلو، خو زما پر آس باندي هیڅ چم نه
جوړېدی دا ځکه چې نوکرانو خورا سخته پیره پر کوله. هغه وو، چې
تر دې ځایه راورسېدلو. زما سره دا اندېښنه وه چې بغداد ته به ورسېږو
او زما به پر دغه آس باندي چم جوړ نه سي. له ځانه سره مي د دغه آس
په باره کي چورت واهه، چې نابېره دوړي سوې، داسي دوړي چې
ټوله مځکه ئې ونیوله او پر دوه گامه باندي دي څوک نه سوای
لیدلای. دوړي چې یو څه سره کښېنستلې، پنځوس تنه سپاره راښکاره
سول چې د سوداگرو د چور له پاره ئې لار نیولې وه. د دې سپرو
مشرگهرداش نومېدی او د نر زمري په شان غښتلی وو... کیسه چې دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

دې ټپي سپاره کان ماکان ته وویل چي ګهرداش او ملګرو ئې دا ښځه ټینګه وتړله او آس ئې له ځانه سره بوت. ما له ځانه سره وویله چي خوارۍ دي هسي اوبو یوووړې. یو آن مي صبر وکړ چي ته وده، څه پېښېږي. چي ګورم ښځه ناسته ده ژاړي او ګهرداش ته وایي: "اې زړه وره! تا چي آس واخیست نو له دې سیاسري او نوکرانو سره به ئې څه کوې؟ باره ئې غوړي ونرمي خبري ورته شرو کړې. د ټګۍ و برګۍ جالونه ئې ورته وغوړوله او ګهرداش ته ئې د خدای و د رسول رویونه ونیول. آخر ګهرداش هم دوی ایله کړل او دی له خپلو نوکرانو سره ولاړ. ما هم د دوی کرښپل پسي راواخیست او د داسي موقع په لټه کي وم چي کله به مي پر آس چمبه صافه سي. هغه وو، چي په یوه ترخ کي مي پر آس حمله کړه او ښه مي پر واړوله. ما چي غمچینه ورسره کړه، دوی خدای وهلي راخبر سول او په یوه آن کي راباندي راوګرزېدل. د غشو او نېزو وارونه ئې راباندي کول. زه پر آس سپور وم او آس زما پر ځای په ښو او په خوله د هغو مقابله کوله او په دغه چم ئې زه د دوی له میدانه راوایستلم. ما څو ټپه اخیستي ول او درې ورځي و درې شپې مي د دغه آس پر شا تېري کړي دي. نه مي په شي څکه کړې ده او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مي سترگه سره وروړې ده. د بدن سېک مي نو نور تمام سوی وو، چي خدای ته راباندي مهربانه کړې. ده چي دا خبري خلاصي کړې، باره ئې کان ماکان ته وویل: "ته ولي داسي لڅ پڅ یې؟ له رنگه خو داسي ښکارې چي د کومي لویي کورنۍ غړی به یې. ته خپل حال راته ووایه".

ده ورته وویل چي نوم مي کان ماکان بن ضوء المکان بن ملک نعمان دئ. پلار چي مي مړ سو، زه یتیم پاته سوم. د پلار تر مرگ وروسته یو ډېر پست او نامرده سړی د بغداد سلطان سو. نور ئې نو ټوله کیسه له سره تر پایه ورته وکړه. د ټپي سړي زړه پر وسوځېد او ورته وې ویل چي ته له غټه خاندانه یې او په تندي کي دي د ټول جهان د پاچهۍ نښانې زه وینم. اوس که ته دونه وکړې چي ما بیرته پر دا آس کښېنوې او تر خپله ځایه مي ورسوې. تا ته به خدای هم په دې دنیا او هم په هغه جهان اجرونه وثوابونه درکړي. په ما کي اوس دونه سېک نه دئ پاته چي ځان دي پر آس ټینگ کړای سم. که زه په لاره کي مړ سوم. دغه آس ئې ستا په ځان او ما دربخښلی دئ. تر تا ئې بل لایق څوک سته هم نه. کان ماکان ورته وویل چي غم ئې مه کوه چي پر دا خپلو اړو دي رسوم، لا به ئې درځخه و نه سپوم. که مي د مرگ و ژوند اختیار درلودای، دا خپل نیم ژوند خو مي تا ته درباخښه. زه په داسي کورنۍ کي لوی سوی یم چي احسان ئې په ختېه اخښلی وو او له بېوزلو سره به ئې تل مرسته کوله. باره ورتېر سو، بسم الله ئې وویله چي آس ته ئې ورپورته کړي، سړي ورته وویل چي ته یو گړی صبر وکه. د سړي سترگي سره ورغلې، لاسونه ئې له ځانه سره سم ونیول، د شهادت کلیمه ئې وویله، مرگ ته ئې ځان تیار کړ او دا بیتونه ئې تکرار کړل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریغه ورځی سبا کیږي ژوندونونه فنا کیږي
بهارونه دي رادرومي ګل غوټۍ دي چي غوړیږي
ډیر به راسي تر موږ وروسته اهاړونه، خزانونه
موږ به نه یو پر دې مځکه هډوپوست دئ خاوري کیږي
پر مزار که مو ګذر سو، په نیکۍ سره مي یاد کړئ
هلته هیڅ شی په درد نه خوري، بس دوعا چي ښه په کیږي
دا نامراده دنیاګۍ د باور نه ده، لاس تري مینځئ
و انجام ته خو ئې ګورئ، چي مرګي ته ودریږي
مرګی څه دئ، یو ناکام دئ څه په کور څه په سفر کي
و ها بل لیري جهان ته بس همدا لاره رسیږي

دا بیتونه ئې لا په خوله کي ول، چي خوله ئې دړې واره وازه کړه او له یوې غټې چیغي سره ئې روح والووت. کان ماکان پر دغه ځای باندي قبر ورته جوړ کړ او دی ئې پکښې ښخ کړ. باره ئې آس تر کیزه ونیو او رارهي ئې کړ، آس ته داسي ارنۍ اخیستی دئ او له ځانه سره وایي چي داسي آس خو د ملک ساسان په طبیله کي لا هم نسته. په دې وخت کي قافله راورسېدله او کان ماکان په ټول هغه حال خبر سو چي پر ملک ساسان او وزیر دندان باندي د ده د غیابت په شپو کي راغلی وو. ده ته وویل سوه چي وزیر دندان و ملک ساسان ته یاغي سوی دئ. د هغه اطاعت ئې نه مانه. نیم لښکرد وزیر دندان ملګری سو او قسم ئې اخیستی دئ چي تر کان ماکان پرته به بل سلطان ته غاړه کښېنږدي. وزیر دندان هغو ته ډاډ ورکړی دئ او له هغوی سره د هند ټاپوګانو او د بربریانو ملک او د سودان ښارو ته تللی دئ چي له هغو ځایو څخه د اسمان د ستورو او د بیابان د شګو په شمېر لښکر برابر کړي. بغداد ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راسي او له خپل دښمن سره ئې معلومه کړي او دا ئې هم لوړلي دي چي تر څو کان ماکان د پاچهۍ پر تخت کښېنوي، توره به تېکي ته وانه چوي. سوداګرو کان ماکان ته دا هم وويله چي ملک ساسان اوس په دې پوه دئ چي د وطن لوی او واړه د ده پر خلاف دي. چورت ئې خورا ډېر خراب دئ. لار و ليکه ځني ورکه ده. د خزانو دروازې ئې خلاصي کړي دي، بس روپۍ دي چي بادوي ئې. وايي ګوندي کان ماکان پيدا سي چي دی مهرباني ورسره وکړي، پر سر ئې لاس ورتېر کړي او د خپل لښکر امير ئې کړي. کان ماکان چي د سوداګرو له خولې دا خبري واورېدلې، باره ئې پر هغه آس پښه واړوله او مخ ئې پر بغداد پونده کړ.

ملک ساسان چي د ده د راتګ خبر واورېد، باره ئې خپل ټول لښکر له نورو غټو معتبرو اميرانو سره د ده هرکلي ته وروايست. د هغې خوا ئې کان ماکان په خورا درب ودروب سره چي پياده لښکر ئې په مخ کي روان وو، د پاچا ماڼۍ ته راورساوه. خواجه ګانو منډه کړه او د کان ماکان پر مور ئې زېری وکړ. مور ئې په يوه تراټ راورسېده. زوی ئې پر تندي مچ کړ، په غېږ کي ئې ټينګ ونيو. کان ماکان ورته وويل: "موري! ته مي پرېږده چي ملک ساسان ته ورسم ، ولي چي ډېر احسانونه ئې راسره کړي دي؟!" په دې ترڅ کي د دولت غټانو ملک ساسان ته د آس صفت هم وکړ او د سپاره د زړه ورتوب خبري ئې هم ورته وکړې. آبس، ملک ساسان پخپله رارهي سو او کان ماکان ته ولاړ. د هغه سلام ئې وکړ. کان ماکان چي ملک وليد، ورته ولاړ سو. لاس و پښې ئې ورمچ کړل او آس ئې په سوغات کي وروړاندي کړ. ملک ورته شاباسي ووايه، د ده د غيابت له بابته ئې خپله خواشيني ورته بيان کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیا ئې د ده د سلامتۍ له خاطره د خدای شکر ادا کړ. تر دې وروسته ئې نو آس ته وکتل، وې پېژاند چي دا هغه قاتول دئ چي مجنون ئې لقب وو او ده د ملک شرکان د وژلو پر وخت د روم له پاچهانو سره لیدلی وو. باره ئې کان ماکان ته وویل چي: "له پلار ضوء المکان سره دي خدای ښه وکړي، که ئې دغه آس په هغه وخت کي په یو زر اسانو خرڅولای، ده به رانیولی وای. ما ته راورسېدی خو اوس دي تا ته مبارک وي. دا د شکر ځای دئ چي حق و حقدار ته ورسېدی".

باره نو ملک ساسان امر وکړ چي اوس نو د کان ماکان له پاره سوغاتونه راوړئ. سوغاتونه راوړل سول. ښه ښه اسان ئې ورېخښل. په غټه ماڼۍ کي ئې د ده د اوسېدلو ځای ورته جوړ کړ او د خدای ښې و ښادۍ ئې پر واورولې. کان ماکان ته د ښادیو مخ سو، ملک ځکه تر اندازې زیات وناز اوه چي د وزیر دندان له خوا ئې غوږ په هوا وو او په واهمه کي وو. څه سر دي پرله گرزوم، د کان ماکان د غم شپې تېري سوې، خوښه خوشالي سوه، د مور کره ورغلی، د کاکا د لور پر حال ئې پوښتنه وکړه. مور ئې ورته وویل چي زه ستا غمو پر سر اخیستې وم، بل چا ته مي پام نه وو. کان ماکان ورته وویل: "درځه چي اوس ئې پوښتنه وکړو، ښایي اوس مخ راڅخه پټ نه کړي". مور ئې ورته وویل چي: "تمه مه کوه، تمه بد شی ده، د مېړنو سره نه ښایي چي تمه وکړي. دا خبري پرېږده، سر مه په گرزوه. ولي دي د خولې خوند په خرابوې . زه پخپله نه هغې ته ورځم او نه خبري ورسره کوم". کان ماکان چي د مور خبري واورېدې، ول د آس د غله له خولې مي هم دغه خبري اورېدلي وې. هغه راته ویلي ول چي ذات الدواهي دې ښار ته راغلې وه او غوښتل ئې چي بغداد ته ننوزي. دا خو هماغه ښځه ده چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما نیکه او کاکا ئې راوژلي دي. زه بله چاره نه لرم بې له دې چې د هغو غچ ځني واخلم. دا خو زموږ د خاندان پر لمن باندي يوه لکه ده او بدنامي ده. زه غواړم چي دا لکه پاکه کړم. باره، له مور څخه رارهي سو او يوې بوډۍ ته ورغی چي (محتاله سعدانه) نومېدله. هغې ته ئې د قضی فکان ټوله کيسه له سره تر پايه وکړه او ځني وئې غوښتل چي قضی فکان ته ورسي او پر ده باندې مهربانه کړي. بوډۍ ورته ښه کړه او قضی فکان ته ورغله. ښې ښې د مهربانۍ خبري ئې ورته وکړې او د هغې زړه ئې د کان ماکان پر لور راواړاوه. باره نو بيرته کان ماکان ته راغله او ورته وې ويل چي: "قضی فکان سلامونه درباندي ويل او په نيمه شپه به که خدای کول، درته راسي".... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دوڅلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

بوډۍ کان ماکان ته راغله او ورته وې ويل چي قضی فکان سلامونه درباندي ويل او په نيمه شپه به که خير وو، درته راسي. کان ماکان د کاکا د لور په وعده بيخي ډېر خوشاله سو. ورځ بيخي پر اوږده سوه. شپه راغله ، پسي نيمه شپه سوه. په دغه وخت دی خوب وړی وو چي قضی فکان راورسېده. دی ئې له خوبه راويښ کړ او په خندا ئې ورته وويل: "دا څرنگه مينتوب دئ. مين خو به د خپلي معشوقې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار کړې شپه سترګي نه سره وروړلې". کان ماکان ورته وويل: "قسم دئ که به مي د خوب په خاطر سترګي سره وروړي وي. مطلب مي دا وو چي ګوندي په خوب کي مي ستا په ليدو سترګي روښانه سي". قضی فکان غوښتل چي ټوکي ورسره وکړي، نو ئې دا بيتونه پخپل خواږه اواز ورته وويل:

و عاشق ته نه خورک سته او نه خوب
مينه رنځ دئ، بې‌خوبي ده لېوتتوب
که ئې خوب کړ، هم خورک هم د عشق لافي
نه ښکارېږي په دې عشق کي رښتينتوب

د دې بيتو په اورېدلو سره په کان ماکان باندي يو څه سترګي وځړېدې، خو ژر پوه سو چي معشوقه ئې ټوکي ورسره کوي. باره ئې غبرګ پر راوګرزوله، ددواړو شونډي سره ورغلې او چي مخ ئې راګرزاوه، بيا سهار سو. کان ماکان ته زړه نرئ سو او د جوشه ئې دا بيتونه زمزمه کړل:

نه حسابل کېږي دا سي شپه په ژوندانه کي
سر چي پر بالښت وي د نګار په يارانه کي
زلفي چي پر سپين مخ راخورې لکه ماران وي
غاړه وي لاسونه وي ولچک په زولانه کي
رېغ د مؤذن لکه مرد ک دربان دي نښلي
يو دي دوست ته بولي بل دي پرېږدي بېلتانه کي

دا بيتونه چي ئې وويل، باره قضی فکان رخصت ځني واخيست او خپلي ماڼۍ ته ولاړه. خپل راز ئې و يوې خذمتګاري ته تر خوله وووت. هغې دستي ملک ساسان ته خبر يووړ او د هلک و نجلۍ د براېې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپې بيان ئې ورته وکړ. ملک ساسان توره کش کړه او غوښتل ئې چې د قضی فکان سر ورغوڅ کړي چې په دغه وخت کي ئې مور نزهت الزمان پر راورسېدله او په لوړ اواز ئې ورته وويل: "هوښ کوه چې لاس لا ور نه وړې. که دي له دې سره بد وکړه، ټول مخلوق به خبر سي. د دنيا پاچهان به ملامتي درباندي ووايي. د هيچا زړه ته نه لوېږي چې کان ماکان دي بدلمنی ځوان وي. ټول خلک هرومرو تا ملامتوي. او بل ته مه ترله وزه، په حال ځان خبر کړه. تا ته نور جنجالونه په مخ کي دي. نن د بغداد په خلکو کي پس پسی وو، چې وزير دندان خورا لوی لښکر له ځو ښارو څخه راغونډ کړی دئ او غواړي چې کان ماکان تخت ته ورسوي او سلطان ئې کړي. ملک ساسان وويل چې داسي ده، نو کان ماکان بايد داسي کاړي کوړم ته واچوم چې بيا ئې د راوتلو لار نه وي او نه د بغداد خلک بيا و ده ته زړه ښه کړي. ملک ساسان نو پرېږده چې خپل چورتونه وهي، راځئ چې د کان ماکان په حال ځان خبر کړو.

د نکلچيانو له خولې روايت دئ چې کان ماکان په دغه ورځ د مور کره ورغلی او ورته وې ويل چې: موري! زما خيال دئ چې سوداګرو ته لار ونيسم، مالونه ئې په زور څني واخلم، رمې و مينځياني و مريان ئې ټول څني راولم او دا ټول مال و شتمني چې مي راغونډه کړه، بيا نو خپله د کاکا لور قضی فکان ځانته وغواړم او واده ورسره وکړم. مور ورته وويل چې: "آزما زويکه! د خلکو مالونه خو داسي مفت نه دي. هر مال خپل څښتن لري او هر څښتن ئې له زمريو سره ډغري وهلای سي او د پړانګانو په جنګ ورتللای سي. لږ څه فکر وکړه". کان ماکان ورته وويل چې خدای يو مالګي تروې دي، که له دا خپل عزمه څخه راوګرزم. چې يا خپل مقصد ته ورسېږم او يا سر په دې لار کي کښېږدم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره ئې د بوډۍ په لاس قضی فکان ته پیغام واستاوه او په هغه کي ورته کښلي ول چي په اوږده سفر ځمه چي ستا له پاره د درانه ولور پیسې برابري کړم. بوډۍ ته ئې وویل چي جواب ئې هم درسره راوړه. بوډۍ ولاړه. د ده پیغام ئې ورورساوه او د ها خوا ئې د قضی فکان جواب هم راووړ چي پکښې کښلي ئې وه، چي نن شپه مه ښوره، زه به نیمي شپې ته ځان دروړسوم. کان ماکان تر نیمي شپې پوري ورته ناست وو، چي ناځاپه هغه د څورلسم سپوږمۍ په کور راننوتله او په خورا ناز ئې ورته وویل چي: "ځان دي وخورم، ته تراوسه پوري ویښ ناست یې". کان ماکان ورولاړ سو او داسي ئې ورته وویل:

آزمــا د زړه مرهمــه! آزمــا روحــه، زمــا تنــه
په بېلتون باندي دي سوځم مرم بې گور و بې کفنه
ستا دیدن زما ژوندون دئ، ستا کاته راته بقا ده
چي ته نه یې زه رنځور سم د ناسور ټپ مي دننه
که مي څوک بې تا وربولي د وږمونو و گلشن ته
بې تا، ما ته تور زندان دئ، تې منه زما گلبدنه
زما قسم چي نه ستنېږم، ستا له میني ستا له عشقه
پر دې لار به سر ایږدمه روح به باسم له بدنه

بیا ئې نو قضی فکان ته خپله اراده او نخشه ټوله بیان کړه. پر قضی فکان باندي د خپل یار تگ دروند سو او بې اختیاره ئې تر سترگو اوښکي راغلې. کان ماکان ورته وویل چي د کاکا لوري! ته مه ژاړه. خدای چي جدایي و بېلتون پیدا کړي دي، وصال ئې هم ورسره پیداکړی دئ. آبس کان ماکان د سفر سامان راواخیست، توره ئې تر ملا کړه، له مور څخه ئې رخصت واخیست او له ماڼۍ څخه راووت. د ښار

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کوڅو کې راتېر سو او د ښار دروازې ته ورسېد. له دروازې سره ئې ناڅاپه پر خپل انډیوال صباح بن رماح باندي سترګي ولګېدلې. صباح چي هم دی ولید، د پښې رکاب ئې ورمچ کړ. بیا ئې پوښتنه څني وکړه چي حال ووایه وروره! دا آس دا مال دا دي له کمي خوا پیدا کړل. زه خو له هغي یوې توري پرته بل هیڅ نه لرم. کان ماکان ورته وویل چي په هغه ګړي ته له ماڅخه بېل سوې، زما بخت خدای بیداره کړ. آیا اوس زما سره ملګري کولای سې او خپله انډیوالي او پاک زړه په اثبات رسولای سې؟

سارایي ورته وویل چي په مکه مبارکه مي دي قسم وي که مي یوه ورځ لا د زړه څخه وتلی يې. ګرده عمر مي دغه خدایه درلوده چي ستا سره مي د انډیوالۍ نصیب وسي. باره ئې توره غاړي ته کړه او توبره ئې اوږې ته او د آس په مخ کي روان سو. څلور ورځي همداسي روان ول. هوسۍ به ئې ښکارولې او غوښي به ئې کبابولې او خوړلې. د چینو پاکي او زلالي اوبه به ئې څښلې. پنځمه ورځ دا دي یو لوی کوتل ته راورسېدل. د کوتل په بېخ کي یو پراخ څړځای وو او په هغه کي دونه اوښان و غوایي و پسونه څرېدل چي د پښو د ایښوولو ځای نه وو پاته. کان ماکان چي دا رمې و ګلې ولیدلې، زړه ئې سره وغوړېدی. باره ئې سارایي ته وویل چي: "څنګه، خوښه دي نه ده چي دا مالونه درسره لوټ کړو،زما و ستا دواړو چاره په کېدلای سي او اړتیاوي مو را پوره کولای سي".

سارایي ورته وویل: "باداره! د دې مالو څښتنان لویه ډله ده او په هغو کي داسي غښتلي پهلوانان سته چي مه کوه پوښتنه. زه و ته که له دوی سره ځان اخته کړو، بیابه د وتلو لار هم پیدا نه کړو". کان ماکان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وخندل او پوه سو چي اندېوال ئې بې زړه دئ. باره ئې دی دلې پرېښوو، پخپله په يوازي سر د مالو پرخوا وررهي سو او دا بيتونه ئې زمزمه کول:

مېړنـی چـي د يو کـار اراده وکـړي
بيا نو فکر نه په غره نه په راده کړي
د بلا غشي ته خپله سينه سپر کړي
د اجـل د ماسـلانو پـروا نـه کـړي

باره ئې پر مالو باندي آس ورپونده کړ. ټول ئې په مخه کړل. د هاخوا د مالو ځښتنانو توري کش کړې د ټولو په مخ کي يو تورکی پهلوان وو چي د دنيا سړې و تودې ئې ډېري ليدلي وې دې پهلوان پر کان ماکان باندي حمله وکړه او چيغه ئې کړه: "ته لکه چي نه ئې خبر چي دا مالونه د چا دي؟ دا د روميانو د يوه قوم مالونه دي. د هغه چا مالونه دي چي له پهلوانانو څخه ئې ټوله دنيا سترګه کوي او خار ځني خوري. دوی په شمېر سل تنه دي او د دنيا هيڅ پاچا ته هم غاړه نه ږدي. د دوی يو آس غلا سوی دئ. دوی له خدايه سره سوګند ياد کړی دئ چي تر څو ئې دغه آس بيرته په لاس نه وي وروړي، ژوندي کورو ته نه ځي". کان ماکان چي دا واورېدله، په لوړ اواز ئې ورته وويل چي: "هغه آس چي تاسي ئې په تلاښ کي ياست، تر ما لاندي روان دئ. که په زړه کي څه لرئ، راځئ دا ئې ګز دا ئې ميدان". باره ئې پر قاتول باندي ږغ وکړ، پر غاړه ئې وټپاوه. قاتول د برېښنا په شان ورټوپ کړل او په هغو کې ليکه جوړه کړه. کان ماکان د يوه پهلوان سر غوټ ځني پرې کړ، پر دا بل ئې مخ راوګرزاوه، دوهم، دريم، څلرم ئې د سترګو په رپ کي هغې دنيا ته ولېږل. د هغوی مريانو چي دا حال وليد، بېري

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخيستله. کان ماکان ورتهوويل چي: "آ، د مرداري زامنو! مالونه در په مخه کړئ، کنه ستاسي ويني به هم د دې نورو په شان دروبهوم".

آبس مريانو مالونه په مخه کړل، يو يو ځني تښتېدل. صباح چي دا تماشه وليدله، ډېر خوشاله سو، د کوتل له سره راتا سو. له ځان سره ئې سندري شرو کړې چي په دې ترڅ کي ناڅاپه دوړي سوې، او د دوړو په منځ سل تنه سپاره چي هر يوه ئې د زمرۍ شيدې رودلي وې، راښکاره سول. صباح چي دا سپاره وليدل، بيرته ئې کونه وکښه او کوتل ته وخوت. له ځان سره ئې وويل چي زه د دې اَوړه نه يم چي په داسي ميدانو کي دي وجنګېږم. زه د خبرو نامي يم. د کوتل له سره به ئې د جنګ سيل وکړم. څه سر دي پرله ګرزوم، سل تنه سپاره پر کان ماکان راتاو سول. يو ئې راوړاندي سو، ول دا مالونه چيري بيايې؟ کان ماکان ورته وويل چي ځان ټينګوه! نن دي په مقابل کي داسي څوک ولاړ دئ چي د ځنګله د زمريانو زهره د ده له ډغه چوي، د زړه ورو پهلوانانو غړي ورته تښتي. داسي توره ئې ده لکه شوَله چي تر اوسپني لا هم لوېږي. سپاره چي ورته وکتل او وې ليدل چي دا سړی لکه زمری داسي غړومبېږي منګر له ښايسته مخه ئې د لمر شُغلې ولاړېږي. حيران ورته پاته سو. دی د سلو سپرو مشر وو. نوم ئې ګهرداش وو. د کان ماکان زړه ورتيا او ښايست ته چي ئې وکتله، کټ مټ د ده معشوقې ته سوی وو چي فاتن نومېدله. دې فاتن نومي ته خدای داسي حسن و ښايست ورکړی وو، چي د جنت حوري ورته داسي ايسېدلې لکه توري حبشۍ. شاعرانو د هغې په صفت کي داسي ويلي ول:

دا ئې سره اننګې نه دي دا سور اور دئ چي بلېږي
داسي قد داسي اندام ته د چمن سروه شرمېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــازکۍ تـــه د بـــدن ئـــې، لطافـــت لاس پـــر نامـــه دئ
تـه به وايـې دې جامو کې يـو پـاک روح دئ چې چلېږي
ســـپينه غـــاړه نـــه ده، جـــام دئ د بلـــوړو د ســـپېيو
نازکۍ تـه بې حيران سئ چې او بـه ترې ښکاره کېږي
د زلفـانو لـه حلقـو ئـې هـيڅ مجـال د خلاصـۍ نـسته
د چنـدڼ اپـي مـاران دي، نـې اوده سـته نـه دم کېـږي
سر تر نو که بس جمال دئ، بس ښايست دئ او بس حسن
نـور څـه نـه پکـښې ځـايېږي، بـس قيامـت دئ نـازلېږي

نجلۍ پر ښايست سربېره دونه ستاره او دبدبه هم درلوده چې د قوم و ټبر ټولو دلاورانو هم احتياط ورسره کاوه. د ټولو نورو طايفو زړه ورو ستر گه ځني کوله. د جنت دې حوري قسم اخيستی وو چې مېړه به نه کوي، منگر له هغه چا سره به واده کوي چې د جنگ په ميدان کي ئې ماته کړي. دا گهرداش چې وو، له دې سره ئې په زړه کي ډېره مينه درلوده او مرکې ئې هم ورلېږلي وې. خو دې خپل پلار ته ويلي وه چې شرط ئې هماغه دئ چې فيصله به د جنگ په ميدان کي سره کېږي. گهرداش ته ځان بد ښکارېدی چې له نجلۍ سره مقابله وکړي دا ئې ځان ته ننگ و عار باله چې د يوې نجلۍ په جنگ ورځي. ځينو انديوالانو ئې ورته وويل چې پر تا باندي په ښايست کي ختمه ده. جنگ ته وردمخه سه، که نه گانه د دې زور تر تا زيات هم وي، بيا هم برى ستا دئ. ولي چې ښځي د نارينه و ښايست ته ځان نه سي ټينگولای. گهرداش د دوی پر خبره غوږ نه ونيوی او مقابلې ته ئې زړه نه ښه کاوه او د فاتن له مقابلې څخه ئې ځان کيښ. کله چې دا گړی له کان ماکان سره مخامخ سو، تر سترگو ئې داسي وايسېدی لکه د خپلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

معشوقې فاتن مقابلې ته چې راوتلی وي. باره وروړاندي سو او ورته وې ويل: "دا ته فاتن اوس د خدای په شپو کي زما سره د زړه ورتیا میدان ته راغلی يې. له آسه راتا سه چې يو څو خبري سره وکړو. ما دا گرده مالونه د دې له پاره پسي رااخيستي دي، چې ستا له پاره ئې په مصرف ورسوم. ته زماسره واده وکړې. د پاچا نوکراني ستا په چوپړ کي ودرېږي، په دې شاوخوا وطنو کي تر تا لوړه بل څوک نه وي".

کان ماکان چې دا خبري واورېدې، له خښمه سره وايښېدی ورته وې ويل چې: "ستا پلار له فاتن سره دامانه کړې، دا فاتن بيا څوک ده؟ چټيات او ايله خبري يوې خوا ته کړه. ميدان ته سه، چې سره معلومه ئې کړو. د ځان سيل و تماشه دي وکړه چې خوله به دي د تورو خاورو درډکه کړم". باره ئې آس پر ورپونده کړ. گهرداش پوه سو چې گومان ئې غلط وو، دا سړی په رښتيا هم نامي دئ. آبس، پر خپلو سپرو ئې مخ راواړاوه او ږغ ئې پر وکړ چې: "په تاسي کي داسي څوک سته چې ميدان ته راسي او د خپلي توري زور ورښکاره کړي". سمدلاسه د پهلوانانو له ډلي څخه ادهم پهلوان رامخ ته سو او آس ئې پر ورپونده کړ. څو واري ئې پر وکړل، آخر د کان ماکان واری ورته سم سو او داسي خرپ ئې پر مغزي باندي ورکړ چې له ادهم څخه د اوبن په شان رمباړه تر خوله وختله او له آسه لاندي راولوېد. بل پهلوان راوړاندي سو. په ده هم هغه کانه وسوه لکه په هابل چې سوې وه. دريم، څلرم، پنځم پهلوان هم سرونه وخوړل او هلاک سول. باره ټولو په يوه وار بريد پر وکړ او د جنگ ميدان تود سو. په يوه گړي کي کان ماکان ټوله د توري تر تېغ تېر کړل.

گهرداش چې دا حال وليد، پر خپل ځان وبېرېدی او پوه سو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ځوان پر دا ګرده دنیا بل ساری نه لري. باره ئې پر کان ماکان باندي ږغ وکړ چي د خپلو يارانو ويني مي دربخښلي دي، هر څه چي غواړې درسره وائې خله او خپل ښار ته دي ستون سه. کان ماکان ورته وويل چي د ځوانمردۍ او سخاوت له بابته خو دي کور ودان، منګر ته اوس دا خبري پرېږده، د خپل سر د خلاصېدو غم دي وخوره. ګهرداش ته خښم ورغی او ورته وې ويل چي که دي زه پېژندلای، بيا دي داسي خبري نه کولې. زه د ځنګله زمری ګهرداش نومېږم او د سامري زوی يم. زما چپاوونه پر پاچهانو دي، يرغلونه مي پر لويو لويو سوداګرانو دي او دغه آس چي تر تا لاندي دئ ، دا هم يو وخت زما وو. ته دا راته ووايه چي دا آس څرنګه په لاس درغلی دئ. کان ماکان ورته وويل چي دا آس زما د نيکه ملک نعمان او زما د اکا ملک شرکان قاتلي ذات الدواهي زما و بل کاکا ملک ساسان ته وور، او بيا زما لاس ته راغی. ګهرداش ورته وويل چي مور خو نه لرې، د پلار نوم دي څه دئ؟

کان ماکان ورته وويل: "زه کان ماکان نومېږم. پلار مي ضوء المکان او نيکه مي ملک نعمان وو". ګهرداش ورته وويل چي: "له دې زړه ورتيا او ښتلوالي څخه خو دي معلومېږي، چي رشتيا به وايې. خو بيا هم بېغمه اوسه زه کار نه درلرم ولي چي پلار دي ډېر نېک سړی وو. ځه په مخه دي ښه". کان ماکان ورغبرګه کړه چي: "غوبيه! خوشي توپونه مه وله، په دې خبرو نه سې خلاصېدلای."

آبس، ګهرداش ته هم نور څه نه سوه پاته او پر راوغورځېدي. دواړو داسي د خرپ جنګ وکړ چي يو پر بل ئې د داسي درنو ګرزانو وارونه وکړل چي تا به ويل اوس به دا مځکه سره وچوي. بيا ئې نو نېزې راوايستلې، ګهرداش د نېزې واری پر وکړ، کان ماکان سر ټيټ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نېزه خطا ولاړه او ده هم پخپله نېزه باندي د ګهرداش پر ټټر داسي واری وکړ چي نېزه پوري ووري تر ووتله. دی له آسه راولوېد او نفس ئې وخوت. کان ماکان مالونه سره راغونډ کړل او پر مریانو ئې امر وکړ چي درپه مخه ئې کړئ. په دې وخت کي صباح له کوتله راتا سو د ګهرداش سر ئې له تنې څخه پرې کړ. کان ماکان ته خندا ورغله او ورته وې ويل: "ما پر تا د خورا زړه ور او جنګره سړي خيال کړی وو".

صباح ورته وويل چي ته نوري خبري پرېږده، مقصد دا چي په دې دونه مال کي دي دا خپل کوچنوټی غلام هېر نه سي. ګوندي زما هم چټی مهر سي او د خپل کاکا د لور نجما وصال ته ورسېږم. کان ماکان ورته وويل چي لږ صبر وکړه، تا ته به هم خپله برخه درورسېږي. ته پر دغه مال او مريانو باندي پيره کوه. باره کان ماکان له مال و مريانو سره بغداد ته رهي سو. د بغداد ښار ته چي نزدې سول، هلته د ښار خلکو او لښکرو ته خبر ورسېدی چي کان ماکان له اوز غنيمت سره راستون سوی دئ او دغه راز ئې د ګهرداش سر هم د صباح پر نېزه باندي وليدی. سوداګرو د ګهرداش سر وپېژاند او خوشاله سول چي خدای د دې ظالم له شره په امان کړل. د ده و وژلو ته حيران پاته سول او پر هغه چا ئې آفرين ووايه چي دا بلا ئې د دوی له سرو څخه ليري کړه. د بغداد خلکو د وزير دندان او ملک ساسان حال وکان ماکان ته ټول بيان کړ. د ښار ټول ناميان له کان ماکان څخه وبېرېدل. کان ماکان هم مال په مخه کړ او ماڼی ته ورسېد. د ماڼی مخ ته ئې هغه نېزه په مځکه کي ښخه کړه چي د ګهرداش سر ئې دپاسه پروت وو. د بغداد خلکو اسان او اوښان په سوغات کي ورته راوړل او ټول د ده پلويان ئې پر خوا سول. بيا نوکان ماکان پر صباح باندي ږغ وکړ، ده ته ئې په يوه پراخه مځکه کي کور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړ. تر دې وروسته خپلي مور ته ورغی او د سفر ټول نکل ئې ورته وکړ. ملک ساسان ته هم چا دا ټول بیان کړی وو. باره دی هم له خپلي ماڼۍ راووت او یو ګوښه ځای ته ولاړ. خپل خاص اعتباري خلک ئې وروغوښتل او ورته وې ویل چي زه نن تاسي ته یو پټ راز بیانوم او هغه دا چي کان ماکان به زما د وژلو سبب سي، دا ځکه چي ده ګهرداش لا هم وواژه چي د ترکانو او کردانو خورا ډېري قبیلې ئې تر شا ولاړي وې. د وزیر دندان خبرونه خو هم اورئ چي زما احسانونه او نېکۍ ئې هېري کړي دي او د اورېدو چي وایي له لیرو ښارو څخه ئې یو غټ لښکر برابر کړی دئ او غواړي چي کان ماکان تخت ته ورسوي او پاچا ئې کړي. نو دا سړی که پاچا سو، ما هرومرو وژني. خاصانو مشرانو ورته وویل چي که موږ دی ستا نمک خور او د لاس روزل سوی نه بللای، بیا مو نو کله د ده ملاتړ کاوه. موږ خو فکر کاوه چي دا ستا د لاس سړی دئ. موږ اوس هم ستا تر امر لاندي یو، که وایې چي مړ ئې کړو، خو وبه ئې وژنو او که وایې چي وئې شړو، خو له ښاره به ئې وباسو.

ملک ساسان ورته وویل چي: "وژل به ئې زموږ د ټولو په خیر وي. منګر تاسي به ټینګه وعده راکوئ". حاضر مجلس ټولو په خدای و په رسول قسمونه واخیستل ، د اورتي طلاقونه ئې واچول چي موږ په سرومال درته ولاړ یو. ملک هم دوی ونازول او د خورا ډېرو سرو او سپینو وعده ئې ورسره وکړه. باره نو ملک بیرته خپلي ماڼۍ ته ولاړ. په دې موضوع باندي قضی فکان خبره سوه. ډېره سخته خواشینې سوه. آبس، دستي ئې سعدانه انا راوغوښته او کان ماکان ته ئې ولېږله چي د ملک ساسان په نیت ئې خبر کړي. بوډۍ کان ماکان ته ولاړه او په ټول حال ئې خبر کړ. کان ماکان ورته وویل چي د کاکا پر لور مي سلامونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووایه او ورته وبه وایې چي د مملکت کارونه د پروردګار په لاس کي دي. هر چا ته چي وغواړي، ورعطا کوي ئې. شاعر څه ښه ویلي دي:

دا عطا ده د پاک رب چي څوک ګدا کړي څوک پاچا
چا تـه بـرم وعـزت ورکـړي چـا تـه وښـندي دنيـا
چي پر خاورو ئې نظر سي، سم انسان ځني پيدا کړي
تــــا کيـــــسه نــــه ده لوســـــتلې د آدم و د حـــوا
مګـر زمـوږ پـاک پيغمبر ئـې و يثرب تـه روان نـه کـړ
په لښکر ئې فتحه نه کړ د خدای کور، زموږ پيشوا
اوريـدلي بـه دي وي چـي فريـدون وو غـوا روزلـی
مګـر خدای چي قـوت ورکـړ پـر زمری ئې لاس بالا

آبس، بوډۍ ته ئې رخصت ورکړ او هغې هم د کان ماکان جواب د هغه د کاکالور ته وررساوه. هلته ملک ساسان هم د موقع په انتظار ناست وو چي کله به کان ماکان له ښاره ووزي او دی به خپل سپاره پسې ولېږي او و به ئې وژني. د خدای کارونه دي، يوه ورځ کان ماکان د هوسيو په ښکار وووت. سارايي صباح ئې هم له ځانه سره بوت. صباح به له سهاره تر ماښامه له ده څخه نه جلاکېدی.

آبس، کان ماکان يو څو هوسۍ ونيولې. په دوی کي يوه تور سترګې هوسۍ وه چي ټوله ورځ به ئې ښی خوا او کيڼ خوا ته مخ اړاواه او کتل به يې. کان ماکان هغه خوشي کړه. سارايي صباح ورته وويل چي دا دي ولي خوشي کړه؟ کان ماکان په خندا سو او دا نوري هوسياني ئې هم خوشې کړې. هوسۍ په ټوپونو سوې او ولاړې. باره ئې صباح ته وويل چي دغي هوسۍ چي شاوخوا کتل، دې شېرخوره بچيان تر شا پرې ايښي ول. نو دا د ځوانمردۍ او مېړاني کار نه وو چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شېرخورو بچيانو مور دي څوک بندي کړي او دا نوري چي مي خوشي کړې، دا مي د دې په صدقه کي وبخښلې. صباح ورته وويل چي ما هم آزاد کړه، زه به هم خپلو ماشومانو ته ولاړ سم. کان ماکان په خندا سو او د نېزې په پڅه خوا ئې پر شا باندي يو ټينګ ګوزار ورکړ. صباح ئې له ډېره درده پر کونه کښېناوه او لکه مار سره تاوېدی راتاوېدی. په دغه وخت کي ناڅاپه دوړي رابښکاره سوې او د دوړو له منځه څخه سپاره پهلوانان راووتل. د دوی د راوتلو سبب دا وو چي ملک ساسان هلته ښکار ته د کان مکان په وتلو خبر سوی وو او د ديلميانو يو امير ته ئې چي جامع نومېدی، خورا ډېري روپۍ او سره و سپين زر ورکړي ول او له شلو تنوسپرو سره ئې د کان ماکان د وژلو په نيت رالېږلی وو. سپاره چي کان ماکان ته رانزدې سول، باره ئې سمدستي بريد پر وکړ. ده هم توره ورسره لښته کړه چي مخ دي راګرزاوه، ټول ئې ووژل. په دې ترخ کي ملک ساسان هم له سپرو سره راورسېد، خو چي دا نور سپاره ئې ټول پر مځکه مړه وليدل، زياتي وارخطا سو او مخ پر ښار ئې منډه کړه. د هغه ځای خلک چي په کيسه خبر سول، لار ئې ورته ونيوله، ملک ساسان ئې ګوری موری ونيو او ټينګ ئې وتاړه.

کان ماکان نو په دې کيسه ناخبره دئ او له صباح سره خوش خوش راروان دئ. پر لاري ئې يو ځوان په سترګه سو چي د کور په دروازه کي ولاړ دئ. کان ماکان سلام ورواچاوه، ځوان ئې سلام بيا کړ. د کور ست ئې ورته وکړ. باره کور ته سره ولاړل. ځوان پر سترخان باندي دوې کاسې ورته کښېښوولې. په يوه کي شيدې وې او په دا بله کي سره کړي غوړي. کان ماکان ته ئې وويل چي: "بسم الله کړئ او مړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخورئ". کان ماکان لاس ونیوی او له سترخانه پر شا سو. ځوان ورته وویل چي ولي دي مړی و نه خوړه. ده جواب ورکړ چي: "نذر مي ایښی دئ". ځوان ځني وپوښتل: "د څه شي نذر؟" کان ماکان ورته وویل چي ملک ساسان زما هیواد په ظلم راځخه قبضه کړی دئ. هغه هیواد ئې راځخه اخیستی دئ چي زما پلار و نیکه پاچهي پر کوله. زما پلار چي مړ سو، زه کوچنی ماشوم وم. ده زما د پلار پر سلطنت لاس راوگرزاوه. اوس ما دا نذر ایښی دئ چي تر څو له خپل غلیم څخه غچ وانخلم، د چا ډوډی به نه خورم. ځوان پر راړغ کړه چي زړی مي درباندي چي دا ارمان دي وخوت. ستا دښمن زموږ سره بندي دئ . ژر کوه درولاړېږه چي مړ ئې نه کړي. کان ماکان د بندیخانې د ځای پوښتنه ځني وکړه، هلک ورته وویل چي په هغه گومبته کي دننه دئ.

کان ماکان چي گومبتي ته وکتل، رشتیا هم خلک وتل وننوتل او د ساسان پر سر ئې د چپلکو وارونه کول. دی هم گومبتي ته ورغی او یو آن ئې د خلکو تماشه وکړه او بیرته د ځوان کره راغی. ډوډی ئې وخوړه او یو څه غوښي چي پاته سوې هغه ئې په سترخان کي وپېچلې. باره ئې نو څنگ ورته واچاوه او تر هغو پوري په هغه کور کي وو، چي د شپې تاریکه خپره سوه او د کور څښتن بیده سو. چي شپه ښه چپه چپایي یا چوپه چوپتیا سوه، کان ماکان گومبتي ته ورغی. د گومبتي پر شاوخوا خروړي سپي پراته ول او پر کان ماکان باندي راوغورځېدل. کان ماکان هغه د سترخان غوښي ورسره اخیستي وې او یوه یوه ټوټه ئې سپو ته ورواچوله او سپو مخ ځني واړاوه. دی چي د گومبتي و دروازې ته ورسېدی او ملک ساسان ئې ولیدی، باره ئې پر سر لاس ورتېر کړ. ملک ساسان لو چیغه وکړه چي: "څوک یې؟".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده په جواب کې ورته وويل چې کان ماکان يم. هغه څوک چې زما د وږلو لام دي تړلی وو. خدای تا ته د خپلو بديو جزا درکړه. آيا د پلار و نيکه مملکت چې دي راڅخه غصب کړی وو، هغه دي بس نه وو، چې په وږلو مي لا هم پسې وې؟ ملک ساسان تر ناحقه قسمو لاندي سو چې دا خبره بالکل دروغ ده. ما ستا د وږلو توطئه نه وه کړې. کان ماکان ځني رهي سو او و ده ته ئې وويل چې په ما پسي راځه. ملک ساسان ورته وويل چې: "د ولاړي نه يم او په بدن کي مي دونه سېک نه دئ پاته چې پر پښو دي تگ وکړم".

آبس، کان ماکان دوه آسه راوستل، پر يوه دی سپور سو او پر ها بل ملک ساسان. شپه ئې تېوله ووهل. د سهار لمونځ ئې يو ځای وکړ او بيا ئې مزله ته ادامه ورکړه څو يو باغ ته راورسېدل. هورې ئې يو څه دمه وکړه. له يوې خوا او بلي خوا ئې خبري و مجلس وکړ. باره کان ماکان ورته وويل چې اوس خو به دي په زړه کي زما سره څه نه وي پاته. ملک ورته وويل چې په والله بالله که نور هيڅ په زړه کي درته لرم. آبس د نکل کاردئ، رارهي سول. بغداد ته چې نزدې راورسېدل، سارايي صباح ورته وويل چې زه به تر تاسي وړاندي ښار ته ولاړ سم او پر خلکو به زېری وکړم. باره ئې دی واستاوه چې خلک خبر کړي. د ښار خلک کوڅو و بازارو ته له ډول و سورنا سره هر کلي ته راووتل. قضی فکان هم لکه په توره شپه چې سپينه سپوږمۍ راوخېژي، له خپله کوره راووتله. د کان ماکان سترگي په قضی مکان کي داسي ښخي دي چې بل هيڅ لور ته ئې نه اړوي. دواړو يو بل ته په سترگو کي د زړونو حال ووايه. خلکو د کان ماکان د مېړاني او زړه ورتيا بيانونه کول او ويل به ئې چې موږ ته له ده پرته بل پاچا نه ښايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کي ملک ساسان د نزهت الزمان لوري ته ورنږدې سو. هغې ورته وويل چي پر خلکو خو دي پام دئ چي د کان ماکان په صفتو مړېده نه لري. ملک ساسان ورته وويل چي ته نو د خلکو خبري پرېږده. ما دی پخپله ولیدی، د صفت څه گرسره خدای په ده کي ايښي نه دي. د خلکو ماغزه خراب دي، چي د ده صفت بيانوي. اورېدلي به دي وي چي وايي: "د ډول ږغ له ليري ښه خوند کوي". د ده د مېړاني اوازه بغداد ته راغله، خلک بې له دې چي رشتيا و دروا‌غ ځانته معلوم کړي، د ده پر خوا سول. ها بل وزير دندان خاين او چمباز هم لښکر راټول کړی دئ. زه خو نه سم کولای چي تر دې دونه ډېرو کلونو پاچهي وروسته اوس د دوی تر حکم لاندي ژوند وکړم. نزهت الزمان ورته وويل چي اوس دي خيال څه دئ؟ غواړې څه وکړې؟ ده ورته وويل چي: "وژنم ئې، وژنم ئې چي د وزير دندان هم اميد وخېژي او ما ته غاړه کښېږدي". نزهت الزمان ورته وويل چي چم وچمبازي حتی له پرديو سره لا بد کار دئ، ته له خپلو خپلوانو سره څرنگه په چل وفريب کي يې؟ بهتره دا ده چي قضی فکان و کان ماکان ته ورواده کړو او هغه د اولنو خبره په غوږ کي ونيسو چي ويلي ئې دي:

انسانان په احسان خپل سي حيوانان په لومه دام
دښمن هم په لطف مات کړه، نه په توره، نه په لام
که دښمن دي په نرمي و مدارا د ځان خپل نه سو
دې خبيث لره نو وروسته چلوه توره مدام

د ملک ساسان چي د بيتو په معنا سر خلاص سو، باره ډېر خښم ورغی او ورته وې ويل: "که زه په دې پوه سم چي ته ټوکي نه راسره کوې، قسم ده چي سر به دي غوڅ درپرې کړم". نزهت الزمان ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چي خیر دئ چي ته پر ما وخښمېدې ، زه به بیا نرمي درسره وکړم. باره ورتېره سوه د ملک سرولاسونه ئې ورمچ کړل او ورته وې ویل چي: "هر څه چي ستا خوښه وي، زه ئې درسره کوم. درځه چي خپله نخشه عملي کړو او په یوه چم کان ماکان ووژنو". ملک چي دا خبره واورېده، له خوشالۍ پرله وځرخېدي، ول هله ژر کوه، یو چم جوړکړه چي له دې بلا څخه خلاص سو. دې ورته وویل چي په دې کارکي به له باکون نومي مینځي څخه مرسته وغواړو. پر دې مینځي باندي په چمبازۍ کي ختمه ده. د دې په شان بله مکاره او پلیته ښځه په دنیا کي نه موندل کېږي. دې مینځي کان ماکان او قضی فکان دواړه لوی کړي دي. پر کان ماکان خو دا مینځه دونه ګرانه ده چي هر وخت ئې د دې په غېږ کي سرایښی وي او په خواږه خوب بیده وي. د ملک ساسان دا خبره خوښه سوه، باره ئې دستي په مینځي پسي څوک واستول او راوئې غوښتل. مینځه چي حاضره سوه، دوی دا ټول بیان ورته وکړ او ورته وې ویل چي د کان ماکان په وژلو کي مرسته ورسره وکړي. پر څنګ ئې د خورا ډېرو سرو و سپینو زرو وعده هم ورکړه. مینځي ورته وویل چي: "سمه ده. خو ما ته داسي یو خنجر راکړئ، چي په زهرو لړل سوی وي او ژر ئې ووژلای سي".

د ملک ساسان دا نخشه بیخي ډېره پر زړه ښه ولګېده. باره ئې په زهرو لړلی خنجر ورکړ. د دې مینځي خورا ډېرنکلونه او راز په راز شعرونه په یاد زده ول. آبس، خنجر ئې واخیست، له کوره ووتل چي نور به نو کان ماکان وژني. په دغه چورت کي وه چي کان ماکان ته ورسېده. کان ماکان د قضی فکان په انتظار وو، چي ناڅاپه دا مینځه ورته راغله او له ځان سره ګډه ده چي د وصال وخت راورسېدی او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجران شپې تېري سوې. کان ماکان چي دا خبري واورېدې، باره ئې له مينځې څخه د قضی فکان پوښتنه وکړه چي پر څه حال ده؟ دې ناولي مينځې ورته وويل چي هغه هم ستا په مينه کي لېونۍ ده او تل ئې ستا نوم پر خوله جاري دئ. کان ماکان دستي خپلي جامې په زېري کي مينځې ته ورکړې او د نورو سرو و سپينو وعده ئې هم ورسره وکړه. مينځې ورته وويل چي نن شپه زه ستا کره تېروم او د مينانو او عاشقانو عجيبي و غريبي کيسې به درته وکړم. کان ماکان ورته وويل چي تر خوله دي جار سم. داسي نکل راته وکړه چي له زړه څخه دا غمونه ليري سي او يوګړی خوشاله سم. باره مينځه کښېنستله او کان ماکان ته ئې وويل چي د نکلو په کتابوکي راغلي دي....

د چرسي مين نکل

وايي: يو سړی وو چي له ښايستو ښځو سره ئې ډېره جوړه وه او تل به ئې خپله هستي او شتمني پر هغو باندي لګوله. په پای کي دا سړی در په دره او مفلسه سو، دنيا ئې ګرده ځني ولاړه، په بازاروکي به ګرزېدی چي کومه وچه ګوله يا سبوس ډوډی. په لاس ورسي او ځان له مرګه په راوګرزوي. دی د دغي وچي ګولې په تلاښ کي وو او خاوري ئې سره شنلې چي ناڅاپه ئې يو تېره مېخ په ګوته ننوتی او ويني ئې راتوی سوې. باره، يو کونج ته کښېنستی، ويني ئې له ګوتي پاکي کړې او په يوه زړوکي ټوکر ئې ګوته ټينګه وتړله. پر لاري روان سو، زګېروی ئې دئ او د ګوتي له درده نارامه دئ. په دې حال کي يوه حمام ته ورسېدی. د کاليو په ځای کي ئې کالي وکښل او دننه حمام ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورننووت. د اوبو د حوض پر څنډه کښېنستې او تودې تودې اوبه پر سر و بدن تويوي. آخر ئې بدن ډېر تود سو او ګرمۍ په عذاب کړ.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دري څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
دې سړي پر ځان باندي دونه تودې اوبه تويي کړې چي له ډېري ګرمۍ څخه ئې بدن لکه اور داسي تود سو. باره راولاړ سو د سړو (يخو) اوبو حوض ته ورتېر سو، چي ګوري د حوض پر څنډه باندي د چرسو يوه ټوټه پرته ده. ټوټه ئې راواخيسته او خولې ته ئې کړه. په خوله کي ئې يوې خوا و بلي خوا ته سره واړوله او غرچ ئې سو، تر ستوني ئې تېره کړه. چرسو داسي ژر تاثير پر وکی، چي بوخ ئې راواړاوه. سړی د حوض پر غاړه بوړي بوړي پرېووت او نشه سو. د نشې په حال کي ئې خيال ته ورغله او داسي فکر ئې کاوه چي د حمام کيسه مال ئې کيسه کوي او چاپي کوي ئې. يو مريی ئې سر ته ولاړ وي، بل ئې پښو ته د يوه د اوبو لوټه (طاس) په لاس کي وي او د ها بل نور د حمام سامانونه په بغل کي. دا کسان چي ئې وليدل له ځانه سره ئې وويل چي دې خلکو د بل چا خيال پر کړی دئ او په ناپامي کي ده ته راغلي دي. د دوی پر شوده ګې خندا ورغله او پښي ئې لاپسې کش کړې او اورد وغزېدی، له ځانه سره ئې وويل: "دا چرس خو عجبه د خدای نعمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ، په يوه پاچهي ارزي". باره فکر کوي چي کيسه مال ئې تر لاس ونيسي، راولاړ ئې کړي، د تورو رېښمو لونګ (لنګ) ئې تر ملا وروتړي. مريان هم د اوبو له لوټې او نور سامان سره په پسې سي. يو ګوښه ځای ته ئې بوزي. چي ګوري، هورې تيار خواړه پر اور پراته وي. نوري رقم په رقم مېوې په غابو کي ايښوول سوي وي. ښه ښه عطرونه پاشل سوي وي. ده ته يو ختکی ورمات کړي. د شرشمو پر چوکۍ ئې کښېنوي. کيسه مال ورته ولاړ وي، بدن ئې ورچاپي کوي او مريان ئې پر سر اوبه ورتويوي او لمبوي ئې. دی چي ئې ښه پاک خوا پاکی ولمباوه، نو دوی ځني ولاړل او دی ئې يوازي پرېښوو. دوی چي ولاړل، سړی راولاړسو، لونګ (لنګ) ئې ايسته کړ او له خندا شين ولاړی، دونه ئې وخندل چي آخر ئې پر پښتورګو لاسونه نيولي ول او پرله غښتی. د دوی پر شوده ګۍ باندي خندا ورغلې وه او له ځانه سره ئې ويل چي ته دوی ته ګوره، ځونه چاديان خلک ول، ماته به ئې "وزير صاحب، وزيرصاحب" ويل. کله به ئې لا راته وويل چي: "يا مولانا صاحب". بيا ئې په زړه کي وروګرزېدل چي البته، خطاوتلي ول، د بل چاخيال ئې درباندي کړي وو. ښايي وروسته مي وپېژني چي زه د خدای لغړی يم. باره وبېرېدی چي که دا خلک را پوه سول چي زه هيڅ نه لرم. نه وزير يم نه مولانا، خودښکه چي تر وهلو مي په ځغلولو سترۍ کړي. باره له بېري ځخه د تودو اوبو حوض ته ورشيوه سو، بيرته له حوض ځخه راووت. بيا ئې په خيال کي ورغله چي مريان او خذمتګاران ورته راغلي وي. بوخچې ئې ورته راوړي وي. درې داني د ورېښمو لونګان ئې هم ورته راوړي وي. يو لونګ ئې پر سر وروټچوي، بل پر اوږو. دا دريم لونګ ئې تر ملاوروتړي. خذمتګاران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کڼاوې[1] ورته راوړې. دی ئې په پښو کړي. مريان ئې تر لاس ونيسي او تر حمام راووزي. دی په زړه کي بيخي ډېر خوشاله اوخندان وي، ځو د جامو ايستلو ځای ته راسي. دلته چي ګوري، د پاچهانو فرش، سرې غالۍ او سطرنجۍ ورته اواري وي او مريان شاوخوا ورته ولاړ وي او بدن ئې ورموږي. په دې حال کي خوب يووړ. خوب ئې ليدی چي يوه نازکه پاڅکه نجلۍ ئې په غېږ کي ناسته ده او دی ئې مچ کړ. باره ئې د پښو منځ ته سوه او په ابوالعياش ئې لاس وروواهه، چي په دغه حال کي يو چا په زوره ږغ پروکړ، چي: "اې چرسکه! ولاړ سه، سره غرمه سوه، ته لابيده يې". ده چي سترګي روڼي کړې، ګوري چي د سړو اوبو په حوض کي پروت دئ. لونګ ئې نسته. ځان ته ئې وکتل چي د شرم لوښي و لرګي ئې پر ميدان ورته پراته دي، ابوالعياش ئې له سده وتلی جګ ولاړ دئ، خلک شاوخوا پر راځرخېدلي دي او له خندا شنه شنه کېږي. دی پوه سو چي دا ټول د شيطان کورخرابي کارونه دي، دا ټول د احتلام له لاسه راپېښ سول. خوا ئې ډېره بده سوه. خلکو چيغي پر وهلې چي: "ولاړسه، ته نه شرمېږي چي پر سپين ميدان داسي بې سيرته لځ پڅ پروت يې. رشتيا ئې ويلي دي چي چرسي زوی، نه زوی. تارياکي دوه په ايکي". باره ئې موچڼي و بوټونه پر راوګرزول او داسي وواهه چي ادوبدو ئې کړ. چرسي ټوک ټوک، وږی تږی کور ته روان سو.

کان ماکان چي دا نکل د مينځي له خولې واورېد، دونه ئې وخندل چي آخر ئې پر پښتورګو درد سو. باکون ته ئې وويل چي: "داسي نکل دي راته وکړ چي پخپل ټول عمر مي نه وو اورېدلی. بل

---

[1] د حمام لرګيني څپلۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

به دي دغه راز عجیب و غریب نکل نه وي زده، چي راته وئې کړې". مینځي ورته وویل چي تر شل مي زیات نور زده دي. باره ئې نکلونه ورته کول، څو کان ماکان ته خوب ورغی او بیده سو. مینځه ئې بالښت ته ناسته ده. نیمه شپه سوه. مینځي له ځانه سره وویل چي داغه ئې وخت دئ. راولاړه سوه، خنجر ئې له لستوڼي راوکیښ، پورته ئې کړ، چي اوس به ئې نو د کان ماکان په نس کي ښخاوه، په دغه وخت کي د کان ماکان مور نابېره په خونه ورننوتله. باکون مینځي چي ولیدله، ورته ولاړه سوه او سلامالیک ئې ورته وکړ. خو له واهمې څخه ئې ټول بدن لړزېدی. تا به ویل چي سره لوي تبي اخیستې ده. د کان ماکان مور چي داحالت ولید، حیرانه سوه. زوی ئې له خوبه راویښ کړ. زوی چي ئې راویښ سو، مور ئې ورته وویل چي: "قضی فکان خبره سوې وه، چي ستا د مرگ توطئه جوړه سوې وه. نو ئې زه په تا پسي راواستولم چي دمخه تر دې چي باکون تا ووژني، زه دي په حال خبر کړم. زه په دغه لحظه کي راورسېدم چي نور نو باکون ستا وژلو ته لاس پورته کړی وو".

کان ماکان ورته وویل چي پر سم وخت راورسېدې او ښه دئ چي باکون هم دلې حاضره ناسته ده. باره ئې باکون ته مخ ورواړاوه او ورته وې ویل چي نوري جالبي کیسې به دي نه وي زده. هغې جواب ورکړ چي: "جالبي کیسې ډېري دي، خو هغه به بل وخت ته پرېږدو". باکون ولاړه سوه چي له خوني ووتله منگر زړه ئې په هوا وو او د نجات امید ئې کورتې نه وو. ځکه دا پوه سوه چي د کان ماکان مور په ټوله حال خبره ده. باره ئې له کان ماکان سره خدای په اماني وکړه او له خوني ووتله. د کان ماکان مور خپل زوی ته ورنزدې سوه او ورته وې ویل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: "بلاوه برکت ئې نه وو. ګوره کمه ګوله مو د خدای په در کې قبوله سوې وه، چې د هغې له رویه خدای نن شپه له مرګه وژغورلې". باره ئې ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ.

کان ماکان ورته وویل چې: "موري! مرګ و ژوند د خدای په لاس دئ. منګر بهتره دا ده چې ځانونه له دې دښمنانو څخه ګوښه کړو". آبس، چې لمر ښه رالوړ سو کان ماکان له ښاره ووت او ځان ئې وزیر دندان ته ورساوه. دی نو هورې پرېږده، بیرته به راسو، ملک ساسان او نزهت الزمان ته. تر کان ماکان وروسته نزهت الزمان هم له ښاره ووتله او له هغوی سره یو ځای سوه. د دولت نور غټان هم ورسره ملګري سول او پخپلو منځو کې ئې مشوره وکړه او پر دې خبره ئې اتفاق راغی چې له رومیانوسره په جنګ کوي او د ملک نعمان او ملک شرکان د وژلو غچ به ځني اخلي. دوی جګړې ته ورووتل او له ځو ورځو جنګ وروسته، چې کیسه ئې نو اوږده ده، د ملک رومزان له خوا ونیول سول او بندیان سول. یوه ورځ سهار ملک رومزان امر وکړ چې کان ماکان او وزیر دندان او د هغو ملګري دي ورته حاضر کړه سي. دوی چې ورته حاضر سول، ملک رومزان هغوی خپل څنګ ته کښېنول. باره سترخانونه اوار سول. حاضرینو ډوډۍ وخوړه او د ټولو زړونه له مرګه بېغمه سول او یو بل ته ئې سره وویل چې دوی فکر کاوه چې مرګ ته ئې راغوښتي دي. دا خو مېلمستیا معلومېدله. تر ډوډۍ وروسته ملک رومزان حاضر مجلس ته مخ ورواړاوه او ورته وېویل چې ده یو خوب لیدلی دئ.

راهبانو ورته ویلي دي چې د دې خوب معنا او تعبیر له وزیر دندان پرته بل څوک نه سي کولای. وزیر دندان ورته وویل چې اې پاچا! ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي خوب راته بيان کړه، تعبير به ئې خدای خير کړي. پاچا ورته وويل چي خوب مي ليد چي په يوه لوی کنډهل کي لوېدلي يم او يو څو تنه مي زهيروي او تکليف راکوي. هر څه کوښښ و تلاښ چي کوم، له دې کنډهله وتلای نه سم. شاوخوا مي وکتل. د کنډهل په يوه کونج کي مي يو زرين شی تر سترګو سو. لاس مي وراوږد کړ، چي راوائې خلم. چي لاس مي ورووړ، هغه دوه زرين شيان سول. چي ښه ورنزدې سوم هغه بيرته يو شی سو. په دغه وخت کي له خوبه راويښ سوم. وزير دندان ورته وويل چي د دې خوب تعبير دي داسي دئ چي ستا يو ورور، يا وراره يا د کاکا زوی يا د هغه نور خپلوان چي وينه ئې له تاسره يوه ده، به خدای پيداکړي. پاچا چي داواورېدله، باره ئې کان ماکان و نزهت الزمان وقضی فکان و وزير دندان او نورو ته وکتل او له ځانه سره ئې وويل چي دا خلک بايد زه ژر ووژنم. د لښکر زړه به ئې ولوېږي او زه بايد ژر خپل مملکت ته بيرته ولاړ سم، نه ګانه چي پاچهي مي د لاسه و نه وزي. باره ئې دستي جلاد راوغوښت او امر ئې پر وکړ چي کان ماکان ووژني. په دې وخت کي ناڅاپه د ده روزونکې دايي مجلس ته راحاضره سوه او پر ده ئې چيغه وکړه چي: "اې، ټولواکه! دا څه کوې؟" پاچا په جواب کي ورته وويل چي خيال مي دئ چي دا بنديان ټوله مړه کړم، سرونه ئې د هغوی ملګرو ته ورولېږم. بيا به نو پر هغوی باندي له خپل لښکر سره يو ځای حمله وکړم. څوک به مړه کړم او څوک به وتښتي. او دا مي له مسلمانانو سره وروستۍ جګړه نه ده. تر دې جګړې وروسته يو وار ژر خپل مملکت ته ځم چي هلته ته خو به څه نه وي پيښ سوي. دايي چي ئې دا خبري واورېدې، د دوی په ژبه ئې ورته وويل چي حاضر مجلس په پوه نه سي، ول: "څرنګه دي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه اوارېږي چي خپل خوريی او خپله خورځه ووژنې؟" پاچا چي دا واورېدله، له ډېره خښمه سره سوروشين سو. خپل دايي ته ئې وويل چي: "خدای خوار کړي! تا ما ته نه وه ويلي چي ستا مور وژل سوې ده او تا ته ئې زهر درکړي وه". بيا دي يو غمی راکړ چي دا ستا د پلار غمی وو. د خدای په غضب ککړه سې، رشتيا ولي نه راته وايې؟ دايي ورته وويل: "ما چي څه درته ويلي دي، هغه ټول رشتيا دي. زما نوم مرجانه او ستا د مور نوم ملکه ابريزه دئ. مور دي ډېره ښايسته او زړه وره ښځه وه. خو پلار دي د بغداد او خراسان ټولواک ملک نعمان دئ چي خپل زوی ملک شرکان ئې له دغه وزير دندان سره جنگ ته استولی وو. ستا ورور ملک شرکان يوه ورځ له لښکره څخه ليري تللی وو چي ستا د مور ملکې ابريزې پر ماڼۍ پېښ سوی وو. مور، مينځيانو په دغه وخت کي ستا له مور سره په يوه گوښه ځای کي سات تېراوه او غېږي مو ايستلې، چي ناڅاپه ملک شرکان راغی. ستا له مور سره ئې غېږ وايستل. څرنگه چي هم د ښايست له خوا پر ختمه وه او هم په زور کي غښتلې وو، ستا مور ئې غوځاره کړه. مور دي دی پنځه ورځي پخپله ماڼۍ کي د مېلمه په ډول وساته. يوه ښځه چي ذات الدواهي نومېدله، په دې حال خبره سوه او ستا د مور پلار ملک حردوب ته ئې دا حال ووايه. مور دي د ملک شرکان پر لاس مسلمانه سوه او ايمان ئې راووړ. شرکان دا له ځانه سره بغداد ته بوتله چي زه او ريحانه او يو څو نوري مينځياني هم ورسره وو. مور، ټولي مسلماناني سولو. ستا پلار ملک نعمان چي دغه ملکه ابريزه وليدله، سمدلاسه پر مين سو. له ملکې سره ئې شپه تېره کړه. په دغه شپه ملکې حمل واخيست او ته ئې په نس سوې. مور دي درې غمي درلودل چي پاچا ته ئې وروبخښل. پاچا يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

غمی نزهت الزمان ته، یو ئې ضوء المکان ته او دریم ئې ستا ورور شرکان ته ورکړ. ملکې ابریزې دغه غمی له ځانه سره وساته. کله چې د ملکې د لنګون وخت رانږدې سو، غوښتل ئې چې له خپلو خپلوانو سره وګوري. ما ته ئې خپل د زړه حال ووایه. ما یوه تورپوستې مریې ته دا حال ووایه. د ډېرو سرو او سپینو زرو وعده مې ورسره وکړه او ځنې ومې غوښتل چې زموږ سره په دغه سفر کې ملګرې سي. دې مریې، چې غضبان نومېدی، زما خبره ومنله او موږ ئې له ښاره راوایستلو او وتښتېدلو. د روم خاورې ته چې راورسېدلو، د مور دې د لنګون دردونه شرو سول. له آسه راکښته سولو چې په دغه وخت کې پر دې مریې باندې شهوت زور سو او غوښتل ئې چې ملکې ته لاس وروا چوې. ملکې چیغه پر وکړه او له ډېره خښمه ئې غاښونه ورته چیچل چې په دغه شېبه کې ته وزېږېدلې. ستا له زېږېدلو سره سم د روم ښار له خوا یوه دوړه ښکاره سوه. مریې واهمې واخیست او پر خپل ځان وبېرېدی. باره ئې توره کش کړه او ستا مور ئې ووژل او دی پخپله وتښتېدی. دغه وخت دوړه رانږدې سوه او ستا نیکه او د روم پاچا ملک حردوب راښکاره سو. دی چې رانږدې سو، نجلۍ ئې پر مځکه باندې مړه ولیدله. ډېر غمجن سو. باره ئې زموږ څخه د ملکې په باب او د هغې د وژلو په باره کې پوښتنه وکړه. موږ ټول بیان ورته ووایه. د رومیانو او مسلمانانو د دښمنۍ سبب هم همدا خبره ده. باره ئې د ملکې مړی راواخیست او په خپله ماڼۍ کې ئې ښخه کړه. ته ئې ما ته راوسپارلې. ته مې لوی کړې او هغه غمی مې چې ستا په مور پوري ئې اړه درلوده، ستا په غاړه دروځړاوه. بیا نو ته خدای لویولې او لوی سوې. په هغه وخت کې ما تا ته دا حال نه سوای بیانولای. یو سبب ئې دا وو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسي تر منځ جګړه پېښېدله او بله خبره خو دا وه چي نيکه دي هم امر راباندي کړی وو چي دا خبره به له ځانه سره پټه ساتم. ما د ده له حکمه څخه سر نه سوای غړولای. دا خبره پاته وه، ځودا دئ اوس مي درته وويله. نور نو ستا حکم دئ چي څه کوې نو موږ پر سر و سترګو منلي دي. د مرجانې دغه بيان ټولو بنديانو هم واورېد. باره نزهت الزمان نارې کړې چي ملک رومزان زما پلرنی ورور دئ، مور ئې ملکه ابريزه د ملک حردوب لور ده او دغه مرجانه نومې مينځه زه پېژنم. ملک رومزان حيرانۍ واخيست چي دا څه اورم؟ باره ئې له نزهت الزمان سره له نزدې وکتله او د وروری وينه ئې پر جوش راغله. هغې هم ټول بيان ټکي په ټکي ورته وکړ. د دې بيان او د مرجاني کيسه کټ مټ سره ورته وه او د ملک هم زړه ته ولوېدله چي دی د عراق دئ او پلار ئې ملک نعمان دئ. باره ئې ژر ژر د خپلي خور نزهت الزمان لاسونه ورخلاص کړل، لاس ئې ورمچ کړ. نزهت الزمان ته ژړا ودرېده او ملک هم ورسره وژړل. آبس، نور بنديان ئې هم راوغوښتل، له لاسو څخه ولچک او له پښو څخه ئې زولنې ځني وايستلې. په دې وخت کي د مرجاني سترګي پر هغه غمي باندي ولګېدې چي د کان ماکان په غاړه وو. باره ئې نارې کړې او ملک رومزان ته ئې وويل چي: "زويه! د خپلو خبرو بله نښانه مي هم پيداکړه او هغه د دغه ځوان په بازوبند کي دغه غمی دئ. دا له هغو درو غميو څخه دئ چي يو مي ئې ستا په غاړه درځړولی وو".

کان ماکان ته ئې وويل: "ځوانه! ته دي دا غمی راوړه چي زه ئې وګورم". کان ماکان غمی ورکړ. مرجاني دا دواړه غميان ملک رومزان ته ورښکاره کړل. هغه چي وکتل، په رشتيا سره دواړه يو شانته ول او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرجاني پر خبره باندي يو بل ثبوت هم ورزيات سو. ملک پوه سو چي دغه ځوان ئې يعني کان ماکان ئې وراره دئ. باره ئې وزير دندان ته مخ وروا ړاوه، په غيږ کي ئې ونيو. کان ماکان ئې پر تندي مچ کړ. زياتي نو خوشالی سوې، ډولونه وډبېدل، اتڼونه سول، سورناوي ورغږېدلې. هلته چي د عراق و شام لښکرو د روميانو دا ډول و ډمامې واورېدلې، باره پر اسانو راسپاره سول او ملک زبلکان هم راسپور سو چي وګوري، دا ډولونه پر څه وهل کېږي؟ باره ئې لښکر ته د جنګ د تياري تروم وواهه. ملک رومزان چي وليدل، د عراق و شام لښکر په جنګ رارهي سول او په اصلي حال خبر نه دي، باره ئې خپلي ورېرې قضی فکان ته وويل چي ته چټکه ورسه او د عراق و شام لښکر ته اصلي حقيقت بيان کړه. قضی فکان هم په منډه ورغله او ملک زبلکان ته ئې ټول بيان وکړ او نکل ئې له سره تر پايه ورته واوراوه. هغوی هم خوشاله سول او انديښنه ئې رفع سوه.

آبس، قضی فکان دمخه سوه او ملک زبلکان او د عراق و شام نور غټان په پسې سول او د ملک رومزان خيمې ته ورغلل. خيمې ته چي ورننوتل، وئې ليدل چي ملک رومزان له خپل وراره کان ماکان سره ناست دئ او له وزير دندان سره د ملک زبلکان په باب مشوره کوي. تر مشورې وروسته ئې فيصله پر دې سوه چي دمشق به د پخوا په شان ملک زبلکان ته ورپرېږدي او پخپله به دوی عراق ته ولاړ سي. باره ئې سلطان زبلکان د شام له لښکر سره دمشق ته واستاوه او نور لښکر سره راغونډ سول. ملک رومزان او کان ماکان دواړو سره وويل چي د دوی زړونه به هغه وخت پر ارامه او خښم به ئې سوړ سي چي له ذات الدواهي څخه خپل غچ واخلي. باره ئې نو لښکر ته د کوچ امر وکړ او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کان ماکان له خپل اکا ملک رومزان سره خوښ خوشاله رهي سو. مرجاني ته ئې دوعاوي وکړې چي دوی يو او بل ئې سره معرفي کړل.

د مزله کار دئ، هله ، هله، هله دا دئ، عراق ته راورسېدل. د ملک ساسان لوی اوالدار د دوی په راتګ خبر سو او هرکلي ته ئې راووت. د ملک رومزان لاس ئې مچ کړ. ملک هم سوغات ورکړ. باره نو ملک رومزان پر تخت کښېنوست او کان ماکان ئې پر څنګ ورسره کښېناوه. کان ماکان پښه ونيوله او ورته وې ويل چي دا ځای ستاسي سره ښايېږي. ملک رومزان ورته وويل: "استغفرالله! زه به څرنګه ستا پاچهۍ ته طمع کوم". په دې ترڅ کي وزير دندان پر راږغ کړه چي تاسي دواړه دي سلطانان ياست. يوه ورځ دي يو پاچهي کوي او بله ورځ دا بل يو. دا خبره د دواړو خوښه سوه.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او څلور څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ملک رومزان او کان ماکان دواړه د وزير دندان په اشاره پر تخت کښېنستل. خوښ خوشاله ژوند ئې وو. لښکر او رعيت هم خوشاله وو او د خپلو پاچهانو د سر دوعاوي ئې کولې. سلطان کان ماکان واده وکړ او د کاکا له لور قضی فکان سره ئې د عيش و عشرت شپې تېرولې. څه موده وروسته، يوه ورځ ناست دي، چي ګوري له ليري څخه دوړه معلومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوه. چي وئې کتل يو سوداګر دئ راځغلي او چيغي وهي، خولۍ ئې له ډاګه وويشتل او وې ويل چي: "اې، پاچا! دا څه پېښه ده چي د کفر په وطن کي زموږ مالونه سهي سلامت راتېر سول، خو د اسلام په پاچهي کي ئې راڅخه لوټ کړل".

ملک رومزان د غلا کيفيت ځني وپوښتی. سوداګر ورته وويل: "دا شل کاله کېږي چي په تجارت پسي له وطنه ورک يم او د دنيا په ښارو کي ګرزم. زما سره د دمشق د ښار يو دوه مکتوبه هم سته چي ملک شرکان له دې اسيته ليکلي دي چي ما ورته يوه مينځه وربخښلې وه. اوس چي دې وطن ته راورسېدم. ما له هند څخه سل باره مال رابار کړی وو، بغداد ته مي ووړ. دلته عربان و کردان راباندي پېښ سول. سړي ئې راووژل او مالونه ئې لوټ کړل. هست و نېست مي ټول ولاړل. دغه مي حال دئ، دا مي احوال دئ". تر دې بيان وروسته په ژړا سو. د ملک رومزان او ملک کان ماکان هم زړونه پر وسوځېدل. باره ئې سل تنه داسي سپاره ورسره ملګري کړل چي هر يو ئې د زرو تنو په جنګ ورتللای سوای. سوداګر دمخه سو چي لاروليکه وروښيي. دغه ورځ او شپه ئې ټوله مزل وکړ. سهارګاه مهال دئ چي يوې سمسوري سيمي ته ورسېدل. دلته ئې يو ځای هغه غله په سترګه سول چي ناست دي او د سوداګر مالونه پخپلو منځو کي سره وېشي.باره دا سل تنه سپاره پر راوګرزېدل او ملک رومزان او ملک کان ماکان په لوړ اواز ږغ پر وکړ چي: "ښور و نه خورئ، که هر چا ښور وخوړ، سر به ئې له تنې څخه ورجلا کړو". چي مخ دي راګرزاوه، ټول ئې ونيول. دا غله ټول درې سوه تنه ول او د عربو او کردانو هغه ټول فساتيان او لوچګان پکښې شامل ول. د سوداګر مالونه ئې ځني راټول کړل او د دوی لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپښې ئې وروتړل. په کښېدلو ئې بغداد ته راوستل. په بغداد کې ملک رومزان او ملک کان ماکان دربار جوړ کړ. دوی پر تخت کښېنستل او غله ئې راوغوښتل او پوښتنې ئې ځنې شرو کړې؟ هغوی وویل چې موږ درې تنه مشران لرو او هغو دا ډله له شاوخوا اطرافو څخه راغوښده کړې ده. امر وسو چې دا درې تنه راحاضرسي. فوراً ئې هغه درې تنه راحاضر کړل. دوی ئې بندیان کړل او نورو ته ئې رخصت ورکړ او خوشې ئې کړل. د سوداګر مالونه ئې ټوله بیرته په لاس ورکړل. په دې وخت کې سوداګر دوه مکتوبه راوایستل چې یو د ملک شرکان په خط کښل سوی وو او بل د نزهت الزمان په لیک لیکل سوی وو. د خطو له رویه معلومه سوه چې دې سوداګر همدغه نزهت الزمان پر ملک شرکان باندې خرڅه کړې وه. کان ماکان چې د خپل اکا شرکان لیک وکوت. وئې پېژاند چې د هغه د لاس لیکلی خط دئ. باره ئې خط واخیست او سیده نزهت الزمان ته ولاړ. هورې ئې د سوداګر بیان ورته وکړ. نزهت الزمان چې خط وکوت، خط او سوداګر ئې دواړه وپېژندل.

آبس، خط ئې ملک رومزان او ملک کان ماکان ته ورکړ او سوداګر ئې مېلمه کړ. ښه غوړه ډوډۍ ئې ورلره ورکړه. تر ډوډۍ وروسته ئې ډېر مال هم په سوغات کې ورکړ. خپل مریان او نوکران ئې په خدمت کې ورته ودرول. سوداګر خورا ډېر خوشاله سو او ډېرې دوعاوې و ثناوې ئې ورته وکړې. درې ورځې ئې تېرې کړې، نور ئې نو اجازه وغوښتله او پر خپله تړه ولاړ. تر دې وروسته نو پاچهانو د غلو هغه درې تنه مشران راوغوښتل او پوښتنې ئې ځنې وکړې. یوه ورته وویل چې زه سارایي سړی یم او زما د اکار وو چې کوچنې ښایسته هلکان او نجونې به مې غلا کولې او بیا به مې پر سوداګرو باندې خرڅول. ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېره زمانه مي دا کار وکړ. پای ته له دغه خدای ناترسه سره انډيوال سوم. څو لوڅګان مو سره راټول کړل او د سوداګرو قافلې به مو لوټولې. پاچهانو ورته وويل چې د ماشومانو په غلاوو کي دي کومه داسي عجايبه پېښه ليدلې ده. که دي ليدلې وي، راته وئې وايه.

سارايي ورته وويل چي د پاچهانو سر دي سلامت وي، تر ټولو عجايبه پېښه خو دا وه چي دوه ويشت کاله پخوا مي په بيت المقدس کي يوه نجلۍ غلا کړه. داسي ښايسته نجلۍ وه چي ګل پوري موښت، خو خيرن بړانګي بړانګي کالي ئې اغوستي ول او يو خيرن څيري ويري پوړنی ئې پر سر وو. ما دا وليدله چي له کاروانسرای څخه راووتله. باره مي په يو چم غلا او پر اوښ مي سپره کړه. خيال مي نو دا وو، چي دا نجلۍ ليري دښتو ته، هغه ځای ته چي زما عيال پکښې اوسېدی، بوزم. خيال مي وو چي هورې به اوښان پيايي او پوچي موچي به راټولوي. دې نجلۍ خورا ډېري بوغاري وکړې او خورا ډېر ئې وژړل. هيڅ نه ارامېدله. آخر مي يو څو چپلاخي وهم وهله خو نجلۍ له ژړا نه لوېدله. باره مي دمشق ته بوتله او هورې مي يوه سوداګر ته ورښکاره کړه. سوداګر چي د دې حسن و جمال ته وکتله، باره ئې په سل زره ديناره راڅخه رانيوله. بيا مي نو واورېدله چي سوداګر ښه کالي په واغوستل او د دمشق پاچا ته ئې هديه کړه. پاچا سوداګر ته يو په دوه پيسې ورکړې. دغه بيه پر هغې نجلۍ لا لږ وه.

ملک رومزان او ملک کان ماکان دې کيسې ته داسي حيران تللي دي. نزهت الزمان چي دا نکل واورېدی، اسمان ئې پر سر سره وڅرخېدی، پر سترګو ئې توري پردې راغلې، خپل ورور ملک رومزان ته ئې مخ وروا ړاوه او يوه لويه چيغه ئې وکړه چي: "دا هغه ارمچک

(c) ketabton.com: The Digital Library

دئ چي زه ئې په بيت المقدس کي وتښتولم". بيا نو نزهت الزمان هغه ټولي ديدنۍ و خوارۍ ولوړي ووهل وټکول بيان کړل چي د دغه سړي له لاسه پر دې راغلي ول. باره ئې وويل چي د دې سړي وژل خو ما ته داسي روا دي لکه د خپلي پاکي مور شيدې. توره ئې کش کړه او پر سارايي ئې مخامخ ورالا کړه.

سارايي نارې کړې چي: "آپاچهانو! دا ښځه مه پرېږدئ چي ما مړ کړي. زه به د خپل ژوند يو بل عجايب نکل هم درته وکړم". باره، کان ماکان خپلي عمه ته مخ ورواړاوه چي ته ئې پرېږده چي دی نکل وکړي. تر نکل وروسته بيا ستا کار دئ چي هر څه په کوې. نزهت الزمان لاس ونيوی او توره ئې بيرته تېکي ته کړه. پاچهانو سارايي ته وويل چي نکل دي کوه. سارايي ورته وويل چي دا نکل په دې شرط درته کوم چي نور به نو ما بخښئ. دوی هم د بخښني وعده ورسره وکړه او سارايي نکل شرو کړ.

د سارايي د خيانت نکل

سارايي پاچهانو ته مخ ورواړاوه، وې ويل چي کيسه داسي وه ښه ډېر وخت پخوا يوه شپه خوب راڅخه وتښتېدی. لټ پر لټ اوښتم، هيڅ خوب نه راتلی. شپه دونه راباندي اوږده سوه لکه يو کال. آخر چي سهار سو، راولاړسوم. توره مي راواخيستله، ملا مي وتړله او نېزه مي پر اوږه کړه. د هوسيو په ښکار ووتلم. پر لاري يوه ډله ښکاريان نور راباندي پيښ سول. زما په نيت چي خبر سول، باره سره ملګري او انډېوالان سوو. تلو، تلو، تلو، چي ناڅاپه مو يو اوښمرغۍ (شترمرغ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په سترګه سوه. باره مو پسي ورمنډه کړه. دا دمخه ده موږ په پسې یو. تر ما پښینه مو منډي پسې ووهلې. آخر یو داسي بتې بیابان ته راورسېدو چي نه یو بوټی پکښې سته او نه یو ډوکی. بس د مارانو پوښهاری او د پېریانانو اوازونه اورو، بل څه نه وینو او نه اورو. اوښمرغی هم راڅخه ورکه سوه، تری تم سوه. په پوه نه سوو چي په هوا والوتله، که په مځکه ننوتله. باره مو د اسانومخ راواړاوه. منګر په داسي توده هوا کي بیرته تګ هم د اسمان خاته وه. هوا داسي توده سوه چي تا به ویل د دوږخ خوله پر دغه دښت راخلاصه سوې ده. په دې ترڅ کي تندي واخیستلو او اسان مو هم له اخه و له ټوخه ولوېدل. مرګ مو په دا خپلو ګناهکارو سترګو ولېدی. په دغه چورتو کي یو، چي نابېره مو له لیري څخه یوه پراخه شنه سمسوره سیمه ولیدله چي یوه خېمه پکښې معلومېدله او د خیمې څنګ ته یو آس هم تړلی ښکارېدی. موږ ته دونه خوشالي پېښه سوه چي مه کوه پوښتنه. باره مو اسان د خیمې پر خوا ورپونده کړل. زه دمخه یم او نور یاران راپسې دي څو دا دئ چمنانو ته ورسېدو. هورې د یوې چینې پر غاړه له اسانو څخه راکښته سوو. ځانونه او اسان مو ښه اوبه او ماړه کړل. ته زما بې عقلی ته ګوره، ناحقه د خیمې و خوا ته وررهي سوم. خیمې ته چي ورغلم، ګورم چي یو ښایسته ځوان او یوه پېغله مخې جګه لوړه نجلۍ څنګ پر څنګ ولاړ دي. ځوان ته مي سلام ورواچاوه. سلام ئې رابیا کړ. باره مي پوښتنه ځني وکړه چي: "یااخ العرب! راته ووایه چي څوک یې؟ او دا د څورلسم سپوږمۍ څوک ده؟" ځوان سرکښته واچاوه، بیرته ئې راپورته کړ او پوښتنه ئې راڅخه وکړه چي: "ته څوک یې؟ او دا سپاره چي درسره دي، دا څوک دي؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ورته وويل چي: "زه د فرازي زوی حماد يم. په عربو کي ئې زه د پنځو سوو سپرو پر ځای شمېرلی يم. موږ له کور څخه د هوسيو په ښکار راووتلو. تندي واخيستلو او دې خيمې ته راغلو چي ګوندي يو غوړپ اوبه به پيداکړو". ځوان چي زما خبره واورېدله، باره ئې هغي ښکلي نجلۍ ته وويل چي دې سړي ته اوبه ورکه او د خورک چي هم هر څه وي، ورته رائې وړه. نجلۍ د زرکي په شان شانه ورانه رهي سوه. يو آن وروسته ئې د سپينو زرو په جام کي سړې اوبه او په بل لاس کي ئې په يوه غاب کي خرما، شيدې او يو څه د هوسۍ غوښه راوړه. زه د دغي نجلۍ ښايست ته داسي ډوب حيران تللی وم، اوبو او خوړو ته مي خودښکه پام لا سوی وي. بې اختياره مي تر خوله راووتله:

شاپېری د حسن نه يې ته ئې حوره
مور دي نه سي پر تا ښکلي باندي بوره
سيال دی نسته په څلور کونجه دنيا کي
ګوره؟ ته به ئې پيدا له کومه نوره

او په دې پسې مي دا بيتونه هم تر خوله راووتل:

ښايستې چي ما ليدلي پر دنيا دي
انس وجن او دا نور هر څه چي پيدا دي
ستا تر نوک ده صدقه دا دنيا ټوله
سپلني دي هم تر ناز و تر ادا دي
چيري زما دا توری ژبه او ستا حسن
زه لا څه؟ ټول شاعران دي خاک پا دي

باره مي له خوړو څخه يو څو ګولې واخيستلې او ځان مي اوبه هم کړ. بيا مي نو ځوان ته مخ وروااړوه چي: "اې ښکلې عربه! ما خو خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

حقیقت درته بیان کړ. ستا ښځه هم هیله من یم چي خپل حال راته ووایې". ځوان راته وویل چي دا نجلۍ زما خور ده. ما ورته وویل چي یا دي دا خور ما ته راوبخښه او که نه، تا به هم ووژنم او خور به دي هم راسره بوزم. ځوان یو آن سرکښته ځړولی وو، آخر ئې سر راپورته کړ ما ته ئې مخ راواړاوه چي: "دا چي ځان دي په زړه ورتیا او سپارلي کي نامي وباله، رشتیابه دي ویلي وي. منګر که زما سره زما په دا تش لاس جنګ وکړې. ما مړ کړې او خور مي درسره بوزې، دا پیغور تا ته تر ابده پاتېږي. که رشتیا غښتلی او مېړنی یې، نو ما ته دونه مهلت راکه چي زه هم خپله توره و سپر راواخلم او پر آس سپور سم. هلته به ئې نو زه و ته سره معلومه کړو. که مي مات کړې، دا ټوله ملګري به دي هم تر تېغ تېر کړم او که دي مات کړم، ما به مړ کړې او نجلۍ به په غنیمت کي درسره بوزې". باره مي ورته وویل چي د انصاف خبره خو همدا ده چي دا تا وکړه. آبس، د آس مخ مي راوګرزاوه. د دې نجلۍ مینې چور لېونی کړم. یارانو ته چي راغلم. د دې نجلۍ د جمال او ښایست خبري مي ورته وکړې او د ځوان د مېړاني او کاکه ګۍ بیان مي هم ورته وکړ او دا مي هم ورته وویل چي هغه وایي په یو زر سپرو ئې لا سترګه نه ډکېږي. مقصد پر ما چي په خېمه کي هر څه راغلي ول، ټول مي خپلو یارانو ته بیان کړل او په پای کي مي دا هم ورته وویل چي دا ځوان که د رشتیا هم د زړه ډک سړی نه وای، نو په دې دښت و بیابان کي یوازي په خیمه کي نه کښېنستی.

یارانو ته مي مخ وروګرزاوه او ورته ومي ویل: "اوس که په تاسي کي هر څوک حاضرېږي چي له دغه ځوان سره مقابله وکړې، رامخ ته دي سي. که ئې دغه ځوان وګاټه او مړ ئې کړ، خور دي ئې هم د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي". یاران په دې خبره راضي سول. د جنګ جامې ئې واغوستلې او د خیمې خوا ته وررهي سوو. هورې چي ورغلو، ځوان ملا تړلی پر آس سپور ولاړ دئ. خور ئې په رکاب پوري موښتې ده، پوړنی ئې پرمخ رااېله کړی دئ. پر خپل ورور باندي بېرېږي چي مړ ئې نه کړي او دا بیتونه وایي:

نــا رینتوب لــه مېړنو ســره ښــا یېږي
په پستۍ کي ژوند پر ژوند نه حسابېږي
چي په چا کي وي لـړ تو منـه د مېړانـي
هغــه هیڅکلــه لــه مرګــه نــه بېرېــږي
ســر بــه لــوړ لکــه نېــزه د هغــه چــا وي
چي په جنګ کي ئې په خرپ توره چلېږي

ځوان چي د خپلي خور له خولې دا بیتونه واورېدل، خورا ډېر ئې وژړل. آس ئې ورته باش کړ او دا بیتونه ئې ورته وویل:

د جګړې میدان سختۍ دي سره اورونه
مېړنــو پکــښې بــا یللي خپــل ســرونه
مــا چــي کلــه ده دا تــوره تــر مــلا کــړې
مــا منلــي دي د ځــان او بــل مرګونــه
تــوره تــل د حــال پــه ژبــه راتــه وایــي
سرښــنده، خومــه پرېــږده ترشا شــرمونه

دا بیتونه چي ئې تر خولې ووتل نو ئې خور ته وویل چي که زه مړ سوم. هوښ کوه چي څوک ځان ته پرې نه ږدې. خور ئې ورته وویل: "معاذالله! ته به مړ یې، او ما ته به څوک راتېرېږي!" باره ځوان د خپلي خور له مخ څخه پوړنی پورته کړ. تا به ویل چي د څورلسم سپوږمۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوختله او ټوله دنیا ئې پخپلو شوغلو روښانه کړه. ځوان خپله خور پر تندي مچ کړه. خدای په اماني ئې سره وکړه. باره ئې موږ ته مخ راواړاوه او وې ویل چې: "که مېلمانه یاست، خدای مو راوله چې مېلمستیا درکړم. او که دا ښکلې غواړئ، نو یو یو رامخ ته سئ چې په میدان کې ئې سره معلومه کړو". زموږ له مابین څخه یو سپور وروړاندي سو. ځوان ورته وویل: "نوم او د پلار نوم دي راته ووایه. ما له ځان سره قسم اخیستی چې که د هر چا نوم زما له نامه سره او د پلار نوم ئې زما د پلار له نامه سره یوشی وو، زه به هغه نه وژنم". زما اندېوال ورته وویل: "زما نوم بلال دئ". ځوان ئې په جواب کې دا دوه بیته ورته وویل:

ستا مرگی لکه چې زما په لاس لیکلی
د بخت ستوری دي دا نن ښکاري، لوېدلی
ککری، به دي په خاورو کي اوس رغړي
مور دي نسته چې پر تا ئې زړه سوځلی

باره ئې یو پر بل اسونه سره ورپونده کړه. ځوان د نېزې واری پر وکړ، نېزه ئې تر ټټر پوري ووري ووتله. له آسه راولوېد.

باره زموږ له ډلي څخه بل ورووت. ځوان ورته وویل:

که څوک زما سره کوي لړ دښمني
پر مغزي به زما د توري وار مني
خدای زما نېزه ککري ته پیدا کړه
د گرز واري مي هر یو دي سل مني

ځوان د ده خوله هم په یوه آن کې د خاورو ورډکه کړه. دریم ورمخ ته سو دا ئې هم هغې دنیا ته واستاوه. څلرم و پنځم ئې هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګي په غېږ وروستل. آخر ما له ځان سره فکر وکړ چي له يارانو خوئې خلاص کړم. زه که هم وروړاندي سوم، دغه حال راته ګوري او که وځغلم د عربو قبيلې به مي ملامت کړي چي ملا دي رګه سه، له کوچني هلکه دي رامنده کړه. زه په دغه چورت کي يم چي د ځوان لاسونه راورسېدل او له زين څخه ئې پر مځکه لاندي راواچولم. توره ئې راته کش کړه چي ومي وژني. زه ئې په پښو کي ورولوېدم. ځوان زه د چوغکي په شان له مځکي څخه هوا ته راپورته کړم. هغه نجلۍ د خپل ورور په غښتلتوب ډېره خوشاله سوه. وړاندي راغله او ورور ئې پر تندي ښکل کړ. ځوان زه په لاس ورکړم چي دی بوزه په يوه سم ځای کي ئې وساته ولي چي اوس ئې موږ ته پناه راوړې ده او زموږ په امان کي دئ.

آبس، نجلۍ زه د لمني تر يوې څنډې ونيولم او لکه سپی داسي ئې کشولم. بيا ئې نو له خپل ورور څخه د جنګ جامې وکښلې. خپلي عادي جامې ئې په واغوستلې. د عاج د لرګي تخت ئې ورته راووړ. دی پر تخت کښېنوست. خور ئې ورته وويل: "خدای دي تل سرخرويه لره. په اور او اوبو کي دي خدای وساته". ځوان د خپلي خور په جواب کي دا بيتونه ورته وويل:

خوښ خوشاله ګرزه زما ښايستې او ښکلي خوري
خدای راسره مل دئ په هر څه کي راته ګوري
سپر يم د غليم و مخ ته توره سته، نېزه لرم
زه که وم ژوندی د ښمن به ليري ليري ښوري
هر چا چي په بد نظر و تا ته وي کتلي
واری به د توري پر سر خوري زما د لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرض پر نارینه ده د ناموس و ننګ ساتنه
ننګ ناموس چې نه لري هغه ګرزي مختوري
کوږ نظر که چا لاره زموږ ننګ و ناموس ته
خون ئې روا سوی دئ د خدای، رسول په توري

دا بیتونه چې مې واورېدل پر خپل ځان باندي وبېرېدم. خپل بندیګرت ته مې وکتل. حیران ولاړم. بیا مې هغې ښکلي نجلۍ ته وکتل او له ځانه سره مې وويل چې دا ټول مصیبت خو د دغې ښایستې له لاسه راپېښ سو. د دې و جمال و کمال ته هک پک تللی وم. تر سترګو مې اوښکي راغلې او دا بیتونه مې زمزمه کړل:

که دا زړونه وه او دا ول ول زلفاني
خورا ډېري ککرۍ به سي پرېشاني
چې د چا پر کور د عشق بلا سي لنګه
رنګ بې ژېړ وي، سترګي سرې وچې لباني

تر دې وروسته نجلۍ ولاړه سوه او خپل ورور ته ئې ډوډۍ موډۍ راوړه. ما ته ئې هم ست وکړ. په زړه کي خوشاله سوم او له ځانه سره مې وويل چې داسي معلومېږي چې زما د وژلو خیال ورسره نسته. ډوډۍ چې ئې وخوړه، باره ئې د شرابو جام ورته راووړ. ځوان په مې و پیاله لګیا سو. دونه ئې وڅښل چې آخر ئې مخ تک سور واوښتی. باره ئې ما ته مخ راواړاوه او وې ويل چې: "اې حماده! زه عباد د تمیم زوی او د تغلبه لمسی یم. تا ته خدای نوی ژوند درکړ". ما ته ئې هم یو جام راواړاوه. دا مې پر سر پورته کړ. بل ئې راواړاوه. دا مې هم یوه اینده کړ. دریم، څلرم ئې هم راکړ. ټول مې وڅښل. بیا ئې نو زما سره د انډیوالۍ خبري شرو کړې او قسم ئې راکړ چې خیانت به نه ورته کوم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما د یوه قسم پر ځای زر قرآنونه ورته وډبول چي هیڅکله به زما له خوا خیانت و نه ویني. باره ئې خور ته وویل چي ها وریښمیني جامې ورته راوړه چي وائې غوندي. خور ئې جامې راته راوړې او دغه چي اوس مي اغوستي دي، هماغه جامې دي. بیا ئې نو له خپلو اوښانو څخه یو ډېر ښه اوښ راته راکړ او خور ته ئې وویل چي یو عراقی آس هم راته تیار کړي زه له دوی سره درې ورځي واوسېدم. له هغه وروسته ئې راته وویل چي: "حماده وروره! ستا له خوا مي زړه بېغمه سو. اوس نو غواړم یو څه استراحت وکړم. که دي سپاره په سترگه سول چي دې خوا ته راروان ول. بېربړه مه. دا د بنی تغلبه کسان دي او زماسره د جنگ خیال لري. باره ئې توره تر سر لاندي کړه او بیده سو. ما ته شیطان کافر په زړه کي وسوسه راواچوله او د ده د وژلو سودا راولوېده.

آبس، راوغورځېدم او د ده تر سر لاندي توره مي راواخیستله او سر مې غوټ ورپرې کړ. خور چي ئې زما په کار خبره سوه، داغسې راالاکړه او پر خپل ورور باندي پړمخي ولوېده، کالي ئې پر ځان څیري کړل او دا بیتونه ئې وویل:

ژاړئ ژاړئ اې دوســـــــــتانو ژاړئ ژاړئ
پــه کفــن کــي زمــا دا ښــکلي ورور ونغــاړئ
خانــدئ خانــدئ غلیمــانو خانــدئ خانــدئ
دا ساعت خو تاسي غوښت اوس ئې هم غواړئ
زمــا د ورور پـــه مـــرگ ناحقـــه خوشـــالېږئ
تاســـي هـــم نـــه پاتـــه کېـــږئ، کـــه دی ولاړئ

دا بیتونه چي ئې وویل نو ئې پر ما مخ راواړاوه چي: "ولي ؟ خائنه! حرامخوره! ولي دي زما ورور وواژه؟ ولي دي خیانت ورسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ؟ ده خو غوښتل چي تا له ښووښاديو سره بيرته خپل کور ته ولېږي. د دغي مياشتي په سر کي ئې خيال وو چي ما تا ته په نکاح درکړي".
باره، دې نجلۍ توره راواخيستله. څوکه ئې خپلي سينې ته برابره کړه او موټی ئې پر مڅکه ولګاوه او ځان ئې په ډېر فشارپر واچاوه. د توري څوکه ئې په سينه ننوته او تر ملا ئې راووته او ځای پر ځای مړه سوه.

زما ډېره خوا بده سوه او پر خپل کار ډېر پښېمانه سوم. خو پښېمانۍ څه ګټه نه رارسوله. باره راولاړ سوم او خيمې ته ورننوتلم. هغه شيان مي راټول کړل چي په وزن سپک او په بيه درانه ول. له خيمې راووتم. داسي واهمې او بېري اخيستی وم چي هغه ځوان و نجلۍ مي همداسي پر مځکه پرېښوول او ښخ مي نه کړل. دا نکل تر هغه بل نکل چي د بيت المقدس يوه نجلۍ مي غلا کړه، ډېر عجيب و غريب نکل دئ.

نزهت الزمان چي د ده خبري واورېدې، خښم ئې څو چنده ډېر سو او پر سترګو ئې توره تياره راغله.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او پنځه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

نزهت الزمان چي د سارايي دا خبري واورېدلې، نور ئې له طاقته ووتله او توره ئې ورسره لښته کړه، سارايي ئې ځای پر ځای وواژه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضر مجلس پوښتنه ځني وکړه چې د دې سړي پر وژلو دي ولي داسي بېړه و تلوار وکړ؟ دې ورته وويل چې د خدای سل شکرونه دي وي چې زه ئې ژوندی پرې ایښې یم چې پخپل لاس له خپل غلیم ځخه غچ واخلم. بیا ئې نو پر مریانو امر وکړ چې د سارایي مړی وباسي او دباندي ئې سپو ته وغورځوي. بیا ئې نو د غلو هغو نورو دوو تنو مشرانو ته مخ ورواړاوه او په هغو کي ئې له یوه ځخه چې مریی وو، د نامه پوښتنه وکړه او پر زیاته ئې کړه چې: "گوره! رشتیا به وایې، کنه ...".

مریي وویل چې: "زما نوم غضبان دئ" او ورپسې ئې خپل هغه سرگذشت بیان کړ چې د ده او د ملک حردوب د لور ملکې ابرېزه تر منځ پېښ سوی وو. مریي لا خپل حال پوره بیان کړی نه وو چې ملک رومزان توره کش کړه او سر ئې غوڅ ځني پرې کړ او وې ویل: "د خدای حمدوثنا دي وي چې ژوندی یم او د خپلي مور انتقام مي پخپل لاس واخیست". بیا ئې نو د غلو دریم مشر د خپل بیان د کولو له پاره راوغوښت. دا سړی هغه ساروان وو چې د بیت المقدس خلکو له ده ځخه اوښ په کراهیه اخیستی وو تر ځو ملک ضوء المکان د دمشق تر روغتون پوري ورسوي. خو ده هغه د حمام پر امبارو باندي غورځولی وو. دې سړي چې له ضوء المکان سره خپل تېر سوی حال له سره تر پایه بیان کړ، کان ماکان پر راوغورځېدی او د ساروان سر ئې له تنې ځخه هیسته ورغړاوه او وې ویل: "حمد دي وي خدای ته چې له دې خاین ځخه مي خپل واری واخیست. ما دا نکل کټ مټ همداسي لکه دغه ناولي چې وکړ، له خپل پلار ضوء المکان ځخه اورېدلی وو".

تر دې وروسته نو پاچهانو پخپلو منځو کي سره وويل چې اوس مو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو په زړو کي د هغې بلي مرداري ښځي له وژلو پرته بل ارمان نه دئ پاته چي د دې ټولو زحمتو او مشکلاتو مورينه همدا پليته وه. ځوک به دا راحاضره کړي چي د خپل نيکه او اکا کسات ځني واخلو او د آل نعمان د کورنۍ له لمني ځخه د پېغور دغه تور داغ ايسته کړو. ملک رومزان ورته وويل چي بله چاره نسته ، بايد هرومرو ئې راحاضره کړو. باره ئې خط وکيښ او دې ښځي ته ئې ورواستاوه. په خط کي ئې ليکلي وه چي: د دمشق او موصِل او عراق هيواد زموږ تر واک لاندي دئ. د مسلمانانو لښکر ماته خوړلې ده او پاچهان ئې نيول سوي دي. ستاسي ځخه غواړم چي د ملک فريدون له لور ملکې صفيې سره ما ته حاضر سئ د نصارا وو له لويانو ځخه چي دي هر ځوک درسره راوستل، هم ستا خوښه ده. لښکر دي نه ورسره راولي ځکه چي په ښارو کي بشپړ امنيت ټينګ دئ او ټوله سيمي زما تر حکم لاندي دي.

دا ليک چي ښځي ته ورسېدی او د ملک رومزان خط ئې وپېژاند، ډېره خوشاله سوه او سمدلاسه ئې د سفر تياري ونيوله او د نزهت الزمان له مور ملکه صفيې او يو ځو تنو نورو لويانو سره رارهي سوه. هله، هله، دا دي بغداد ته را ورسېدل. د پاچهانو استازي ته ئې د خپل رارسېدلو حال ورکړ. ملک رومزان وويله چي ښه به دا وي چي د روميانو جامې واغوندو او دې ښځي ته په دغو جامو کي هرکلی ووايو. په دې ډول به د هغې له مکر و چمبازۍ ځخه په امان کي سو. باره ئې د روميانو جامې واغوستلې. قضی فکان ورته وويل چي په خدای که ما لا پېژندلاست. ما چي ويل تاسي د پرنګي سپاهيان ياست. آبس، رومزان دمخه سو او له يو زر سپرو سره ئې د ښځي هرکلی وکړ. ښځه چي راورسېدله، ملک رومزان له آسه ورته راکښته سو. ښځي چي وليد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وئې پېژندی او په غېږ کې ئې ونیو. په دې وخت کې ملک رومزان ښځې ته په نس کې داسې سوک ورکړ چې نژدې وو پوښتۍ ئې ورماتې کړې وې. ښځې ورته وویل چې دا ولې؟ خبره ئې لا پوره کړې نه وه چې ملک کان ماکان او وزیر دندان او نور سپاره د ښځې او د هغې پر ملګرو راوځرخېدل او هغوی ئې لاس تړلې بغداد ته راوستل. ملک رومزان امر وکړ چې په ښارکې دې جشن جوړ سي. آبس، ذات الدواهي ئې بازار ته راوایستل. د کراستې خولۍ ور پر سر کړې او خوشایي (غوشایي) ئې پر سر ورایښې ول.

جارچې تر شا په پسې وو او جارئې واهه چې: "هر چا چې زموږ پاچهان او زموږ د پاچهانو زامن راوژلې وي، دغه به ئې سزا وي". باره ئې بدن ور دوې شغې کړ او د ښار پردروازه ئې دواړې شغې وځړولې. ملګرو چې ئې دا حال وکوت، ټول مسلمانان سول او ایمان ئې راووړ. وزیر دندان و خپل منشي ته وویل چې دا کیسه په کتاب کې ولیکې چې په آینده کې د نورو له پاره عبرت سي. تر دې وروسته نو ملک رومزان او ملک کان ماکان او وزیر دندان او د هغو نورو خپلوانو په عیش وعشرت کې خوښ خوشاله ژوندکاوه تر څو د اجل قاصدان د روح د قبضې له پاره ورته راغلل او خپل پور ئې پرې کړ.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپېږ څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږبختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حیوانانو نکلونه

په دې شپه شهریار پاچا و شهرزادې ته وویل چې نن شپه غواړم د مرغانو او الوتونکو نکل راته وکړې. شهرزادې ورته وویل چې: "پر غبرګو لېمو" او کیسه ئې داسې شرو کړه چې: "اې زموږ بختور او بریمن پاچا! په پخوا زمانو کې یو تاوز (طاوس) وو چې له خپلې مادې یا ښځې تاوزې سره ئې یو ځای د دریاب پر څنډه ځانته ځای جوړ کړی وو. په دې ځای کې د خدای ترابده نور ځناور او وحشي حیوانات هم ول او خوراګې ونې ئې هم درلودې. دا تاوز به د شپې له خپلې مادې سره د نورو ځناورو څخه د بیرې له اسیته یوې جګې ونې ته ختی خو د بل ځای په لټه کې هم ول.

د دې لټې په لړ کې یوه ورځ یوه ټاپو ته ورسېدل چې شاوخوا ئې اوبه وې. ښې پرېمانه ونې و واښه و مېوې ئې هم درلودې. دوی د ټاپو له مېوو څخه ښې ډېرې وخوړلې د چینو پاکې اوبه ئې پر وڅښلې چې په دې ترخ کې ناڅاپه یوه هېلۍ را ښکاره سوه چې منډې ئې راوهلې او برابر هغې ونې ته وختله چې تاوز ځای پکښې جوړ کړی وو. هېلۍ هم هورې د ځان له پاره یو ځای وټاکه او کراره پکښې کښېنستله. تاوز پوه سو چې دې بتې ته هرومرو کومه حادثه ورپېښه ده، نو ئې پوښتنه پر وکړه او د وارخطایي او تلولیتوب سبب ئې ځنې وپوښت؟ هېلۍ ورته وویل چې له ډېره ګرومه بیخي لېونۍ سوې او ناروغه سوې یم. ګروم مې هم د بنیادم له لاسه دئ. توبه، هی توبه! له بنیادمه به لیرې ګرزئ. تاوز ورته وویل چې اوس تر موږه پورې راورسېدې. نور ئې غم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه کوه او مه بېربږه. هېلۍ ورته وویل چي دا د خدای مهرباني ده چي زه ئې تر تاسي پوري راورسولم. غم وګروم مي لږ څه سپک سو. دې ځای ته چي رشتیا سي، ستاسي سره د دوستۍ او اشنایۍ له پاره راغلې یم.

هېلۍ چي دا خبري وکړې، باره ښځه تاوزه ورنږدې سوه او له دې سره ئې ښه ټینګ روغبړ وکړ او ورته وې ویل چي نور دي نو بېره له زړه وباسه. د بنیادم لاس دلته نه رارسېږي. نه وینې، موږ د دریاب په منځ کي په یوه ټاپو کي یو. بنیادم ته ممکنه نه ده چي تر دې ځایه دي راسي. بېغمه اوسه. منګر ته دي خپله کیسه راته وکه چي د دې بنیادم له لاسه تا ته څه تاوان دررسېدلی دئ. هېلۍ ورته وویل چي اې زما تاوزي خور، زه ګرده عمر په دغه ټاپو کي کراره بېغمه اوسېدمه. نه زه چا ته اړه وم ، نه نور ما ته احتیاج ول. یوه شپه مي د بنیادم شکل په خوب کي ولید چي له ما سره خبري کوي او زه له ده سره خبري کوم. دې شکل راته وویل چي اې ښایستې هیلۍ، له انسانه به لیري ښورې. هوښ کوه چي خطا دي نه باسي. انسان او بنیادم له چمبازیه ډک دئ. حیلې و مکرونه ئې ډېر زده دي. شاعر څه ښه ویلي دي:

سـر تر نو کـه دئ لهمـکر و فتنې ډک
هو ښیاران ئې چمبازۍ ته دي هک پک

دا بنیادم داسي چمبازه دئ چي د دریابو کبان په چنګک نیسي، د هوا مرغان په لومه بندوي، پیلان په مکر وچم د ځان تابع کوي. هیڅوک له ده څخه ځان نه سي خلاصولای. نه وحشي حیوانان ځني خلاص دي او نه الوتونکي او نه څیرونکي. زه د خوبه وارخطا راوغورځېدلم، خولې راباندي ماتي وې او له هغې شپې بیا تر ننه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري مي زړه ځای ته نه دئ راغلی. وام نه ګانه چي ما ته به هم چم جوړ کړي، په دام به مي ونيسي . په هغه شپه ډېره ناارامه وم په دا سبا ورځ مي هم زړه له شنوخته ډک وو. هيڅ شی مي له لاسه نه کېده. آخر لوړي زور راباندي وکړ. دباندي راووتم. کرار کرار رهي وم. په زړه کي مي ناولی لاس وهل کېدی. آبس، هغه وو چي دې غره ته راورسېدم. دلته مي د يوه غار په خوله کي د زمري ځوان بچی وليدی. ده چي هم زه وليدم ډېر خوشاله سو. زما رنګه رنګه بڼکي چي ئې وليدې، ارنۍ ورته واخيست. راناري ئې کړه چي دلته راسه. زه هم ورغلم. ول نوم دي څه دئ او په ختڼه څوک يې؟ ما ورته وويل چي نوم مي هېلۍ دئ او د الوتونکو له قامه يم.

باره ما ورته وويل چي اوس نو ته راته ووايه چي ولي دلته ناست يې؟ د زمري بچي راته وويل چي: "زما پلار دا څو ورځي کېږي چي له بنيادم څخه مي ډاروي. نن ماښام مي د دغه بنيادم شکل په خوب وليد". د زمري بچي چي خپل خوب راته ووايه، کټ مټ زما په شان خوب ئې ليدلی وو. د زمري د بچي خبري چي مي واورېدې نو مي ورته وويل چي: "ياابالحارث![1] ما تا ته پناه راوړې وه چي ته به هغه انسان ووژنې چي ما په خوب ليدلی وو. اوس چي مي ستا واهمې ته وکتله، بېره مي دوه چنده سوه. ته چي د وحشي ځناورانو پاچا يې، ته نو ولي بايد له بنيادم څخه وبېرېږې؟ باره مي د زمري دغه ځوان بچی د بنيادم و وژلو ته ډېر تشويق کړ. هغه وو چي ځوان زمری راولاړ سو، لکۍ ئې يو ډانګ ونيوله، ول ته درځه. دی دمخه دئ زه په پسې يم. تلو، تلو، تلو، څو يوې لاري ته ورسېدو. د لاري پر سر ولاړ وو چي

---

[1] حارث زمري ته وايي، (م. هـ).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناڅاپه دوړي سوې. چي ګورو، خر دئ راڅغلي، لغتي وهي، خرچلکي کوي، جوتکي غوړځوي، په خاورو کي رغړي. زمري له ځانه سره وويل چي دی به هم د بنيادم له بېري دغه علامې او چپه پېرې کوي. باره ئې پوښتنه ځني وکړه چي: "اې شوده حيوانه! په زيي څوک يې؟ او دلته پر څه راغلې؟"

په جواب کي ئې ورته وويل چي: "اې زمور شهزاده! زه په زيي خر يم. له بنيادمه راتښتېدلی او دلته راغلی يم". زمري ورته وويل چي له بنيادمه دي بېره له دې اسيته ده چي وامړ به دي کړي؟" خره ورته وويل چي: "ئيه، صاحبه! له مرګه نه بېرېږم. مګر دې بنيادم يو داسي چل راته جوړ کړی دئ چي راباندي سپرېږي. يو شی دئ چي دوی ئې ځل بولي. خورا دروند دئ. دا مي پر شا راکښېږدي. يو بل شی دئ، دوی ئې تانګ بولي. دا مي پر خېټه راتاو کړي او له ځل سره ئې ټينګ وتړي. زه چي وام خېټه مي وچاودله. يو بله تسمه ده، دوی ئې دُمچی بولي. دا مي تر لکۍ لاندي راوتړي. يو بل شی دئ، دوی ئې اوسار بولي. دا مي پر خوله و مخ باندي راکښېږدي. يو بل خورا بد شی دئ، دوی ئې مَچک بولي. تېره لرګی دئ. په دې مي په دا کونه کونه کي وهي او چيخوي مي. دونه بارونه راباندي چلوي چي ملا مي نژدې ده چي غوټه ماته سي. چي کله کله تر بار لاندي نوک وخورم، په بدو الفاظو مي ښکنځي. چي ورايم او غړانګه وکاږم. پوچي خبري راته کوي او لاحول وايي. کال دوه چي ئې دا کارونه راباندي وکړل او نور نو زما د بدن شيمه ووزي، باره مي پر سقاو باندي خرڅ کړي. هغه خدای ناترسه بيا د اوبو ژي راباندي چلوي. ټول ژوند مي په دغه خوارۍ کي راباندي تېر سي. چي مړ سم نو مي نه ګور وي، نه کفن

(c) ketabton.com: The Digital Library

وي، هیسته مي پر امبارو باندي سپو ته وغورځوي. نو اې زموږ پاچا! تر دې دروندغم به نور څه وي او ولې به زما زړه له شنوخته ډک نه وي؟"

هیلی ولی، تاوزجانه! دا خبري مي چي د خره له خولې واورېدې. په بدن کي مي برښکي سوې، لړزې واخیستم. باره مي زمري ته وویل چي دا خر رشتیا وایي. باره زمري له خره څخه وپوښتل چي اوس پر کمه روان يې؟ هغه په جواب کي ورته وویل چي نن سهار مي د لمر ختو پر مهال بنیادم ولید، ځني رامنډه مي کړه. ما ول چي یو ځای ځني پټ سم او د دغه بدو انسان له ظلمه ځان خلاص کړم او دغه دئ چي پر تاسي باندي پېښ سوم. خره چي دا خبري وکړې، باره ئې نو غوښته چي له زمري څخه رخصت واخلي چي په دې وخت کي بیا د کښې له خوا دوړي راپورته سوې او داسي معلومېده چي یو شی راځغلي. خره چي دوړو ته وکتل، باره ئې لو ناره وکړه او وې رایل هر، هر، هر. یو ګړی چي وسو، آس راښکاره سو. هغه حیوان چي شاعر د هغه په باره کي ویلي دي:

هم د ننګ دئ هم د جنګ هم د ځغستا دئ
طلبګار ئې شهسوار، خان و پاچا دئ

آس راځغلي څو زمري ته راورسېدی. زمري ورته وویل: "اې ستر حیوانه! د چا له قامه يې؟ او په دې دښت کي دي د ځغستا سبب څه دئ؟" هغه ورته وویل چي: "زما نوم آس دئ او له انسانه راتښتېدلی یم" زمري حیران سو او ورته وې ویل: "د تېښتي خبري مه کوه. ستا له دې قد و قوارې ، له دې قوت و طاقت سره دا خبري نه ښایي او د شرم خبري دي. دا څه وایې؟ ما په دا کوچني بدن له ځان سره پټېیلې وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې له انسان سره وګورم، حمله پر وکړم، نوکي نوکي ئې کړم، غوښې ئې وخورم، د دغې خوارکۍ هیلۍ له زړه څخه د هغه بېره وباسم او پرې ئې نږدم چې له خپل کور و کلي څخه لیرې ولاړه سي. تا خو زما زړه بیخي رامات کړ او له خپله عزمه دې یو مخ پښېمانه کړم. ته چې په یوه لغته هغه وژلای سې، خو هغه ستا څخه ستا په دې انه و تنه نه بېرېږي. د دې اسرارو په حقیقت مې خبر کړه".

آس وخندل، ول اې ملک زاده! توبې کاړه، توبې. زما دې تن وبدن ته خو دې فکر دئ. زما قوت و طاقت خو وینې. منګر دا انسان داسې چمبازه دئ او داسې له فتنو څخه ډک دئ چې خدای دې له ازمویښته وساته. یو شی ئې جوړ کړی دئ چې دوی ئې (کړه) بولي. دا کړه زما لاس و پښو ته راواچوي او پر یوه غټ مېخ باندې مې وتړي. زما څخه لکه په دار ځړول سوی شی، د خپل ځان واک واخیستل سي. نه پرېوتلای سم، نه کښېنستلای سم، نه تښتېدلای سم، نه خوله اچولای سم، نه ځان خلاصولای سم او نه د ده له فرمانه ځان ایستلای سم. بیا نو کله چې ئې زړه سي چې پر ما باندې سپور سي، د خپلو پښو د ایښوولو له پاره ئې له اوسپنې څخه د کړۍ په رقم دوه شیان جوړ کړي دي، دوی ئې (رکابونه) بولي، یو بل له څرمنې څخه جوړ سوی دروند شی دئ، دوی ئې (زین) بولي. دا رکابونه او زین راباندې کښېږدي او په دوو تانګونو ئې زما پر خېټه و بغلو باندې ټینګ وتړي. په خوله کې د اوسپنې یوه ټوټه چې دوی ئې (واګې) بولي، راکښېږدي. دا اوسپنه بیا له دوو تسمو سره تړلې وي، چې دوی (کیزه) یا (ملونه) ورته وایي. آبس، چې راباندې سپور سو، دغه کیزه په لاس کې ونیسي او ځغلوي مې. په رکابو مې پر بغلو باندې چیخي. په غمچینه مې پر کوناټو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهي. داسي ټينګ وهل راکوي چي کوناټي او بغلونه مي تغمه تغمه سي.

آه، زموږ شهزاده! د دې انسان يو ظلم نه دئ چي پر ما ئې کوي. په ژوند خو مي په دغه ډول ځغلوي او ډبوي. کله چي زوړ سم او له ځغاستي وسپارلی شخه ولوېږم. بيا مي نو پر اسپوان يا ژرندګړي باندي خرڅ کړي. دا خدای ناترسه بيا شپه و ورځ ژرنده راباندي ځرخوي. چي د دې کار توان هم راپکښې تمام سي، بيا مي نو پر څرمن جوړوونکو، چي دوی ئې (دباغان) بولي، وپلوري. هغه مي ووژني، پوست مي راشخه وباسي، لکۍ راشخه پرې کړي. له پوسته مي څرمن جوړه کړي. د لکۍ له وربښتانو مي غلبېلونه او مچ شړوني جوړ کړي.

ځوان زمري چي د آس دا خبري واورېدې، ډېر خښم ورغلی، آس ته ئې وويل چي ته څه وخت له دې انسانه راجلا سوی يې؟ آس ورته وويل چي دا نن ماپښين قضا ځني راوتښتېدم. دی راپسي ګرزي. د آس او د زمري دا خبري لا نه وې تمامي سوي، چي د کښې له خوا بيا دوړي رابنکاره سوې او د دوړو له منځه اوښ راووت. سړپه، سړپه، سړپه راځغلي. نارې و غرغړې ئې جوړي کړي دي او تر موږ پوري راورسېد. ځوان زمري چي د ده و غټي بدنې ته وکتل د انسان ګومان ئې پر راغلی او پر راوغوځېدئ چي سره شيري ئې کړي.

ما ورته وويل چي دا انسان نه دئ، دا اوښ دئ او ښايي له بنيادم شخه دي راتښتېدلی وي. تاوزه وروره، تا ته دي وويل سي، موږ لا په دغو خبرو کي وو چي اوښ موږ ته نزدې راغی. زمري ته ئې سلام واچاوه. زمري ئې سلام ورعليک کړ او دې ځای ته د راتګ سبب ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني وپوښت. اوښ په جواب کي ورته وويل چي: له انسانه راتښتېدلی يم. زمري ورته وويل چي ته خو بايد په يوه لغته انسان هغي بلي دنيا ته واستوې. ته څرنګه په دې دومره غټ بدن او اندامو ورڅخه راتښتېدلی يې؟ اوښ ورته وويل چي اې زمور د پاچا زويه! له انسان څخه بې له مرګه څوک خلاصېدلای نه سي. دی زما پزي ته يو شی راواچوي چي دوی ئې واښ (مهار) بولي. پر مخ او سر باندي مي هم څو واښکي راوتړي چي د دوی په ژبه اوسار ورته وايي. د واښ يو سر کوچني هلک ته په لاس ورکړي . دغه کوچنی هلک ما په دې لويه انه وتنه پورته و کښته کشولای سي. درانه بارونه راباندي ايښوولای سي. لويو او اوږدو سفرونو ته مي بېولای سي. په شپو شپو، په ورځو ورځو مي تر اندازې زياتو سختو کارو ته امر کولای سي. دا خو لا پرېږده، چي زوږ سم، يا مي هډ مات سي. ساتي مي نه، دوا و درمل راباندي کوي نه. بس سمدستي مي پر قصاب باندي خرڅ کړي. هغه مي حلال کړي. غوښي مي پر اشپز او پوست مي پر دباغ وپلوري.

اې زمور د پاچا زويکه! د انسان د جبروستم خبري تمام نه لري. داسي ظلم راباندي کوي چي پوښتنه ئې مه کوه. زمري ورته وويل چي څونه موده کېږي چي ځني راتښتېدلی يې. اوښ ورته وويل چي فقط يو ساعت به کېږي چي ځني رامنډه مي کړه. دی اوس هم راپسي ګرزي چي پيدا مي کړي. اې زمور ځوان پاچا! پرې مي ږده چي پر دې ښېي بيابان وګرزم. زمري ورته وويل چي ته لږ تکيه سه. بيا به ئې وګورې چي څرنګه ئې ستا په مخ کي کولمې پر ډاګ وراچوم. څرنګه ئې ستا په مخ کي غوښي خورم. څرنګه ئې ستا په مخکي هډونه په غاښو ورماتوم. څرنګه ئې د بدن ويني ستا په مخکي چښم. اوښ ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل يا ابن السلطان! زه ولا پر تا هم بېربېږم چي يو څه در ونه کړي. د دې انسان خورا ډېر مکرونه وچمونه زده دي. شاعر څه ښه ويلي دی:

انسانان تولـه لـه څیلمـي بـد کاران دي
په ښکاره دي وي دوستان پټ دښمنان دي
د يتيم د مـال پـه شـان پـه خولـه خـوارۀ دي
خـو خـوړونکي د دوزخ لورتـه کـارۀ دي

ده لا دا شعر پای ته نه وو رسولی چي د هاخوا يو خوار بوښکی، اسکېرلی پر ملا کړوپ گردی سړی راښکاره سو. يوه کڅوړه ئې په شا ده. په دې کڅوړه کي د ترکاڼۍ سامان او اته دانې تختې دي. يو دوه کوچني ماشومان ئې تر لاس نيولي دي او زموږ پر خوا راروان دي. آه، تاوزه وروره! ما خو چي ورته وکتل، نزدې وو چي له ډاره مي زاره چاودلې وه. له ډېره وهمه څخه بوڅه راواوښتم. ځوان زمری ورولاړ سو چي ورسره وگوري.

دی چي نزدې ورورسېد، ترکاڼ شين د خندا ورته ولاړ او په ډېره غوړه ژبه ئې ورته وويل: "اې ستر پاچا! پاک خدای دي ورځ و شپه په خير لره. قوت وطاقت و شجاعت دي خدای زيات لره. ته به کوې خدای به کوي، ما ته به له هغې بدي ورځي څخه نجات راکوې چي د ظالمانو او ستمگارانو له خوا راباندي نازله سوې ده. ما خو بې له تا څخه بله پناه پيدا نه کړه". باره نو ترکاڼ زمري ته په ژړا سو. پر سر ئې خاوري باد کړې او شکايتونه ئې ورته وکړل. زمري چي د ده شکايتونه و ژړا و بوغاري واورېدې، نوئې ورته وويل چي تا ته خو به پناه درکړم، منگر دا راته ووايه چي دا ظلم د چا له خوا درباندي سوی دئ او ته پخپله يې څوک؟ ما خو ستا په شان ښکلی، په ژبه پوه څوک پخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمر نه دئ ليدلی. ستا کسب و کار څه دئ؟ ترکاڼ ورته وويل چې اې د ځناورو سلطانه ! زه ترکاڼ يم او د بنيادم له لاسه په غاو راغلی يم. دغه بنيادم پر دې خوا راروان دئ او که خدای کول سبا سهار به تا ته راورسېږي. زمري چې د بنيادم نوم واورېد. باره له چتې ووت، غړومبی ئې سو. تر سترګو ئې د قهروغضب بڅرکي راوغورځېدل او ورته وې ويل چې په خدای مې دي قسم وي چې نن شپه خو ټوله ورته ګوډه کړم. سترګه به پر سترګه کښېنږدم. ټوله شپه به ويښ ورته کښېنم. پلار ته تر هغو پوري ګام لا ولاکه ورواخلم چې خپل مقصد ته و نه رسېږم.

بيا ئې نو ترکاڼ ته مخ ورواړاوه او ورته وې ويل: "زه دا ستا لنډې قد او لنډې ګامو ته ګورم، د ځوانمردۍ له اسيته مې تکليف نه درباندي پېرزو کېږي او ګومان مې نه سي چې ته دي زموږ ځناورو په ګام راسره ولاړ سې. دا راته ووايه چې ځې چيري او نيت دي کومي خوا ته دئ. ترکاڼ ورته وويل چې ستا وزير پړانګ ته روان يم. دی غوږېدلی وو چې بنيادم پر دې خوا راروان دئ. نو پر ځان باندي سخت په ډار سوی وو. برايې ئې ما ته څوک رالېږلی وو چې ورسم او ده ته يوه خونه ورجوړه کړم. دی به په دې خونه ننوزي او د بنيادم لاس به نه وررسېږي. د ده ايلچي چې ما ته دا حال راووړ، نو مې دا يو څو تختې او خپل سامان راواخيست اوس د ده خذمت تهورروان يم. ځوان زمري چې دا خبري واورېدې، پړانګ ته ئې هم درد راغی او هم ئې کست په وسو. باره ئې ترکاڼ ته وويل چې له دې تختو څخه به اول ما ته خونه راجوړوې، بيا نو پړانګ ته تللای سې. ترکاڼ ورته وويل چې اې د ځناورو اميره! زه تا ته شی نه سم درجوړولای. اول

(c) ketabton.com: The Digital Library

باید پړانګ ته ورسم او کار ئې ورخلاص کړم، بیا به هغه دئ تا ته هم داسي خونه درجوړه کړم چي د دښمنانو څخه پټښې خوندي واوسې. زمری پر ترکاڼ وروغورځېدی او غوښته ئې ټوکي ورسره وکړي او په ځپېړه ئې وواهه. ترکاڼ بوڅ راواووښت.

زمري ته خندا پر ورغله او ورته وې ویل چي: "ترکاڼه! ته په دې بې سېکه بدن باید له بنیادم څخه وبېرېږې". ترکاڼ ته ډېر خښم ورغی منګر په خوله ئې څه و نه ویل او خبره ئې وزغمله. باره ده هم وخندل او زمري ته ئې وویل چي نه مي پرېږدې، سمه ده، زه به هم اول تا ته خونه درجوړه کړم. آبس، تختې ئې راواخیستې. اندازه ئې کړې. د زمري پر مېچ برابره خونه ئې ورجوړه کړه. دروازه ئې ارته ورپرېښوول. شاوخوا ئې سوري ورکړل. ښه کلک مېخونه ئې پر ووهل. باره ئې زمري ته وویل چي دې خوني ته ورننوزه چي څرنګه ده؟ خوښه دي ده کنه؟ زمری ډېر خوشاله سو. د سوندخ و دروازې ته چي ئې وکتل، په نظر کوچنۍ ورغله. ترکاڼ ورته وویل چي ته ورننوزه. ځان دي سره ورټول او ګونجلک ونیسه. زمري هماغسي وکړه او ورننووت. ترکاڼ ورته وویل چي ته دي لکۍ هم درټوله کړه اوپه خونه کي کښېنه چي زه وګورم چي له لکۍ سره هم په خونه کي ځایېږې. که نه؟

ترکاڼ د زمري لکۍ سره ورټوله کړه او په سوندخ کي وردننه کړه او سمدلاسه ئې دروازه پسي وتړله او مېخونه ئې پر ټکوهل. زمري وربږغ کړه چي: "اې ترکاڼه! دا خونه دي بیخي کوچنوټې جوړه کړې ده. دروازه خلاصه که، چي دروو‌زم. ترکاڼ ورته وخندل چي خدای خبر چي ته به بیا له دې ځایه راوزې. باره ئې ورته وخندل چي دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه نه ده، دا مي ته په قفس کي بندي کړې. ته خورا بد ځناور يې. زمري ورته وويل چي: "وروره! دا ته څه وايې؟" ترکاڼ ورته وويل: "اې ناولې ځناوره! له هغه څه څخه چي ته ډارېدلې، د هغه په لاس کښېوتې. نوري خبري گټه نه لري".

اې تاوزه! زمری چي پوه سو چي بنيادم همدا دئ او دا هماغه موجود دئ چي ده په خوب ليدلی وو او پلار ئې هم له ده څخه ډېر ډارولی وو، خورا سخته واهمه ورولوېده. زه يو څه ليري ورته ولاړه وم او کتل مي چي نور به څه پېښ سي. چي گورم، ترکاڼ لوی غار وکيندی او د زمري قفس ئې پکښې کښېښوو. د سرپاله ئې بوټي و خاشې پر کښېښوولې او اور ئې ورواچاوه. زمري مکوټ پکښې وسوځېد. ما دوې پښې خپلي وې، دوې مي پور کړې، رامنډه مي کړه. نن دوهمه ده چي د شي څکه مي نه ده کړې او د بنيادم له بيري په تېښته کي يم .... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اووه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

اې زموږ ستر ټولواکه! تاوز چي د هيلۍ خبري واورېدې، داسي منگ ورته ولاړ، خو هيلۍ ته ئې وويل چي موږ او تاسي اوس په دې ټاپو کي د بنيادم له ازاره په امان يو. شاوخوا مو اوبه دي او له هوا پرته بله لار نسته. نو بنيادم به دلته څه راز راورسي. بېغمه کښېنه چي خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ و تاسي ناره اورېدلې ده او خيرخيريت دئ. هېلۍ ورته وويل چي له پېښي خو تېښته نسته خو ډېره بېرېږم چي وام څه خطر راته پېښ نه سي. تاوز ورته وويل چي دلې زموږ سره پاته سه. كه موږ ته څه پېښېدل، نو تا ته به هم پېښ سي. زموږ په تندي كي چي څه ليكل سوي دي، هغه هرومرو پېښېږي. د چا چي اجل پوره سي، بيا نو نه راګرزي. دوی په دغه خبرو كي وه چي يو وار دوړي سوې او لكه يو څوک چي د دوی خوا ته راځغلي. هيلۍ خو له ډېره وهمه لو چيغه وكړه او ځان ئې درياب ته واچاوه. دوړي چي سره كښېنستلې، يوه هوسۍ راښكاره سوه . د هيلۍ او تاوز زړه يو څه پر پوښتۍ سو او بېره ئې له زړه ووتله. تاوز و هېلۍ ته وويل چي پر موږ ئې يو مرګ تېر كړ او ته ئې وينې چي هغه هوسۍ ده او زموږ خوا ته راروانه ده. هوسۍ د بېري شی نه ده. خپل واښه او بلګونه خوري، نور په چا كار نه لري. دوی لا خبري پوره كړي نه وې چي هوسۍ ورته راورسېدله او د هماغي درختي تر سيوري لاندي ئې ساه واچوله يا د چا خبره دمه ئې وكړه. يو څه چي هوسا سوه، يوه هېلۍ او تاوز ئې وليدل. باره ورته راغله او سلام ئې ورواچاوه او ورته وې ويل چي: "نن پر دغه ټاپو باندي برابره سوم. ما پخپل ټول ژوند كي داسي شين كوړم نه وو ليدلی". باره ئې د دوستۍ لاس هيلۍ او تاوز ته وركړ او هغو هم ومانه. زياتي ئې نو خاطر جمع سو او خپل خورک و چښنګ ئې په ګډه سره كاوه.

څو ورځي وروسته يو كبتۍ چي لار ئې وركه كړې وه ، دغي ټاپو ته راغله. خلک له كښتۍ څخه راكښته سول او په ټاپو كي سره تيت سول. په دې وخت كې پر تاوز و هېلۍ و هوسۍ سترګي ولګېدې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوسۍ ځني منډه کړه، تاوز ځني په هوا سو. هیلۍ خواره پر مځکه پاته سوه. دې خوا و ها خوا ته ئې وځغستله. آخر د خلکو له خوا ونیول سوه. دې خوارکۍ نارې ووهلې خو ګټه ئې و نه کړه. خلکو هېلۍ ووژله او له ځان سره ئې یووړه. تاوز چې د هېلۍ حال ولید، له ټاپو څخه کډه سو او وې ویل چې رشتیا چې له پېښي څخه تېښته نسته. که دا کښتۍ نه وای راغلې، زموږ د هېلۍ جدایي ناممکنه وه. دا خوارکۍ ډېره نېکه او صادقه وه. باره تاوز په هوا سو او هوسۍ ته ورغی. روغبړ ئې سره وکړ. هوسۍ د هېلۍ په باب پوښتنه ځني وکړه. تاوز ورته وویل چې: "هغه خوارکۍ د دښمن لاس ته ولوېده. زما له دې ټاپو څخه زړه مات سو". باره ئې په هېلۍ پسي ډېري اوښکي تویي کړې او دا بیتونه ئې وویل:

بې لــه تــا مــو هــر بــاڼو د سترګو خــار دئ
بېلتــون نــه دئ ســم مرګــی راتــه تیــار دئ
ژوندون سخت سو بې لـه تـا، ګـوزاره ګرانـه
زړه مــو نــور لــه هوســو څخــه بېــزار دئ

د هوسۍ هم ډېره خوا بده سوه خو تاوز ته ئې له ټاپو څخه د کډه کېدو مشوره ور نه کړه. آبس، تاوز و هوسۍ په ټاپو کي پاته سول خو د هېلۍ غم ئې له زړه نه ووت. هوسۍ و تاوز ته وویل چې دا ټول مصیبت د انسانانو له لاسه راته پېښ سو. دوی دې ټاپو ته راغلل او د دوستانو تر منځ د بېلتون او د هیلۍ د مرګ سبب سول. له دې توکم څخه باید ځوک لیري اوسي او له مکر و فتنې څخه ئې باید ځانونه وژغوري. تاوز ورته وویل چې زما یقین دئ چې د دې د وژني اصلي سبب د تسبیحاتو پرېښوول وو. ما به هر وخت ورته ویل چې دا تسبیحات دي مه پرېږده. ما به ورته ویل چې بېرېږم چې د تسبیحاتو پرېښوونه به دې د هلاکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب سي. د خدای مخلوق باید تل په تسبیحاتو باندي مشغول واوسي. هر وخت چي له تسبیحاتو څخه غافل سو، له هلاکت سره به مخامخ سي. هوسۍ چي د تاوز خبري واورېدې، ورته وې ویل چي: "تا ته دي خدای اجرونه درکړي چي نېکه لار چا ته ورښیې". باره نو په تسبیحاتو مشغوله سوه. وایي چي د هوسۍ تسبیحات داسي ول چي: "سبحان الدیان ذی الجبروت والسلطان". په کتابو کې راوړي دي چي وایي د خدای یو دوست په غرو کي په عبادت مشغول وو. په دغه غره کي یوه جوړه کوتري هم اوسېدلې. دې عابد به خپل خواړه پر دوو برخو وېشلې وه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او اته څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي: عابد خپله رزق و روزي پر دوو برخو وېشلې وه. یوه برخه ئې پخپله خوړله او بله ئې کوترو ته ورکوله. تل به ئې د کوترو د نسل د ډېرېدو دوعاوي کولې. کوتري هم له دې غره څخه بل ځای ته نه تلې. پر عابد باندي راټولي سوي کوتري زیاتره تسبیح ویونکي کوتري وې. د کوترو تسبیحات دا دي: "سبحان خالق الخلق وقاسم الرزق وبانی السماوات و باسط الارضین". کوترو له خپلو بچیانو سره تر هغو پوري په دې غره کي ژوند کاوه تر څو چي عابد مړ سو او دوی هم مخ پر ښارو او کوڅو ونیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پرهېزګاره شپون نکل

د نکلچیانو له خولې روایت دئ چي وايي په یوه غره کي یو شپون وو. دا شپون یو ډېر په زړه پاک، دینداره او هوښیار سړی وو. ټوله ورځ به ئې خپل پسونه او مېږي پوولې او په شیدو او وړیو ئې خپله ګوزاره کوله. وايي چي په دې غره کي خورا ډېري ګڼي درختي او ځنګلونه ول. په دغو ځنګلو خورا ډېر ځنګلي ځناور او وحشي حیوانان اوسېدل خو په شپانه او د هغه په پسو او مېږو ئې کار نه درلود. شپون په دغه غره تل ارام و اسوده ګرزېدی. ځرنګه چي ډېر نېک عمله سړی وو او تل ئې د خدای په طاعت و عبادت ځان مصروف ساته، ځکه ئې د دنیا په کارو کي ری نه واهه. څه موده وروسته دا شپون ډېر سخت ناروغه سو او بیخي له ښوره ولوېد. نو ئې د هغه غره په یوه غار کي ځانته ځای واچاوه. رمه به ئې سهار څړ ته ووتله او ماښام به بیرته د دغه غار خولې ته پنډه سوه. وايي چي خدای تعالی غوښته چي پخپل دغه بنده یو ازمویښت وکړي. نو ئې یوه ملایکه د یوې ډېري ښکلي ښځي په بڼه ورته راولېږله. ملایکه د شپانه مخي ته کښېنسته.

شپانه چي دا ښځه ولیدله چي د ده و مخ ته ناسته ده، باره ئې بدن په لړزېدو سو او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "ښځي د څه له پاره دلته راغلې یې؟ زما و ستا تر منځ خو پېژندګلوي هم نسته. نه ستا احتیاج په ما مانده دئ او نه زما دا په تا". ملایکي ورته وویل چي: "اې ځوانه! زما حسن و ښایست ته نه ګورې، زما خوشبویي نه دربادي ځي، ښځو ته د نارینه وو په اړتیا نه پوهېږې. زه باید ولي تا ته رانه سم؟ او ولي باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د وصال ارزو و نه کړم؟ زه پخپله خوښه او د خپل زړه په غوښتنه دلته راغلې یمه. اوس چي هیڅوک بل دلته نسته، غواړم چي په دې غره کي له تا سره واوسم. ستا د ژوند ملګرې سم او که ته زما سره یو ځای سې، ناروغي به دي درڅخه ولاړه سي او بیرته به روغ رمی سې. له ښځو سره که دي د یو ځای ژوند خوند وکوت، بیا به پر خپل هغه ژوند باندي ډېره پښېماني وکړې چي په جره ګی، کي دي تېر کړی دئ. دا یو پند دئ چي درته ومي وایه". شپانه ورته وویل چي: "اې، شیطاني چمبازي! زما څخه لیري ښوره. نه مي ستا پر خبرو باور راځي، نه به تا ته درنزدې سم او نه مي ستا وصال ته حاجت سته. د هر چا په زړه کي چي ستا مینه ولوېده، د آخرت برخه ئې سپکېږي او که چا د آخرت مینه قبوله کړه، ستا څخه لیري کېږي. ته هغه څوک یې چي اولین و آخرین دي دواړه تېرایستلي دي. افسوس پر هغه چا چي ستا په دام کښېوزي". ملایکي ورته وویل چي: "مه شوده کېږه. ما ته مخ راواړوه. زما ښایست و جمال ته وګوره. زما وصال غنیمت وګڼه. هغه کار وکړه چي تر تا وړاندي اولنو کړی دئ. اولني حکیمان او پوهان چي هم ئې تر تا تجربه ډېره وه، هم په عقل کي تر تا هوښیاران ول، بیا ئې هم له ښځو څخه داسي بېزاري نه ښکاره کوله لکه دا ته چي ئې ښکاره کوې. هغوی ښځو ته ځان نزدې کاوه. دې کار هغوی ته نه په دنیا کي تاوان رساوه، نه په آخرت کي. ته هم له خپلي کږې لاري څخه راواړه چي یو څه د ښهاني ورځ ووینې".

شپانه ورته وویل چي: "زما له هغه څه سره جوړه نه ده چي ته ئې راته وایې. ما هغه ترک وهلي دي. په دې مي پرې ایښي دي چي ته غولوونکي یې، څوک خطاباسې. نه دي پر عهدوپیمان باور سته، نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي له چا سره وفا کړې ده. خورا ډېري بدۍ ستا په دې غوږو خبرو کي پټې دي. ډېر نېکان دي غولولي دي او پر ځان دي مین کړي دي. هغو ټولو آخر پښېماني کړې ده. زما څخه ولاړه سه ځکه تا د نورو د فساد له پاره ځان جوړ کړی دئ". شپانه دا وویل او خپل کوسی ئې پر سر راکش کړ او د خپل پروردګار په ذکرمشغول سو. ملایکي چې د ده کلک یقین او ټینګه عقیده ولیدله، نو ځني ولاړه سوه او اسمانو ته وختله. دې غره ته نژدې یو کلی وو. په دې کلي کي یو خورا ښه پرهېزګاره سړی اوسېدی. دې ښه سړي خوب ولید چي یو چا ورته هاتفي ږغ وکړ چي تا ته نژدې په پلاني غره کي یو نېک سړی پروت دئ. ورسه او د هغه په خدمت کي واوسه. دا سړی سهار غره ته رهي سو. پر لاري ګرمۍ په عذاب کړ، باره د یوې وني تر سیوري لاندي کښېنوست. په دې ځای کي د اوبو یوه چینه وه. ده هم څنګ ورته واچاوه چي ځان هوسا کړي. په دې وخت کي ناڅاپه د هوا مرغان او د غره وحشي ځناوران دې چینې ته د اوبو څښلو یا اوګاه له پاره رامات سول. خو څرنګه چي د چینې پر غاړه دا عابد سړی ناست وو، نو بیرته به وتورېدل او ولابه ړل. عابد له ځانه سره وویل چي زما ناسته خو دلته د دغو مخلوقاتو د تندي سبب سوه. د هغي ورځي له بازخواسته څخه وبېرېدی چي د کلي کسات به له ښکره وري اخیستل کېږي. باره په ژړا سو او خپل ځان ئې ملامت کړ او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

خدایه ستا په دې جهان کي که یو پاک دئ سل ناپاکه
ما پر لاري برابر کړې له بې لارو امان راکه
زه دي داسي ژوند نه غواړم چي تر مرګه به ګمراه یم
مرګی سل ځله بهتر دئ تر بې لاري ژوند و ژواکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

آبس، په ژړاندو سترګو رارهي سو څو تر شپانه پوري ورسېد. شپانه ته ئې سلام واچاوه. هغه عليک ورته ووايه او پوښتنه ئې ځني وکړه چي ته و دا ځای؟ ما ته خو هيڅ بنيادم تر اوسه پوري دلته نه دئ راغلی. ته څرنګه راغلې؟ عابد ورته وويل چي: "په خوب کي يو چا ستا د دغه غار نښاني راکړه. ما ته امر وسو چي درته راسم او زه هم دا دئ راغلم". شپانه د ده له خبرو څخه ډېر خوشاله سو. دواړه په هماغه غار کي د خدای په عبادت مشغول سول. د مېړو په شيدو او د پسونو په غوښو ئې ګوزاره کوله. په دنيا کي له مال و اولاده مجرد پاته سول څو د يقين مقام ته ورسېدل.

کيسه چي تردې ځايه راورسېده، شهريار پاچا وويل: "اې شهرزادې! زه خو دي بيخي ډېر د زاهدانو لاري ته وهڅولم. د ښځو او نجونو پر وژلو دي پښېمانه کړم او د خپلو ناوړو عملونو له اسيته ځان ملامت بولم. اوس که دي د مرغانو کم نکل مکل زده وي، هغه راته وکړه". شهرزادې ورته وويل چي: "اې زموږ نېکمرغه پاچا! د نکلو په کتابو کي راغلي دي ...".

د هېلۍ او کيشپ نکل

يوه ورځ د اوبو يو مرغه په هوا سو. اوبو ته ئې کتل او وئې ليدل چي يوه ډبره اوبو رااخيستې ده. مرغه له هوا څخه راټا سو او پر دغه ډبره ودرېدی شاوخوا ئې وکتل چي ګوري يو بويناکه شی اوبو رااخيستی دئ. رائې وو، رائې ووړ او دغي ډبري ته تکيه سو. مرغه چي ورته وکتل، دا بويناکه شی مړ بنيادم وو چي پر بدن باندي ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

توري او نېزې ټپونه ليدل کېدل. مرغه له ځانه سره وويل چې دا هرومرو يو ناولی ظالم سړی وو. خلکو وژلی دئ او له شره ئې ځان خلاص کړی دئ. هېلۍ و دې بوبناکه مړي ته اريانۍ اخيستې ده چې ناڅاپه له هوا څخه ټپوسان و باښې و پکي باښې راښکاره سوې او پر دې بوبناکه مړي ئې غوټې راووهلې. هېلۍ چې دا حال وليد، وبېرېده، له ځانه سره ئې وويل چې ياره، ښه به دا وي چې دا ځای پرېږدم. باره په هوا سوه په داسي ځای پسي ئې کتله چې له دغو مرداريو او ځيرونکو و وحشي مرغانو څخه ليري او گوښه وي. تله، تله، تله څو د اوبو په منځ کي ئې يوه درخته په سترگه سوه او پر کښېنستله. خپله مېنه او وطن ئې ډېر ارمان سو. ول خدايه! غم او واهمه دي تل له ما سره مله کړې ده. هر ځای چي ولاړه سم، دوی سم راپسې وي. خوښ خوشاله ناسته وم. دغه بوبناکه جسد اوبو راووړ. ما چې ويل دا به زما رزق و روزي وي او خدای به رالېږلې وي. هغه رزق وروزي مي دې ځيرونکو مرغانو راڅخه وتروښوله. ما ته د خدای پر اوبجه باندي بل څه پاته نه سوه چي ژوند په وکړم. خو هوښياران بايد و نه غولېږي. هر چا چې پر دې نابوده باندي اعتماد وکړ، د مرگ تر ساعته به په ناپوهۍ کي ډوب وي. تر هغه ساعته پوري چې په خاورو کي ئې کښېږدي. دوستان او خپلوان ئې خاوري وربانديي واړوي. د مېړنو له پاره د دنيا پر مصيبتو باندي تر صبر و تحمل بل ښه شی نسته.

هېلۍ په دغه چورتو او خيالو کي ډوبه وه چې ناڅاپه له اوبو څخه يو نر کيشپ راوووت. مرغه ته نزدې راغی او سلام ئې وروړاچاوه او ورته وې ويل چې اې ښاغلې! ولي له خپلې مېني څخه راليري سوی يې؟ مرغه ورته وويل چې پر مېنه مي دښمنان راتوی سول. هوښياران خلک

(c) ketabton.com: The Digital Library

له دښمنانو سره د ليدو کتو زغم نه لري. شاعر څه ښه ويلي دي:

پـر دنيـا چـي انـسان نـه وو، پـا چهي وه د اسـانو
ژوي ټولـه سـره وروڼـه، خوشـالي وه پـر خوارانـو
دا شرير چي رانازل سو، بدمرغی ئې کړلي تيتي
ظلم خپور سو پر مرغـانو، جبر و زور سو پر کبانو
دښـمنی ئـې وکړلـې، عالمونـه ئـې تـالا کـړل
پـه اوبو و پـه هوا کي، ټپک سو ورک د مظلومانو
دا بدمرغه که واکمن وو، تـا بـه پرې نږدي اوبو کي
مـا بـه کښته لـه هوا کړي، الـوی بـه سم اورو کـي

کيشپ چي په حال پوه سو، نو ئې هيلی ته وويل چي زه به له دې وروسته پر تا باندي پام کوم او درڅخه ليري کېږم به نه. ما اورېدلي دي چي په دنياکي له وطن څخه تر جدايي بل هيڅ دروند مصيبت نسته. د هوښيارانو په نظر د دې مصيبت علاج اول صبر و تحمل دئ او بيا نو له سپېڅلو او رښتينو کسانوسره ناسته و ولاړه ده. زه هيله من يم چي زما خبري به ستا خوښي سوي وي او ما د يوه خذمتگار دوست په توگه ومنې. هېلی چي د کيشپ دا عالمانه وينا واورېدله نو ئې ورته وويل چي حقيقت هم دا دئ چي ما له خپلي ابايي مېنې او له خپلو يارانو څخه د بېلتون زهر او د مرگي لذت څکلی دئ. هوښياران بايد د غم او ماتم پر وخت له دوستانو څخه مرسته وغواړي او د وفا له څښتنانو سره ملگرتوب وکړي. صبر او زغم ولري ځکه چي صبر ډېر ښه خوی او خصلت دئ او د زمانې په لوړ و ځوړ کي د چا له زړه څخه بېره ايسته کوي. کيشپ ورته وويل چی تشويش او انديښنې دي له تا ليري وي، رشتيا هم بدي انديښنې د چا ژوند پر نيمگور دروي او مېړانه له

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځه وړي. هېلۍ ورته وويل چې زه هر وخت د زمانې له حادثو څخه په وهم و اندېښنه کې يم. کيشپ چې دا خبره واورېده، ورته رانژدې سو او پر تندي ئې مچ کړه او ورته وې ويل چې د الوتونکو ټولۍ هر وخت ستا څخه مشورې اخلي. ته څرنګه غم ته په زړه کې لار ورکوې؟ هېلۍ په دغه وخت کې په هوا سوه او هغه ځای ته ولاړه چې د انسان بوېناکه جسد پکښې پروت وو. هماغې ډبرې ته چې ورسېده، هورې ځای وو، جولا نه وو. د بوېناکه جسد فقط يو څو هډوکې پراته وه او باښې و ټپوسان پر خپله ټړه تللي ول. چابک بيرته کيشپ ته راغله او د دښمنانو د تګ حال ئې ورته بيان کی او ورته وې ويل چې اوس نو بيرته خپلې مېنې ته ځم چې خپل دوستان و ياران ووينم. له خپل وطن څخه چاره نسته. آبس، کيشپ هم ورسره رارهي سو. په هغه ځای کې داسې څه و نه ليدل چې د چا دې تراه ځني وسي، يا دې ځني وډارېږي. د هېلۍ تندی سره وغوړېدی او سترګې ئې روښانه سوې او دا بيتونه ئې وويل:

شکر دي وي خدايه چې ژوندی او پر خپل کور يم
ناسته له دوستانو سره خوښه له هر لوري يم
تل دي دا جونګړه وي ودانه په خپلوانو
لېرې دي غمونه وي له دوست او عزيزانو

څه سر دي پرله ګرزوم، کيشپ هم په هغه ټاپو کې ځانته ځای جوړ کړ او د خوښۍ، خوشالۍ، عيش او عشرت شپې و ورځې ئې تېرولې چې ناڅاپه يوه ورځ په هوا کې يو وزری شهين رانښکاره سو او هېلۍ ئې پخپلو منګولو کې پورته کړه. هېلۍ چې وکتله چې اجل او وخت و وعده ئې رسېدلې ده نو ئې تن و تقدير ته ورسپاره. وايي چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې د هلاک سبب د تسبیحاتو پرېښوول وه. د دې تسبیحات داسې وه: (سبحان ربنا فیما اغنی وافقر).

پاچا شهرزادې ته وویل چې په دې نکل خو دې زه نور هم د زهد و تقوا لور ته ورپورې وهلم. اوس که دې د وحشي ځناورانو کومه کیسه میسه زده وي راته وئې کړه. شهرزادې ورته وویل: "پر غبرګو سترګو!"

د ګیدړې او شرموښ نکل

وايي چې په پخوا زمانو کې یوه ګیدړه او شرموښ یو ځای سره اوسېدل. انډیوالي ئې ښه ډېره اوږده سوه. دې شرموښ به هر وخت پر ګیدړې باندې ظلم کاوه خو ګیدړې به بیا هر وخت دی و دوستۍ او ښې ګوزارې ته راباله او ورته ویل به ئې چې که ته دې دا ظلم پرې نږدې او زما حق پر ځای نه کړې، خدای به دې د بنیادم په لاس ورکړي. د هغه خورا ډېر چلونه او چمونه زده دي. په هوا کې مرغان ښکارولای سي او په اوبو کې کبان نیولای سي. غټې غټې ډبرې ماتولای سي. له غرو څخه ئې ښارونو ته وړلای سي. ته د انصاف لار واخله، ظلم پرېږده. تا ته به هم خدای خیر درپېښ کړي.

شرموښ د دې خبرې نه منلې او په قهر ئې جواب ورکاوه. یوه ورځ ئې ورته وویل: "ستا ئې د لویانو او مشرانو په کار څه کار؟" بیا ئې نو یوه داسې ټینګه چپلاخه یا څپېړه پر مخ ورسره کړه چې ګیدړه خواره بوڅه راواوښته او بېسده سوه. یو وخت چې پر هوښ راغله، نو ئې په خندانه خوله له شرموښ څخه عذر وغوښت او دا بیتونه ئې ورته وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

که تکلیف سي درته پېښ د دوست له خوا
او بیا وروسته په عذرونو سي گویا
چا ته بویه چي ئې عذر ورمنظور کړي
عذر نه منل بتر دي تر گناه
دا خبر له اولنو څخه راپاته
کوږ مغزی توره هیڅ نه خوري د هیچا

شرموښ چي دا بیتونه واورېدل، نو عذر خو ئې ومانه منگر ورته وې ویل چي بله ورځ به دا بې معنا خبري ما ته نه کوې. دا خبري تا ته هیڅ گټه نه سي رسولای. یو کار چي تا ته گټه نه رسوي، هغه مه کوه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته ترسبا سوه

یو سل او نهه څلوېښتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شرموښ گیدړي ته وویل: کومه خبره چي تا ته گټه نه رسوي، مه ئې کوه او کوم څه چي تا نه خوشاله کوي، مه ئې اوره. گیدړي ورته وویل چي بالکل سمه ده. ستا نصیحت به په غوږکي ټینگ ونیسم او هیڅکله به ستا له رضا پرته هیڅ کار هم و نه کړم. پوهانو ویلي دي چي چا پوښتلی نه یې، جواب مه ورکوه. کوم ځای ته چي چا بللی نه یې، مه ورځه. هغه کار چي گټه نه لري، مه ئې کوه. ظالمانو ته د نصیحت خبري مه کوه ځکه ستا د پند و نصیحت پر ځای به ظلم و مشقت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دربانديِ راولي. شرموښ چي د ګيدړي خبري واورېدلې، نو مخامخ خو ئې ورسره وخندل منګر په زړه کې قسم ورته واخيست چي که نن وي که سبا، دغه ګيدو انا به هرومرو وژنم. خو ګيدړي بيا د شرموښ د ظلمونو په مقابل کي له صبر و زغم څخه کار اخيست او له ځانه سره به ئې ويل چي د ظلم پاى وران دئ. ظالم به آخر تاواني کېږي او ناپوه به آخر پښېمانه کېږي. څوک چي له خدايه وبېرېږي، شا ئې مځکي ته نه رسېږي. انصاف د اشرافو کار دئ او په دنيا کي تر ادب ښه خوى بل نسته. غوره لار دا ده چي له دې ظالم سره ګوزاره وکړم. ظالم ته خداى پخپله سزا ورکوي. باره نو ګيدړي و شرموښ ته وويل چي بنده چي خداى ته توبه وکاږي، خداى ئې توبه قبلوي. ما اريانې له ناپوهۍ څخه تا ته نصيحت کاوه. که په دې خبر سې چي ستا څېړي زه څونه خوږ کړې يم، ولچي دستي مي وبخښې. دې چپلاخي که څه هم زما ماغزه راخبر کړه، خو ګيله او شکايت نه کوم. څه ښه ئې ويلي دي چي: "شيخ فريده، خاموشي دي بهتري ده". د دوستۍ څپېړه که څه هم په اول سر کي ترخه ده خو مېوه ئې بيا خوږه ده.

شرموښ ورته وويل چي دا وار خو مي وبخښلې، منګر زما له خښمه به ځان ساتې، امر به مي منې. ګيدړي ورته وويل چي پر دواړو سترګو ئې منم. دا ګيدړه به هر کله په واهمه کي وه. يوه ورځ ګيدړه د انګورو يو باغ ته ولاړه. د باغ په دېواله کي ئې يو سوری په سترګه سو. له ځانه سره ئې وويل چي دا سوری بې څه نه دئ جوړ سوی. ښه به دا وي چي له دې سوري څخه څوک ځان ليري وساتي. اولنو ويلي دي چي که دي په مځکه کي سوری وليد، لار ځني چپوه. هوښ کوه چي پښه پکښې کښېنږدې. که دي کښېښووله، د هلاکت سبب به دي سي. وايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخوا به ځينو خلکو د مړې ګيدړې پوست له پروړو ډک کړ. په باغ کې به ئې يو ځای ودراوه. مخ ته به ئې انګور ورته کښېښوول. نوري ګيدړي چې به دغه ځای ته ورغلې په دام کې به بندي سوې. ګيدړې فکر وکړ چې د دغه دېواله سوری هم له دغه راز داموځخه يو دام دئ. باره ګيدړه په ډېر احتياط سره ورو ورو دېوال ته نزدې سوه او هغه سوري ته ئې وکتل. چې ګوري، د سوري تر شا يو ژور ډب دئ چې د باغ ښتن د وحشي حيوانانو د نيولو له پاره کيندلی دئ. ګيدړه له ډب څخه ليري ودرېدله او د خدای شکر ئې پر ځای کړ چې د دې په زړه کې ئې بېره ورواچوله او همدا بېره د دې د نجات سبب سو. له ځانه سره ئې وويل چې خدای دې وکړي چې د دې ناولی دښمن شرموښ پکښې ولوېږي او تر هغه وروسته به نو دا د انګورو په باغ کې يوازې ګرزي او خپلي چړچې به کوي. باره ئې سر وښوراوه او له خوشالۍ څخه شنه د خندا ولاړه او په خنداکې ئې دا بيتونه هم زمزمه کړل:

دا به څرنګ نېک ساعت وي چې دښمن مې بند په دام وي
لــه خوښــيه بــه نځيــږم ټــول ژونــدون بــه مــې ارام وي
واهمــې بــه تــښتېدلې، انديــښنې بــه پــه فــرار وي
مخ به تک تور د دښمن وي، په عالم کې به بدنام وي
هوســونه بــه رادرومــې، زمــا و لــور تــه زمــا و کــور تــه
عــيش ونــوش بــه مــې نــصيب وي بختــوري بــه ايــام وي
که دا باغ دئ کې مېوې دي تصرف به مې ټول خپل وي
څــه بــه خــورم، څــه بــه ښــندمه شــکرانه بــه د طعــام وي

دا بيتونه چې ئې وويل، باره تر شرموښ پوري په منډه راغله او ورته وې ويل چې خدای دې بخت بيداره کړ او له غيبي خزانو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر یوه باغ پېښه سوم. دا ټوله غیبي شتمني او بې تکلیفه رزق وروزي دي خدای پر تا باندي مبارک ولري. شرموښ ورته وویل چي دا باغ دي څرنګه پیدا کړ. ګیدړي ورته وویل چي د انګورو پر یوه باغ پېښه سوم چي څښتن ئې مړ سوی وو. چي ورننوتم او دا رنګارنګ مېوې مي د درختو پر ښاخو څوړندي ولیدلې، ... د شرموښ خولې اوبه وکړې او د ګیدړي خبره ئې په خوله کي وروچه کړه، ول درځه چي ورځو. باره ګیدړه دمخه سوه او شرموښ په پسې سو. د باغ د دېواله سوري ته چي ورسېدل، ګیدړي پښه ونیوله او شرموښ ته ئې وویل چي دردمخه سه. شرموښ چي په سوري کي پښه کښېښووله، درز ئې سو، په ډب کي ولوېد. ګیدړي چي شرموښ په ډب کي بند ولید، نو دابیت ئې ورته وویل:

هی توبه! د حرص له زوره خلک اچوي په دام کي
د دنیا طلب ئې ړوند کړي خوله ئې ډکه په حرام کي

بالا نو له ډېري خوشالۍ څخه پرله وڅرخېده او دا بیتونه ئې ورسره زمزمه کړل:

شکر شکر دي وي خدایه چي مي غوښت هغه دي راکړل
په همت دي مېړنۍ کړم، دښمنان مي نیمه خوا کړل
آرزوګاني مي پوره سوې، امیدونه مي غوړېږي
ما یو جام تش کړی نه دئ، ساقي نور ډېر راعطا کړل

باره نو د ډب څنډې ته ورنژدې سوه چي ګوري شرموښ په سرو اوښکو پروت دئ. دې هم سر ورسره پټ کړ او وئې ژړل. شرموښ ورته وویل چي دا اوښکي دي د زړه سوي دي اوکه ... ګیدړي سمدلاسه ورته وویل چي قسم مي دي په هغه خدای وي چي ته ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ډب ته وراچولی يې، چي زما ژړا خو د زړه سوي له اسيته نه ده. ژړا پر دې راغله چي دا ته ولي لا تر دې ګړيه ژوندی پاته يې. افسوس مي پر دې دئ چي ته پخوا لا ولي دې ډب ته نه وې لوېدلی. که ته زما سره تر شناخت پخوا دې ډب ته لوېدلی وای، ما به ولي دونه ديدنۍ او شواخونونه ليدلای. شرموښ ورته وويل چي: "اې پليتي! ژر ورسه او مور مي راخبره کړه .ګوندي هغه مي له ځاه څخه دروباسي". ګيدړي ورته وويل چي ته خپل حرص دې ځاه ته اچولی يې. د راوتلو اميد نور له زړه باسه. نه دي دي اورېدلي چي وايي: "من لم يفکر فی العواقب لم يامن المعاطب" معنا دا چي: "څه کړې، هغه به ريبې".

شرموښ ورته وويل چي تا خو زما سره مينه و محبت لاره، زما سره دي دوستي کوله او زما له قهره څخه ډارېدلې. اوس ته ما ته زما د خپل بد عمل سزا مه راکوه. هر څوک چي کمزورو ته د مرستي لاس وغځوي، خدای تعالی به ډېر عوضونه و اجرونه ورکړي. ښاعر څه ښه ويلي دي:

له کمزوري سره مرسته مکافات لري بې شانه
دا خبر مي اورېدلي له پوهانو ده، جانانه
د مجرم سزا دغه، چي شرمنده وي په عالم کي
که چا عفوه ورته وکړه، وبه کړي ګټه پرېمانه

ګيدړي ورته وويل چي: "اې بې عقله ځناوره او اې ناپوهه وحشي! خپل ظلمونه دي لکه چي هېر سول. خپل کبروغرور دي لکه چي له ياده ووت. نه دي دي په ياد چي له ډېره کبره به دي هيڅوک په سترګو نه ليدل. تا پر خپلو زېردستانو باندي کله هم رحم کړی وو؟ زه به د شاعر دغه پندونصيحت ولي له زړه باسم چي ويلي ئې دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عفوه ښه ده، بخشش ښه دئ، زې پر سر ستر ګو منم
خو پر تېپ د ظالمانو مه ږدئ هیڅکله مرهم
دا لوی ظلم پر انسان دئ، لو جفا ده، لو ګناه ده
که چا رحم و شفقت کاوه پر مار و پر لړم

شرموښ ورته وویل چي: "اې پر ما ګراني! ما ته د تېرو ګناهونو جزا مه راکوه. عفوه خو د خدای د دوستانوخاصه ده او احسان خو یوه لویه سرمایه ده. شاعر ویلي دي:

بخت به ویښ د هغه چاوي، کامیابي به ئې په خوا وي
پر عاجز چي شفقت کړي، د ښوزلو همنوا وي

څه سر دي پرله ګرزوم. شرموښ خورا ډېري توري تپي وکړې او ګیدړي ته ئې ډېري زارۍ و جګۍ وکړې او ورته وې ویل چي له دې کندي څخه ئې وباسي، خو ګیدړي ورته وویل چي: "اې چمبازه! له دې کندي څخه د راوتلو خیال له سره وباسه. دا کنده ستا د خپلو عملو مکافات دئ". بیا ئې نو په خندا ورته دا بیتونه وویل :

چي پرون دي وه کرلي نن ئې وربېبه حاصل
عاقبت به وي همداسي د ناپوهه د جاهل
پر دښمن که دي لاس بر سو فرصت مه باسه له لاسه
دا خبره مي زده کړې ده له خپل پیر کامل

شرموښ ورته وویل چي ما خو ستا څخه د یارۍ تمه درلوده او فکر مي نه کاوه چي ته به مي دې کندي ته ورواچوې. باره ئې تر ستر ګو اوښکي راتوی سوې او په ژړا کي ئې ورته وویل:

ما ول ته به مي، پخپل مهرو کرم ونازوې
هی افسوس ته مي د لاسه لا تور مخ راتوروې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګيدړي ورته وويل چي اې ناپوه دښمنه! دا څه پيښه سوه چي ته له هغه تکبر و ستمګرۍ څخه د عاجزۍ او پښېمانۍ دې حال ته راغلې. ما چي ستا سره د دوستۍ خبري کولې، هغه خو مي ستا د ظلم و ستم له ډاره کولې. داسي نه وو چي ما د زړه له کومي غوښتل چي ستا سره دوستي وکړم. اوس د خدای احسان دئ چي ته ئې په غم و بلا کي ګرفتاره کړې. شاعر څه ښه ويلي دي:

کــه چــا واخيــستله تــوره د ســـتم
عاقبت بـه کـړي خپـل ځـان بانـدي کـړم
د ستم دوران يـو څـو ورځـي دئ پـوه سـه
ژونـدون نـه پـايي پـه مِکـر و پـه چـم

شرموښ ورته وويل چي اې ځوانمرده ځناوره او اې هوښيار وحشي! دا د دښمنۍ خبري پرېږده. زما و ستا د پخوانۍ اشنايۍ په خاطر زما په خلاصېدو کي مرسته راسره وکړه. ولاړه سه، يوه رسۍ راوړه. يو سر ئې په يوه درخته پوري وتړه او بل سر ئې ما ته راوځړوه. چي له دې کندي دروختلم، زما ئې ستا سره وعده چي خپل ټول هست و نېست به تا ته دروبخښم. ګيدړي ورته وويل چي: "ګرګه، بله چاره دي نسته بې له مرګه". خبري نوري مه اوږدوه. بې فايدې خبري ګټه نه دررسوي. خپل کړه دي در په ياد که، خپل مِکر دي در په زړه که. او ته لا ودرېږه، سختۍ لا نوري درته ګوري. د ډبرو سنګسارېدل دي لا هم په مخ کي دي. د دې دنيا سختۍ چي درباندي تېري سي، د هغې دنيا سوځې لا هم درته ګوري، د دوزخ لمبې لا هم درته انتظار باسي.

شرموښ ورته وويل چي: "يا اباالحصين! له زړه څخه دي کينه و

(c) ketabton.com: The Digital Library

بغض وباسه. د دوستۍ لار را واخله او پوه سه چي هر چا چي يو څوک له مرگه خلاص کړ، گويا ټول جهان ئې له مرگه وژغوره. دښمني و فساد دي اور واخلي. پوهانو له فساده کرکه کړې ده. تر دې به زيات فساد څه وي چي زه په دې کنده کي پاته سم او د مرگي په غېږ ورسم او ستا دي په وس پوره وي چي ما له دې کندي دروباسې.گيدړي ورته چي اې ظالمه خدای ناترسه! ما ته ستا د دې ظاهري غوړي ژبي او د باطن له خباثت څخه د هغه باز کيسه را په ياد سي چي له زرکي سره ئې چم و دروه کړې وه. شرموښ ورته وويل چي د باز و زرکي کيسه څه راز وه؟ گيدړي ورته وويل چي يوه ورځ د انگورو باغ ته ولاړم . غوښتل مي چي يو څه انگور وخورم. چي گورم، يو باز دئ پر زرکه باندي غوټې وهي او غواړي چي ښکار ئې کړي. زرکي ځني الا کړه او خپلي ځالي ته ولاړه او هورې پټه سوه.

باز ورغی د غار په خوله کي ورته ودرېدی او وربږغ ئې کړه چي: "اې بېعقلي! ما چي ته په دښت کي وليدلې چي په دانه پسي گرزېدلې. زړه مي دربانديي وسوځېدی او دا دئ اوس مي يوه لمن دانې راټولي کړي دي او تا ته مي راوړي دي چي وئې خورې. تا راڅخه الا کړه. زه ستا د دې تېښتي په سبب پوه نه سوم. راووزه او هغه دانې چي مي درته راوړي دي، وئې خوره. زرکي چي دا خبري واورېدلې، زړه ته ئې ولوېدله او له ځالي څخه راووتله. د دې راوتل وه او د باز پر حمله وه. ټينگه ئې په منگولو کي ونيوله.

زرکي ورته وويل چي: "دغه دي ها ياري و دوستي وه؟ دغه دي ها دانې وې؟ ما ستا پر درواغو باندي باور وکړ او ته مي اوس غوښي خورې. پوه سه چي دا غوښي به خدای ستا په نس کي زهر کړي". باز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې پر خبرو غوږ و نه نیو او بڼکي ئې ورتاشي په تاشي (تار په تار) کړې او خواره کی. ئې مړه کړه او وئې خوړه. باره ګیدړي شرموښ ته وویل، هر چا چې بل چا ته کوهی کیندلی وي، آخر پخپله پکښې لوېږي. تا زما سره د چم و خطا ایستلو لار اخیستې وه، آخر دي پخپله پښه پکښې وښوئېدله. شرموښ ورته وویل چې دا د اناګانو کیسې و متلونه پرېږده. ته څه ما ته زما د بدیو خبري کوې. د هغو بدیو سزا مي همدا بس ده چې په دې کنده کي په دغسي بدحال کي پروت یم. زما پر حال خو زما د سر د دښمنانو لا زړه سوځل کېږي. ته اوس یو کار وکړه چي سل کاره وارزي. ما د دې کندي څخه درو باسه. تا نه دي اورېدلي چې دوست به دي وژړوي او دښمن به دي وخندوي. ما خو چي پر تا ظلم کاوه، نو په زړه کي خو مي بد نه وه دربادي پېرزو. په زړه کي خو دي دوست وم. هوښیارانو ویلي دي چې دوست باید د دوست په ژغورلو کي زیار وباسي او ښه دوست تر ورور لاهم چا ته نزدې وي. که ته مي له دغه جنجاله څخه وژغورې، دونه مال و دنیا به درکړم چي تر مرګه به ئې تمامه نه کړې. داسي چمونه وچلونه به دروښیم چي تر دې باغ به سل کوټي ښه باغونه په پیدا کړې. پر داسي خوږو مېوو به پېښه سې چي خوله به دي تر قیامته پوري په خوږه وي.

ګیدړي پر وخندل او ورته وې ویل چي عالمانو خو ښه ویلي دي. دا خو رشتیا دي چي دوست به د دوست په ژغورلو کي کوښښ کوي. منګر زه ستا و عقل ته اریانه تللې یم چي پر دا دونه ظلم و ستم باندي چي پر ما دي کړی دئ، اوس لا هم ما په دوستانو کي شمېرې؟ ما ته د انګورو د باغو د پیداکولو چمونه راښیې؟ که ستا داسي چمونه زده وای، پخپله به دي د ځان غم خوړلی وای او دا بده ورځ به نه درباندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

راتللای. ته هغه چا ته ورته یې چي پخپله ناروغ وي او بل چا ته د روغېدو علاج ورښیي.

شرموښ چي د ګیدړي دا خبري واورېدې، پوه سو چي د مرستي تمه بې ځایه ده. باره په ژړا سو او وې ویل چي تر اوسه مي چي هر څه کړي دي، له ناپوهۍ مي کړي دي. که له دې بلا څخه خدای دا واري خلاص کړم، نور مي توبه ده او بیا به بد نه کوم. تر ځان کمزوري به نه ځوروم. یوه ګودړۍ به واغوندم، په غره کي به له ځناورانو څخه ګوښه یو ځای کښېنم. که مي چا ته کوم خیر رسېدی، خو وررسوم به ئې او له محتاجانو سره به مرسته کوم او که نه وو، د خپل خدای عبادت به کوم. آبس، سر ئې پټ کړ او په ژړا سو. دونه ئې وژړل چي آخر د ګیدړي زړه پر وسوځېدی او د ده په توبه کښلو باندي خوشاله سوه. باره ئې کندي ته شا وروګرزوله او خپله لکۍ ئې وروځړوله.

شرموښ ترلکۍ ټینګه ونیوله او ځان ته ئې ورکش کړه. ګیدړه هم درز سو، لاندي ورولوېدله. ګیدړه چي کندي ته ورولوېدله، باره شرموښ سترګي پر راغتې کړې، ول: ولي دي پر ما رحم نه کاوه؟ سختي و توندي خبري دي راته کولې. آخر، زه خو دي یاروم. شکر دي وي خدای ته چي ته هم زما په رنګ سوې. پوهانو ویلي دي چي: "مه کوه په ما، و به سي په تا". باره نو شرموښ دا بیتونه ورته وویل:

ولي غوزاره سوې، ګیدو انا! چادي سوې
د زمرو په لاس کي کښېوتي بندي سوې
تا د بل له لاسه ډېر شکایت وکړ
خو آخر خپله اخته په دا خواري سوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نـو ووایــه چــي ظلـم وو چـا کــړی؟
اوس پـوهېږې چي دا چيري زنداني سـوې؟

تر دې بيتو وروسته ئې گيدړي ته وويل چي اوس نو مجبوره يم چي تا تر ځان دمخه کړم. دمخه تر دې چي زه مړ سم، تا به هم د مرگي په غېږ ورولم. گيدړي فکر وکړ، چي له دې کورخراپي سره خو په بلا کښېوتم. اوس نو بايد له خدای راکړي عقل څخه کار واخلم او خپله ټوله هوښياري په کار واچوم چي د دې سرکوزي له زوی څخه ځان خلاص کړم. پوهانو ويلي دي چي اوښکي د مصيبت پر وخت ښه علاج دئ:

چي پـه ښـوی پيالـه کي ولـوېږي مېږی
پــه زور نــه سـي راخـتـلای روغ رمــی
چارناچار بـه لـه حيلې څخـه کـار اخلـي
کنـه، نـه خېـژي لــه پــښې څـه دا اغـزی

باره گيدړي ورته وويل چي اې اميره! زما پر وژلو باندي تلوار مه کوه. عجله د شيطان کار دئ. دا کار مه کوه. پښېمانه به سې. که ما ته وخت راکړې او زما پر خبره غوږ ونيسې، که خدای کول دواړه به له مرگه نجات ومومو. خو که دي زما پر وژلو باندي بېړه وکړه، دواړه به په دغه کنده کي مړه پراته يو. شرموښ ورته وويل چي: "اې پليتي چمبازي! ووايه چي زما و ستا د نجات لار کومه يوه ده؟ او مهلت د څه له پاره غواړې؟" گيدړي ورته وويل چي زما نخشه داسي ده چي اول خو به ته زما سره بد نه کوې. بد خو لا څه چي د لاسه به ښه راسره کوې. ځکه ما ستا توبه واورېدله چي پر تېرو کارو دي پښېماني کوله، د هغو له بابته خواشيني وې او افسوس دي کاوه، د دوستانو له ازارولو دي هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

توبه وکښله. دا مي هم ستا له خولې واورېدله چي که له دې کندي څخه خدای نجات درکړ، نور به نو خوږې مېوې او انګور نه خورې. د تقوا لار به اخلې، نوکان به دي پرې کوې، غاښونه به دي کاږې، ګودړۍ به اغوندې او خدای ته به نږدې کېږې. ستا دې خبرو زما پر زړه باندي د رحم اوبه تويي کړې او سره له دې چي ستا د وږلو په لټه کي وم، خو چي ستا توبې ته مي وکتله، پر ځان مي فرض وګڼله چي له دې مصيبت څخه دي خلاص کړم. نو هغه وو چي خپله لکۍ مي کندي ته د دې له پاره دروځړوله چي ته لاس پر ونيسې او له کندي راووزې. منګر ته له خپله زوره ناخبره وې، د دې پر ځای چي ځان له کندي راوباسې، زه دي د ځان و خوا ته داسي په زور او قوت کش کړم چي ما فکر کاوه لکۍ به مي اوس غوڅه په بېخ کي پرې سي. اوس دا دئ زه و ته دواړه په دې کنده کي بند پاته سوو او په داسي بلا اخته سوو چي خلاصېده ورڅخه مشکله ده. منګر که ته زما خبره راسره ومنې نو بيا د خدای په فضل دواړه له دې مصيبته څخه خلاصېدلای سو. په دې شرط چي تر نجات وروسته نو ته پر خپله خبره ودرېږې او توبه دي ماته نه کړې. بيا به نو زه و ته بيرته سره ياران سو. شرموښ ورته وويل چي: "ستا خبره څه ده، چي وئې منم؟"

ګيدړي ورته وويل چي ته د شا پر پښو جګ ودرېږه. زه به ستا پر اوږو باندي وخېژم او ځان به د کندي ژۍ ته ورنږدې کړم او له کندي به ووزم. بيا به نو تا ته رسۍ راوځړوم، ته به پر هغې باندي راوخېژې. شرموښ ورته وويل چي زما ستا پر خبره باور نه راځي. پوهانو ويلي دي هر چا چي د نامردانو په خوله وکړه ګويا ځان ئې وغولاوه او د ازمويلي بيا ازمويل خو آخر پښېماني ده. په دې باب شاعر څه ښه ويلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي:

ازمویلی مي ستا نیت دئ ستا کارونه
تجربې دي رابنوولي ستا مکرونه
په بلاوو، په ژړاوو به اخته سي
که چا ومنل دا ستا چټل پندونه
اوربدلي به دي وي له اولنو څه
"د دښمن اول کلام پسې تېپونه"

ګیدړي ورته وویل چي مه کوه، بد ګومان د ایمان زیان دئ او ښه ګومان د ځوانمردانو کار دئ. اوس ښه لار دا ده چي زه و ته د خپل خلاصون په فکر کي سو. تر دې چي دواړه مړه سو، بهتره به دا وي چي د یوې چارې او علاج په فکر کي سو. بد ګومان له زړه وباسه. تې داسي فرض کړه چي تا زما په خوله وکړه او زه له کندي څخه ووتلم. نو به یا تا ته رسۍ راوړم چي له کندي څخه پر راوخېژې، یا به داسي وي چي ستا سره به خیانت وکړم، ځان به خلاص کړم او تا به دالته پرېږدم. نو دا خو ممکنه نه ده چي زه دي بیا د ښهاني ورځووینم. ستا نېکي به زما د پښو پای پېچک وي او ځان به ځني خلاصولای نه سم. په کتابو کي راغلي دي چي: "الوفاء ملیح،والغدر قبیح" معنا دا چي: "ښه وي، بد دي ورک سي. وفا خوږه ده او جفا ترخه". ښه لار دا ده چي ته پر ما اعتماد وکړې. زه هم داسي خوړلې شومه نه یم. د دنیا په ښه و بد پوه یم. اوس ژر کوه، وخت تنګ دئ.

شرموښ ورته وویل چي که څه هم پر تا مي باور نه کېږي خو په دې پوه یم چي تا زما توبه واورېدله او زما د نجات په فکر کي سوې. اوس به نو زه ستا خبره ومنم. که دي چم وخطاایستل راسره وکړل، دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چم به خدای ستا د هلاک سبب کړي. آبس، شرموښ پر دوو پښو جګ ودرېدی. ګيدړه ئې په چوچوغاړه کي واخيستله او د کندي ژۍ ته ئې ورنژدې کړه. ګيدړه جسته وغورځېده او له کندي ووتله.

شرموښ ورته وويل چي: "ګوره اشنايه! چي زه دي هېر نه سم. ژر کوه، رسۍ راوړه". ګيدړي په کټ کټ وخندل او ورته وې ويل: "اې د خدای شوده! تا ته لکه چي پر ما باندي هم د ځان خيال کړی دئ. ما چي ستا توبه واورېدله، خوشاله سوم، ونښېدم، لکۍ مي دروځړوله. منګر تا زه کندي ته ورکش کړم او لاندي دي ورواچولم. اوس خدای زه ستا له منګولو او له هغه مصيبت څخه خلاصه کړم. نو اوس به څرنګه زه ستا د وژلو په فکر کي نه کېږم. ته د شيطان له ذاته يې. برايې مي خوب ليدی چي ستا واده وي او زه پکښي نڅېږم. له يو چا څخه مي د خپل خوب معنا وپوښتله.

هغه راته وويل چي: "په يوه مصيبت به اخته سې، منګر ژر به ځني خلاصه سې". ستا په لاس زما کښېوتل او بيرته خلاصېدل، زما خوب رشتيا کړ. اې جاهله ! ته بايد وپوهېږې چي زه ستا دښمنه يم او ته له شوده ګۍ څخه زما د اشنايۍ په هيله يې. پوهانو ويلي دي چي "د بدانو مرګ د خلکو ارامي او د مځکي پاکي ده" زه بېرېږم چي که مي ستا سره وفا وکړه، زه به پخپله پر داسي بلا واوړم چي بيا به مي خلاصېده ځني مشکله وي. شرموښ چي د ګيدړي خبري واورېدې، خپل تندی ئې وټکاوه او ډېره پښېماني ئې وکړه.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اوربدلي مو دي چي:

شرموښ له ډېري پښېمانۍ څخه مځکه وډبوله خو له ګیدړي سره ئې د عاجزۍ لار راواخیستله. زارۍ ئې ورته شرو کړې او ورته وې ویل چي تاسي د ګیدړو طایفه په ځناورانو کي د ښه خولې و ژبان طایفه یاست. ستا خوږه ژبه خو ټولي دنیا ته معلومه ده. زه پوهېږم چي ستاسي ټوکي ټکالي خوښي دي. دا اوس خبري دي هم د ټوکو له اسیته دي، منګر ټوکي ټکالي هم حدواندازه لري. هر وخت ټوکي کول ښه کار نه دئ. ګیدړي ورته وویل چي ټوکي خو رشتیا هم خپل ځای لري او په دې ځای و اندازه ئې ټوکماران ښه پوهېږي. ته بې عقل و ناپوه اوس دا فکر له سره وباسه چي زه به ستا غوندي ظالم له لاسه تر نجات وروسته بیا هم ستا په غوږه ژبه وغولېږم. شرموښ ورته وویل چي اوس مناسبه دا ده چي ته زما د ژغورلو په تلاښ کي سې. زه او ته خو د عمرونو یاران او دوستان یو. که مي ته له دې مصیبته څخه خلاص کړې، زه هم ناچاره یم، ستا سره به ښه کوم.

ګیدړي جواب ورکړ چي پوهانو ویلي دي: "له بدانو سره یاري مه کوه. ځکه له بدانو سره یاري له ځان سره دښمني ده. له درواغجن سره وروري مه کوه. ځکه له درواغجن سره چي ښه وکړې، پټوي ئې. خو که دي بد وکړه، ټوله دنیا درباندي خبروي". پوهانو دا هم ویلي دي چي: "هر څه لره چاره سته، خو مرګی علاج نه لري. هر څه پټلېس کېدلای سي، خو ښېښه چي ماته سوه بیا نه پټلیسېږي. د هر کار دفع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېدلای سي منګر که وخت و وعده پوره سوه، هغه نه راګرزي". دا چي ته راته وایې ښه به راسره وکړې" نو ما ته د هغه مار کیسه راپه یاد سوه چي وایي یو مار له مارګیر څخه وتښتېدی. یو سړی په مخه ورغی او پوښتنه ئې ځني وکړه چي: "خیرکړې! څه پېښه ده؟ ولي داسي په منډه کي یې؟" مار ورته وویل چي له مارګیره تښتم. ته به کوې خدای به کوي، ما ځني پټ کړه. سړي د مکافات په تمه مار پخپل جېب کي پټ کړ. مارګیر چي تېر سو او د مار له زړه څخه د مارګیر بېره ووتله او زړه ئې پر ارامه سو، باره سړي ورته وویل چي: "راکه، انعام مي". مارورته وویل چي وایه! پر کوم ځای دي وچیچم. ته پوهېږې چي زه خو بل څه نه لرم. سړی ئې داسي وچیچه چي ځای پر ځای مړ سو.

ګیدړي شرموښ ته ورغبرګه کړه چي زما و ستا معامله هم کټ مټ د هغه مار و ها سړي معامله ده. د شاعر دا خبره دي نه ده اورېدلې چي:

که نېکي دي له بدانو سره وکړه
ګوا، بدي دي له نېکانو سره وکړه

شرموښ ورته وویل چي: "اې غوړژبې ځناوره! او اې خوش اوازه حیوانه! تا ته زما زور نه دئ درمعلوم. زه پر ټینګوکلاوو باندي یرغل کولای سم، د انګورو شنه باغونه لاښ کولای سم. ته زما له فرمانه سر مه غړوه. زما سره داسي وضعه وکړه لکه یو مریی چي ئې له باداره سره کوي".

ګیدړي ورته وویل چي: "زه ستا بې عقلۍ ته په حیرت کي یم. ته پر ما باندي داسي امرونه کوې، لکه زه چي ستا مینځه یم. خو ژر به وویني چي سروغاښونه به دي د ډبرو په باران ټوکر ټوکرسي". باره ګیدړه د باغ څنګ ته پر یوه لوړه ودرېده او باغوان تې وربغ کړه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې خوا خلک راغلل او کندي ته راورسېدل. ګیدړي ځني الا کړه او پټه سوه. خلکو ولیدل چي شرموښ په کنده کي بند دئ. باره ئې د ډبرو باران پر شرو کړ. تر هغو ئې ډبري پر اورولې، څو شرموښ مردار سو او دوی ځني ولاړل. خلک چي ولاړل، ګیدړه بیرته کندي ته راغله، چي ګوري شرموښ بوړي بوړي مړ پروت دئ. له ډېري خوشالۍ څخه ئې لکۍ یو ډانګ ونیوله او بازۍ ئې شروع کړې او دا بیتونه ئې وویل:

شکر شکر دي وي خدایه چي مي بخت سو راییدار
زما د سر دښمن نابود سو هلته پروت دئ خوار و زار
ما لیدلي دي په ژوند کي ډېر سرونه ډېر تنونه
چي خپل ظلم و ستم دي رسولي تر جګ دار
هوښیارانو راپرې ایښی دا متل له زمانو دئ
"کوهی مه کینه و چا ته، نه چي خپله سې پر غوزار"

تر دې وروسته نو ګیدړي په ارام زړه د انګورو په باغ کي خپلي چړچې کولې څو اجل ئې پوره سوه او دا هم مړه سوه. دا وه د شرموښ او د ګیدړي کیسه.

د موږک او تورلمي (سمور) نکل

وایي چي یو موږک او تورلمی سمور[1] د یوه بېوزله بزګر په کور کي اوسېدل. یوه ورځ ناڅاپه د دې بزګر یو اشنای ناروغه سو او طبیب ورته بې پوستکو کونجتي (کونځلي) وروفرمایلې او یو څو کونجتي

---

[1] سمور ته ئې په افغان قاموس کي تورلمی کښلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې ناروغ ته ورکړې چې سپيني ئې کړي او پوستکی ئې ځني ايسته کړي. دې سړي کونجتي خپلي مايني ته ورکړې چې سپيني ئې کړي. مايني ئې دا کار وکړ. په دې وخت کي تورلمي دا سپيني سوي کونجتي وليدلې او ورته وجوغېدی، کرارکرار ئې خپل غار ته چلولې. يو څه کونجتي چې ئې وچلولې، آخر د ناروغ سړي ماينه راغله چې گوري کونجتي تر پخوا يو څه کمي سوي دي. نو پټه ورته کښېنستله چې د کونجتو د کمښت سبب پيدا کړي. په دغه وخت کي تورلمی راورسېدی او وئې ليدله چې ښځه کونجتو ته څارو ناسته ده. له ځانه سره ئې وويل چې د دې کار پای خراب دئ. زه بايد داسي يو کار وکړم چې زما د غلا بد عمل پکښې پټ سي. دوباره ئې بيرته له غاره څخه د غلاکړو کونجتو راوړل پيل کړل. ښځي چې وليدل چې تورلمی سمدلاسه کونجتي راچلوي، نو ئې له ځانه سره فکر وکړ چې دا کونجتي هرومرو بل چاغلا کړي وې او دا دئ تورلمی ئې بيرته خپل ځای ته راوړي. باره ئې له ځانه سره وويل چې دی خو زموږ سره نيکي کوي نو د نيکی په عوض کي موږ هم بايد چې ښه ورسره وکړو. خو زه بايد خپل څار ته ادامه ورکړم څو د کونجتو اصلي غل پيدا کړم.

تورلمی د ښځي په مطلب پوه سو، باره موږک ته ورغی او روته وې ويل چې: وروره! اورېدلي به دي وي چې گاونډی ډېر حق لري. که څوک د گاونډي حق پر ځای نه کړي، په دوستانو کي نه شمېرل کېږي. موږک ورته وويل چې: "هو! همداسي خو ده. منگر په دې خبره کي دي مطلب څه دئ؟" تورلمي ورته وويل چې د کور څښتن د خپلو اولادو له پاره کونجتي راوړي دي. څه ئې وخوړلې او نور نو ماړه سول. اوس هغه پاته کونجتي نور ځناوران سمدلاسه وړي. ما ول،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راسه، تا ته به هم حال راوړم ځکه چي اول حق خو د ګاونډی دئ. ته هم ورسه خپله برخه دي ځني واخله.

موږک چي دا واورېدله، له خوشالۍ څخه پرله وڅرخېدی، پر برېتو ئې ژبه تېره کړه او سمدلاسه په کونجتو پسي له خپله غاره راووتی. کونجتو ته چي ئې وکتله هره دانه ئې داسي ایسي لکه تکه سپینه اګۍ. ښځه ئې هم ولیدله چي پیره داره ورته ناسته ده. موږک په هغې کي ری و نه واهه، د کونجتو هوا پر غالبه سوه، باره ئې په خوړلو شرو وکړه. ښځي لرګۍ راواخیست او موږک ئې پر دا ککرۍ په وواهه، سر ئې ورمات کړ او پسي مړ ئې کړ. د هلاکت سبب ئې حرص و غفلت او د کار عاقبت په پام کي نه نیول وو. شهریار پاچا چي دا نکل واورېد، ول: "شهرزادي! قسم مي دي په خدای وي چي دا خو دي ډېر عجب نکل راته وکړ. که دي د دوستۍ پالني په باب بل نکل زده وي، راته وئې کړه". شهرزادي ورته وویل چي: " پر غبر ګو لېمو".

د پیشو او کارګه نکل

یو کارګه پیشو ته د وروی لاس ورکړی وو او سره دوستان ول. یوه ورځ دوی تر وني لاندي ناست ول چي ناڅاپه یو پړانګ راښکاره سو چي د وني پر لور راوران دئ. پړانګ چي دوی ته نزدې راورسېد،کارګه وني ته والووت او پیشو پر میدان پاته سوه. باره ئې کارګه ته وویل چي: "اې زما وفاداره اشنا! هله، یو کار وکړه چي له دې بلا څخه خلاص سم. کارګه ورته وویل چي د آفتو په وخت کي له وروڼو څخه مرسته غوښتل خو ضروري خبره ده او دوی هم مجبوره دي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغوی په ژغورنه کې هڅه وتلاښ وکړي. شاعر په دې باب څه ښه ویلي دي:

له هغه سره د یار لقب ښایېږي
چې په غم و په ښادي درورسېږي
د کاسې یاران خو ډېر دي په دنیا کې
یار هغه چې په تنگسه دي په کار بېږي

د خدای کارونه دي، دې وني ته نږدې یو شپون وو چې دوه زبر زبر د زمري د ښکارسپیان ئې درلودل. کارگه دې سپیانو ته ورغي، وزرونه ئې ورته وسرپول. کاغ، کاغ نارې ئې ورته وکړې. سپیانو پر راوځغستل. دی وني ته ځنې والووت. بیرته پر راغوته سو. بیا ئې وزرونه ورته وښورول، نارې ئې ورته ووهلې. یو څه ځنې لیري سو. سپیانو بیا پسي راالاکړل. دی بیا یو څه وړاندي ولاړ. سپیان سم په پسې دي. په دې چم ئې سپیان رارهي کړل. شپانه هلته ورته کتل چي یو مرغه په هوا پورته وکښته کېږي او د ده سپیان منډې پسي وهي. کارگه په دې ډول سپیان تر هغې وني پوري راورسول چي پړانگ و پیشو ئې تر لاندي گرزېدل. سپیانو چي پړانگ ولید، پسي ورټوپ ئې کړل. پړانگ ځنی وتښتېد او پیشو د کارگه په حیله او تدبیر له مرگه وژغورل سوه.

نکل چي دې ځای ته راورسېد، شهرزادي پاچا ته وویل چي: "اې شهریاره! دا نکل مي له دې اسیته درته وکړ چي موږ باید وپوهېږو چي د رښتینو دوستانو او وروڼو مرسته څوک له مصیبتونو څخه ژغورلای سي. شهرزادي وویل چي تر دې پوري مي یو بل نکل هم را په یاد سو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګیدړې او کارګه نکل

چې وو، یوه ګیدړه وه. دا ګیدړه په یوه غره کې اوسېدله. د دې ګیدړې چې به بچیان وزېږېدل، هغه به ئې له لوږې څخه پخپله وخوړل. د غره په سر کې یوه کارګه ځالګۍ جوړه کړې وه. ګیدړې وغوښته چې له دې کارګه سره اشنایي او دوستي وکړي او پخپل یوازیتوب کې ځان ته ملګری پیدا کړي څو بیا د هغه په مرسته د خپلې روزۍ پیداکولو سربښته هم وکړي. باره وررهي سوه او کارګه ته دونه نژدې ورغله چې یو د بل بږغ ئې سره اورېدی. آبس، کارګه ته ئې سلام واچاوه او ورته وې ویل چې یوګاونډی خو پر دا بل ګاونډي باندې دوه حقه لري یو د ګاونډی توب حق دئ او بل د اسلام حق دئ. ته هم زما ګاونډی یې او پر ما باندې دې پوښتنه فرض ده، په تېره بیا ستا غوندې ګاونډي. ته زما په زړه کې ځای لرې او دغه ګرانښت د دې سبب سو چې زه پر تا باندې د مهربانۍ بږغ وکړم. ته په دې خبره کې څه وایې؟

کارګه ورته وویل: هو، خدای په رشتیا خوښېږي. وایي: "سل کاله عبادت، یوه خبره د حقیقت". که مې رشتیا پوښتې، زه دا خبري ستا په خوله کې بولم، نه په زړه کې. بېرېږم چې ته به په خوله خوږه یې او په زړه کږه. په ښکاره به ورورې غواړې خو په باطن کې به دې دښمني په خیال کې وي. دا ځکه چې ته خوړونکې یې او زه د خوړلو شی. زما و ستا تر منځ د چاخبره: "دوری و دوستی" ښه ده. زه نه پوهېږم چې ته ولې د داسې څه غوښتنه کوې چې هغه له نامکناتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخه دئ. ته د ځناورو له جنسه يې او زه د الوتونکو له ذاته شخه يم. زما و ستا وروري نه کيږي.

گيدړي ورته وويل چي زما خو له دوستۍ او نزديکت شخه مطلب دا دئ چي يو له بل سره به په کارو کي مرسته کوو او په بدو ورځو کي به يو د بل په درد خورو او له وروري او دوستۍ شخه به دواړو ته گټې ورسيږي. زما د صداقت او راستکارۍ يو نکل زده دئ، که دي زړه غواړي درته وبه ئې کړم.

کارگه ورته وويل چي تې راته وکه چي دا ستا په مطلب و مقصد زه پوه سم. گيدړي ورته وويل چي اې زما گرانه دوسته! د کيکي (ورړي) او موږک يو نکل دئ چي زه ئې د خپلي خبري پر رشتياوالي باندي د سند په توگه راوړلای سم.

کارگه ورته وويل چي ته دا نکل راته وکه. گيدړي ورته وويل چي يو موږک وو. دا موږک د يوه غټ سوداگر په کور کي اوسېدی. دا سوداگر خورا موړ وو. مال و دولت ئې خورا زيات وو. يوه شپه د دې سوداگر په کټ کي يو کيکه (ورړه) پيدا سوه. دا کيکه ډېره تږې وه او د سوداگر هم ښه پوست نرم بدن وو. باره ئې ښه ډېري ويني ځني وزبېښلې. سوداگر په عذاب سو، له خوبه راوغورځېدی او تيک پر ځای کښېنستی. نوکرانو ته ئې وروږغ کړه. هغوی سمدستي ورته راحاضر سول. لستوڼي ئې په کيکي پسي راوغښتل. کيکه چې په حال پوه سوه، باره وتښتېده او پر لاري د يوه موږک پر غار باندي پيښه سوه. د موږک غار ته چي ورننوتله، موږک پوښتنه ځني وکړه چي ته وو، دا ځای؟ ته خو نه زما له جنسه شخه يې، نه مي په قام و په قبيل يې. ته خو هر وخت زما شخه په تېښته کي وې، دا نن ثه پيښه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیکي ورته وویل چي زه نن د خپل مرگي له ډاره راتښتېدلې یم او تا ته مي پناه راوړې ده. نه مي ستا کور ته ښنگلي دي او نه به زما له خوا تا ته تاوان ورسېږي. موږک چي د کیکي خبري واورېدې .... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال را والوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یو پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

موږک چي د کیکي وینا واورېده، نو ئې ورته وویل چي که خبره همدا وي، چي تا وکړه، نو بس، غم ئې مه کوه. دا دي خپل کور دئ او پکښې اوسه. تا ته به زما له لاسه نقصان و نه رسېږي. د هري بلا مخي ته به زه خپل ځان سپر کړم . دا چي د سوداگر د نورو وینو خوړلو موقع دي له لاسه ووته، ډېر فکر مه په خرا پوه. په هر حال کي راضي اوسه. له واعظانو مي پر منبر باندي تل دا بیت اورېدلی دئ:

چي د چا په برخه نه سو د عزلت آب و عزت

گویا ژوند ئې عبث تېر دئ، نه ئې عیش نه ئې راحت

قناعت لو سرمایه ده، پر هر حال ئې شکر بویه

پرون تېر سو، سبا نسته د مگړی دئ غنیمت

کیکي ورته وویل چي: زما ورورکه! ستا وصیت به هر وخت په غوږ کي نیسم او د ژوند تر پایه پوري به هیڅکله غاړه نه ترې غړوم او پر همدې پاک نیت به پایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږک ورته وویل چي ما ته هم همدا ستا پاک نیت کفایت کوي.
باره، دوی دواړو د دوستۍ لاس یو بل ته سره ورکړ. کیکه به د شپې له خوا د سوداګر کټ ته ورتلله او شپه به ئې هورې سبا کوله او د ورځي پاله به د موږک کره راتلله. یوه شپه چي سوداګر کور ته راغلی، له ځانه سره ئې خورا ډېري روپۍ او سره و سپین زر راوړل. زر ئې یوې خوا و بلي خوا ته سره اړول، رااړول چي په دې وخت کي موږک د روپو شرینګی واورېد او سر ئې له غاره راویوست او د سوداګر تماشه ئې کوله. په دې وخت کي سوداګر ته خوب ورغی او سر ئې پر بالښت کښېښوو او بیده سو. موږک کیکي ته وویل چي و دې زرو ته دي چم نه جوړېږي چي تر لاسه ئې کړو. خورا ډېري اړي و ماندې به مو په خلاصي سي.
کیکي ورته وویل چي: "درومې څه به مومې". خدای وایي ته حرکت وکه، زه به برکت درکړم. د هر څه طلب چي وکړې، خدای توان و قدرت درکوي. منګر که کمزوری و کمځواکی وې، نو به د هغي چوغکي په شان پر کوم جنجال باندي واوړې چي د دانې په تمه په لومه کي بنده سي او د ښکاري لاس ته ورسي. اوس خو نه په تاکي دومره قوت سته چي دا زر دي تر دې کور راوباسې او نه په ما کي دونه توان سته چي ان یوه دانه دي را پورته کړای سم.
موږک ورته وویل چي: ما پخپل کور کي اویا سوړي جوړي کړي دي. پر هره سوړه چي مي زړه وغواړي، وتلای سم. او د زېرمو له پاره مي هم خورا کلک ځای جوړ کړی دئ. ته اوس داسي یو چم وکړه چي دا سوداګر له کوره ووزي. دی چي ووزي، د خدای په توکل، بری زموږ دئ. کیکي ورته وویل چي د سوداګر وتل ئې پر ما. دا کار ما ته را پرېږده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره، کیکه د سوداګر په بستر ورننوتله او څو ځایه ئې وچیچه. دا ولاړه یو ځای پټه سوه. سوداګر راویښ سو، په ځای کي ئې هیسته ودوري وکتل. څه ئې په سترګه نه سول، بیرته پر دا بل اړخ پرېووت. کیکه بیا ورغله او دا پلا ئې تر ها بلي پلا ټینګ وچیچه. سوداګر بیا راویښ سو، پر اړخ رااووښت. کیکه بیا ورغله، بیا ئې وچیچه. دا کار ئې څو پلا تکرار کړ، آخر سوداګر له خوني ووت او د کور څنګ ته چي ئې شرابخانه وه، د هغې په دروازه کي پرېووت او تر سهاره پوري لکه خټکی داسي بیده وو. سوداګر چي بیده سو، موږک و روپو ته وجوغېدی او ټوله ئې خپل ځای ته وچلولې.

سهاروختي چي خلک له کورو رااووتل او سوداګر ئې د شرابخانې په خوله کي بیده ولید، پخپلو منځو کي ئې پس پسی شروع کړ او پر سوداګر ئې د بدو ګومان وکړ.

څه سردي پرله ګرزوم، ګیدړي و کارګه ته وویل چي: "آ زما هوښیار او په ژبه پوه ګاونډیه! دا نکلونه مي په دې درته وکړل چي تا ته دروښیم چي که زماسره ښه وکړې، د کیکي په شان به د ښو مکافات ووینې. موږک له کیکي سره ښه وکړل، خدای ئې کور له زرو ډک کړ.

کارګه ورته وویل چي: "اې ګیدو! ته چمبازه وټګماره یې. ټګي و برګي چي د چا عادت ګرزېدلی وي، د هغه پر قول و وعده باندي باور نسته. څوک چي پر عهدوپیمان باندي ټینګ نه وي، هغوته په کور کي ځای ورکول، ښه کار نه دئ. زه څو ورځي دمخه خبر سوم چي تا له خپل پخواني یار شرموښ سره دوکه وکړه، ودي غولاوه او په کنده کي دي واچاوه او مړ دي کړ. سره له دې چي هغه دي په خټه هم درسره شریک وو، ښه ډېره زمانه مو نمکونه سره خوړلي ول، خو تا د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نمکونو پاس پر ځای نه کړ. زه ثرنگه پر تا باندي اعتماد وکړم. ستا چي له خپلو همنوعانو سره دا حال وو، نو له هغه چا سره به ثرنگه چلند وکړې چي همجنس خو دي نه دئ، چي نه دئ بلکي د سر دښمن دي لا هم دئ. زما و ستا یاري به کتې متې د شهین و کمزورو چنچڼو (چوغکو) په شان وي.

گیدړي ورته وویل چي د شهین و د چوغکو نکل څه راز وو؟

کارگه ورته وویل چي: یو وخت خورا ظالم او خدای ناترسه شهین وو.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دوپنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

وایي چي په پخوا زمانو کي یو ډېر بدمغزه و ظالم شهین وو چي ټول مرغان او وحشیان ځني په بېره کي ول. د ده له شره هیڅوک نه وه خلاص او د ده د ظلم او ستم کیسو ټول وطن پر سر اخیستی وو. وخت دئ تېرېږي او دا شهین هم څوکاله وروسته کمزوری سو. د ښکار نه وو. وړی سو. دردونه ئې زیات سول او آخر دې اندازې ته ورسېد چي د مرغانو یوه سېل ته به ورغی که به په هغو کي یوه شله شوته و گوډه وړنده مرغۍ پیدا سوه، هغه به ئې ونیوله او وبه ئې خوړله. مقصد دا چي له هغومره زور او ځواک وروسته ئې بیا رزق وروزي په چم وچمبازۍ سره پیداکوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو، اې ګیدړي! ستا څخه که زور و طاقت هم ولاړ سي، خو چل و چلبازي نه درڅخه ځي. ما ته هیڅ شک وشبهه نه رالوېږي چي زما څخه ستا د یارۍ غوښتنه هم یوه چلبازي ده. خو زه داسي څوک نه یم چي ستا په چل و چم وغولېږم او درسره یار و اشنا سم. خدای زما په بڼکو کي دا شان قوت ایښی دئ او په سترګو کي ئې داسي روڼا راکړې ده چي نور څوک ئې نه لري او له خلکو څخه د لیري ګرزېدلو چل ئې هم رازده کړی دئ. پوه سه، هر څوک چي تر ځان له غښتلي سره لګیا سي، په جنجال کي لوېږي او ډېره ممکنه ده چي ژوند دي له لاسه ورکړي.

اې ګیدوانا! ډارېږم چي په تا به هم هغه کانه وسي، لکه په چوغکي یا چڼچڼي چي سوې وه.

ګیدړي ورته وویل چي په چوغکي څه سوي ول؟

کارګه ورته وویل چي غوږ ونیسه! وایي چي یوه چوغکه په هوا تېرېده چي لاندي ئې د پسو یوه رمه ولیدله. له رمې سره ئې یو لوی ګوربت په سترګه سو چي یو کوچنوټی ورۍ ئې په منګولو کي نیولی وو اوپه هوا روان وو. باره چوغکي هم خپل وزرونه خلاص کړل او ورته وې ویل چي دا به هم د ګوربت پېښې وکړي. ځان ئې غټ وباله او تر ځان له غښتلي سره ئې سم وګاڼه. آبس، په هوا سوه او پر یوه غټ مړه باندي ئې غوټه ووهله. د مړه ورۍ ئې په پښو کي بندي سوې او د دې پښو ته د لومي په شان ولوېدې. چوغکي چي هر څه وکړل، نه الوتلای سوای او نه ئې خپلي پښې له وړیو څخه خلاصولای سوای. ګوربت ته خښم ورغی او پر راغبرګ سو، یو څو بڼکي ئې ځني وکښلې. په دې وخت کي شپون هم راورسېدی اوچوغکه ئې ونیوله. پښه ئې په تار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروتړله او خپلو بچو ته ئې يووړه. يوه بچي ځني وپوښتل چي: "دا څه شی ده؟" شپانه ورته وويل چي دې تر خپلي کمبلي اوږدې پښې غزولي وې او تر ځان د غښتلي پيښې ئې کولې. چوڼکه آخر مړه سوه.

نو ته هم، اې ګيدو انا! تر خپل ځان د غښتلي پيښې او کارونه مه کوه چي هلاکه به سې. آبس، ګيدړه چي د کارګه له دوستۍ څخه نامېنده سوه، ډېره خوابدې سوه او له ډېري پښېمانۍ څخه ئې خپل غاښونه سره چيچل او ژړل ئې.

کارګه چي د دې ژړا و واويلا و غاښ چيچل وليدل، نو ئې پوښتنه ځني وکړه چي دا ژاړې پر څه؟ ګيدړي ورته وويل چي: "ژړا خو مي له دې اسيته ده، چي ته مي تر ځان چمبازه وليدلې!" دا ئې وويل او خپل ځای ته ستنه سوه.

شهرزادي چي دا نکل وکړ، باره شهريار پاچا ورته وويل چي: "دا خو دي ډېر عجب نکل وکړ. که دي نور نکلونه هم همداسي زده وي، راته وئې کړه". باره شهرزادي دا بل نکل ورته شرو کړ.

د جږګي او کوکو کوتري نکل

وايي چي يوه جږګي تر يوې وني لاندي ځانته غار جوړ کړی وو او پکښې اوسېدی. پاس په ونه کي يوه جوړه نر و ښځه کوکو کوترو ځالګۍ جوړه کړې وه او خپل د خوشالۍ او عيش ونوش ژوند ئې کاوه. جږګي له ځان سره وويل چي دا کوتري د وني مېوې خوري او زه له دې نعمت څخه بې برخي يم. زه بايد يو چل جوړ کړم چي ځان له دغه محروميت څخه وژغورم. آبس، تر وني لاندي ئې خپل غار ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

نژدې يو ماجت جوړ کړ او پر عبادت ئې راواچوله. له سهاره تر ماښامه ئې د خدای عبادت کاوه. کوکو کوترو چي به هر وخت دی پر لمانځه ولاړ ليدی، ډېر به پر ګران سو او ورته وې ويل چي: "څو کاله دي کېږي چي پر دغه حال پاته يې؟"

جرګي ورته وويل چي: "دا دېرش کاله کېږي چي دا عبادت کوم". کوتري ځني وپوښتل چي: "خورک مرک له کومي خوا پيدا کوې؟" جرګي ورته وويل چي: "که کومه مېوه له ونې راولوېږي، په هغه باندي قناعت کوم". کوتري ورته وويل چي جامې دي کومي دي؟" ده ورته وويل چي: "دغه د بدن اغزي مي جامې دي، بل څه نه لرم".

کوتري ځني وپوښتل چي: "د استوګني له پاره دي دا ليري ځای ولي خوښ کړی دئ؟" جرګي په جواب کي ورته وويل چي پر دغه لار مي د دې له پاره کور جوړ کړی دئ چي وايم که له چا څخه لار ورکه وه، ورښيم به ئې. ناپوهانو ته به علم ور زده کوم".

کوکوکوتري وويل چي: ما خو ته په دې ډول نه پېژندلې. اوس چي ستا حال راته معلوم سو، ډېره مينه مي درسره پيدا سوه. ستا خبرو ډېره ښه اغېزه راباندي وکړه. جرګي ورته وويل چي: "بېرېږم چي د خولې و د زړه خبره به دي يوه نه وي. قول او عمل به دي يو شان نه وي او هغه بزګر ته به ورته يې، چي د کښت پر وخت د تخم په پاشلو کي لټي وکړي او وايي چي اوس خو د تخم وخت راڅخه تېر سو. ناحقه تخم پاشل، د مال تاوان دئ او کله چي د حاصل د لَو پر وخت نور خلک ويني چي خپلي راشې او درمندونه اخلي، هغه وخت نو بيا پښېمانه او غمجن سي او له ډېره غمه مړ سي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوتري ورته وویل چي: "زه باید څه وکړم چي د دنیا له علایقو څخه خلاصه او د خدای تعالی په عبادت مشغوله سم". جرګي ورته وویل: "د آخرت توښه برابره کړه، پر خپل رزق باندي قانع سه او د دنیا حرص پرېږده". کوتري ورته وویل چي: "دا کارونه به څه راز کوم؟"

جرګي ورته وویل چي له دغي وني څخه دونه مېوه ټوله کړه چي د یوه کال له پاره دي بس وي. تر وني لاندي یو ځای ورته جوړ کړه او دا مېوه پکښې ذخیره کړه. نور نو ته د خدای په عبادت مشغوله سه. کوکو کوتري ورته وویل چي خدای دي تا ته اجر درکړي چي آخرت دي راپه یاد کړ او سمه لار دي راوښووله. آبس، کوترو په دواړو مېوه راټولوله او تر وني لاندي ئې زېرمه کوله. آخر په ونه کي هیڅ مېوه پاته نه سوه. جرګی د مېوې په لیدلو ډېر خوشاله سو او ټوله ئې خپل غار ته وچلوله او له ځانه سره ئې وویل: کوتري چي هر وخت خوږو ته محتاجه سي، ما ته به راځي. دوی زما پر پرهېزګارۍ او زهد باندي اعتماد لري او ما ته به نزدې راسي. زه به ئې ښکار کړم او وبه ئې خورم. دا ځای به ټول زما په واک کي سي او د وني مېوه همدومره ده، چي زما له پاره دي کفایت وکړي.

کوتري چي له وني راکښته سوې، چي ګوري هغه د دوی ټوله مېوه جرګي خپل غار ته چلولې ول او پر مځکه باندي یوه دانه لا هم پاته نه وه. باره ئې جرګي ته وویل چي: "اې، د خدای دوسته! اې د سمي لاري لارښوده! تر وني لاندي راغونډه کړې مېوه خو ټوله ترې تمه سوې ده".

جرګي ورته وویل چي: "ښایي باد به وړې وي. تاسي باید

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندېښمن نه سی. ځکه هغه ذات چي تاسي ته غاښونه درکړي دي، مړی هم درکوي. خدای روزي رسوونکی دئ".

جرګی تل دوی ته دغه شان د پند و نصیحت خبري کولې او په همدې خبرو ئې خپل زهد و پرهېزګاري و دوی ته ثرګندوله. آخر ئې د کوترو اعتماد پر ځان ټېنګ کړ. هغوی هم وغولېدې او د ده غار ته ورغلې. جرګي د غار خوله ورته ونیوله او غاښونه ئې ورته وچیچل. کوترو ورته وویل چي ستا هغه خبري او دا عمل خو هیڅ نه سره وایي او نه سره لګېږي. تاته لکه چي "اللیلة من البارحة" نه ده درمعلومه. پاک خدای د مظلومانو مرستندوی دئ. له چل وچمبازۍ څخه لیري ښوره، که نه د هغو ټګمارانو کانه به دروسي چي له سوداګر سره ئې چل وچمبازي کوله.

جرګي ورته وویل چي د ټګمارانو او سوداګر نکل څرنګه وو؟ کوتري ورته وویل[1]:

وایي چي د سند په ښار کي یو خورا موړ سوداګر وو. یو وخت ئې مالونه رانیول او نورو ښارو ته ئې د وړلو په نیامت انډي وتړل او له ښاره راووت. د دې ښار یو دوو تنو ټګمارانو هم یو څه مال راواخیست او داسي ئې ښووله چي ګویا دوی هم تجاران دي او د دې ماړه سوداګر ملګري سول. د سوداګر قافلې چي په اول مزل کي واړوله، دې دواړو ټګمارانو خپل د چل و چمبازۍ نخشه ورته جوړه کړه او د سوداګر ټول مالونه ئې لوټ کړل. تر دې وروسته نو دوی پخپلو منځو کي یو او بل ته غله سول او هر یوه به له ځانه سره ویل چي که مي له دا

[1] په عربي متن کي د کوچنیو کوچنیو نکلو له پاره هم عنوانونه ورکول سوي دي. ما د انګرېزي، روسي او فارسي ترجمې په شان دغه عنوانونه نه دي اخیستي، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ملګري سره هغه راز چل وکړ، لکه د سوداګر سره چې مې وکړ، نو به پر خورا غوړو چړچو واوړم.

آبس، دواړو په خوړو کې زهر ګډ کړل او يو بل ته ئې ورکړل او دواړه ځای پر ځای مړه سول. سوداګر په دوی پسې لالهانده ګرځېدی، څو آخر ئې دواړه مړه پيدا کړل. دوی له سوداګر سره د چل و چمبازۍ لار راخيستې وه، آخر دوی پخپله د خپل ناوړه عمل پاداش وليد. سوداګر روغ رمی پاته سو او خپل مال ئې راغونډ کړ او پر خپله تړه ولاړ.

شهرزادي چې داکيسه وکړه، پاچا ورته وويل چې: "اې شهرزادي! زما خو دي په هغه څه سر راخلاص کړ، چې تر ننه مي ورته پام نه وو. نوري به دي دغه راز کيسې نه وي زده چې راته وئې کړې. شهرزادي ورته وويل چې: "غوږ راته ونيسه".

د بيزو او غله نکل

وايي چې يو سړی وو، بيزو ئې درلوده. دې سړي بل کار نه درلود، بس ګرده عمر به ئې غلاوي کولې. هر وخت چې به بازار ته ولاړ، له هغې خوا به ئې يوه غټه پلنډه مالونه کور ته ورسره راوړل. يوه ورځ يو چا بازار ته رغ کړي جامې د خرڅلاو له پاره راوړي وې. جامې ئې پر اوږه اچولي وې او په بازار کې ګرځېدی. يو ګړی وګرځېدی. جامو ته ئې خريدار و نه موند، آخر يوې ګوښې ته سو او څنګ ئې واچاوه چې يو څه دمه و استراحت وکړي. په دې وخت کې د دې غله ورته پام سو چې سړي يوه سيوري ته ډډه لګولې ده او جامې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتې دي. باره له خپلې بيزو سره هغې خوا ته ورغی. د سړي و مخ ته ئې بيزو پر ګډا و رقص راوستله. سړی د بيزو په تماشه اخته سو او غله د جامو بوخچه ځني غلاکړه. آبس، بيزوئې تر تناو ونيوله او ځان ئې وکيښ. تر بازار چي وووت، يوې ګوښې ته ئې بوخچه خلاصه کړه او رغ کړي جامې ئې وليدلې. باره ئې جامې راوايستلې او په بله بوخچه کي ئې واچولې او بازار ته ئې د خرڅلاو له پاره يووړې. چي مخ دي راګرزاوه، خريداران پر راغونډ سول. هر يوه ئې د بيي پوښتنه کوله خو غله دا شرط پر ايښاوه چي بوخچه به خلاصوي نه او رانيسي به ئې.

آخر يو سړی پر پيښ سو او بوخچه ئې په لږ بيه ځني رانيوله خو دا شرط ئې هم ورسره ومانه چي د بوخچې سر به نه خلاصوي. سړي بوخچه خپلې ماينې ته يووړه. ماينې ئې پوښتنه ځني وکړه، چي دا څه شي دي؟ ده ورته وويل چي دا د خورا سنګينو او قيمتي جامو بوخچه ده. خورا مي ارزانه رانيولې ده او که خدای کول ډېره ګرانه به ئې وپلورم. ماينې ئې ورته وويل چي: "اې د خدای شوده! داسي سنګين کالي څوک په دومره ارزانه بيه نه خرڅوي. دا هرومرو د غلا مال دئ. ته په دې نه پوهېږې، يو څوک چي کوم شی په پټو سترګو رانيسي او وئې نه ګوري، پر خوله غوزارېږي او د هغه جولا کانه په کېږي.

سړي ورته وويل چي د جولا کيسه څرنګه وه؟ ماينې ئې ورته وويل چي:

د جولا نکل

يو جولا وو. تل به ئې کنې جار ايستلی وو. شپه و ورځ به ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت کار کاوه او په وچه کلکه خواري ئې خپله ډوډۍ ګټله. يوه ورځ د ده يو موړ ګاونډی له سفره راغلی وو او مېلمستيا ئې کړې وه. دې مېلمستيا ته ئې د کوڅې ټول خلک خبر کړي ول او جولا ئې هم دعوت کړی وو. جولا مېلمستياته ورغی، چې ګوري هر چا چې ښې ښې سنګيني جامې اغوستي وې، هغو ته ئې د ورجو غوښو ډک ډک غوريګان او رقم په رقم خوندور کټغونه او سالنونه کښېښوول او کوربه هم په ډېره درنه سترګه ورته کتل. جولا له ځانه سره وويل چې که دی هم دا کسب پرېږدي او يوه بله د ګټې خواري ځان ته پيدا کړي. مال و دنيا به ئې زياته سي. ښې سنګيني جامې به واغوندي، باره به خلک ده ته هم په درنه سترګه ګوري او عزت به ئې کوي. دی په دې چورتو کي ډوب وو چې يو وار ئې هغو لوبغاړو ته پام سو چې دې مېلمستياته ئې رابللي ول او رقم په رقم لوبي ئې کولې.

يوه به ځان له يوه لوړ ځايه څخه مځکي ته لاندي راواچاوه، بې له دې چې پر مخ دي غوزار سي يا دې کوم ځای خوږ سي، پر پښو به جګ ودرېدی. د خلکو له خوا به د پيسو پر شور سو او هر چا به په انعام کي روپۍ ورکولې. جولا له ځانه سره وويل چې زه هم بايد همدغه کار وکړم. باره هغه لوړ ځای ته وخوت او ځان ئې درز سو، لاندي راواچاوه. پر مځکه چې ونښت، مغزی ئې غوټ مات سو او ځای پر ځای مړ سو.

ښځې خپل مېړه ته وويل چې دا نکل مي د دې له پاره درته وکړ چې ته په ډېر حرص اخته نه سې او داسي کار و نه کړې چې درسره نه ښايېږي. مېړه ئې ورته وويل چې: "يئه! داسي نه ده. چې هر پوه و عالم سړی به خامخا آسوده وی او هر ناپوه به د بلا په ټکي لړلی وي. ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر پوهان خلک لیدلي دي چي پخپل علم و پوهه ئې ځان له مرګه ژغورلی نه دئ. ما ډېر پوه پوه پاړوګر او مارګیران لیدلي دي چي د پاړوګرۍ په فن کي به ډېر ماهره ول، منګر مار به وچیچل. داسي کسان مي بیا هم لیدلي دي چي په پاړوګرۍ به شک لا هم نه ول، منګر غټ غټ ماران به ئې نیولای سوای".

څه سردي پرله ګرزوم، دې سړي د ماینې پر خبره غوږ و نه نیو. د غلا شیان به ئې رانیول او په ښه بیه به ئې بیرته خرڅول. آخر د غلا په تور د کوټوال په لاس کښېووت او مړ ئې کړ.

دا بل نکل به هم درته وکړم چي...

د چوغکي او تاوز نکل

په پخوازمانو کي یوه چوغکه وه چي هره ورځ به د مرغانو پاچا، تاوز ته ورتله. دا به هر سهار و هر ماښام تر نورو ټولو وختي حاضرېدله او تر نورو ټولو به ناوخته بیرته تلله. یو وخت د مرغانو یو غټ سېل په یوه غره کي سره راغونډ سو او پخپلو منځو کي ئې سره وویل چي زموږ نسل ورځ په ورځ زیاتېږي. دښمنۍ و اختلافونه هم را پکښې ډېر سوي دي. موږ ته یو پاچا په کار دئ چي پر موږ باندي به نظر ولري او زموږ تر منځ چي کوم اختلافونه سته، هغه به له منځه یوسي. په دغه وخت کي دا چوغکه هم پر دغه سېل باندي پېښه سوه، چي د دوی په مقصد پوه سوه، نو ئې ورته وویل چي د پاچهۍ له پاره تاوز مناسب څوک دئ. آبس، مرغانو هم تاوز پاچا کړ. تاوز هم له چوغکي سره نېکي وکړه او وزارت ئې وچوغکي ته ورکړ. یوه ورځ دا چوغکه له ستر ګو نیهامه سوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تاوز فکر ډېر خراب سو او چورت ئې ډېر په بند وو. چوغکه چې راغله، تاوز پوښتنه ځني وکړه چې دا نن ته چيري تللې وې، او ولي تللې وې؟ چوغکي ورته وويل چي يو شی مي وليدی، ډېره ځني وبېرېدلم. تاوز ورته وويل چي څه شي دي وليدی؟ چوغکي ورته وويل چي يو بنيادم مي وليد چي تور ورڅخه وو او زما ځالگۍ ته ئې نږدې ئې ښخ کړ، مېخونه ئې پر ټکوهل، په منځ کي ئې دانه وپاشل او دی ليري ورته کښېنوست. ما ورته کتل چي وگورم اوس څه پېښېږي. په دې ترڅ کي مي وليدل چي کومول له خپلي مادې سره په تور کي بند سو، نارې وبوغاري ئې وهلې. ښکاري ورته راغی او دواړه ئې ونيول. ما ته د دې پېښي په ليدلو سره په زړه کی ډېره واهمه راولوېده او هغه وو چي ځان مي گوښه کړ. تر دې وروسته خپلي ځالگۍ ته نه سم ورتللای ځکه له هغه تورڅخه ډېره ډاربېږم.

تاوز ورته وويل چي له خپلي ځالگۍ څخه دي هيڅکله ليري مه ځه. د هر کار چي وخت و وعده ورسېږي، هغه نه په بله کېږي. چوغکي د تاوز امر ومانه او د پاچا اطاعت ئې وکړ. خو چوغکه هر وخت پر خپل ځان بېرېدله. يوه ورځ چي گوري، د دوو چوغکو سره جنگ سو. دې چوغکي له ځانه سره وويل چي زه څرنگه وزيره يم چي زما په مخ کي دي چوغکي يو له بله سره جنگ کوي او ويني دي بهوي. قسم مي دي په خدای وي، چی د دوی تر منځ جوړه و نه کړم، که ارامه خو کښېنم. باره، وررهي سوه. دا چي هغو ته وررسېدله، په دغه وخت کي ښکاري د تور رسۍ کش کړه او درې سره ئې په تور کي ونيولې. ښکاري وزيره چوغکه خپل يوه انډيوال ته ورکړه او ورته وې ويل چي: "ښه ئې ساته، خورا چاغه چوغکه ده". وزيري چوغکي له ځان سره وويل چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغه څه څخه چې ډاریدلم، په هماغه بلا اخته سوم. زما احتیاط ګټه و نه کړه. له پېښې څخه تېښته نسته. شاعر څه ښه ویلي دي[(۱)]:

پـه تنـدي کـې چـې د چـاوي څـه ختلـي
مـوږ پـر تکـو تـورو سـترګو دي منلـي
ناپوهـان دي چـې دوی تـښتي لـه تقـديره
نـه بـدلېږي پـه هـيڅ وخـت د ازل کـښلي

شهرزادې چې باچا ته دا نکل وکړ، پاچا ورته وویل چې دغه شان نکلونه نور هم راته وکړه. شهرزادې ورته وویل چې که پاچا ما ژوندۍ پرېږدي، یوه ډېره عجبه کیسه به ورته وکړم.... کیسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او دري پنځوسمه شپه

شهرزادې وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:
د علي بن بکار او شمس النهار نکل[(۲)]

---

(۱) دا شعر په فارسي ترجمه کې نسته، (هوتک).

(۲) د دې کیسې نوم په انګرېزي، روسي او فارسي ترجمو کې همداسې دئ. په عربي چاپ کې د حیوانانو تر نکلونو وروسته د ۱۵۳ مې شپې نکل "حکایة النائم والیقظان" دئ چې معنا ئې "د بیده او ویښ نکل" ده. د کیسې متن له فارسي، انګرېزي او روسي متن سره توپیر لري. ما دا حاضره کیسه له انګرېزي، روسي او فارسي متونو څخه راواړوله. په انګرېزي کې ئې له شمس النهار سره د "مینځې = slave girl" کلمه هم زیاته کړې ده، (م. هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي چي د هارون الرشيد د خلافت پر وخت په بغداد کي يو سوداګر وو. دې سوداګر يو زوی درلود چي نوم ئې ابوالحسن علي بن طاهر وو. دا سوداګر خورا موړ او ډېر خوش خلقه او خوږ ژبی سړی وو. په مجلس ئې څوک نه مړېدی. پر خليفه هم دونه ګران وو چي بې له اجازې به ماڼۍ ته ورننووت. د پاچا پر مايانو او مينځيانو هم بيخي ډېر ګران وو. له خليفه سره به هر وخت په مجلس کي ناست وو. هغه ته به ئې شعرونه ويل او د دنيا د عجايباتو نکلونه به ئې ورته کول. د ده کاروبار تجارت وو. مالونه ئې رانيول او بيرته به ئې خرڅول.

د دې سوداګر دوکان ته به د عجمو د پاچهانو له اولادې څخه يو ځوان هر وخت راتلی او ناسته و ولاړه ئې پر همدې دوکان وه. د دې ځوان نوم علي بن بکار وو[1]. دې ځوان ته خدای داسي ښايست ورکړی وو، چي خور پر عاشقېدله. ښه کړه وړه، لوړ قد و اندام، ښه شېرينه او فصيحه ژبه. ښه پراخ تندی او ښه نيت خدای پر لورولي ول.

يوه ورځ دغه ځوان له سوداګر سره پر دوکان ناست دئ او مجلس کوي، چي ناڅاپه له ها خوا لس تنې چټي پېغلاني رابښکاره سوې. په دې لسو تنو پېغلو کي يوې پېغلي موصلۍ پوړنۍ پر سر کړی دئ. د اصيلو ورېښمو کمربند ئې تر ملا تړلی دئ. پر خورا مست آس باندي سپره ده. د آس ځين او رکابونه ئې د سرو زرو دي. په داسي نازونخرو راروانه ده چي هغه د شاعر خبره:

څه لوړ قد دئ د دې ښکلي، څه جمال د دې ښايستې
تــه واســـروه ده لـــه باغـــه، صـــفايي ده د آينـــې

---

[1] دغه نوم په يوه بله انګرېزي ترجمه کي نورالدين علی ابن بکار دئ، (هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه ئې ډک په مِهر و مینه، غېږ پسته ده تر وربښمو
دلربــا د هندوســتان ده، محبوبــا د بنگــالې
اورنۍ شغلو د مخ ئې حوري پټې په حجاب کړې
لـه زاهـده سـوه لار ورکـه، خیـال ئې سـو د میخـانې

پېغلې چې د ابوالحسن دوکان ته راورسېدې، هغه د ځورلسم سپوږمۍ له آسه راکښته سوه. د ابوالحسن دوکان ته ورغله، سلام ئې واچاوه. ابوالحسن علیک ورته ووایه. علي بن بکار چې داسې ورته وکتل، سد ئې له سره ولاړ، نور ئې له طاقته ووتل او غوښتل ئې چې دوکان پرېږدي او ولاړ سي.

پېغلې ورته وویل چې: "کښېنه! چیرې ځې؟ موږ راغلو او ته ځې". علي بن بکار ورته وویل چې اې پېغلې، په خدای مې دې قسم وي چې ستا ښایست میدان راباندې پرېښوو. شاعر څه ښه ویلي دي:

د دې حسن و لمــبو ته څه طاقت زمــا د بشر
د باڼو د غشي وار تې، بویه او سپنه سي سپر

نجلۍ چې دابیت واورېد، په شونډو کې ومسل او له ابوالحسنه ئې پوښتنه وکړه چې د دې ځوان نوم څه دئ او د کوم ښار دئ. ابوالحسن ورته وویل چې دا ځوان پردېس دئ او نوم ئې علي بن بکار او د عجمو د پاچا زوی دئ.

نجلۍ ورته وویل: "د فارس د پاچا زوی دئ". ابوالحسن ورته وویل: "هو! بي بي" او ورته زیاته ئې کړه چې د پردېسانو خدمت خو پر موږ فرض دئ. نجلۍ ورته وویل: "بالکل! هر وخت چې زما مینځه درته راغله، دغه ځوان ورسره کړه او ما ته ئې راولېږه". باره نو نجلۍ پر آس پښه واړوله او ولاړه. علي بن بکار اریانۍ اخیستی دئ، نه پوهېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي څه ووايي. يو ګړی باد مينځه د ابوالحسن دوکان ته راغله او ورته وې ويل چي بي بي ته او هغه ځوان دواړه غوښتي ياست.

آبس، ابوالحسن او علي بن بکار دواړه د هارون الرشيد د ماڼۍ خوا ته روان سول. مينځي ماڼۍ ته دننه بوتلل. په خونه کي ئې کښېنول. سترخان ئې ورته اوار کړ. د خدای ښې و ښادۍ ئې ورته کښېښولې. دوی چي ډوډۍ وخوړه، لاسونه ئې پرېولل. باره نو مينځي دوی يوې بلي خوني ته بوتلل. په دې خونه کي ښې ښې اصيلي غالۍ اواري دي. په سرتاخو کي اصيل بلوري چينيان اوډلي دي. دوی له مينځي سره په مجلس اخته دي چي نابېره لس تنې پېغلي، چي سترګي نه پر روڼېږي، رانتوتې. په دې لسو تنو پسي لس تنې نوري د حسن شاپېرياني راغلې، کښېنستلې. د ټولو دارېې او د ساز نور سامانونه په لاس کي دي. داريو ته ئې لاس ورواچاوه او بدلي ئې شرو کړې. تر هغه وروسته لس نوري پېغلي چي هره يوه ئې لعبته ناوکۍ وه، د خوني په دروازه کي ودرېدلې. ورپسې شل تنې مينځياني چي تا به ويل حوري دي او همدا اوس له جنته راوتلي دي، هم راغلې او له دا نورو سره ودرېدلې. تر دوی وروسته شل تنې نوري مينځياني رانښکاره سوې او د هغو په منځ کي يوه نجلۍ چي شمس النهار نومېده، هم شانه ورانه راروانه وه. پر دې نجلۍ باندي په ښايست کي ختمه وه. داسي اېښېدله چي تا به ويل په لاس ئې رسم کړې ده.

شمس النهار راوړاندي سوه او پر چوکۍ کښېنستله. علي بن بکار چي ورته وکتله، ابوالحسن ته ئې وويل چي ډېر به خوښ سم که مي په دا ځينو شيانو خبر کړې. باره ئې وژړل او د نجلۍ د نامه پوښتنه ئې له ابوالحسن څخه وکړه. ابوالحسن ورته وويل چي: "غم ئې مه کوه، دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجلۍ پر تا مینه ده او ستا د وصال تمه لري. نوم ئې شمس النهار دئ او د هارون الرشید له خاصو کسانو څخه ده. دا ماڼۍ چي وینې، دا د خلافت قصر دئ".

آبس، شمس النهار کښېنستله او سترگي ئې په علي بن بکار کي ښخي دي د هغه د ښایست و جمال ننداري ته ډوبه تللې ده. د علي بن بکار سترگي هم له دې څخه نه خېژي. دواړه یو د بل په مینه کي بندیان دي. شمس النهار پر دا نورو نجونو باندي امر وکړ چي هره یوه دي پر ها خپل ځای کښېني. بیا ئې نو ورته وفرمایل چي سازونه و نغمې وړغوي. یوې نجلۍ داریه ورواخیسته او دا بیتونه ئې وویل:

که څوک سروه یادوي خو بس همدا ده
د گلاب و یاسمن سره همتا ده
دا چمن نه دئ جنت پر دې دنیا دئ
پر سبزه چي ئې روانه شالیلا ده
بهارونه دي تازه، د ښتونه شنه دي
ساقي بنده دي بیا ولي اشتها ده

علي بن بکار ته دې بیتو خورا ښه خوند ورکړ او له نجلۍ څخه ئې وغوښتل چي یو څو نور بیتونه هم ووایي. نجلۍ داریې ته په خرپ لاس ورواچاوه او داسي ئې وویل:

غوټۍ شنه له خندا تللې بلبلان باندي کړېږي
د بهار د گلو موج دئ یاران ټوله هوسېږي
پایکوبۍ دي په چمن کي، گډاگاني په گلشن کي
که زاهد دئ که صوفي دئ له مستۍ څخه نځېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقوا پر بازارونو، توبې ماتي د عمرو دي
د ساقي په لاس جامونه، يو ډکېږي بل تشېږي

دې نجلۍ چي دا بيتونه وويل، شمس النهار پر يوې بلي نجلۍ باندي ږغ وکړ، چي ته هم يو څه ووايه. هغې هم غوږ ته ګوته واچوله او داسي ئې وويل:

سرې جامې اغوستي په چمن کي دي ګلانو
ږوږ د نغمو خپور دئ پر ګلشن د بلبلانو
ووته سارا ته، هوسۍ رغړي پر سبزو باندي
خدايه راساته يې له نظره د ښکاريانو

داسي پرېماني د عشرتونو که روانه وه
عقل به سي که ډه له سرو د زاهدانو

شمس النهار چي دا بيتونه واورېدل، خپره ئې سره وغوړېده او پر بلي نجلۍ ئې هم ږغ وکړ، چي څه ووايي:

ورېم د ګلانو او نغمې د بلبلانو
شور د آبشارونو تازه ګي د چمنانو
ژوند دئ که نشاط دئ که مستي که هوسونه دي
ټول دي سپلني وي پر سره اور ستا د لبانو

تر دې وروسته علي بن بکار پر يوې نجلۍ باندي چي ده ته نژدې ناسته وه، ږغ وکړ چي ته څه نه ګورې، رامخ ته سه. نجلۍ دا بيتونه وويل:

زړه مي راته وايي چي هوس به د سارا کوم
څمه ننداره به ستا د حسن په رشتيا کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

جار دي سم قربان دي سم واري و سپلنی دي سم
زمـا گرانـه محبوبـه سـتا د وصـل تمنـا کـوم
سترگي مي دي ووزي چي به ستا له پستي غبږي څه
نـیم کاتـه وربـښمو تـه پـه سـهوه و خطـا کـوم
مینـه پـه غـلا نـه کېږي او عـشق د پټېدو نـه دئ
خواست ستا د وصال به مخامخ و برملا کوم

د دې په اورېدو سره د علي بن بکار له سترگو بې اختیاره اوښکي رواني سوې. شمس النهار چي د ده اوښکي ولیدلې، د میني اور ئې یو په سله سو، له توان و طاقته ئې ووتل او داغسي له چوکۍ څخه راولاړه سوه، علي بن بکار ئې په غېږ کي ونیو. ده ئې هم لاسونه پر ملا باندي راتاو کړه او دواړه بېهوښه پر مځکه ولوېده. مینځیانو دوی له مځکي راپورته کړل. خوني ته ئې یووړل. هورې ئې د گلابو عطرونه پر وپاشل څو دوی پر هوښ راغلل . شمس النهار و ابولحسن سوداگر ته وویل چي که د ژوند پر مېنه وم، تا ته به ډېر ښه انعام درکړم. بیا ئې نو علي بن بکار ته مخ وروااړاوه او وې ویل: "اې ځوانه! پوه سه چي زه تر تا سل چنده زیاته مینه درسره لرم. خو چاره نسته، باید صبر وکړو".

علي بن بکارورته وویل چي: "خبره تر صبر تېره ده. د میني هغه لمبې چي زما په زړه کي بلي دي، د وژلو نه دي. ستا مینه به هغه وخت زما له زړه وزي، کله چي مي روح له تنه ووزي". دا چي ئې وویل باره، په ژړا سو. شمس النهار هم ورسره وژړل. ابوالحسن پر راتېر سو او ورته وې ویل چي زه خو په خدای دا ستاسي کارو ته داسي هک پک تللی یم. دا چي په وصل کي مو داسي حال دئ، دا که سره جلا سولاست،

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه حال به مو وي. اوس د ژړا وخت نه دئ. د ښادۍ او خوشالۍ وخت دئ. په دې وخت کي شمس النهار يوې مينځې ته اشاره وکړه. هغه ولاړه او له ها خوا ئې د سپينو زرو خونچې راوړې. په خونچو کي رقم په رقم خواړه پراته ول. آبس، خونچې ئې واوډلې. شمس النهار به يوه ګوله پخپله خوړله او بله به ئې علي بن بکار ته په خوله کي ورکوله. ښه تر ماړه نسه ئې ډوډۍ وخوړله. باره نو خونچې ټولي سوې، لاسونه پرېولل سول او خوشبويي په ووهل سول. بيا د عقيقو جامونه راوړل سول چي له انګوري شرابو ډک ول. شمس النهار لس مينځياني د خذمت او لس مينځياني د سازوسرود له پاره انتخاب کړې او نورو ته ئې د بيرته تګ اشاره وکړه. بدلزنو مينځيانو ته امر وسو، چي بدلي ووايي. يوې مينځې رباب ورواخيست، ښه ئې سور کړ او دا بيتونه ئې ورسره وويل:

د مطــرب پـــه لاس ربـــاب د ږغولـــو
د ســاقي پــه لاس کــي جــام دئ د چــښلو
چمن ډک دئ، بوستان ډک ګلستان ډک دئ
لــه رامبيلــو، لــه چــامبېلو لــه ســنبلو
هوســۍ مــسته پــر مرغــه ده ســره رغــړي
لـــــه بـــــاغونو اوازاورو د بلبلـــــو
پرېمـــــاني ده د عيــــشو د هوســــونو
ارزانــي ده د ســرو شــونډو د زېــښلو

آبس، شمس النهار راولاړه سوه يو جام ئې ځان ته ډک کړ بل ئې علي بن بکار ته. علي بن بکار هم بل جام ځان او بل شمس النهار ته راواخيست، دريم جام ئې ابوالحسن ته وروور.... کيسه چي دې ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:
شمس النهار چي جام ډک کړ او علي بن بکار ته ئې وړاندي کړ، بيا ئې نو رباب راواخيست، مينځيانو ته ئې وويل چي زه له رباب سره شعر هم پخپله وايم. باره ئې د رباب غوږ ته تاو ورکړ او دا بيتونه ئې زمزمه کړل:

چي راغلی مي و کور ته نن نګار دئ
د عيشونو هوسونو تود بازار دئ
چي دا جام او دا رباب راسره مل وي
نوم دې ورک سي، سلطنت دئ که دربار دئ

علي بن بکار او ابوالحسن چي د شمس النهار دا بيتونه واورېدل، زياتي ئې ګډا و نڅا شرو کړه چي ناڅاپه يوه مينځه په ځغستا راننوته او په رېږدېدلي اواز ئې وويل: "بي بي! خليفه له خپلو قومندانانو عفيف او مسرور او سياف[1] سره يو ځای دې خوا ته راروان دئ". حاضر مجلس چي د مينځي دا خبره واورېدله، نزدې وو چي له بېري څخه د ټولو زاره وچوي. شمس النهار په خندا سوه او وې ويل چي مه بېرېږئ.

---

[1] په يوه بله انګرېزي ترجمه کي دا وروستی نوم واصف او په روسي ترجمه کي مرجان دئ، (م. هوتک).

(c) ketabton.com: The Digital Library

باره ئې مينځې ته وويل چې خليفه ته حال ورکړه چې يو ګړی معطله سي. بالا ئې امر وکړ چې په دې حاضرو کسانو پسي دې د خوني دروازه وتړل سي او پردې دې ځوړندې سي او د ماڼۍ دروازه دې هم بنده سي. دا کارونه چې سر ته ورسېدل، باره نو شمس النهار خپل باغ ته ولاړه، پر چوکۍ کښېنستله. يوې مينځې ئې پښې ورموښلې او نورې مينځيانې خپلو ځايو ته ولاړې چې په دې وخت کې مسرور او سياف له شلو تنو وسله والو مريانو سره راورسېدل، شمس النهار ته ئې سلام واچاوه. هغې پوښتنه ځنې وکړه چې څرنګه راغلاست؟ هغو په جواب کې ورته وويل چې خليفه سلام درباندې وايه او ويل ئې چې ډېره ئې يادېږې. نن ئې د خوښۍ و خوشالۍ يو محفل جوړ کړی وو او غوښتل ئې چې د دې محفل په پای کې ته هم برخه واخلې. نو اوس ته و خليفه ته ورځې او که خليفه تا ته راسي. شمس النهار چې د خليفه فرمان واورېدی، راولاړه سوه او ځمکه ئې مچ کړه. سمدلاسه ئې مينځيانې راوغوښتلې او خپله خذمتګاره ئې خليفه ته ورواستوله چې خليفه ته خبر ورکړي چې: "زه به په يو آن کې د خليفه له پاره ځای برابر کړم او د ده په انتظار به کښېنم". خذمتګاره خليفه ته ولاړه چې د شمس النهار پيغام ورورسوي، شمس النهار خپل معشوق علي بن بکار ته ورغله. دی ئې په غېږ کې ټينګ ونياوه او خدای په امانې ئې ځنې واخيستله.

علي بن بکار په ژړا سو او ورته وې ويل چې: "اې، آغلې! خدای دې خپل فضل راباندې کوي چې ستا په بېلتانه کې مړ نه سم." شمس النهار ورته وويل چې په هغه خدای مې دې قسم وي چې که مړه کېدلو، اول به زه مړه سم. زما دا پټ راز به ډېر ژر ښکاره سي او ما به سمه دمه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرګي غېږي ته ورسوي. په تېره بيا نن شپه چي خليفه ته مي د ليدلو وعده ورکړې ده. دا کار به يو لوی خطر راته پېښ کړي. ځکه په دغه له ميني او محبته ډک زړه او بيا ستا څخه د فراق په دې غمجن حالت به زه څرنګه نغمې وويلای سم، زه به په داسي حال کي چي ته راسره نه يې، په کوم زړه له خليفه سره کښېنم، په کومه ژبه به خبري ورسره وکړم، په کوم ذوق به بې له تا شراب وچښم. ابوالحسن و شمس النهار ته وويل چي تاسي دا خبري اوس پرېږدئ، لږ څه صبر وکړئ او هوښ کوه چي د خليفه ملاقات دي نن شپه هېر نه سي، ستا په مات زړه پوه نه سي.

دوی داغه خبري سره کولې چي مينځه راغله او خبر ئې راووړ چي د خليفه غلامان راورسېدل. آبس، شمس النهار راولاړه سوه، مينځي ته ئې وويل چي ابوالحسن او ملګری به ئې باغ ته د دربچې له لاري بوزې. ته به هم هورې ورسره پاته سې. دشپې چي تياره سوه، دوی به په يو چم تر باغ وباسې. مينځي دوی تر دربچې باغ ته ورننه ايستل او دربچه ئې پسي وتړله. دوی نو پرېږده چي په باغ کی چکر وهي. هلته خليفه له سلو تنو توره په لاس نوکرانو سره رابښکاره سو. د خليفه په مخ کي شل تنې پېغلاني پر ښی او کينځ اړخ را رواني وې. پېغلو ښې سنګيني جامې اغوستي وې او د سرو زرو جوغې ئې په سرو کي ټومبلي وې. د هري يوې په لاس کي لګېدلې شمعه وه. آبس، شمس النهار هم له خپلو مينځيانو سره د پاچا مخي ته ورولاړه سوه. مځکه ئې ورته مچ کړه او له خليفه سره څنګ پر څنګ روانه سوه څو هغه وو چي خليفه پر چوکۍ کښېنوست. نوکران و خادمان ئې يوه ليکه ورته ودرېدل. بلي شمعي ئې په لاس کي وې او سازونه و باجې ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ږغولې. بیا نو خلیفه چا و چا ته د بیرته تللو او چا و چا ته د کښېنستلو اجازه ورکړه. شمس النهار د خلیفه د چوکۍ څنګ ته پر بله چوکۍ کښېنستله او له خلیفه سره په خبرو اخته سوه.

ابوالحسن او علي بن بکار دا ټوله تماشه هم ویني او هم ئې اوري خو خلیفه ئې نه ویني. آبس، خلیفه له شمس النهارسره بازۍ شروکړې. په مجلس کې دونه شمعي لګېدلې چې توره شپه ئې په سپینه ورځ بدله کړې وه. بیا نو د مجلس ساقیانو د شرابو جامونه راوړل. ابوالحسن له ځانه سره وویل چې داسي قیمتي جامونه خو ما په ټول ژوند نه دي لیدلی. ته وا خوب وینم. علي بن بکار د خپلي میني په خولو کې ډوب پروت دئ. یو وخت چې پر سد راغی او مجلس ته ئې وکتل، مخ ئې ابوالحسن ته وروااړاوه چې: "اې ورورہ! زه ډارېږم چې نه ګانه، دپاچا راته پام نه سي او ومو نه ویني او زموږ په حال خبر نه سي. زه د خپل ځان په غم کې نه یم، ما وختي لا ځان په مړو کې شمېرلی دئ. خو پر تا باندي بېرېږم او له خدایه غواړم چې موږ له دې ځایه په ترلو تېږو وباسي".

څه سردي پرله ګرزوم، ابوالحسن او علي بن بکار د مجلس په تماشه اخته دي چې په دې وخت کې خلیفه یوې نجلۍ ته وویل چې اې ګراني! که دي کومه د زړه د جوش غزله مزله زده وي، راته وئې وایه. نجلۍ داریه ورواخیستله او دا بیتونه ئې وویل:

اې زما سپیني کوتري مخ دي پټ په حجابو کړه
کار له عقله څخه واخله لېونتوب دي پر ګوښو کړه
نندارې د ښکلي مخ دي عقل و فکر رانه یوور
هوښیاران و عاقلان دي همه واړه په توبو کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مجلس لره درځم به په کوم مخ په کومو سترګو
ستا له غیږو تښتېدلم چي مي تل دغه آرزو کړه
زما هیله ستا وصال خو نن محروم یم له دې ګنجه
سېلابونه و رودونه مي د اوښکو تر لېمو کړه

شمس النهار چي دا بیتونه واورېدل، له چوکۍ څخه بوڅه راواوښتله او بېهوښه سوه. مینځیانو راالاکړه او دا ئې خوني ته یووړه. علي بن بکار چي دا حال ولید، دی هم خوړي بوړي ولوېد او بېسده سو. ابوالحسن وویل چي سبحان الله ! تقدیر ستاسي مینه دوه ځایه کړې ده. نیمی ئې تا ته درکړې ده او نیمی ئې هغې ته. دوی په دغه خبرو کي دي چي نابېره هغه مینځه راغله چي دوی ئې دلته راوستلي ول او ورته وې ویل چي یاابوالحسنه! درغورځه! نور خبره رسوایۍ ته راوزي زه بیخي ډېره بېرېږم.

ابوالحسن ورته وویل چي دا ځوان د ولاړو نه دئ، زه به څرنګه دی په دغه حالت کي له ځانه سره بوزم. آبس، مینځه راغله د ګل ګلابو عطر ئې پر علي بن بکار وپاشل. دی چي پر هوښ راغی، مینځي دوی دواړه تر باغ وایستل. دوی چي یو څه ولاړل، مینځی د اوسپني دروازه وتړله. ابوالحسن اوعلي بن بکار دوی چي یوه څه حد ولاړل، اوبه مخي ته ورغلې. مینځي لاسونه سره وټپول، سمدلاسه یوه کښتۍ راپیدا سوه چي یو سړی هم پکښې ناست وو. مینځي دوی په کښتۍ کي کښېنول او سړي ته ئې وویل چي دوی به د اوبو ها بلي غاړي ته ورسوې. علي بن بکار چي له کښتۍ څخه باغ او د خپلي محبوبي ماڼۍ ته وکتل، په ژړا سو.

مینځي کښتۍ وان ته وویل چي: "ژر کوه! حرکت وکړه". کښتۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وان هم کښتی په مخه کړه.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالـوتی روڼا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او پنځه پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

کښتی وان په خورا بېړه کښتی د اوبو بلي غاړي ته ورسوله او د شمس النهار مینځي له دوی څخه خدای په اماني وکړه او ورته وې ویل چي زړه مي نه غواړي چي له تاسي څخه جلا سم. خو تر وس مي تېره ده او اجازه نه لرم چي تر دغه ځای نور مخ ته ولاړه سم. مینځه چي ځني ولاړه، علي بن بکار د ابوالحسن په مخ کي بوړي بوړي وغځېدی او نور نو د راپورتي نه وو. ابوالحسن ورته وویل چي درولاړسه، دا ځای د پرېوتو نه دئ. په دې ځای کي غله او نور د خدای فساتیان اوسي. باره علي بن بکار هم راولاړسو. کرارکرار رهي وو. په بدن کي ئې د تګ شمه نه وه. د دجلې رود پر ها بله غاړه د ابوالحسن د اشنایانو کور وو. هورې د هغه اشنای کور ته ورغلل چي یو څه د اعتماد وړ وو. دروازه ئې وروټکول. اشنای ئې راووتی. سلامالیک وروغبر ئې ورسره وکړ. کور ته ئې دننه بوتلل. ګپ شپ ئې شرو کړ. د کور خاوند پوښتنه ځني وکړه چي چیري تللي واست. ابوالحسن ورته وویل چي له یو چا سره مو معامله درلوده. وامي ورېدل چي هغه مال برابر کړی دئ او په سفر روانېږي، نو زه مجبوره سوم چي په دې نیمه شپه ورته راسم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل ملګری علي بن بکار مي هم له ځانه سره راووست. سړی راڅخه پټ سو او موړ دا یو، تش لاس راوګرځېدو. څرنګه چي په دې نیمه شپه بیرته کور ته نه سوای تللای، نو هغه وو چي ستاکره راغلو.

آبس، شپه ئې هورې تېره کړه او سهار وختي له کوره راووتل، هله، هله، هله څو د ابوالحسن کور ته راورسېدل. ابوالحسن خپل ملګری علي بن بکار هم خپل کور ته بوت. یو آن ئې سترګه پټه کړه او له خوبه چي راویښ سول، ابوالحسن پر خپلو نوکرانو امر وکړ چي په خونه کي ښه سنګین فرش اوار کړي. نوکرانو خونه په ښو غالیو فرش کړه. علي بن بکار چي راویښ سو، اودس ئې تازه کړ او د تیري ورځي و برایې ماښام قضا سوي لمونځونه ئې راوګرزول. ابوالحسن ورته وویل چي: اشنایه! دا به مناسبه وي چي ته نن شپه زما سره پاته سې. لږ به دي دمه غلطه سي او غم به دي له زړه لیري سي. علي بن بکارورته وویل چي وروره! هر راز چي دي خوښه وي، هغسي به وکړم. زما بې هغه هم له غمه خلاصی نسته. د میني دا بلاوي نه دي چي له چا څخه دي په اسانه ولاړی سي. آبس، ابوالحسن خپل اندېوالان و اشنایان راټول کړل. په سازنده وو پسي ئې هم سړی واستاوه. ټول راحاضر سول. هغه ورځ ئې ښه باندار وکړ او ورځ ئې په خورک و چښنګ و ساتېري تېره کړه. چي د ماښام تیاره خپره سوه، باره ئې شمان ولګول. د مې و پیالې محفل ئې جوړ کړ. یوې مینځې رباب ته لاس کړ او دا شعر ئې ووایه:

ما ته یو دئ که بهار وي که خزان
ورځ و شپه چي مي تېرېږي په هجران
د یار مخ چي پسرلی وو زه ترې راغلم
خود به تل یم په ژړا و په ګریان

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي بن بکار چې دا شعر واورېد، بوخ راووښت او تر سهاره پورې بېسده پروت وو. د ابوالحسن بيخي امید څني وخوت. سهار پر لمر څرک باندي علي بن بکار سترګي روڼې کړې او غوښتل ئې چې خپل کور ته ولاړ سي. ابوالحسن هم خپل زړه ته پرېښوو او نه ئې راوګرزاوه. بوده موده ئې ورته حاضر کړ، علي بن بکار ئې پر سپور کړ. ابوالحسن هم تر کوره پوري ورسره ملګری سو. د کور په دروازه کې چې له بوده راکښته کړ او دی خپل کور ته ننووت، ابوالحسن د خدای شکر ادا کړ او له ځانه سره ئې وويل چې له بدي بلا خلاص سوم. خو بیا ئې هم علي بن بکار ته د زړه تسلی ورکړه او د صبر سپارښتنه ئې ورته وکړه. منګر پر علي بن بکار باندي ميني دونه زور کړی ووچې ځان ئې په واک کې نه وو. له ابوالحسن سره ئې خدای په اماني وکړه.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپږ پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

ابوالحسن چې له علي بن بکار څخه خدای په اماني اخيستله نو هغه ورته وويل چې وروره! که کومه خبره پېښېدله، ما به خبروې. ابوالحسن ورته وويل چې ری مه وهه، هرومرو دي خبروم. باره نو ابوالحسن خپل دوکان ته ولاړ او د شمس النهار لاري ته ئې سترګي څارو نيولي دي. په دې ورځ د هغې هيڅ درک مالوم نه سو. شپه ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کور کي تېره کړه. سهار تر دوکان دمخه د علي بن بکار کور ته د پوښتني له پاره ورغی. چي گوري، هغه په کټ کي پروت دئ، دوستان ئې پراگرځېدلي دي. حکیم جي ئې سر ته ولاړ دئ او نبض ئې په لاس کي نیولی دئ. حاضر کسان یو یو څه وایي، بل بل څه. ابوالحسن چي خوني ته ورننووت، د علي بن بکار سترگي پر ونښتلې، په شونډو کي ئې ورته ومسل. ابوالحسن سلام ورواچاوه او د حال و احوال پوښتنه ئې ځني وکړه. د کټ سر ته ئې کښېنوست چي دا نور خلک ووتل، باره ابوالحسن ورته وویل چي دا څه کیسه ده؟

علي بن بکار ورته وویل چي وروره! د هغي نجلۍ ميني خو زه رنځور کړم. د رنځ خبر مي په کوروکلي کي خپور سو. دوستان و اشنایان مي پوښتني ته راغلل. منگر ته دا راته ووایه چي کومه خوشخبري لرې. د شمس النهار د مینځي درک نه سو معلوم. ابوالحسن ورته وویل چي په هغه ماښام چي د دجلې سیند پر غاړه سره جلا سوو، بیا ئې حال نه دئ معلوم سوی. منگر گوره وروره! دا دي څه رسوایي جوړه کړې ده. دا ژړاوي مړاوي پرېږده. خلک به څه وایي. لږ څه فکر وکړه. علي بن بکار ورته وویل چي صبر مي تر قدرت وتلی کار دئ. نه ئې سم کولای. باره ئې سوړ اسوېلی وکیښ، په ژړا سوا او دا بیتونه ئې وویل:

ما ته مه وایه د پوهي دا ورمونه
اثر نه ښندي دا ستا نصیحتونه
سرزنش پر عاشقانو اغېز نه کا
تاثیر نه لري دا پند، دا پېغورونه
ما هاله له دین دنیا څخه لاس پرېولو
چي پر زړه مي وخوړل د عشق داغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا بيتونه چي ئې وويل نو ئې مخ ابوالحسن ته واړاوه او ورته وې ويل چي په داسي مصيبت باندي اخته سوم چي تر ننه مې فکر لا هم نه سواى کولاى. اوس چي هر څه رى وهم، بې له مرګه مي د نجات بله لار نسته. ابوالحسن ورته وويل چي د خداى له دره مه نامېنده کېږه. ګوندي خداى دي خپل مقصد ته ورسوي. باره نو ابوالحسن له کوره راووت او دوکان ته رهي سو. دوکان ئې خلاص کړ. له جارو و پاکۍ څخه چي خلاص سو، يو آن پر خپل ځاى کښېنوست چي ګوري، دا ده مينځه راغله. ابوالحسن ته ئې سلام واچاوه او هغه وربيا کړ. مينځي ته چي ئې وکتل، په نظر ئې خوابدې ورغله. باره ئې دستي د شمس النهار پوښتنه ځني وکړه چي خيريت خو به وي. مينځي ورته وويل چي د هغې حال به وروسته درته ووايم خو ته اول د علي بن بکار حال راته بيان کړه.

ابوالحسن نجلۍ ته د علي بن بکار ټول حال له سره تر پايه ووايه. مينځه اريانۍ واخيسته او په ډېر افسوس ئې سوړ اسوېلى تر خوله وخوت. بيا ئې نو وويل چي زما د بي بي حال تر دې بتر دئ. په هغه شپه چي تاسي له کښتۍ څخه کښته سولاست او ولاړاست. زه کور ته ولاړم منګر په تاسي مي چورت خراب وو. زړه ته مي نه لوېده چي تاسي دي صحيح و سلامت تر کوره پوري ورسېږى. خپلي بي بي شمس النهار ته چي ورغلم، هغه بېهوښه پرته وه. نې له چا سره خبري کولې او نه ئې د هو، نې جواب چا ته ورکاوه. خليفه ئې سر ته ناست وو او د ناروغۍ په سبب ئې هم نه پوهېدى. تر نيمي شپې پوري داغسي بېسده پرته وه. پر هوښ چي راغله، خليفه ځني وپوښتله چي: "اې شمس النهاري! دا په تا څه سوي دي؟ دا څه حال دئ چي پر تا باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن شپه راغلی دئ؟"

شمس النهار چې د خليفه خبرې واورېدې، د خليفه پښې ئې ورمچ کړې او ورته وې ويل: "جعلنی الله فداک، زما سر دې تر تا جار سي، د بېگاه خواږه بد راباندې لگېدلي دي، سر مې راته درونډ سو او بېهوښه سوم. نه پوهېږم چې حال به مې څرنگه سي".

خليفه ورته وويل چې: "اې شمس النهار! څه دې خوړلي ول؟"

هغې ورته وويل چې: "داسې ناوړه شی مې خوړلی وو، چې هيڅکله مې نه وو خوړلی".

بيا نو شمس النهار يو څه شراب وغوښتل. شراب چې ئې وڅښل، نو ئې زه وروغوښتلم او کرار ئې ستاسې پوښتنه راڅخه وکړه؟ ما د علي بن بکار هغه شعر ورته وواېه چې په کښتۍ کې ئې راته ويلی وو. دې يو سوړ اسوېلی وکيښ او خاموشه سوه. په دې وخت کې خليفه پر بدلزني امر وکړ چې يو شعر وواېي. هغې دا دوه بيته وويل:

کاشکې هغه نازنين وای چې زه مړه پسې پرته يم
يو وار زما پر زړه نگين وای چې زه مړه پسې پرته يم
دی پر خپله تړه ولاړی، زه يو وازي پاته سومه
کاشکې زما زړه دبرين وای چې زه مړه پسې پرته يم

شمس النهار چې دا بيتونه واورېدل، بيا يو حال پر راغی او بېسده ولوېده.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سل او اووه پنځوسمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

د شمس النهار مینځي ابوالحسن ته وویل: "بي بي چي دا بیتونه واورېدل، سمدلاسه بېهوښه سوه. ما ئې ورو ورو لاسونه ورموښل او د ګلابو عطر مي پر پاشل، څو پر هوښ راغله. ما ورته وویل چي: "زما ګراني بي بي! ځان مه رسوا کوه. ستا دي د خپل معشوق په سر قسم وي که به صبر و زغم نه کوې. شمس النهار راته وویل چي تر مرګ خو به نو سخت بل څه نه وي. زه په والله په مرګ راضي یم ځکه بې له مرګه په بل څه نه ارامېږم. موږ لا دغه خبري سره کولې چي یوې بلي نجلۍ د شاعر دا بیتونه زمزمه کړل:

بې ژړا مي بل کار نسته په دا نن شپه
نه صبرېږم نګار نسته په دا نن شپه
زمانه د بېګاني وصال غېچ اخلي
رسۍ سته ده خو دار نسته په دا نن شپه

مینځې چي دا بیتونه وویل، شمس النهار بیا پرمخي ولوېده. خلیفه په وارخطایي سره ورته رااکره. پر مینځیانو ئې امر وکړ چي: "ټول کړئ، دا طبله و سارنګ مو!" مینځو هم شیان میان سره ټول کړل او خپلو سرایو ته ولاړې. خلیفه تر الایي سهاره پوري د شمس النهار سر ته ویښ ناست وو. سهار ئې طبیبان ورته راوغوښتل او هغو ته ئې د شمس النهار د علاج امر وکړ خو په دې نه پوهېدی چي د دې ناروغي د میني رنځ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینځي ابوالحسن ته وویل چي زما په راتگ کي د څنډ سبب همدا وو. هلته ډله خلک ناست دي او موږ نه سوای کولای چي ستاسي حال ونیسو. اوس ئې دا دئ زه درته راواستولم چي د علي بن بکار حال هغې ته وروړم. ابوالحسن چي د مینځي بیان واورېد، حیران پاته سو او ورته وې ویل چي د علي بن بکار حال هغه وو، چي درته ومي وایه. ته بي بي ته ورسه او دا ټول بیان ورته وکړه او زما له خوا ورته ووایه چي صبر وکړي او خپل راز رسوا نه کړي. ورته ووایه چي زه پوهېږم چي دا ډېر سخت حالت دئ منگر په یوه سم تدبیر سره ئې چاره کېدلای سي.

مینځي له ابوالحسن څخه رخصت سوه خو ابوالحسن تر ماښامه پوري په دوکان کي وو. ماښام ئې دوکان وتاړه او د علي بن بکار کور ته ولاړ. دروازه ئې وروټکوله. نوکر راووت او دی ئې کور ته بوت. علي بن بکار چي ولید، پر شونډو ئې موسکا راغله او په راتگ ئې خوشاله سو. ورته وې ویل چي د نن ورځي څنډ خو دي زما زاره راوچاودله. غم مي یو په لسه سو. زه غواړم چي تل ستا سره واوسم او خپل سر تر تا قربان کړم. ابوالحسن ورته وویل چي دا خبري مه کوه. دا ته څه وایې؟ که زما زر روحه وي، ټول دي تر تا جار سي. نن د شمس النهار مینځه دوکان ته راغلې وه، د خپل څنډ سبب ئې راته وواېه. خلیفه له شمس النهار سره وو او دا ځني ښورېدلای نه سوای. د بي بي ټول حال ئې راته وواېه.

آبس، ابوالحسن ټول هغه بیان چي له مینځي څخه ئې اورېدلی وو، علي بن بکار ته وکړ. علي بن بکار ډېر خوابدي سو. په سترگو کي ئې اوښکي ودرېدې. ابوالحسن ته ئې وویل چي خدای به کوي، ته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوې. زما سره مرسته وکړه. په دغه مصیبت کې چې زه دربېدلی یم، ته راسره مرستندوی سه . پر ما زړه وسوځه او یوه چاره راوښیه. دا نن شپه راسره پاته سه او تر سبا پوري بل ځای مه ځه. ابوالحسن ئې غوښتنه ومنله او هورې پاته سو. ټوله شپه ئې د غره و د وره بیانونه سره وکړل. په پای کې علي بن بکار په ژړاندو سترګو دا بیتونه ورته وویل:

زه مېـړی یمـه رغـبـړم زه و یـښـتـه یمـه خـوځـېږم
زما وجود د ویښته سیوری زمـا زړه د مېږي سترګه
خوشبویی ئې د ویښتانو زمـا زړګی دئ رانـه وړی
د مېږي په شان نری ملا ئې زما کوربار کړ پر چرګه
نری ملا او ږدو وریښتانو یم لـه ژوند څخـه ایسـتلی
ټـول جهـان راتـه اغـزي دي ګـام ایـږدم پـر تېـره ژرګـه

دا بیتونه چې ئې وویل، نو ئې یوه لو چیغه تر خوله ووتله او په خولو کې ډوب بېسده ولوېد. ابوالحسن فکر وکړ چې نور ئې نو کار تمام سو. روح ئې له کالبوته ووت. تر سهاره همداسې ډوب پروت وو. له لمر ختو سره ئې سترګې روښې کړې او یو دوې خبرې ئې له ابوالحسن سره وکړې. لمر چې یو څه سر ته راغی، ابوالحسن ځنې راولاړ سو او دوکان ته ولاړ. دوکان چې خلاصاوه، په دغه حال کې مینځه ورته ودرېده، په اشاره ئې سلام ورواچاوه. ابوالحسن ئې سلام ورییا کړ. مینځې د شمس النهار سلامونه ورورسول او د علي بن بکار پوښتنه ئې وکړه.

ابوالحسن ورته وویل چې د علي بن بکار د حال پوښتنه مه کوه، د هغه په رنځ و درد دي خدای مه خبروه. نه د شپې خوب لري نه د ورځې ارام. رنځوری تار او نار کړی دئ. زړه ئې له شنوخته ډک دئ.

مینځې ورته وویل چې زما بي بي یو دوې ګوتې خط راکړی دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دا به له سلام سره يو ځای علي بن بکار ته ورسوې او راته ويلي ئې دي چې د خط جواب به هم خامخا راوړې. نو اوس يا ابوالحسنه، ته داسي وکړه چې ما د علي بن بکار تر کوره بوزه چې د خط جواب پخپل لاس ځني واخلم. ابوالحسن دوکان بيرته وتاړه او له مينځې سره روان سو. کور ته چې ورورسېدی. مينځې ته ئې وويل چې ته دلې يو آن تکيه سه، زه به کورته ورننوزم.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

ابوالحسن مينځه په دروازه کي پرېښووله او دی کور ته ورننووت. علي بن بکار چې وليد، زړه ئې خوشاله سو. ابوالحسن ورته وويل چې شمس النهار د مينځې په لاس سلامونه او خط درته رالېږلی دئ او د خپل نه راتګ له اسيته ئې عذر غوښتی دئ. مينځه هغه ده، په دروازه کي ولاړه ده. که وايې چې کور ته دي راسي، زه به ږغ پر وکړم. علي بن بکار ورته وويل چې راوې غواړه. ابوالحسن ورووووت او مينځه ئې کور ته راوستله. علي بن بکار د مينځې په ليدو ډېر خوشاله سو. مينځې خط ورکړ. علي بن بکار هغه مچ کړ. پر سترګو ئې وموښی. بيا ئې نو خلاص کړ او وې لووست. تر لوستلو وروسته ئې ابوالحسن ته ورکړ. ابوالحسن چې وکوت، دا دوه بيته پر نوشته وه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما تنه زما روحه ستا په سر مي دي قسم وي
بې له تا مي نفس څېژي شپه و ورځ رابا ندي غم وي
خوب خورک پر ما حرام سو، هيڅ پروا مي نه په کېږي
د دنيا ښې و ښادۍ دي هله وي چي زما صنم وي

تر دې بيتو وروسته ئې ورته کښلي وه چي که زما حال پوښتې، نو حال مي دا دئ چي سترګي مي روڼي دي خو تر زړه مي د ميني غشي پوري ووري وتلي دي او زخمي دئ، په لړمانه کي مي اور بل دئ او تر خولې مي له آه و اسويلي پرته بل څه نه راوزي. ګواکي زه خدای د ميني له پاره پيداکړې يمه او غم و درد ئې راسره مل کړی دئ. ناروغۍ مي ورځ په ورځ زياتيږي او عشق و مينه مي هم ورسره ډېريږي. هغه کانه راسوې ده، چي شاعر ئې داسي راته بيانوي:

ستا مخ خدای په دلبري کي سور و سپين ارغواني کړ
زما بشر ئې ستا په عشق کي راته تک ژيړ زعفراني کړ
ما له خدايه څخه غوښتي، چي ته هسي و زه داسي
ستا دي مخ ګل د ګلاب وي، خير کې زما ژوند پر اغزي کړ

تر دې وروسته ئې نو بيا کښلي وه چي تا ته دي معلومه وي چي زما دا شکايت و شکوې زما د ميني بلي لمبې راوژلای نه سي. له غم سره شکايت تل مل وي او له رنځ سره درد و بېتابي. د بيلتانه درد په تسلی نه ارامېږي. ځان ته د خط په کښلو لږ څه تسلی ورکوم. هغه د شاعر خبره:

ستا د وصل په اميد به ژوندۍ پايم
که دا نه وي ګويا تللې له دنيا يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوالحسن وايي ده چي خط ولووست. زما غم ئې څو چنده کړ او په هره جمله مي د زړه سر مکوټ سو. خط مي مينځي ته ورکړ. علي بن بکار مينځی ته وويل چي پر بي بي مي سلامونه ووايه او زما دغه حال ورته بيان کړه. بيا ئې نو ډېر وژړل. مينځي ته هم د ده پر ژړا باندي ژړا ورغله او د علي بن بکار څخه ئې خداى په اماني واخيستله او له کوره ووتله. ابو الحسن هم مينځي ته مخه ښې وويله او خپل دوکان ته ولاړ.... کيسه چي دې ځاى ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او نهه پنځوسمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

ابوالحسن مينځي ته مخه ښې وويله او دوکان ته ولاړ. دغه ورځ و دغه شپه ئې ټول په چورت کي تېره کړه. په دا دوهمه ورځ د علي بن بکار کره ورغی. تر هغو پوري کښېنوست چي ټول خلک له خوني ووتل. بيا ئې نو د حال احوال پوښتنه ځني وکړه. علي بن بکار د پخوا په شان د ميني له رنځه او د بېلتانه له غمه شکايت وکړ او دا بيتونه ئې ورته وويل:

دا چي زه يم ستا په مينه ځګرخون
خيال مي نه سي چي به دا رازوو مجنون
بې له تا مي زړه تنور دئ د سکروټو
د هوسۍ په شان مي شپه پر مېږتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلتانه دي لېونی کړمه زما ګراني
خدای دي نه پېښوي چا ته دا جنون

ابوالحسن ورته وویل: زه حیران یم، ستا له یوې مهرباني معشوقې سره دا حال دئ، داکه دي معشوقه نامهربانه او ستمګاره وای، بیا به دي څه حال وای؟ ابوالحسن وایي چي زما خبره ئې واورېده او زما پر نصیحت ئې غوږ ونیو. نور ئې بېتابي او فریاد پرېښود او ما تې دوعاوي وکړې. ابوالحسن وایي چي زما یو انډیوال وو چي زما او د علي بن بکار په کیسه خبر سوی وو. له ده ماسیوا بل څوک په دې کیسه نه وو خبر. یوه ورځ دې انډیوال د علي بن بکار او شمس النهار پوښتنه راڅخه وکړه. ما ورته وویل چي اشنایه! د هغو د مینې د اور لمبې اوس تر اسمانه رسېدلي دي منګر زما په فکر کې یوه نخشه سته چي غواړم ستا سره ئې شریکه کړم. انډیوال مي راته وویل چي څرنګه نخشه ده؟

ابوالحسن وایي چي ما ورته وویل چي ته راخبر یې، چي زه په دې ښار کې مشهور سړی یم. هر څوک، عام وخاص مي پېژني. د دربار له نر او ښځو سره هم پېژنم. بېرېږم چي زموږ دا کیسه رسوایي ته راونه وزي او پر کومه بلا باندي وانه وړم. مال و شتمني مي راڅخه ولاړه نه سي او هلاکت ته و نه رسېږم. زما داسي خیال دئ چي خپل مالونه سره راغونډ کړم او بصرې ته سفر وکړم. هورې تر یوه وخته پوري پاته سم، بیا به وګورم چي د دوی کیسه کوم ځای ته رسېږي. د دوی خبره خو اوس تر خط و کتابته پوري رسېدلې ده. یوه مینځه ئې تر منځ رویباري کوي. زما په زړه کې کله کله داسي راوګرزې چي سبا به دا مینځه له دې رویباری څخه ستړې سي او خبره به رسوایی ته راوباسې. که داسي پېښه سي نو زما خلاصون بیا ناممکن دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اندېوال ئې ورته وويل چې زه پخوا لا هم په دې کيسه غوږېدلی وم. دا ستا تدبير خو بيخي د هوښيارۍ خبره ده. زما هم داسي خوښه چې له دې کارو څخه ځان ليري ساته. نه دي دي اورېدلي چې وايي: "يوه ډېره بدمرغه، بله نېکمرغه"، خدای مه کړه سبا به يو اوښ در ته چو سوی وي، بيا به ئې ولاړولای نه سې. ستا دا نخشه مي بيخي خوښه ده. خدای دې د خير کړي.

آبس، ابوالحسن کور ته راغی، کالي مالي ئې سره ټول کړل. درې ورځي وروسته مخ پر بصره روان سو. د ابوالحسن اندېوال چې درې ورځي وروسته د ده ليدو ته راغی چې گوري ځای سته، جولا نسته. له گاونډيانو څخه ئې پوښتنه وکړه، هغو ورته وويل چې ابوالحسن خو بصرې ته ولاړ. ژر بيرته راځي. سړی اريانۍ واخيستی او نه پوهېدی چې اوس نو پر کمه ولاړ سي. له ځانه سرې وويل چې کشکي له ابوالحسنه څخه جلاسوی نه وای. باره ئې خيال سو چې د علي بن بکار کره ورسي. هورې چې ورغی، نوکرانو ته ئې ځان وروښووی او کور ته د ننوتو اجازه ئې وغوښتله. نوکرانو اجازه ورکړه او کور ته ئې بوت. هورې ئې علي بن بکار وليدی چې په کټ کي پروت دئ. ده سلام ورواچاوه، هغه وربيا کړ. سړي ورته وويل چې زما و د ابوالحسن تر منځ ټينگه اشنايي وه. يو د بل د زړه حال مو سره وايه. يو گړی نه ځني جلا کېدلم. يو څو ورځي مي د يوه ضروري کار له اسيته و نه ليدی. نن چې ئې دوکان ته ورغلم. دوکان ئې تړلی وو. د څنگ دوکاندارانو راته وويل چې هغه بصرې ته ولاړ. نو زه خو ستا و د ده په شناخت و اشنايي خبر وم، ما ول راسه چې يو وار به ستا خبر هم واخلم او پوښتنه به دربان‌دي وکړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علي بن بكار چي دا واورېده، بڼه ئې پر دا بله واوښتله. سودا ورولوېدله چي دا څنګه کار پېښ سو. سړي ته ئې وويل چي زه ستا تر بيان دمخه د ده په سفر نه وم خبر. که دا خبره رشتياوي نو معنا ئې دا ده چي پر داسي غم باندي واوښتم چي انتها نه لري. دا خو بل غم راته پېښ سو. باره ئې تر ستر ګو اوښکو راايله سوې او دا بيتونه ئې وويل:

د دوستانو جدايي باد و باران دئ
ودانۍ و ابادۍ په چپه کېږي
تنهايي به مي د زړه سر رامکوټ کړي
جدايي د دوست بل اوښ راته چو کېږي

يو ګړۍ ئې چورت وواهه، باره ئې سر راپورته کړ او نوکر ته ئې وويل چي ته ورسه د ابوالحسن کور ته او معلومات ئې وکړه چي کوم ښار ته تللی دئ. نوکر ولاړی او يو آن وروسته بيرته راغی، علي بن بكار ته ئې وويل چي معلومات مي وکړ، ابوالحسن بصرې ته تللی دئ خو د کور دروازې ته ئې يوه مينځه ولاړه وه. دې زه وپېژندلم خو ما نه پېژندله. ما ته ئې وويل چي ته د علي بن بكار نوکر نه يې؟ ماول: "يم". مينځي وويل چي ما علي بن بكار ته پر ده باندي د يوه ډېرمهربان چا له خوا يو خط راوړی دئ. دا مينځه زما سره راغله او اوس په دروازه کي ولاړه ده.

علي بن بكار ورته وويل چي: "ورسه، رائې وله". نوکر ولاړ او د ها خوا ئې مينځه ورسره راوستله. د ابوالحسن انډيوال چي مينځی ته وکتل، په نظر ئې ډېره شوخه وظريفه ورغلله.مينځه راوړاندي سوه، علي بن بكار ته ئې سلام واچاوه .... کيسه چي دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځه چي راغله، خپل بيان ئې وکړ او بيرته ئې رخصت واخيست، ولاړه. دې سړي، چي د ابوالحسن انډيوال او له علي بن بکار سره ناست وو، د مرغلرو و غميانو د پلورلو دوکان کاوه او پېشه ئې زرگري وه. مينځه چي ولاړه، دې سړي ميدان خالي وليد، علي بن بکار ته رانزدې سو او ورته وې ويل چي: "ما ته داسي وايسېده چي ستا هم پر دارالخلافه پيسې باندي دي او ستا و د هغو تر منځ کومه معامله سته".

علي بن بکار ورته وويل چي د څه له رويه دا خبري کوې؟ سړي ورته وويل چي زه دا نجلۍ پېژنم، دا د شمس النهار مينځه ده. څه وخت پخوا ما ته راغله او يوه رقعه ئې راته راوړه. د شمس النهار له پاره ئې د سرو زرو و جواهراتو امېل غوښت. ما يو خورا اصيل او قيمتي امېل ورواستاوه. علي بن بکار چي دا واورېده، سره واسرنگی او وارخطا سو، د مرگ خطر ئې احساس کړ. خو ځان ئې گول واچاوه او څه ئې و نه ويل. زرگر ته ئې وويل چي: "ته و خدای که به رشتيا نه وايې، ته شمس النهار څرنگه پېژنې؟" زرگر ورته وويل چي زما څخه مه بيربېږه. خپل پټ راز دي راته ووايه. د ناجوړۍ سبب دي زما څخه مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټوه.

آبس، علي بن بکار خپل ټول داستان ورته ووایه او پر زیاته ئې کړه چې: "وروره! په هغه خدای مې دې قسم وي چې زه و ته ئې دواړه پیدا کړي یو چې د خپل راز له پټېدو څخه مې بل مطلب نسته. بېرېږم، وام مخلوق شیطان دئ. خلک په خولو کې سست دي. پټ راز نه سي ساتلای. د دوستۍ و د نمک پاس نه لري".

زرګر ورته وویل زه خو چې تا ته راغلم، له ډېر ګرانښت له اسیته درته راغلم. ته راباندي ګران یې. غوښتل مې چې د ابوالحسن د سفر په شپو کې ستا سره مرستندوی سم. ته راسره د زړه خواله وکړې او د میني غم به دي راسره سوړ سي. ته اوس هیڅ سودا مه دراچوه او زما څخه مه ډارېږه.

علي بن بکار ډېري دوعاوي ورته وکړې او مننه ئې څني وکړه. بیا ئې نو دا بیتونه وویل:

زړه مـــي راتـــه لـــړ دئ، غمـــازاني مـــي دا اوښـــکي دي
نـــې ســـمه ســـاتلای، عاشـــقان خـــو خواربوښـــکي دي
ډار مـــي لـــه عالَمـــه، د چـــا پـــت هـــيڅ پـــه خونـــدي نـــه دئ
ټوله سورۍ کوزې دي، سورۍ ئې غاړې سورۍ ئې چوښکي دي

تر دې بیتو وروسته نو علي بن بکار زرګر ته وویل چې ته نه سوې پوه چې دې مینځې ما ته پټ څه وویل؟ هغه ورته وویل چې قسم په خدای که به په هیڅ پوه سوی یم. علي بن بکار ورته وویل چې د دوی دا خیال دئ چې ابوالحسن زما په اشاره و سلا بصرې ته سفر کړی دئ او زه غواړم چې دا خط و پیغام دي زموږ تر منځ نه وي. ما چې هر څه قرآنونه ورته وډبول چې والله که مې په درې سوه شپېتو رګو کې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رګ لا د ده په سفر آګاه وو، خو دې نه ومنله او زما پر قسمونو ئې باور نه کاوه او له هماغه بدګومانه سره بې بې ته ولاړه. دا مېنځه کورخرا پې پر ابوالحسن باندي مینه وه. زرګر ورته وویل چي ورورہ! انشاء الله وتعالی، ټول کارونه به سم سي او زه ستا سره مرسته کوم چي ته خپل مقصد ته ورسېږې. علي بن بکار ورته وویل چي اوس له دې تورېدلي هوسۍ سره څه وکړم؟ دا خو زما څخه تور خوري او تښتي. زرګر ورته وویل چي یوه چاره به ورته وسنجوو او بې له دې چي پرده دي پورته سي او راز دي رسوا سي او یا دي تا ته کوم تاوان ورسېږي، یو چل به ورته جوړ کړو.

باره نو زرګرولاړ سو، رخصت ئې واخیست. علي بن بکار تر دروازې پوري ناري پسي وهلې چي: "ورورہ! د خدای و رسول روی مي دروړی دئ چي دا خبري دي چا ته تر خوله راونه وزي". زرګر چي ده ته وکتله، په سترګو کې اوښکي ډنډ سوې او ځني رخصت سو.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالـوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او یوشپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زرګر چي له علي بن بکار څخه رارخصت سو. پر لاري چورت اخیستی وو. سر ئې ځړولی وو او د علي بن بکار په کار کي ئې فکر کاوه چي ناڅاپه ئې سترګي پر یوه کاغذه ونښتې چي پر مځکه پروت دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاغذ ئې را پورته کړ. سرلیک ئې ولووست، په پوه سو چې د یوه دوست له خوا کوم بل دوست ته لیکل سوی دئ. د پاڼې پر سر باندې دا بیتونه لیکل سوي ول:

گرانـه ولـې مـې پـه اور کـې کـړوې
دا څـه پېـښـه ؟چـې مـخ نـه را اړوې
زما خو پښه ده لا د عشق په لومه بنده
لـه مجلـسه مـې پـر څـه محرومـوې
آخـر زه خـو نـه پـردی یـم نـه بې مِهـره
د بېلتـون پـه داغ مـې ولـې داغـوې

تر دې بیتو وروسته ئې داسې لیکلي ول:

اې خواجه! د لیک او پیغام د څنډ سبب دې نه رامعلومېږي. که دې د جفا خیال په سر کې وي، زه ئې په پاداش کې وفا درلېږم. که دې په مینه کې کمښت راغلی وي، زما محبت خو خدایږو څو چنده زیات سوی دئ.

ستا په سر مې دې قسم وي چې زمـا مینه پخـوانۍ ده
خیر که تا لاس رانه واخیست زما دوستي خو سکنۍ ده

زرگر لا خط تر پایه لوستلی نه وو، چې نابېره مینځه راښکاره سوه. تلولۍ تلولۍ کېدله، شاوخوا ئې کتله او د کوم شي په لټه کې وه. د زرگر په لاس کې چې ئې خط ولید، سمدستي ئې ورته وویل چې: "ښاغلې! دا خط زما څخه پر لاري لوېدلی وو". زرگر جواب ور نه کړ او څنې رهي سو. مینځه سمه په پسې سوه او بیا ئې ورته وویل: "گوره، ښاغلې! زما خط بیرته راکه. هغه زما څخه ولوېدی". زرگر مخ پر راواړاوه او ورته وې ویل: "آنجلۍ! بېرېږه مه او وارخطاکېږه هم مه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

رشتیا خبره راته وکړه او په حال مي خبر کړه. زه د چا راز نه رسوا کوم او په خوله کي هم سست نه یم. د خپلي بي بي په کار کي دي زما څخه مه ډارېږه. زه هم د هغې د ارزوګانو د پوره کولو په لټه کي یم. زما په لاس د هغې مشکلات حل کېدلای سي".

مینځې چي د زرګر خبري واورېدې، نو ئې ورته وویل چي خدای دي وکړي چي دا راز چي اوس به ئې درته بیان کړم، زما و ستا په منځ کي پاته سي او رسوا نه سي. دا کار چي ته ئې په لټه کي یې، دا به هم زما په خیال روا کار وي. زما خو پر تا باندي ناټ کښېنستی او د حقیقت خبره به درته وکړم. آبس ټوله کیسه ئې له سره تر نوکه پوري ټکي په ټکي ورته وکړه.

زرګر ورته وویل چي بالکل دي رشتیا وویل. زه هم په دې کیسه خبر یم. بیا نو زرګر هغه څه ورته بیان کړل چي د ده او علي بن بکار تر منځ پېښ سوي ول. نجلۍ چي دا واورېدل، ډېره خوشاله سوه. د دواړو سلا پر دې خبره راغله چي خط باید علي بن بکار ته ورووښوول سي او هغه چي هر راز جواب ورکړ، دمخه تر دې چي بي بي ته ئې ورسوي، اول باید زرګر په خبر کړي. آبس، تا ته دي وویل سي، د نکل کار دئ. مینځې له زرګر څخه خط راواخیستی، مهر ئې پر ولګاوه او وې ویل چي دا مهر مي له دې اسیته پر ولګاوه چي زما بي بي خط همداسي سربسته راکړی وو. خط ئې په یوه دوړدنګ علي بن بکار ته ورووړ. هغه هم د دغه شان لیک په انتظار وو. چابک چابک ئې ولووست، باره ئې قلم و کاغذ راواخیست او جواب ئې ورته وکیښ او د مینځې په لاس ئې ورکړ. مینځې خط راواخیست او لمغوټې زرګر ته راغله. زرګر چي خط خلاص کړ، پکښې لیکل سوي وه چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنځ مې دئ د مينې علاج ونه اساسي غواړي
ورک سه اې طبيبه! زما درمان نوره پوهي غواړي
نه دئ د ښوولو، نې په خوله بيانولای سم
زما د ژوند کيسه يو لوی دفتر و لوی منشي غواړي
نه سي ږغولای هر ناپوهه د هجران نغمه
دا حزين مقام دئ، حنجره داودي غواړي
ته دي راسره يې، ستا له مهره ډک کاته دي وي
زما ماشوم زړگی دا ستا د غېږي ارامي غواړي

بيا ئې نو ورته کښلي وه چي نه د جفا خيال لرم، نه مي وفا خوشي کړې ده، نه له خپله قوله اوښتی يم، نه مي دوستي شلولې ده، نه مي يو گړی د بېلتانه درد ارام سوی دئ، نه مي له طلبه لاس اخيستی دئ. څه چي ستا ارزو ده، زما دا هم هماغه ده. قسم مي دي په خالق لايزال وي چي ستا له وصاله پرته بله ارزو نه لرم. که د دنيا ټول رنځونه را پوري هم سي، بيا به هم ستا مينه په زړه کي پټه ساتم.

گراني هجر دي تر مرگه رسولی
انتظار دي خورا ډېر دئ غمېدلی
ستا له ميني به لاس وانه خلم هيڅکله
سر ښندل مي په دې لاره کي منلی

زما حال و احوال دغه وو چي درته ومي کيښ. والسلام.

زرگر چي دا خط ولووست، تر سترگو ئې اوښکي راغلې. خط ئې مينځي ته په لاس ورکړ. مينځي ورته وويل چي ته له ځايه مه ښوره. زه دا خط وړم او چټکه بيرته راځم. زه غواړم په هر چم چي وي، تا او زما بي بي شمس النهار يو وار سره مخامخ کړم. مينځه رهي سوه او زرگر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپه ښه په پوره زړه تېره کړه. سهار چي را پورته سو، لمونځ ئې وکړ او د نجلۍ په انتظار کښېنوست. يو غوړپ چاى ئې لا نه وې چښلي چي دا دئ، مينځه په خندا وخوشالۍ را ورسېده.

زرگر د حال پوښتنه ځني وکړه. دې ورته وويل: زه چي ستا څخه ولاړم. بي بي ته مي د علي بن بکار خط ورووړ. هغې خط خلاص کړ او وئې لووست په مضمون ئې پوه سوه. د ابوالحسن په تگ ئې ډېره خوابده سوه. ما ورته وويل چي: "اې زما بي بي! د ابوالحسن په تگ مه خپه کېږه او د ده تگ پر ځان مه درنوه او مه ئې پر بده رااړوه. ما تر هغه بل ښه څوک وموند. هم د پلار و نيکه سړى دئ او هم د زړه راز پټولاى سي". بيا مي نو چي ستا و ابوالحسن تر منځ هر څه پېښ سوي ول هغه مي ټول ورته بيان کړل. ستا د علي بن بکار په ليدنه کتنه مي هم خبره کړه. دا مي هم ورته وويل چي څرنگه زما څخه خط پر لاري ورک سوى وو. اوس زما بي بي ته ستا د ليدو خيال ورپيدا سوى دئ او غواړي چي درسره وگوري. نو اوس دخيره سره، راځه چي بي بي ته ولاړ سو.

زرگر چي دمينځې خبري واورېدې، اريانۍ واخيست او پوه سو، چي شمس الهنار ته تگ خو نو مسخرې نه دي او دا کار هم ډېر غټ کار دئ او هم له خطره ډک کار. مينځې ته ئې وويل چي زه خو خوار عاجزه سړى يم. ته نو ما و ابوالحسن مه سره برابروه. هغه خو غښتلى و مشهور سړى وو. دربار ته ئې لار درلوده او د دربار خلک ورته اړ هم ول. د ابوالحسن دونه درنه ستاره وه چي ما به هر وخت خبري ورسره کولې، له بيري به لکه پاڼه داسي لړزېدم. که ستا بي بي غواړي چي له ما سره وگوري، نو بايد د خليفه تر ماڼۍ دباندي راسره وگوري. زه خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلیفه ماڼۍ ته د ورتګ طاقت و جرئت نه لرم.

څه سر دي پرله ګرزوم، زرګر د خلیفه له ماڼۍ څخه پر شا ټالۍ وهي او مینځه ئې بیا ورته تشویقوي او ورته وایي چي هیڅ خبره نه ده، مه بېرېږه. خو زرګر چي ماڼۍ ته د تګ خبره واوري، پښې ئې سستي سي او په لړزېدو سي. مینځې چي د زرګر دا حال ولید، آخر ئې ورته وویل: "آښه دئ، که تا ته د خلیفه د ماڼۍ تګ مشکل وي، زه به بې بې تا ته دلې راولم. ته له ځایه مه ښوره. زه دا یم ولاړم".

آبس، مینځه په ځغستا ووتله. چي مخ دي راااړاوه، بیرته راغله او له زرګر څخه ئې پوښتنه وکړه چي ستا په کورکي خو به بل کوم څوک، مینځه یا مریی نه وي؟ زرګر ورته وویل چي زموږ په کور کي خو له دې یوې تورپوستي سپین سري مینځې پرته بل څوک نسته. آبس، د شمس النهار مینځه ورغله او دا سپین سرې تورۍ مینځه ئې په یوه علیحده خونه کي کښېنوله او دروازه ئې پسي راوتړله. بیا نو دباندي ووتله او له ها خوا ئې شمس النهار ورسره راوستله. چي کتل دي، کور د ګلابو او سنجدو د عطرونو بوی پر سر واخیست. زرګر چي دا ولیدله، ورته ولاړ سو. شمس النهارکښېنستله. یو آن پټه خوله ناسته وه. څه ئې نه ویل. چي لږ څه ئې ساه واچوله. پوړنی ئې له مخه ایسته کړ. زرګر چي ویل د لمر شوغلې ئې کورته راولوېدې.

باره نوشمس النهار له خپلي مینځې څخه پوښتنه وکړه چي: "تا چي ما ته ویلي ول، هغه سړی همدا دئ؟" مینځې ورته وویل: "بلې! همدا دئ". بیا نو شمس النهار زرګر ته مخ ورواړاوه، د جوړوناجوړ، د حال و احوال، د کاروبار پوښتنه ئې ځني وکړه. زرګر لاسونه پر سر ورته ونیول او د دې د سر د سلامتۍ دوعا ئې وکړه. شمس النهار ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل چي زه دي مجبوره کړم چي نن تا ته راسم او خپل د زړه پټ راز درته induced وايم. بيا نو شمس النهار له زرگر څخه وپوښتل چي دی څرنگه د دې او د علي بن بکار په کيسه خبر سوی وو. زرگرهم له سره تر پايه ټول بيان ورته وکړ.

شمس النهار د ابوالحسن د سفر له خاطره خوابدې سوه او زرگر ته ئې وويل چي: "گوره، سړی اکا! د مومنانو زړونه لکه هينداره داسي دي، د انسانانو تر منځ مينه و الفت هرومرو سته. هيڅ کار بې گفتاره نه کېږي او هر مشکل په تلاښ سره حل کېدلای سي..." .... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته ترسبا سوه

يو سل او دوشپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

شمس النهار زرگر ته وويل چي: بې زحمته راحت نسته او چي درومې څه به مومې. خپل مقصد ته به مېړني خلک رسېږي. ما تا ته خپل حال induced وايه. اوس نو زموږ د حال رسوا کول او خوندي ساتل ستا په لاس کي دي. ته پوهېږې چي دغه نجلۍ زما په پټ راز راسره شريکه ده. دغه سبب دئ چي دا زما په نزد ډېر لوړ مقام او منزلت لري. زما ډېر مخصوص کارونه د دې پر لاس سر ته رسېږي. ته هم د دې قدر کوه او خپل راز دي ورته وايه. نور په شي کي رې مه وهه. بېره و ډار دي له زړه وباسه. هر مشکل کار چي دي وي، دغي نجلۍ ته ئې وايه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به دي هر مشکل درحلوي. دې نجلۍ که تا ته د علي بن بکار هر حال راووړ. ته به زما و د دې تر منځ واسطه یې. باره نو شمس النهار ولاړه سوه او له کوره ووتله. زرگر تر یوه ځایه پوري د دې په مخ کي روان وو. آخر زرگر بیرته کور ته راغی او پر خپل ځای کښېنوست. منگر د دې د جمال و ښایست، قد و اندام، شېریني ژبې او خوږ بیان ته ئې گوته په غاښ کي نیولې وه او د دې ښو کړو وړو ته په فکر کي ډوب تللی وو. یو آن چي ئې دمه وکړه. بیا ئې نو د خورک شی می راوغوښت. ځان ئې موړ کړ. جامې ئې الیشي کړې. له کوره راووت او د علي بن بکار کره ولاړ. علي بن بکار د ناروغۍ په کټ کي پروت وو. دی چي ئې ولید، ځني وې پوښتل چي: "ولي وځنډېدې؟ زما سودا دربنده سوه". باره ئې نوکرانو ته اشاره وکړه، هغوی ووتل او د خوني دروازه ئې پسي وتړله. بیا ئې نو زرگر ته وویل چي له هغې ورځې راهیسي چي ته تللی یې، پر ما باندي د شي څکه ناروا. نه مي شی تر ستوني تېر سوی دئ او نه مي سترگه سره وروړې ده. زه دې خپل ځان ته داسي اریان تللی یم. صبر و ارام راڅخه تللی دئ. ابوالحسن لا ښه وو، یو د زړه خواله به مي ورسره کوله. مینځه ئې هم پېژندله ... زرگر چي د ده خبري واورېدې، وې خندل. ابن بکار ته ده پر خندا باندي زړه لږ سو، تر سترگو ئې اوښکي راغلې او دا بیتونه ئې زمزمه کړل:

زه د زړه لـه تپـه ژاړم پـه فریـاد یـم
دی د مـستي خېټـي خانـدي لا د لاسـه
ملامت نه دئ پـه درد مـي خبر نـه دئ
چي زه څومره یم بې وزلـه بې مواسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر چي د ابن بکار ژړا و فرياد ليد، خپله ئې هم زړه ورته ډک سو او هغه څه چي د ده او د مينځي تر منځ تېر سوي ول، ټول ئې ورته بيان کړل. ابن بکار هم ټينګ غوږ ورته نيولی وو. د زرگر هره خبره چي به ئې اورېدله، په مخ کي به ئې کله سرخي پيدا سوه او کله به تک ژېړ واوښت. زرگر چي خپل بيان بشپړ کړ، ابن بکار ورته وژړل او وې ويل: "اې وروره! زما آن تمام دئ. کشکي مي روح له بدنه وتلی وای. خو په هر صورت، ستا څخه هيله لرم چي پر ما زړه وسوځې. زه به هم ستا له خبري نه اوړم".

زرگر ورته وويل چي ستا د زړګي اور تر هغو پوري نه سړېږي، تر څو چي خپله معشوقه و نه وينې. خو په دې کور کي ستا و د هغې کتل ممکن نه دي. دا کار بايد زموږ د کور د څنګ په کور کي تر سره سي. زما مقصد دا دئ چي تاسي دوه بايد سره يو ځای سئ او خپل د رنځ و درد، ميني و عشق بيان پخپله يو او بل ته وکړئ.

علي ابن بکار ورته وويل چي ته په کار ښه پوهېږې. هر رنګه چي دي خوښه وي هغسي وکړه. زرگر وايي چي هغه شپه ئې له ابن بکار سره تېره کړه. ټوله شپه ئې تر سهاره د عاشقانو او مينانو نکلونه ورته وکړه.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او دري شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر وايي چي هغه شپه له علي بن بکار سره پاته سوم تر سهاره مي له يوې خوا و بلي خبرى ورته وکړې. سهار چي مي په خړه لمونځ وکړ، له کوره ئې راووتم او خپل کور ته راغلم. يو آن چي وسو، مينځه راغله. تر سلام و تر عليک وروسته مي د براېې شپې حال چي زما و علي بن بکار تر منځ تېر سوى وو، ټول مي ورته بيان کړ. مينځي وويل چي خليفه نن شپه د بي بي له کوره وتلى دئ او زموږ ځاى ښه د امن و د مجلس ځاى دئ. زرگر وايي چي ما ورته وويل: "ستا خبره خو بيخي سهي ده، منگر زما کور تر هغه مناسب بولم".

مينځى وويل چي زه به بي بي ته دا حال يوسم چي هغه څه وايي؟ آبس، مينځه ولاړه او بي بي ته ئې حال ووايه. ژر بيرته راغله او راته وې ويل چي: "بي بي ستا خبره ومنله". بيا نو مينځي د زرو يوه کڅوړه راوايستله او ما ته ئې وويل چي بي بي ول زما سلامونه به وروړسوې او دا زر به ورکړې چي د ماښام پر مېلمستيا ئې ولگوي.

زرگر وايي چي ما ورته وويل چي: "دا پيسې پر ما داسي دي لکه د طوا ټکى. يوه نيمکه لا والله که ځني واخلم. زه مېلمستيا پخپلو پيسو درته کوم".

مينځي کڅوړه واخيستله او ولاړه. دا چي له کوره ووتله، زه د گاونډي کور ته ورغلم. فرش مرش و لوښي موښي سامان مامان مي وروړل. ښه ښه د سپينو زرو او چيني لوښي مي مېلمستيا ته برابر کړل. نور د خورک و د چښنگ هر څه مي تيار کښېښوول. مينځه چي د هغې خوا راغله او زما سنجه سربنته ئې وليدله، گوته ئې په غاښ کي ونيوله. ما ته ئې وويل چي اوس نو علي بن بکار راوله. ما ورته وويل چي: "دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

کار بې تا نه کېږي".

آبس، مينځه په علي بن بکار پسي ولاړه او هغه ئې راووست. علي بن بکار چي راغی. زه ئې ښه راغلاست ته ورولاړ سوم. تر لاس مي ونيوی او پر هغه مناسب ځای مي کښېناوه. د ريحانو شربت مي په بلوري گيلاسو کي ورته کښېښوول. رقم په رقم عطرونه مي پر وپاشل. موږ خپل مجلس کاوه او مينځه ولاړه. د ماښام تر لمانځه وروسته له شمس النهار او دوو نورو مينځيانو سره يوځای راغله. شمس النهار چي علي بن بکار وليد او بن بکار بيا دا وليدله، دواړه بېهوښه راواوښتل. يو آن وروسته چي پر هوښ راغلل، باره سره کښېنستل، مجلس ئې شرو کړ. يو بل ته ئې د ميني او محبت خبري وکړې. په دې وخت کي ما ورته وويل چي ډوډۍ خو تياره ده، که اشتها وي چي حاضره ئې کړو. دوی ول سمه ده.

آبس ما سترخانونه هوار کړل، غوريگان مي پر واوډل. ډوډۍ چي ئې وخوړه، لاسونه ئې پرېولل، بيا مي نو بلي خوني ته د مينوشۍ له پاره بوتلل. هوري ئې ځانونه ښه له سده وايستل. شمس النهار ما ته مخ راواړاوه او وې ويل چي تا خو له موږ سره ډېر احسان وکړ. باره ئې زما څخه د رباب غوښتنه وکړه. دستي مي رباب و عود ورته حاضر کړل. دې رباب غېږي ته کړ، شاباز ئې ورواخيست، تارونه ئې وروپېچل او له رباب سره ئې دا بيتونه وويل:

دا څه نېک ساعت دئ چي مي يار راسره مل دئ
ليري له رقيبه په خلوت کي جوړ محفل دئ
گل دئ، تازه گي ده، شين چمن، يخ شمالونه دي
شور دئ د مستيو ښاخ پر ښاخ ريز د بلبل دئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

حسن دئ، ښایست دئ، سکونت دئ، مجلسونه
دا فال مي پر نېک شګون نیولی له اول دئ

د دې بیتو په اورېدلو سره د تحسینو او مرحباوو اوازونه بې اختیاره له خولو ووتل. نژدې وو چي مجلس له خوشالۍ څخه پر نڅا راسي. بیا نویوې بلي نجلۍ رباب ته لاس کړ او دا بیتونه ئې وویل:

چي له ګل سره مي مل په لاس کي جام دئ
"نن او رنګ د زمانې زما غلام دئ"
د کوثر چینې راماتې پر دې مځکه
د اِرم د شاپېریو دا مقام دئ
پاچهي خو یو تشهیر دئ د څو ورځو
د عاشق شهرت همېش علی الدوام دئ
د زوال مخ دې خدای نه رابانده وینې
تخت و بخت د سکندر نن زما پر نام دئ

زرګر وایي چي نور نو ما دوی هورې پرېښوول چي خپل عیش و نوش کوي. زه یو بل کور ته ولاړم او تر سهاره بیده وم. سهار چي را پاڅېدم. لمونځ و اودس مي وکړ. چای مي وڅښلې او غوښتل مي چي دوی ته ورسم چي یوه ګاونډۍ ږغ راباندي وکړ، ول: "دا برایي ستاسي کره څه لګه درګه وه؟" ماورته وویل چي: "ولي خیر کړې، څه پېښه ده؟" ده راته وویل چي: "کور دي غلو وهلی دئ او مېلمانه چي دي وه، هغه ئې ټول وژلي دي".

زرګر وایي، دا چې راته وویل، بالا مي زړه تر تلو ولوېد، ستوني مي وچ سو. له دغه ګاونډۍ سره هغه ځای ته ورغلم . چي ګورم، کور پر دا بله رااوښتی دئ. غالۍ، فرشونه، ظرفونه، چینیان، نیالۍ، بالښتان،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تلتکونه، هست و نېست ئې ټول وړي دي او پرکور ئې لاس تېر کړی دئ. غلو چې پرون زه ليدلی وم چې دې کور ته سامانونه راچلوم، باره ئې د غلا نخشه جوړه کړې ده.

ګاونډي ته مې وويل چې سامان دي په اور پسې سي، که څه هم له بل څخه مې غوښتي ول، ځکه که د مالونوښتن په دې پوه سي چې کور غلو وهلی دئ، زما عذر به ومني. انديښنه و بېره مې د علي بن بکار و شمس النهار و خليفه له اسيته ده. بېربېرم چې د دوی حال رسوايي ته راونه وزي او تر منځ به زما سر پکښې چټ سي. باره مې ګاونډي ته وويل چې ته مې لکه ورور داسي يې، يوه لار وليکه راوښيه، څه وکړم؟ ګاونډي راته وويل چې زما خو داسي خوښه ده چې ته صبر وکړه. دغه غله چې ستا کور ئې وهلی دئ، دوی د دارالخلافې يو څو کسان هم پخوا وژلي دي. په وژل سوو کسانو کي د کوټوال د کور يو سړی هم سته. د کوټوالۍ سپايان اوس په دوی پسې ګرزي. ښايي ګير ئې کړي. دوی چې ونيول، ستا مقصد به هم تر سره سي او ناره به دي خدای واوري.

زرګر د ګاونډي مشوره خوښه کړه او کور ته ولاړ.... کيسه چې دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادې کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او څلور شپېتمه شپه

شهرزادې وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر چې د ګاونډي مشوره واورېدله، خوښه ئې سوه. کور ته ولاړ او له ځانه سره ئې وویل: ابوالحسن له دغه شان واقعې څخه په بېره کي وو چي ما ته پېښه سوه. دی له دغې بېرې بصرې ته روان سو او پر هغه بلا باندي زه واوښتم چي دی ځني وتښتېد. د زرګر د کور د وهلو خبر ورو ورو په خلکو کي تيت سو او ټول په خبر سول. د ده کور ته خلک رامات سول. چا به ډاډګېرنه ورکوله او چا به ملامتاوه. زرګر له ډېري خواشينۍ څخه له څکي ولوېد. يوه ورځ په کور کي خواشينی ناست دئ چي يوه نوکر ئې ورته وويل چي يو څوک په دروازه کي ولاړ دئ، زه ئې نه پېژنم خو دی غواړي چي ستا سره ووينې. زرګر ورووتی. سلام وعليک ئې سره وکړ خو وئې نه پېژندی.

دې سړي زرګر ته وويل چي يو پټ کار درسره لرم. زرګر کور ته دننه راووست او د کار پوښتنه ئې ځني وکړه. سړي ورته وويل چي ستا ټول شيان زما سره پراته دي او زما سره يوه پټه خبره هم سته چي ستا دا ټوله خواشيني درڅخه ليري کولای سي. خو دا خبره دلته نه سم درته کولای او بايد يو بل ځای ته ولاړ سو.

زرګر وايي چي دې سړي له دې کوره هغه کور ته، له دې ځايه هغه بل ځای ته بېولم او په دې کي شپه راباندي راغله. ما له ده څخه هيڅ پوښتنه نه کوله او بس په پسې وم څو د دجلې رود ته ورسېدو. هورې ئې يوه کښتۍ راوغوښتله او پکښې سپاره سولو او د دجلې ها بلي غاړي ته واوښتلو. له کښتۍ څخه راتا سولو او سړي تر لاس ونيولم او په يوه کوڅه ئې ننه ايستلم. دا کوڅه ما په ټول ژوند نه وه ليدلې.

آبس، سړی د يوه کور و دروازې ته ودرېدی. دروازه ئې خلاصه کړه. زه ئې کور ته دننه بوتلم او د کور دروازې ته ئې غټ د اوسپني

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولپ ورواچاوه. زه ئې تر یو څو دهلېزونو تېر کړم او یو ځای ته ئې ورسولم چي لس تنه پکښې ناست ول. دا لس تنه په رنګ کي داسي سره ورته ول چي تا به ویل سره ورونه دي. دې زما ملګري هغوی ته سلام واچاوه، هغوی ئې سلام بیا کړ او ما ته ئې د کښېنستلو اجازه وکړه. زه کښېنستلم او له ډېري سترړیا څخه د سترګو د اړولو نه وم. آخر بېهوښه سوم. دې خلکو د ګلابو عطر راباندي وپاشل. چي پر هوښ راغلم، د خورک و چښنګ شیان ئې راته راوړل. هغه چي مي وخوړل، لاس ماس مو پرېولی او هر یو بیرته پر خپل ځای کښېنستلو.

دې خلکو زما څخه وپوښتل چي: "آیا موږ پېژنې". ما په جواب کي ورته وویل: "یئه، والله کي مي پخپل عمر تاسي لیدلي یاست او دغه سړی چي زه ئې دلته راوستلی یم، هم نه پېژنم". دوی راته وویل چي خپل حال دي راته ووایه او ګوره، رشتیا به راته وایې. ما ورته وویل چي زما یو عجیب و غریب حال دئ. آیا تاسي زما په کاروبار خبریاست؟

دوی ول، هو! موږ هغه خلک یو چي ستا مالونه مو وړي دي او ستا اشنا او هغه نجلۍ چي غزلي ئې ویلې، هغوی مو هم دلته راوستلي دي. څرنګه چي هغوی په نظر معتبره خلک راغلل نو مو له ځانه سره وساتل.

زرګر وایي چي ما ځني وپوښتل چي زما اشنا او دا نجلۍ اوس چیري دي؟ دوی د خوني پستو ته اشاره وکړه، ول هلته ناست دي او زیاته ئې کړه چي: "ګوره، وروره! په خدای قسم دئ چي تر ننه پوري په موږ کي هیڅ یوه دا حال چا ته نه دئ ویلی. نه مو له دوی څخه د حال پوښتنه کړې ده او نه مو بل چا ته د دوی حال ویلی دئ. دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبب دئ چي دوی مو تر اوسه پوري وژلي نه دي. اوس ته د دوی اصلي حال راته ووایه.

زرگر وایي، دا خبري چي مي واورېدې، نزدې وو چي له ډاره مي نفس وخېژي. هغوی ته مي د غوره مالۍ په خاطر وویل چي تر تاسي مېړني خو خدای پر دا څلور کونجه دنیا نه دي پیدا کړي او زه چي حقیقت تاسي ته و نه وایم، نو چا ته به ئې وایم. دوی ته مي دغه شان غوړي غوړي خبري کولې او آخر مي له ځانه سره وویله چي له رشتیا ویلو پرته بله لار نسته. باره مي ټول بیان ټکي په ټکي ورته وکړ. دوی چي کیسه ټوله واورېدله، باره ئې علي بن بکار او شمس النهار راته حاضر کړل، ول دا ئې ته دا ئې علي بن بکار او شمس النهار. دغه راز ئې راته وویل د مالو څخه یو څه ورڅخه تلف سوي دي او د هغو له بابته ئې بخښنه وغوښتله.

ما ته ئې خپل پاته مالونه راکړل خو راته وې ویل چي هغه نور به موږ پخپله کورته دروړو. آبس، موږ له کوره راووتو. علي بن بکار او شمس النهار ته چي مي وکتل، دواړه لکه د مړي کالبوتونه داسي سوي ول. زه ورنزدې سوم، سلام مې ورواچاوه او د مینځیانو پوښتنه مي ځني وکړه. دوی راته وویل چي د هغو حال نه لرو او نه یو خبر چي چیري دي؟

آبس، ټوله رارهي سولو څو د کښتۍ ځای ته راورسېدلو. یوه کښتۍ مو راوغوښتله، پکښې راسپاره سولو او د دجلې دا بلي غاړي ته راواوښتلو. موږ چي له کښتۍ څخه راکښته سولو، سمدستي نور سپاره کسان راغلل او په کښتۍ کي کښېنستل او کښتۍ چي مخ دي راااړاوه، له سترگو نیهامه سوه. موږ هلته ناست وو او له ستړیا و خواشینۍ څخه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښور نه وو چې يو څو تنه سپاره راښکاره سول او زموږ څخه ئې پوښتنه وکړه چې: "تاسي څوک ياست؟"

په جواب کې موږ اريان پاته سولو چې څه ورته ووايو. بيا ره مو ورته وويل چې موږ له دغو خلکو سره، چې کښتۍ ئې بوتله، راغلي وو. موږ غزلچيان او سندرغاړي يو. سپرو راته وکتل او راته وې ويل چې دا خو مو زړه ته نه لوېږي، اصلي حقيقت راته ووايا ست چې تاسي څوک ياست؟ د کومي کوڅې اوسېدونکي ياست؟

زرګر وايي چې زه پوه نه سوم چې شمس النهار د سپرو مشر ته څه وويل، چې سمدلاسه هغه له آسه راکښته سو او دا ئې پر آس سپره کړه د آس جلو ئې په لاس کي ونيو او تر آس دمخه رهي سو. علي بن بکار او زه ئې هم پر اسانو سپاره کړو او د دجلې پر غاړه ئې د کښتۍ وانانو مشر ته راوستلو. ږغ ئې وروکړ، د هغې خوا يوه ډله راغله او کښتۍ ئې راوستله موږ ئې پکښې کښېنولو او تر دارالخلافې پوري ئې راوستلو. موږ داسي وارخطا يو چې مرګ مو سمدم په سترګو ليدی. له کښتۍ چې راتا سوو، د کښتۍ وانانو مشر شمس النهار ماڼۍ ته بوتله او څو تنه ئې زموږ سره د علي بن بکار تر کوره پوري په بدرګه ملګري کړل. موږ چې کورته راورسېدو، دوی رخصت راڅخه واخيست او پر خپله تړه ولاړل. موږ په کور کي داسي له اخه و له ټوخه لوېدلي وو، داسي ډارېدلي وو چې نه په ورځ پوهېدو نه په شپه. شپه چې راغله، علي بن بکار بېهوښه سو. نر و ښځو باندي ژړل. دی خوار لکه مړی داسي خوړي بوړي پروت وو. يو څو تنه خپلوان ئې پر ما راتاو سول او راڅخه وئې غوښتل چې هر څه چې پر دا هلک راغلي دي، ورته بيان ئې کړم.

ما ورته وويل چې: "ګورئ، عزيزانو! ما بد نه دي کړي او تاسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم بد مه راسره کوئ" .... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روښا سوه

د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او پنځه شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زرگر دې خلکو ته وویل چي په ما کار مه لرئ. یو گړی صبر وکړئ چي دا هلک پر هوښ راسي، خپله کیسه به پخپله درته وکړي. زرگر وایي چي بیا مي نو دوی له رسوایۍ څخه وډارول او یو څه سختي خبري مي ورته وکړې. موږ په همدې شخړه کي وو چي علي بن بکار یو څه سره وښورېدی. خپلوان ئې خوشاله سول او د گلاب عطر ئې سږمو ته ورته ونیول څو پر هوښ راغی. غوښتل ئې چي خبري وکړي خو له وسه ئې پوره نه ول.

ما غوښتل چي له کوره ووزم خو د علي بن بکار خپلوانو نه پرېښوولم. بن بکار هغوی ته په اشاره وویل چي پرې مي ږدي. باره زه د دوی له کوره راووتلم او خپل کور ته راغلم. کور چي خپلوانو ولیدلم پر مخونو ئې چپلاخي (څاپېړي) راوگرځولې. ما په لاس اشاره ورته وکړه . هغوی هم چوپ سول. زه نو نور د ښور نه وم، پر خپل کټ وغځېدم او تر بیا غرمې پوري له ځانه ناخبره پروت وم.

سبا غرمه چي مي سترگي روښي کړې، اولادونه و کوروالا مي راته ولاړ دي. دوی زما د حال پوښتنه وکړه چي دا څه درپېښه سوه په څه بلا اخته سوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ورته وويل چي تاسي يو څه د چښنګ شي مي راکړئ. هغه چي ئې راوړل او ومي چښل، لږ څه مي توان په وسو. بيا مي د غلا سوو مالو پوښتنه ځني وکړه. هغوی راته وويل چي پرون يو چا يو څه شيان راوړي ول او د کور مخ ته ئې ايښي ول. سړی مو پخپله نه دئ ليدلی خو شيان پراته ول.

زما زړه يو څه پر ارامه سو. دوې ورځي له کوره و نه وتلم. ټوله ورځ به پروت وم. د ولاړېدو شمه راپکښې نه وه. دوې ورځي وروسته چي مي په پښو کي څه سپک پيدا سو، باره حمام ته ولاړم. فکر مي په شمس النهار او علي بن بکار بند وو. د هغو له خوا هم هيڅ درک نه سو معلوم. د ابن بکار کور ته د ورتګ توان هم راسره نه وو او پخپل کور کي مي هم زاره چاودله. باره مي پر خپلو کړو توبه وکښله او د عافيت شکر مي پر ځای کړ.

څو شپې په همدې ډول تېري سوې. آخر شيطان وسوسه راواچوله چي ته ورسه د دوی حال معلوم کړه. له کوره چي راووتم، يوه ښځه د کور په دروازه کي ولاړه ده. ښه چي مي ورته وکتله، د شمس النهار مينځه وه. دا چي مي وپېژندله، باره زه ځني رهي سوم، دا سمه راپسې رهي سوه. په زړه کي وډارېدم او هر څه چي مي ډېر ورته کتل، هغونه مي بېره زياتېدله. دا درګرده ږغونه راباندي کوي چي ته ودرېږه، زه يوه خبره درته کوم. زه ئې پر خبره غوږ نه نيسم او داغسي ځني روان يم. يوې ګوښې ته چي ورسېدو، د کوڅې په پای کي مو يو ماجت وليدی.

دې راته وويل چي: "ماجت ته درننوزه چي زه يوه خبره درته وکړم. بېرېږه مه". زه ماجت ته ننوتلم دوه رکعته نفل مي وکړل. بيا مي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو مینځي ته وویل چي ته له ما څخه څه غواړې؟ دې زما د حال پوښتنه راڅخه وکړه. ما د خپل ځان او د علي بن بکار بیان ورته وکړ. دې ته مي وویل چي اوس نو ته حال راتهووایه.

مینځي وویل، په هغه شپه چي موږ ستا د ګاونډي کره وو او غلو د کور دروازه ماته کړه او په کور راننوتل. زه ډېره ځني وبېرېدلم. ډار مي له دې اسیته وو چي ما ول نه ګانه خلیفه نه وي رااستولي چي ما او شمس النهار ونیسي. آبس، زه و دوې نوري نجوني بام ته وختو او ځانونه مو له یوه لوړ ځای څخه لاندي واچول او منډه مو کړه څو د دارالخلافې ماڼۍ ته ورسېدو. هورې په یوه ګوښه ځای کي پټې سولو. شپه چي ښه تیاره سوه. د دجلې د رود د خوا دربچه مي خلاصه کړه او هغه کښتۍ وان ته مو وربغ کړه چي ها بله شپه ئې موږ راوستلي وو. هغه ته مي ویل چي د بي بي درک نسته ته موږ په کښتۍ کي کښېنوه چي پسې وګرځو او درک ئې معلوم کړو. کښتۍ وان په کښتۍ کي کښېنولو. په کښتۍ کي هیسته و دوري ګرځو، چي په دې وخت کي مو یوه بله کښتۍ په سترګه سوه. چي ښه مو ورته وکتل، په کښتۍ کي یو سړی او یوه ښځه ده. ښځه بېهوښه پرته ده او کښتۍ د دربچې خوا ته روانه ده. موږ هم په پسې سولو. له دربچې سره کښتۍ ودرېده موږ هم راکښته سولو، چي ګورو دا ښځه شمس النهار وه. دا چي مي ولیده له ډېري خوشالۍ څخه نزدې وو چي لېونۍ سوې وای. ما خو له دې څخه لاس پرېولی وو.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او شپږشپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځي و زرگر ته وويل چي له کبنتې چي راتا سوم او شمس النهار مي وليدله، نزدې وو چي مخ رالگېدلی وای. چي نزدې ورغلم، راته وې ويل چي دغه سړي ته يو زر ديناره ورکړه چي دا ئې تر دې ځايه پوري راوستلې وه. باره ما او هغي بلي مينځي دا راپورته کړه او د خوب خوني ته مو بوتله. هغه شپه ډېره ناارامه او پلَټنده وه. سهار ئې امر وکړ چي نوکران او مينځياني دي ورته حاضري سي. هغه ورځ و هغه شپه ئې هم په ناارامۍ سره تېره کړه. په دا دوهمه ورځ ئې حال يو څه ښه سو. ما چي ورته وکتل، ما چي ويل د گور مړی دئ له گوره راوتلی دئ. باره مي د گلابو عطرونه پر وپاشل، جامې مو وراليشي کړې، لاس و پښې مو ورپرېولل، د زړه د جوړي او مهربانۍ خبري مو ورته وکړې، يو څه د خورک مرک و چښنگ مښنگ شی مو هم ورته راووړ او يو څه مو په وخوړل او وچښل. د رنگ ښه ئې يو څه پر ځای سوه. بيا مي نو ورته وويل چي: "بي بي ستا قربان سم، يو نوکی د خپل ځان په فکر کي سه. پر خپل ځان، پر خپله ځواني دي زړه وسوځه. دونه دي پر ځان درنه کړې ده چي خدای ناکرده يو بل څه در و نه سي".

شمس النهارراته وويل چي: "اې نجلکوټي! په بالله چي مرگ تر دې واقعې ډېر اسانه دئ. زه بې هغه هم والله که ژوندۍ پاته سم. غلو چي موږ د زرگر له کوره وايستلو، پر لاري ئې پوښتنه راڅخه وکړه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاسي څوک یاست؟ ما ورته وویل چې موږ بدلزني مسلیاني یو. زما خبره ئې زړه ته ولوېده. بیا ئې له علي بن بکار څخه پوښتنه وکړه چې ته څوک یې او څه کارکوې؟ هغه ورته وویل چې دی د مینځې زوی دئ". باره ئې موږ بوتلو، خپل ځای ته. هورې چې ئې دا زموږ جامو او دا زموږ ساټ و باټ و زر و زېور ته وکتل، اریانی واخیستل چې دا راز جامې و پسول خو د بدلزنو مسلیانو نه وي.

آبس، ما ته ئې وویل چې ته رشتیا راته ووایه، تاسي څوک یاست. ما چې له ځانه سره ری وواهه، چې پر پرېږدي خو دي نه، بې مرګه ولاکه ځني خلاصه سم، باره مي خوله پټه ونیوله او سپوڼ مي تر خولې ورته راونه یوست. له علي بن بکار څخه چې ئې هم دوهم وار وپوښتل چې دا ستا شکل و قواره خو د رعیت خلکو نه معلومېږي، هغه هم خاموشه سو او څه ئې ورته و نه ویل.

څه سردي پرله ګرزوم، موږ خپل راز همداسي پټ وساته او ژړل مو. بېشکه چې خدای تر مور و تر پلار مهربانه دئ. پر موږ باندي هم خدای رحم وکړ او یو غل ئې راباندي مهربانه کړ. هغه راته وویل چې د هغه کور څښتن څوک وو، چې تاسي هغه شپه پکښې واست. موږ ورته وویل چې نوم ئې پلانی دئ او زرګري کوي.

په غلوکي یوه وویل چې دا سړی خو زه پېژنم، کور ئې هم رامعلوم دئ. اوس دستي به ئې دلته راولم. غلو زه په یوه خونه کي واچولم او علي بن بکار ئې په بله کي واچاوه. موږ تې ئې وویل چې وارخطا کېږی مه، تاسي په امان کي یاست. له غلو څخه یو تن په زرګر پسي ولاړ. هغه ئې راووست خو زموږ سره ئې مخامخ نه کړ. زموږ کیسه ئې هغه ته وکړه. باره یوه غله کښتی راوستله او موږ ټوله ئې پکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واچولو او د دجلې دا بلي غاړي ته ئې راوستلو او هورې ئې ايله کړو. په دغه وخت کي د گزمې څو سپاره راباندي پيښ سول او راځخه وئې پوښتل چي تاسي څوک ياست؟ ما د هغو مشر ته وويل چي زه د خليفه له خاصانو څخه شمس النهار يم. برايې د يوه وزير د ماينې ليدلو ته ورغلې وم، غلو ونيولو او دغه ځای ته ئې راوستلو. غلو چي تاسي وليدلاست، الا ئې کړه او موږ ئې پرېښوولو.

د گزمې مشر چي زما خبري واورېدلې، له آسه راکښته سو او زه ئې پر آس سپره کړم. زرگر او علي بن بکار ئې هم پر اسانو سپاره کړل. اوس مي زړه په هغو پسې اور اخلي. نو مينځه وايي چي شمس النهار راته وويل چي: "ته د زرگر کره ورسه او زما سلام ورته ووايه او د علي بن بکار حال راته راوړه".

مينځې زرگر ته وويل چي ما شمس النهار ته وويل چي: "دا خو ښه کار نه دئ سوئ". دې اواز راباندي وکيښ او په خښم کي سوه. ما ځني راالا کړه او دا دئ تا ته راغلم چي د علي بن بکار احوال ځان ته معلوم کړم. ستا څخه يوه هيله لرم چي دا يو څه پيسې به راځخه قبولي کړې، ځکه چي تا زموږ په خاطر له خپلو يارانوڅخه ډېر شيان امانت راوړي ول او هغه ټوله غلو يووړل او تلف سول. اوس خو ته مجبور يې چي هغه بيرته ورکړې، نو مينځې راته وويل چي ته پر دغه ځای ودرېږه، زه بيرته راځم.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه

د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو سل او اووه شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځې زرگر ته وويل چي زما تر راتگ پوري له دغه ځايه مه ښوره. مينځه ولاړه، د ها خوا چي بيرته راغله يو څه روپۍ ئې ورسره راوړي وې او هغه ئې زرگر ته ورکړې او ورته وې ويل چي: "اې خواجه! بيا به چيري د خيره سره وينو؟"

زرگر وايي چي ما مينځې ته وويل چي بي بي ته دي ووايه چي همدا اوس کور ته ځم او ستا له پاره خو چي وا، غره ته وخېژه، لا خېژم او هر څونه درونډ بار چي وي، ستا په خاطر ئې وړم. زه به ستا و د علي بن بکار د يوځای کېدو له پاره هيڅ راز مرسته و نه سپموم.

ما چي مال کور ته راووړ، ومي شمېره، پنځه زره ديناره وه. د هر چا سامان چي تلف سوی وو، د هغو مجرا مي په نغده کي ورخلاصه کړه. بيا مي نو هغه کور ته نوکران راسره بوتلل، چي غلو وهلی وو. ترکاڼ و خټگر مي راوغوښتل او کور مي تر پخواني حالت ښه ورودان کړ. نور مي غمونه و پرېشانۍ له ياده وايستلې او د علي بن بکار کور ته وررهي سوم. کورته چي ورورسېدم يو مريي ئې راته وويل چي بادار ئې شپه و ورځ ستا په لټه کي دئ او زموږ سره ئې وعده کړې ده چي هر چا که ته ورته حاضر کړې، دی به هغه مريی آزادوي. مريان ټوله په تاپسي گرزي. خو زما بادار کله په هوښ کي وي کله بيا بېهوښه. هر وخت چي پر هوښ راسي ستا نوم ئې پر ژبه وي او وايي چي دی به هرومرو راته راپيداکوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زرگر وايي چي زه له هغه مريي سره بن بکار ته ورغلم. دی پر کټ پروت وو او د خبرو نه وو. سر ته ئې کښېنستلم. سترگي ئې خلاصي کړې. زه چي ئې وليدلم، په ژړا سو او راته وې ويل چي: "خدای دي راوله! هرکله راسې، ښه راغلې". ما دی تر اوږو ونيو، راپورته مي کړ او په غېږ پوري مي ټينگ ونياوه. ده راته وويل چي وروره! له هغې ورځي راهيسی چي پر دغه کټ لوېدلی يم، بيا مي سر نه دئ راپورته کړی. د خدای حمدوثنا دي وي چي بيا مي وليدلې. باره مي دی راولاړ کړ، له کټه مي راکښته کړ او تر اوږو مي نيولی وو چي يو څو گامه ئې واخيستله. بيا مي نو جامې ورواليشي کړې يو څه شی می ئې وچښل. د مخ ښه ئې يو څه پر ځای سوه. هغه څه چي مينځي راته ويلي ول، هغه مي ورته بيان کړل. ده مريانو ته اشاره وکړه چي ووځي. هغوی ووتل.

بيا ئې نو راته وويل چي وروره! وخو دي ليدل چي زمانې و تقدير په موږ څه کانې هم و نه کړې. زما ښځه ئې عذر وغوښت او زما د حال و احوال پوښتنه ئې وکړه. ما هم ټول هغه څه چي راباندي راغلي ول، ټکي په ټکي مي ورته بيان کړل. خورا ډېر تعجب ئې وکړ او نوکرانو ته ئې وويل چي پلانی شی و پستانی شی راوړئ. نوکرانو خورا سنگيني او قيمتي غالۍ او د سپينو و د سرو زرو لوښي تر هغه څه زيات چي غلو وړي ول، راحاضر کړل او ټول ئې ما ته کښېښوول. ما هغه ټول سامانونه کور ته ولېږل. هغه شپه مي له ده سره تېره کړه. سهار ئې راته وويل چي هر څه لره انتهاسته. د عشق پای يا مرگ دئ ياوصال. خو زه تر وصال مرگ ته نزدې يم. کشکي پخوا لا مړ سوی وای داسي ديدنۍ خو به نه راباندي تېرېدلای. اوس هم د خدای فضل و کرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راباندي وسو چي رسوايي ته را و نه وتو. که رسوا سوي واى، گوره چي اوس به چيري پراته واى. اوس نه پوهېږم چي بله چاره سته کنه. زه خو که له خدايه نه بېرېدلاى، ځان مي واژه. اې وروره! زه د قفس بندي مرغۍ يم. له دې غمه خو يو وخت هرومرو مرم. خو نه پوهېږم چي زما د هلاکت ورځ به څه وخت وي. بيا ئې نو تر سترگو اوښکي راغلې او دا بيتونه ئې وويل:

زمـــا زړه دئ ســـرو نازکو شـــونډو وړى
پـــه هجـــران کـــي ئـــې سـم دم د لحـــد مړى
نـه بـه هـيڅ عاشق زمـا پـه رنگ رنځـور وي
نـه بې هيڅکله وي مـات زمـا پـه شان غـړى
محبوبـــا رالـــره راغلـــه بيرتـــه ولاړه
زمـــوږ يـــاري وه لکـــه تـــار چـــي وي اومـــړى

دا بيتونه چي ئې وويل، باره زرگر وايي چي ما ورته وويل چي زه به نو اوس کور ته ولاړ سم. نه ويل کېږي چي مينځه دي راغلې وي. بن بکار راته وويل چي خوښه مي ده، ژرورسه، گونديو د خير خبر راته راوړې.

له ده څخه مي رخصت راواخيست، کور ته راغلم. ساه مي لا سمه نه وه اچولې چي په دروازه کي د مينځي ږغ سو. چي ولاړ سوم، گورم چي سترگي ئې له اوښکو ډکي دي او سلگۍ ئې جاري دي.

ما ورته ول: "خير دي وى، څه پېښه ده؟" دې ول: "اې خواجه! ها چي نه مو غوښته، هغه را پېښه سوه. پرون چي زه ستا څخه ولاړم. گورم چي شمس النهار پر هغه مينځه باندي خښمېدلې ده چي په هغه شپه زموږ سره تللې وه. غوښتل ئې چي جزا ورکړي. مينځي له بېري څخه منډه اخيستې وه او پيره دارانو هغه راگرځولې وه او غوښتل ئې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي بيرته ئې بي بي ته په لاس ورکړي. مينځي پيره دار ته د شمس النهار د هغې شپې ټوله بيان وکړ. دا حال تر خليفه پوري ورسېد. خليفه امر وکړ چي شمس النهار دي له خپلو مالو و سامانو سره د ده ماڼۍ ته ورنقل سي او له نوکرانو څخه ئې شل تنې ورپرې ايښي دي. له هغه ساعت وروسته بيا ما نه شمس النهار ليدلې ده، نه دې زه ليدلې يم. اوس نه پوهېږم چي څه وکړم. شمس النهار خو خپل راز يوازي زما سره شريک کړی وو. تر ما بل د راز شريک اوس نه لري.... کيسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کيسه پاته تر سبا سوه

يو سل او اته شپېتمه شپه

شهرزادي وويل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

مينځی زرګر ته وويل چي اوس خو بي بي بله رازګيره نه لري. ته اوس ژر علي بن بکار ته ورسه او په حال ئې خبر کړه چي که نه ګانه زموږ دا راز رسوا سي چي بيا نو د ځان د ژغورلو يوه چاره وسنجوو.

زرګر وايي چي زه د دې خبر په اورېدلو دومره خواشينی سوم چي دا ټوله دنيا يوه الغه سوه او زما په غاړه کي راولوېده. مينځي غوښته چي بيرته ولاړه سي. زرګر وايي چي ما ورته وويل چي اوس د دې پای څه؟ چاره و تدبير څه دئ؟ دې راته وويل چي تدبير بس همدا دئ چي که علي بن بکار ستا دوست و اشنا دئ او ته د ده ژغورنه غواړې، نو ژر ورسه او په حال ئې خبر کړه. زه اوس بيرته ځم که

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوې خبره مبره پېښېدله، تاسي ته بيا حال راوړم.

آبس، مينځه ولاړه او زه هم له کوره راووتم او د علي بن بکار کور ته رهي سوم. هغه مي وليدی چي ناست دئ له ځانه سره خيال پلو وهي او د وصال وعده ټاکي او په ناممکناتو کي چورتونه وهي. زه چې وليدلم، راالائې کړه چي: "څه نوې خبره؟ ولي داسي ژر بيرته راغلې؟"

ما ورته وويل چي چورتونه مورتونه دي هيسته وغورځوه، دا هوا و هوس دي نور يوې خوا ته کړه، ټکه راغله ناورين پر سپور دئ، اوس دي د خپل سر او د مال په فکر کي سه، چي خدای مه کړه دواړه درڅخه ولاړ نه سي.

دا خبري چي ئې واورېدې، د رنګ بڼه ئې والوته، وارخطا سو. ول ژرکوه، وروره! حال راته وايه، څه پېښه ده؟ زرګر هغه څه چي د مينځي له خولې ئې اورېدلي ول، ټوله ورته بيان کړل او په پای کې دا هم پر زياته کړه چي که ته نن شپه دلته په کور کي پاته سې، خامخا به هلاک سې او له منځه به تلف سې.

علي بن بکار بېهوښه سو او نژدې وو چي نفس ئې تر خوله وخېژي. يو ګړی بېحاله وو، وروسته ئې زرګر ته وويل چي: "وروره! څه بايد وسي؟ ستا نخشه څرنګه ده؟" زرګر وايي ما ورته وويل چي تدبير دا دئ، هر څونه مال و سامان چي درسره وړلای سې، راوائې خله او پر هغو مريانو چي ډېر اعتماد لرې، دوی هم د ځان ملګري کړه او درځه چي کوم بل ښار ته کډه سو.

علي بن بکار ورته وويل چي: "يابسم الله! بله خبره نه پکښې ځائېږي" آبس، راولاړ سو، لکه سربداله، له يوه دېواله و له بل دېواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهل کېږي. د درو اوښانو بار مال و سامان ئې راټول کړ. خپلوانو ته ئې خپل عذر ووایه او حق پلیت ئې ځني واخیست. خپل وصیت ئې هم ورته پرېښوو. اوښان ئې را په مخه کړل او پخپله پر آس سپور سو. زه هم پټ پسي راووتلم. هغه ورځ مو تر ماښامه او شپه مو تر سهاره مزل وکړ. باره مو یو ځای واړول. له اوښانو مو بارونه کښته کړل، زنګنونه مو وروتړل او موږ ورته بیده سوو. سفر داسي ستړي و ستومانه کړي وو، چي غله راغلي ول او مال ئې ټول وړی وو، مریان ئې ټول وژلي ول او موږ په خبر سوي لا هم نه وو. چي راکښېنستو، ځای سته جولا نسته. سپین سبیل الله میدان پاته دئ. له پېښی تېښته نه وه، کار تر کار تېر وو. د خدای توکل مو راواخیست او رارهي سوو. تر سهاره مو مزل وکړ څو یو ښار ته راورسېدو. په ښار کي مو یو ماجت پیدا کړ او هورې مو د ماجت و څنګ ته هغه ورځ تر ماښامه پوري په لڅ بدن او پر وچه مځکه تېره کړه. چي شپه سوه، ماجت ته ننوتو. هغه شپه مو په وږي نس تېره کړه. سهار چي سو، لمونځ و اودس مو وکړ. ناست یو چي په دې وخت کي نابېره یو سړی راغی. سلام ئې راواچاوه. دوه رکعته لمونځ ئې وکړ. بیا ئې نو مخ راواړاوه او وې ویل: "وروڼو! تاسي لکه چي مسافر یاستی".

موږ ورته وویل: "هو! مسافر یو. مالونه مو غلو یووړل. موږ ئې لڅ لپړ کړو او دې ښار ته راغلو. دلته نه څوک پېژنو نه ئې اېژنو". سړي وویل چي که غواړئ چي زما کره راسی خو کور مي تر تاسي جار.

زرګر ول، ما علي بن بکار ته وویل چي درپاخه، چي د دې سړي کره ولاړ سو. هلته به له دوو شیانو خلاص سو. یو دا چي څوک به راسي او موږ به پر دې حال ویني، رسوایي ته به راووزو. بل دا چي موږ خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسافر و بېچاره خلک یو او هیڅ لار نه ده راملعومه.

بن بکار وویل چي: "ستا خوښه وي، زما په سر کي لا خوښه وه".
هغه سړي بیا راته وویل چي اې مسافرو، راځئ چي ځو. زرگر ورته وویل چي یابسم الله!

آبس هغه سړي خپلي جامې مامې راته راوایستلې، ډېره مهرباني ئې راسره وکړه او موږ هم له ده سره د ده و کور ته ولاړو. د کور دروازه ئې وروټکوله. یوه کوچنوټې مزدوره ئې راووتله. سړی په کور ننووت، موږ هم په پسې سوو. بیا ئې بوخچه راوړه او موږ ته ئې سمي جامې راواغوستلې. موږ ناست وو چي یوې نجلۍ سترخان راووړ. زموږ مخ ته ئې اوار کړ. موږ یوه گوله موله واخیستله. سترخان ئې بیرته ټول کړ. موږ په هغه کورکي ناست وو چي شپه سوه. علي بن بکار په ژړا سو او زرگر ته ئې وویل چي: "وروره! یوه سه چي موږ ته مرگی دوگامه ولاړ دئ نو غواړم چي تا ته خپل وصیت وکړم. وصیت مي دا دئ چي که زه مړ سوم. زما مور به راخبروې چي دلته راسي او زما پر قبر حاضره سي. هغې ته به ووایې چي زما په بېلتانه کي به صبر کوې".

دا خبري چې وکړې، بوخ راووښت او بېهوښه سو. پر هوښ چي راغی، د یوې نجلۍ اواز موله لیري تر غوږ سو، چي سندري وایي او دا بیتونه پکښې زمزمه کوي:

ستا له غمه مي ملا کړوپه سوه ماتېږي
اسماني ټکي ډبري دي رالوېږي
پر دنیا و مافیها مي دا یو سر سته
دغه سر خو دي زما، تر تا جارېږي

بن بکار چي د نجلۍ سندره واورېده، لویه چیغه ئې تر خوله ووتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او روح ئې اسمان ته والووت. زرگر وايي کله چي مي وکتل چي علي بن بکار مړ سو. دی مي پر خدای وسپاره او ورته ومي ويل چي پوه سه! زه به بغداد ته ولاړ سم چي ستا مور و خپلوان ستا د تجهيز و تکفين له پاره راحاضر سي.

آبس، دوې پينې دغه وې، دوې مي نوري پور کړې. بغداد ته راغلم. اول خپل کور ته ولاړم، جامې مامې مي بدلي کړې. بيا نو د علي بن بکار کور ته ورغلم. مريانو چې زه وليدم، راالائې کړه او د علي بن بکار پوښتنه ئې وکړه. هغو ته مي وويل چي د علي بن بکار له مور څخه اجازه واخلي چي زه ورسره وگورم. هغو اجازه واخيستله او زه هغې ته ورغلم او سلام مي ورواچاوه. بيا مي نو ورته وويل چي هر کار چي د خدای له جانبه وي، مور پر سروسترگو منلی دئ. د ازل کښلي نه په بله کېږي. هيڅ ساکښ د خدای بې اذنه نه مري. د علي بن بکار مور زما د خبرو په مطلب پوه سوه او زړه ته ئې ولوېده چي زوی ئې مړ سوی دئ. باره ئې سر پټ کړ او د نورو بورو ميندو په شان ئې ډېري اوښکي تويي کړې. آخر ئې راته وويل چي ته و خدای که به نه راته وايې، په زوی مي څه سوي دي؟

ما له ډېره غمه جواب نه سوای ورکولای. دې چي زما دا حالت وليد، ژړا ئې په ستوني کی وچه سوه او پر دا بله راواوښته. بېهوښه وغزېدله. چي پر هوښ راغله وې ويل: "په زوی مي څه وسول؟"

ما ورته وويل چي: "خدای دي له داسي غمه وساته چي دا به دي تر پوري هېرېږي. خدای دي د دې مصيبت اجرونه درکړي". بيا مي نو له سره تر پايه ټوله ماجرا ورته بيان کړه. دې راڅخه وپوښتل چي: "زوی خو به مي کوم وصيت نه وي درته کړی".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماول، هو! راته کړی ئې وو او هغه څه چې ئې راته ویلي ول، دې ته مي ورسول. بیا مي دې ته د تجهیز و تکفین په کار کي د تلوار مسئلې ته اشاره وکړه. مور چي ئې دا واورېده، بیا بېهوښه سوه. یو گړی وروسته ئې سترگی روڼی کړې او هغه څه چي مي ورته ویلي ول، د هغه له پاره روانه سوه. زه خپل کور ته رهي سوم او پر لاري چورت اخیستی وم. د علي بن بکار په باره کي مي فکر تللی وو چي یو چا تر لاس ونیولم.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

یو سل او نهه شپېتمه شپه

شهرزادي وویل: اې زموږ بختور پاچا! اورېدلي مو دي چي:

زرگر ویل چي نابېره مي یوې ښځې لاس راکش کړ. چي داسي مي ورته وکتل، د شمس النهار مینځه وه. منگر ډېره خپه و ژړانده ښکارېدله. چي یو بل مو سره وپېژندل، دواړه په ژړا سولو، تر کوره چي راورسېدو، ما ورته وویل چي خبره نه یې چي علي بن بکار ته څه پېښه سوه؟ دې ویل، یئه، په هغه خدای که په خبره یم. باره مي په حال خبره کړه او د بي بي پوښتنه مي ځني وکړه.

دې ول، خلیفه د هغې په حق کي د هیڅا په خوله و نه کړه او د هیچا پر خبره ئې غوږ و نه نیو او د دې کارونه ئې ټول ښه وگڼل. ورته وې ویل چي: "اې شمس النهار! ته پر ما بیخي ډېره گرانه یې او هر څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ستا له لاسه رارسېږي، ټوله زغمم. باره ئې امر وکړ چي دې ته دي يوه جلا ماڼۍ ورکول سي او د دې خونه ئې په رقم رقم وربښمينو غاليو او نورو زينتي شيانو ورښکلې کړه. د خدای کارونه دي، يوه ورځ چي خليفه له خپل عادت سره سم له شمس النهار سره په عيش و نوش اخته دئ، او د خليفه نوري خاصه ګاني هم حاضري دي او هره يوه له خپلي رتبې سره سمه پر خپل ځای ناسته وه. شمس النهار د ده څنګ ته ناسته وه . په دې وخت کي خليفه يوې نجلۍ ته د سندري ويلو امر وکړ. نجلۍ رباب را واخيست او دا بيتونه ئې وويل:

زما پـه سـترګو ئـې وګـورئ دغـه حـور دغـه صـنم
قـد د سـروي ورتـه مـات دئ د نـرګس مـلا ورتـه خـم
د خوبـانو پـه محفـل کـي د غمـزو تېـغ چـي چلېـږي
هـيڅ عجبـه ئـې مـه بـولئ ککـرۍ پـرې د رسـتم
دا ارمـان مـي راپـوره کـړئ، کـه قربـان سـوم تـر دې مينـي
د وربښـمو کفـن راکـړئ، تـابوت جـوړ کـړئ لـه شـړشم

شمس النهار چي د نجلۍ دا بيتونه واورېدله، نور ئې له تابه ووتله او بېهوښه ولوېده. د خليفه له لاسه جام ولوېد او داغسي ئې ورالاکړه. په مېنځو هم نارې و سورې ګډې سوې. خليفه چي ورنږدې سو غوښتل ئې، له مځکې را پورته کړي، د هغې ساه له کيهاوو بيا ختلې وه.

خليفه د دې په مرګ دومره خوابدی سو چي د چنګ و رباب ، عود وسيتار، جام و صراحي د ماتولو امر ئې وکړ. شمس النهار ئې په يوه خونه کي کښېښووله او ټوله شپه ئې سر ته ناست وو. ورځ چي روڼا سوه، غسل و کفن ئې ورکړ او خاورو ته ئې وسپارله. دی پخپله غمجن او خواشينی کښېنوست او نور ئې نه د دې د مرګ پوښتنه وکړه او نه ئې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې واقعې بازخواست وکړ.

بیا نو مینځي زرګر ته وویل چي ته و خدای که به د علي بن بکار د جنازې پر وخت ماته خبر نه راکوې چي زه ئې هم پر جنازه باندي حاضره سم. زرګر ورته وویل چي تا به چیري پیداکړم؟ نجلۍ ورته وویل چي د شمس النهار د مرګ پر مهال خلیفه خپلي ټولي مینځیاني آزادي کړې. زه هم اوس آزاده یم او د شمس النهار پر قبر ناسته یم. د هغې قبر په پلاني ځای کي دئ.

زرګر وایي آبس، زه و دا د شمس النهار قبر ته ورغلو او زیارت مو وکړ. بیا نو پخپلو کارو اخته سوم، منګر د علي بن بکار د جنازې لار مو تل څارله. هغه وو چي جنازه ئې راورسوله. د بغداد خلک ئې جنازې ته رووتل. ما د ښځو په مینځ کي هغه نجلکوټې مینځه هم ولیدله. تر ټولو ښځو دا ډېره خوابدې ښکارېدله. ما پخپل عمر په بغداد کي دونه درنه جنازه نه وه لیدلې. جنازه ئې په ډېر حرمت سره هدیرې ته یووړه او خاورو ته ئې وسپارله. زرګر وایي چي زه تل د ده او شمس النهار زیارت ته ورتلم.

شهرزادي وویل: ما چي د نکلو په کتابو کي د دوی بیان لوستلی وو او د خلکو له خولو مي اورېدلی وو، تاسي ته مي وکړ. منګر تر دې عجیب نکل به سبا شپه که د ژوند پر مېنه وم، درته وکړم. دا نکل د ملک شهرمان نکل دئ.... کیسه چي دې ځای ته ورسېده ...

د سهار شمال راوالوتی روڼا سوه
د شهرزادي کیسه پاته تر سبا سوه

(د دې ټوک پای)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library